

Főoldal>Jogszabályok és ítélkezési gyakorlat>A tagállamok joga

A tagállamok joga

Az Európai Unió (EU) minden tagállamának megvan a saját joga és jogrendszere. A tagállami jog állhat nemzeti szintű jogból (vagyis nemzeti jogból, amely az adott tagállamon belül mindenhol érvényes) és olyan jogszabályokból, amelyek csak egy bizonyos területen, régióban vagy városban alkalmazandók. A tagállamok a hivatalos nyelvükön (nyelveiken) teszik közzé jogukat, és annak csak eze(ke)n a nyelve(ke)n van jogilag kötelező ereje. Tájékoztatási célból a tagállami jog bizonyos aktusai elérhetőek lehetnek az állam hivatalos nyelvétől (nyelveitől) eltérő egy vagy több más nyelven is.

Adatbázisok

A legtöbb tagállamnak van nemzeti jogi adatbázisa – ehhez az információhoz a jobb oldalon szereplő zászlók közül egyet kiválasztva juthat hozzá. Ezenkívül az európai **N-Lex** adatbázis összeköti a legtöbb hivatalos nemzeti adatbázist. Az N-Lex egy folyamatban lévő közös projekt, melyet az **Európai Unió Kiadóhivatala** és a részt vevő nemzeti kormányok irányítanak. Jelenleg 27 tagállam jogának megtekintését teszi lehetővé.

A **Hivatalos Közlönyök Európai Fóruma** útján hozzáférhet továbbá az uniós tagállamok (valamint egyes EU-tagjelölt országok és az EFTA-országok) hivatalos közlönyeinek közzétételéért felelős szervezetek honlapjához.

Az EU szempontjából a tagállamok sok jogszabálya voltaképpen az uniós jogot hajtja végre. Ez a helyzet különösen az uniós irányelveket végrehajtó nemzeti jogszabályokkal. Ha ilyen végrehajtási intézkedéseket keres, amelyekkel a tagállamok az uniós jog bizonyos rendelkezéseit építették be, használhatja a releváns keresési funkciót az **EUR-Lex** adatbázisban.

Jogforrások

A tagállamok joga különféle forrásokból származik, így különösen az alkotmányból, a törvényekből vagy jogszabályokból (amelyeket elfogadhatnak nemzeti, regionális vagy helyi szinten) és/vagy a kormányzati szervek rendeleteiből stb. A tagállami bíróságok határozatai továbbá **ítélkezési gyakorlat**á válhatnak.

Jogterületek

A tagállamok jogát hagyományosan magánjogra és közjogra osztják fel.

A magánjog vagy polgári jog az a jogterület a társadalomban, amely az egyének vagy csoportok közti viszonyokra vonatkozik, az állam vagy a kormány beavatkozása nélkül.

A közjog az egyének és az állam, valamint annak szervei és hatóságai közti viszonyt, az utóbbiak hatáskörét és a vonatkozó eljárásokat szabályozza. A közjogot általánosságban az alkotmányjog, a közigazgatási jog és a büntetőjog alkotja. Sajátos jellege miatt a büntetőjog tekinthető önálló kategóriának is.

A tagállami jogról részletes információkhoz juthat, ha kiválaszt egyet a jobb oldalon szereplő zászlók közül.

Utolsó frissítés: 12/09/2023

A honlapot az Európai Bizottság tartja fenn. Az ezen az oldalon található információ nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság hivatalos álláspontját. A Bizottság semmilyen felelősséget vagy kötelezettséget nem vállal az e dokumentumban foglalt vagy említett információk és adatok tekintetében. Kérjük, az európai oldalak szerzői jogi szabályai vonatkozásában vegye figyelembe a jogi nyilatkozatot.

A tagállamok joga - Belgium

Ebben a részben áttekintést talál a Belgiumban előforduló különböző jogforrásokról.

1. Melyek a jog szabályait megállapító „jogforrások”?

A jog olyan kötelező erejű, írott vagy íratlan szabályok összessége, amelyek a polgárok és a hatóságok, valamint a polgárok egymás közötti társadalmi viszonyait, továbbá a közigazgatás szervezetét szabályozzák.

Különbséget tehetünk **alaki** és **anyagi jogforrások** között. Az alaki jogforrásoktól eltérően az anyagi jogforrásokban nem szerepelnek tényleges jogi előírások. Anyagi jogforrás például a jóhiszeműség, a méltányosság és az ésszerű magatartás elve.

Az alaki jogforrások öt csoportba sorolhatók, amelyek közül három kötelező erejű: a **jogszabályok**, a **szokásjog** és az **általános jogelvek**. A másik kettő nem kötelező, hanem pusztán „irányadó” jellegű: ide tartozik az **ítélkezési gyakorlat** és a **tudományos publikációk**.

A jogszabályokkal – a hatóságok által elfogadott írott szabályokkal – a 3. és 5. pontban foglalkozunk részletesebben. A szokásjogot olyan hallgatóságos jogként határozhatjuk meg, amely általában az emberek, különösen pedig egyes szakmák képviselőinek szokásait szabályozza. Az általános jogelvek azokat a magasabb rendű értékeket jelenítik meg, amelyeket egy adott társadalom tiszteletben kíván tartani; ilyen elv írja elő például az állampolgárok egyenlőségét, az elfogadott szabályok és intézkedések arányosságát, illetve a hatóságok törvényes eljárását. Számos ilyen elvet úgynevezett jogi maximák tartalmaznak, ilyen a büntetőjogban a „*non bis in idem*” vagy általában a „*lex posterior derogat legi priori*” elve.

Az ítélkezési gyakorlat és a tudományos publikációk irányadó jellegű jogforrások. Az ítélkezési gyakorlat a bíróságok határozatainak összessége. Egy ítélet csak az ügyben érintett felek számára kötelező. Belgiumban nincs precedensjog. Egyetemes kötelező erővel csak az Alkotmánybíróság (*Cour constitutionnelle*) határozatai bírnak. További felsőbbbíróságok az Államtanács (*Conseil d'Etat*, a legfelsőbb szintű közigazgatási bíróság) és a Semmitőszék (*Cour de cassation*, a legfelsőbb szintű rendes bíróság).

További jelentős jogforrás a **nemzetközi jog**, amely magában foglalja különösen az Európai Unióról szóló szerződést, az Európai Unió rendeleteit és irányelveit, valamint az emberi jogok európai egyezményét. Ezenkívül számos olyan egyezmény létezik, amelynek megkötésére nemzetközi intézményi keretek között – például az Egyesült Nemzetek Szervezete vagy az Európa Tanács szintjén –, illetve Belgium és egy másik állam között került sor (többoldalú, illetve kétoldalú egyezmények). E jogforrás jelentősége az utóbbi évtizedek során nagymértékben nőtt, és jelenleg is tovább növekszik. E jogszabályok számos rendelkezése közvetlen hatással van mindennapi életünkre.

A francia nyelvű [Législation belge](#) és a holland nyelvű [Belgische Wetgeving](#) weboldal hozzáférést biztosít az **egységes szerkezetbe foglalt belga jogszabályok** adatbázisához. A kereső és az index segítségével rákereshetünk a belga hivatalos közlönyben (*Moniteur belge*) **1830 óta** megjelent, még hatályban lévő valamennyi jogszabály szövegére. Ugyanakkor az **1994-nél korábban** megjelent közigazgatási és adóügyi jogszabályok adatbázisba történő bevitelére még nem fejeződött be.

2. Mi az általános jogelvek, a szokásjog és az ítélkezési gyakorlat jogi megítélése?

Lásd az [1. kérdést](#).

3. Hogyan épül fel a jogforrási hierarchia?

A Belgiumban letelepedett személyeknek különböző kategóriákba tartozó jogszabályokat kell betartaniuk: a belga szövetségi hatóságok, valamint az alacsonyabb szintű egységek – a tartományok és a helyi önkormányzatok – által kibocsátott szabályokat egyaránt ([1](#)). Belgium továbbá számos nemzetközi és szupranacionális szervezetnek – például az ENSZ-nek, az Európai Uniónak, az Európa Tanácsnak és a NATO-nak – is tagja. Az e szervezetek által elfogadott szabályok szintén alkalmazandók a belga hatóságokra és lakosságra.

Mivel nem minden jogalkotó hatóság rendelkezik pontosan meghatározott hatáskörrel, és a jogszabályok különböző kategóriáinak jogi ereje nem azonos, a jogszabályok egymással összeütközhetnek. Ezért a jogszabályok körében hierarchia érvényesül, amelynek alapelve szerint az alacsonyabb szintű normák sohasem kerülhetnek összeütközésbe a magasabb szintű normákkal.

A belga nemzeti jogban az **alkotmány** a legmagasabb szintű jogszabály. Az alkotmány határozza meg a hatalmi ágak szétválasztását, valamint a hatalom gyakorlásának módjait. Ezenfelül az alkotmány rögzíti a társadalom alapvető értékeit és a polgárok alapvető jogait. A Semmitőszék 1971. május 27-i ítéletében kimondta, hogy a jogforrási hierarchiában valamennyi nemzetközi és szupranacionális jogi norma elsőbbséget élvez a nemzeti jogszabályokkal, így az alkotmánnyal szemben is. Amennyiben tehát az Európai Unió valamely rendelete és az alkotmány között összeütközés lép fel, úgy a rendelet alkalmazandó.

Az alkotmányt az alábbiak követik:

különleges törvények (*lois spéciales*, minősített többséget igénylő törvények, amelyek a hatáskörök felosztását és a közintézmények működésének alapvető szabályait határozzák meg);

törvények (*lois*), rendeletek (*décrets*) és rendelkezések (*ordonnances*);

királyi rendeletek (*arrêts royaux*) és kormányrendeletek (*arrêts de gouvernement*), amelyek a törvényeket és a rendeleteket hajtják végre, és végül miniszteri rendeletek (*arrêts ministériels*).

4. Hogyan lépnek hatályba az országban a szupranacionális szabályok?

Az európai uniós rendeletek közvetlenül alkalmazandók, és a belga törvényhozó hatalom közvetlenül nem vesz részt ezek alkalmazásában. A nemzetközi szerződések jóváhagyásához és megerősítéséhez azonban belső jogalkotásra van szükség. Bizonyos tárgykörökben megkötött szerződéseket Belgium valamennyi törvényhozó testületének jóvá kell hagynia és meg kell erősítenie, ami hosszú és nehézkes eljárásokat eredményezhet. Az ország törvényhozó testületei részt vesznek az európai uniós irányelvek végrehajtásában is, mivel ezeket mindig át kell ültetni a belső jogba.

5. Mely hatóságok fogadhatnak el jogszabályokat?

Három, egymástól elválasztott **alkotmányos hatalmi ág** alkotja Belgium szövetségi államát: a törvényhozó, a végrehajtó és a bírói hatalom. A törvényhozó hatalom kidolgozza a törvényeket, a végrehajtó hatalom végrehajtja azokat, a bírói hatalom pedig eldönti a jogszabályok alkalmazásából eredő vitákat.

A szövetségi törvényhozó hatalom

Szövetségi szinten törvényt kezdeményezhet a képviselőház egy vagy több tagja, a szenátus egy vagy több tagja, illetve a király (gyakorlatilag ez a miniszterei vagy államtitkárai jelenti). Ez a belgiumi törvényhozói hatalom három összetevője.

A törvények alapulhatnak a képviselőház vagy a szenátus egyik tagja által előterjesztett törvényjavaslaton (*proposition de loi*), vagy a királytól származó törvénytervezeten (*projet de loi*) (a hatáskörrel rendelkező miniszterek a király felhatalmazása alapján nyújthatnak be törvénytervezetet). A törvényjavaslat és a törvénytervezet egymással egyenértékű.

A szövetségi jog végrehajtási szabályait a király felügyelete alatt működő végrehajtó hatalom dolgozza ki. E jogkörét a király egy miniszterre delegálhatja, ez az oka a királyi és a miniszteri rendeletek közötti különbségnek.

Közösségek, régiók, tartományok és helyi önkormányzatok

Belgium közösségekből (*communautés*) és régiókból (*régions*) álló **szövetségi állam**. A közösségek és a régiók az alkotmány és bizonyos különleges törvények által meghatározott kereteken belül a jogrendszer alapjait jelentik.

A közösségek hatásköre különösen a kultúra és az oktatásra, a régiók hatásköre pedig a gazdaságpolitikára és a környezetvédelemre terjed ki. A hatáskörök gyakorlása érdekében minden közösségnek és régiónak van parlamentje. **A közösségek és a régiók décret (rendelet)** – a brüsszeli régióban *ordonnance* (rendelkezés) – nevű **jogszabályokat alkothatnak**. A közösségek és régiók kormányai a parlamenti képviselőkkel együtt gyakorolják az uniós, regionális és közösségi szintű jogalkotási jogköröket (jogalkotás kezdeményezése). A kormányok feladata továbbá az elfogadott rendeletek vagy rendelkezések végrehajtásának felügyelete.

Belgium területe emellett **tartományokra** és **helyi önkormányzatokra** oszlik. Saját szintjükön a tartományi és önkormányzati tanácsok (*conseils*) is hoznak **rendeleteket és rendelkezéseket** a hatáskörükbe tartozó ügyekben, például a közbiztonság, a hulladékgyűjtés, a kultúra, valamint a tartományi és helyi oktatás területén. E rendeletek (valamint hatáskörük keretein belül az olyan magasabb rendű szabályok, mint a törvények, a rendeletek, a rendelkezések, valamint a királyi, kormány- és miniszteri rendeletek) végrehajtásáról a tartományi kormányok (*collège provincial*) és helyi önkormányzatok végrehajtó testületei (*collège communal*) gondoskodnak.

Ezek a szinteken tehát a három hatalmi ág közül kettő megtalálható: a törvényhozó hatalom, amelyet a közösségek és régiók parlamentjei, valamint a tartományi és önkormányzati tanácsok gyakorolnak, illetve a végrehajtó hatalom, amelyet a közösségek és a régiók kormányai, valamint a tartományi kormányok és a helyi önkormányzatok végrehajtó testületei gyakorolnak. A bírói hatalom ebben a felosztásban nem szerepel: a bíróságok megszervezése kizárólagos szövetségi hatáskör.

6. Milyen eljárás keretében fogadják el ezeket a jogszabályokat?

Lásd az **5. kérdést**.

Szövetségi szinten a **törvénytervezetekről és a törvényjavaslatokról** az Államtanács általi esetleges vizsgálatot követően a Képviselőház – és adott esetben a Szenátus – **szavaz**. Ezután a **király** elé kerülnek, aki a **miniszteri ellenjegyzést követően jóváhagyja és kihirdeti őket**.

7. Hogyan lépnek hatályba a nemzeti szabályok?

A szövetségi jogszabályok elfogadásukkal és a király általi kihirdetésükkel jönnek létre. Eltérő rendelkezés hiányában a belga hivatalos közlönyben (*Moniteur belge*) történő közzétételüket követő tizedik napon lépnek hatályba **(2)**.

Az állam szövetségi egységeinek jogszabályait – a rendeleteket és rendelkezéseket – a szóban forgó szövetségi egység kormánya fogadja el és hirdeti ki.

Eltérő rendelkezés hiányában a belga hivatalos közlönyben (*Moniteur belge*) történő közzétételüket követő tizedik napon lépnek hatályba.

8. Hogyan rendezik a tagállamon belüli különböző jogszabályok közötti esetleges összeütközéseket?

A szabályszerűen elfogadott jogi normák közötti összeütközéseket többféle módon lehet rendezni. A jogforrási hierarchia segítségével a legtöbb összeférhetetlenségi helyzet elkerülhető; ha azonban mégis felmerül ilyen helyzet, azt meg kell oldani.

Az alkotmány 142. cikke értelmében az Alkotmánybíróság kizárólagos hatáskörébe tartozik annak felülvizsgálata, hogy az egyes jogalkotási aktusok megfelelnek-e az állam, a közösségek és a régiók hatáskörére vonatkozó szabályoknak. Utóbbiakat az alkotmány, illetve a belga szövetségi állam intézményi reformjáról szóló törvény tartalmazza.

Az Alkotmánybíróság jár el akkor is, ha egy adott jogalkotási aktus feltételezhetően sérti az alkotmány II. címe (8-32. cikk) által biztosított alapjogokat és szabadságokat. Utóbbiak közé tartozik az egyenlőség elve (10. cikk) és a megkülönböztetés tilalma (11. cikk). Az Alkotmánybíróság felülvizsgálhatja továbbá a jogszabályoknak az alkotmány 170. cikkével (a jogszerűség elve az adójogban), 172. cikkével (az egyenlőség elve az adójogban) és 191. cikkével (a külföldi állampolgárok védelme) való összeegyeztethetőségét.

Lásd még a **Szövetségi Igazságügyi Szolgálat** weboldalát és az Alkotmánybíróságról szóló, 1989. január 6-i különleges törvény egységes szerkezetbe foglalt szövegét a „Législation consolidée” rovatban.

Az Államtanács (3) az alkotmány 160. cikke alapján rendezi a végrehajtási aktusok (egyedi jogi aktusok és rendeletek) és a jogalkotási aktusok közötti konfliktusokat. Emellett egy parlamenti egyeztetőbizottság is foglalkozik a hasonló esetekkel.

1. Lásd az 1994. évi alkotmányt és az intézményi reformokról szóló, 1980. augusztus 8-i különleges törvényt a [Szövetségi Igazságügyi Szolgálat](https://justitie.belgium.be) weboldala (<https://justitie.belgium.be>) a „Législation consolidée” rovatban, valamint a [szövetségi weboldalon](#) a „La Belgique” rovatot.

A flamand közösség és a flamand tanács (flamand parlament néven is ismert)

A francia közösség és a francia közösség tanácsa

A német nyelvű közösség és a német nyelvű közösség tanácsa

A flamand régió, amelynek parlamentje (a flamand tanács) azonos a flamand közösség parlamentjével

A vallon régió és a vallon parlament

A brüsszeli régió és a brüsszeli régió tanácsa (egyes ügyekben megosztva a flamand, illetve a francia közösség bizottsága között)

A közösségek az alábbi területeken rendelkeznek hatáskörrel:

1. kulturális ügyek;

2. oktatás, kivéve (...);

3. közösségek közötti együttműködés és nemzetközi együttműködés, így különösen szerződéskötés az 1. és 2. pontokban említett területeken.

A flamand és a francia közösség tanácsai – a közösségek közötti és a nemzetközi együttműködéssel kapcsolatos különböző kérdésekben – a saját területükön alkalmazandó rendeleteket bocsátanak ki, és szerződések kötésére is jogosultak. A német nyelvű közösség tanácsa hasonló hatáskörrel rendelkezik.

A regionális parlamentek elsősorban a területrendezés, a műemlékek kezelése, a vidékfejlesztés, a gazdaság, a mezőgazdaság stb. területén rendelkeznek hatáskörrel.

2. Lásd a jogszabályok nyelvhasználatáról, illetve a törvények és rendeletek szövegezéséről, kihirdetéséről és hatálybalépéséről szóló, 1961. május 31-i törvényt a [Szövetségi Igazságügyi Szolgálat](#) weboldala, a „Législation consolidée” rovatban.

3. Lásd az Államtanácsról szóló, 1973. január 12-i törvények egységes szerkezetbe foglalt szövegét a [Szövetségi Igazságügyi Szolgálat](#) weboldala, a „Législation consolidée” rovatban.

« [Jogrend - Általános információk](#) | [Általános információk - Belgium](#)

Utolsó frissítés: 19/02/2021

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Bulgária

Ez az oldal tájékoztatást nyújt a bolgár jogrendszerről és áttekintést ad a bolgár jogról.

Jogforrások

Nemzeti jogforrások

Jogforrások többek között:

[a Bolgár Köztársaság Alkotmánya](#) (kihirdette az 1991. júliusi 56/13. sz. SG, módosította a 2003. szeptemberi 85/26. sz. SG, a 2005. februári 18/25. sz. SG, a 2006. márciusi 27/31. sz. SG, a 2006. szeptemberi 78/26. sz. SG – az Alkotmánybíróság 7/2006. sz. határozata, a 2007. februári 12/6. sz. SG, a 2015. decemberi 100/18. sz. SG [DB1]);

elsődleges jogszabályok; és

másodlagos jogszabályok.

Az ítélkezési gyakorlat nem jelent formális jogforrást, azonban a jogalkalmazó szervekre nézve kötelező.

Európai és nemzetközi jogforrások

Írásos jogforrások többek között a Bolgár Köztársaság Alkotmánya, a nemzetközi szerződések, a törvények és a másodlagos jogszabályok (rendeletek, rendelkezések végrehajtási szabályok, útmutatások és utasítások).

A Bolgár Köztársaság Alkotmánya (*Konstitutsiata na Republika Balgaria*) a legmagasabb rangú jogi aktus. Meghatározza az állami intézmények szervezetét, elveit, hatásköreit és kötelezettségeit, valamint az állampolgárok jogait és kötelezettségeit.

A törvény (*zakon*) a társadalmi viszonyokat *ab initio* vagy az Alkotmány alapján tartósan szabályozó normatív aktus, amelyet az érintett tárgykörtől vagy személyektől függően egy vagy több jogalkotó szerv vagy azok valamely alegysége fogad el.

Minden jogszabályt kihirdetnek, és a jogszabályok a közzétételüket követő harmadik napon lépnek hatályba, amennyiben az adott jogszabály másként nem rendelkezik.

A Minisztertanács **rendeletet** (*postanovlenie*) ad ki, amikor végrehajtási szabályokat, rendelkezéseket vagy útmutatásokat fogad el, továbbá, amikor a törvényeknek megfelelően végrehajtási és közigazgatási hatáskörében eljárva az e törvényekben nem szabályozott társadalmi viszonyokat szabályozza.

A **végrehajtási szabályok** (*pravilnik*) valamely törvény teljes körű végrehajtása érdekében kiadott normatív aktusok. Ezek az állami és helyi szervek felépítését vagy tevékenységeik belső rendjét határozzák meg.

A **rendelkezés** (*naredba*) valamely magasabb rangú normatív aktus bizonyos rendelkezéseinek vagy más szakaszainak végrehajtására kiadott normatív aktus.

Az **útmutatás** (*instruktsia*) olyan normatív aktus, amellyel egy magasabb rangú szerv útmutatást ad az alárendelt szerveknek valamely általa kiadott vagy általa végrehajtandó normatív aktus végrehajtására vonatkozóan.

Más, nem írott jogforrások, mint a **szokásjog** (*pravniyat obichay*) és az **általános jogelvek** (*obshtite printsipi na pravoto*) szintén fontosak.

A **felsőbíróságok jogértelmező határozatai** kiegészítő jogforrásnak tekinthetők.

Az Alkotmánybíróság (*Konstitutsionen sad*) határozatokat, ítéleteket és végzéseket fogad el.

Az Alkotmánybíróság az ügyek érdemében határozattal dönt.

Határozatait az állami közlönyben a határozat meghozatalától számított 15 napon belül kihirdetik, és azok a kihirdetésüket követő harmadik napon emelkednek jogerőre.

A normák hierarchiája

A Bolgár Köztársaság Alkotmánya a legmagasabb szintű jogforrás. Az uniós jog elsődlegességét az Alkotmány kifejezetten nem rögzíti, azonban úgy tekintendő, hogy az uniós jog a nemzeti joggal szemben elsőbbséget élvez.

Az Alkotmány 5. cikkének (4) bekezdése szerint az alkotmányos eljárásnak megfelelően megerősített, kihirdetett és a Bolgár Köztársaságban hatályba lépést nemzetközi szerződések az állam jogszabályainak részévé válnak. Ezek elsőbbséget élveznek a nemzeti jog bármely, ezekkel ellentétes rendelkezésével szemben.

A hierarchiában a következő helyet elfoglaló normatív aktusok a törvények. A végrehajtó hatalom másodlagos jogszabályokat, így rendeleteket, rendelkezéseket, végrehajtási szabályokat, útmutatásokat és utasításokat fogad el.

Intézményi keret

A jogszabályok elfogadásáért felelős intézmények

A **Nemzetgyűlés** (*Narodno sabranie*) jogalkotási hatáskörrel rendelkezik. Elfogadhatja, módosíthatja, kiegészítheti és hatályon kívül helyezheti a törvényeket.

A törvény alapján és a törvény végrehajtása érdekében a **Minisztertanács** (*Ministerski savet*) rendeleteket, utasításokat és határozatokat fogad el. A Minisztertanács rendeletek formájában végrehajtási szabályokat és rendelkezéseket is elfogad.

A miniszterek végrehajtási szabályokat, rendeleteket, útmutatásokat és utasításokat adnak ki.

A Minisztertanács törvény felhatalmazása alapján nemzetközi szerződéseket köt. A Nemzetgyűlés megerősíti (vagy elutasítja) azokat a nemzetközi szerződéseket, amelyek:

politikai vagy katonai jellegűek;

a Bolgár Köztársaság nemzetközi szervezetekben való részvételére vonatkoznak;

a Bolgár Köztársaság határainak kiigazításáról rendelkeznek;

pénzügyi kötelezettségeket rónak az államra;

az államnak nemzetközi választottbíróügyi vagy jogi eljárásban való részvételéről rendelkeznek;

alapvető emberi jogokra vonatkoznak;

érintik a törvények hatályát vagy a végrehajtásukhoz új jogszabály szükséges;

kifejezetten megerősítést igényelnek;

az Európai Unióra az Alkotmányból eredő hatásköröket ruháznak át.

A jogalkotási eljárás

Az Alkotmány elfogadása

Az új Alkotmányt a 400 tagú Nagy Nemzetgyűlés (*Veliko narodno sabranie*) fogadja el.

A Nemzetgyűlés szabadon módosíthatja az Alkotmány bármely rendelkezését, kivéve azokat, amelyek a Nagy Nemzetgyűlés hatáskörébe tartoznak. Az alkotmánymódosításhoz a Nemzetgyűlés összes tagja három különböző napon, három szavazás során leadott szavazatainak háromnegyede szükséges. Az alkotmánymódosítást az elfogadásától számított hét napon belül a Nagy Nemzetgyűlés elnöke aláírja és kihirdeti az állami közlönyben.

Jogalkotási kezdeményezés

Az Alkotmány 87. cikke értelmében a Nemzetgyűlés vagy a Minisztertanács bármely tagja jogosult törvényjavaslatot benyújtani.

A Nemzetgyűlés a törvényjavaslatot két olvasatban fogadja el. Az első olvasat során a törvényjavaslat egészéről folyik a vita. A képviselők az első olvasatban elfogadott törvényjavaslat módosítása érdekében a Nemzetgyűlés által meghatározott határidőn belül írásbeli indítványt nyújthatnak be. A második olvasat során a Nemzetgyűlés részletes vitát folytat a törvényjavaslatról és elfogadja azt. Az elfogadott törvényjavaslatot megküldi a Bolgár Köztársaság elnökének, aki rendeletet ír alá a törvény kihirdetése érdekében. A törvényt kihirdetik az állami közlönyben, és az – a törvény eltérő rendelkezése hiányában – a közzétételét követő harmadik napon hatályba lép.

Jogi adatbázisok

Az állami közlöny (*Darzhaven vestnik*) ingyenesen elérhető az **állami közlöny** honlapján. Az online kiadás tartalmazza a Nemzetgyűlés által kihirdetett törvényeket, a Minisztertanács által kiadott rendeleteket, nemzetközi szerződéseket, egyéb jogi aktusokat, közbeszerzési és koncessziós hirdetményeket stb. Az olyan kereskedelmi jogi adatbázisok, mint az **Apis**, a **Ciela** és a **Juridical Encyclopaedia**, teljes körű jogi információkat kínálnak, azonban nem ingyenesek.

Utolsó frissítés: 20/07/2022

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Csehország

Ez az oldal tájékoztatást nyújt a Cseh Köztársaság jogrendszeréről és áttekintést ad jogszabályairól.

Jogforrások

A cseh jogrend, amely a kontinentális jogi kultúrához tartozik, az írott jogn alapszik, és a következőkből áll: törvények, egyéb jogszabályok, megerősített és a **Cseh Köztársaság parlamentje** által kihirdetett nemzetközi egyezmények, valamint az **Alkotmánybíróság** valamely jogszabályt vagy annak egy részét megsemmisítő határozatai.

A jogi aktusok típusai – leírás

A Cseh Köztársaság jogrendjét a Cseh Köztársaság valamennyi jogszabálya és a kapcsolódó jogi aktusok alkotják.

A legfontosabb jogszabályok a **törvények**, azaz az egyének és a társadalom életének alapvető területeit szabályozó magatartási szabályok. Azokat az átfogóbb törvényeket, melyek egy teljes jogterületet szabályoznak és e terület szisztematikusan rendezett normáit tartalmazzák, törvénykönyveknek nevezik. Az eljárásjog egy teljes területét összefoglaló és e terület eljárási normáit szisztematikusan rendező törvények eljárási szabályzatot alkotnak. A legfontosabb állami tevékenységekre, valamint az emberi és polgári jogokra vonatkozó törvényeket **alkotmányos törvényeknek** nevezik (közéjük tartozik többek között a Cseh Köztársaság Alkotmánya és az Alapjogok és Alapvető Szabadságok Chartája), melyekre különleges elfogadási eljárás érvényes.

A törvényekhez végrehajtási rendeletek kapcsolódnak, melyek a következők: **kormányrendeletek, miniszteri rendeletek, valamint központi kormányzati szervek és önálló regionális hatóságok rendeletei**.

A jogrend részét képezik a cseh parlament által megerősített, és ily módon a Cseh Köztársaságra nézve kötelező **nemzetközi egyezmények**. A nemzetközi egyezmények bizonyos mértékben fölürendelt szerepet élveznek egyéb jogszabályokkal szemben, mivel amennyiben a nemzetközi egyezmény egy törvénytől eltérően rendelkezik, akkor a nemzetközi egyezményt kell alkalmazni.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás óta a Cseh Köztársaságban a fent említetteken kívül az **európai jog** is alkalmazandó, mégpedig a többi uniós tagállamban érvényes feltételek mellett.

A szokásjog a Cseh Köztársaságban nem képez jogforrást. Egyes esetekben azonban a törvény egyes területekkel vagy jogelvekkel kapcsolatban megengedi a szokásjog figyelembevételét; ilyen esetekben a törvény utalást tesz rájuk és a bíróság e szabályok betartását kikényszerítheti. Az irányadó nézet szerint tehát nem maga a jogelv vagy a szokás jelenti a jogforrást, hanem az arra utaló törvény.

A bírósági határozat szintén nem minősül jogforrásnak. A bíróság azonban nem tagadhatja meg a határozathozatalt a törvény hiányossága vagy félreérthetősége okán, és gyakran értelmeznie kell az adott kérdést, amit a többi bíróság ezt követően jellemzően követni fog; ez *de facto* precedensjogot teremt. Amennyiben a határozatot közzéteszik a bírósági határozatok és vélemények gyűjteményében (Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek), ami a felsőbb bíróságok alapvető jelentőségű határozatai esetében előírás, a határozat valójában jogforrásként szolgál, annak ellenére, hogy hivatalosan nem minősül annak.

A jogforrási hierarchia

A Cseh Köztársaság jogrendje hierarchikus felépítésű. A hierarchia élén az **Alkotmány** és más alkotmányos törvények állnak, melyek a legnagyobb jogi kötőerővel bírnak, és kizárólag egy másik alkotmányos törvény által módosíthatók. A hierarchiában az alkotmányos törvények alatt állnak a **törvények**, melyek alapján a legalacsonyabb szintű, végrehajtási jogszabályokat alkotják. Általánosan érvényes, hogy az alacsonyabb szintű jogforrásnak mindig összhangban kell lennie a magasabb szintű jogforrással. Egy jogszabály hatályon kívül helyezése vagy módosítása kizárólag azonos vagy magasabb szintű jogszabály által lehetséges. A **nemzetközi egyezmények** különleges jogállással bírnak. A korábbiakban említetteknek megfelelően a nemzetközi egyezmények a jogrend részét képezik, és jogvita esetén elsőbbséget élveznek más törvényekkel szemben – így az alkotmányos törvényekkel szemben is. **Törvényen alapuló jogszabályok** – kormányrendeletek, a köztársasági elnök általános, normatív határozatai (például amnesztia esetében), minisztériumok és más, országos és helyi hatáskörű közigazgatási hivatalok jogszabályai, átruházott hatáskörrel rendelkező regionális és helyi önkormányzatok rendeletei. E jogszabályokat törvényes felhatalmazás alapján, annak korlátain belül kell kibocsátani.

Ami az **európai jogot** illeti, a többi uniós tagállamhoz hasonlóan a Cseh Köztársaságban is a nemzetközi jog elsőbbségének elve érvényesül. Ez az elv előírja, hogy amennyiben az európai szabály ellentétes a tagállam nemzeti szabályával (azaz egy törvénnyel, rendelettel stb.), akkor az európai szabály élvez elsőbbséget. Ez érvényes a nemzeti szabály elsődleges közösségi joggal (alapító szerződések) és másodlagos közösségi joggal (rendeletek, irányelvek stb.) való összeütközése esetén is. Az uralkodó értelmezés szerint az elsőbbség elve alól nem képeznek kivételt a tagállamok legmagasabb szintű törvényei sem, az európai jog szabálya tehát elsőbbséget élvez a tagállam alkotmányával és alkotmányos törvényeivel szemben is. Ahhoz, hogy a Cseh Köztársaságra nézve kötelező nemzetközi egyezmények a jogrend részévé váljanak, a parlamentnek meg kell azokat erősítenie, amennyiben a konkrét egyezmény esetében alkotmányos törvény nem köti népszavazáshoz a megerősítést. A nemzetközi egyezményeket a köztársasági elnök megerősíti. A megerősítést követően a szerződést kihirdetik, tehát közzéteszik cseh nyelvű változatát a Nemzetközi Egyezmények Tárában.

Intézményi keret

Jogalkotásért felelős intézmények

A törvényhozó hatalom a Cseh Köztársaságban a Parlament kezében van, amely két kamarából tevődik össze:

a Képviselőházból (200 képviselő) és

a Szenátusból (81 szenátor).

A jogalkotási folyamat

A törvényhozási, azaz a jogalkotási folyamat jogalkotási javaslattal kezdődik. A Képviselőház irányában tett, új törvényekre, illetve a hatályban lévő törvények módosítására irányuló javaslat joga az egyes képviselők, képviselőcsoportok, a Szenátus, a kormány és a regionális hatóságok hatáskörébe tartozik. Állami költségvetésre és zárszámadásra irányuló javaslatot kizárólag a kormány nyújthat be, és a javaslatokról a Képviselőház határoz. A kormánynak azonban minden törvényjavaslat esetében joga van a véleménynyilvánításhoz. Az előterjesztett törvénytervezetet először a Képviselőház három egymást követő olvasatban megvitatja, esetleg módosítja azt. A törvény elfogadásához a jelenlévő képviselők egyszerű többsége szükséges. A Képviselőház által jóváhagyott törvényjavaslatot a Képviselőház elnöke a lehető legrövidebb időn belül eljuttatja a Szenátushoz; a Képviselőházban történő, gyakran hosszadalmas, néhány hónapig is elhúzódó megvitatáshoz képest a Szenátusnak csupán 30 napja van a törvény megvitatására. Ezen időtartamon belül a Szenátus a törvényt elfogadja, elutasítja vagy módosító javaslatokkal visszautalja a Képviselőháznak. A Szenátus úgy is határozhat, hogy a törvénnyel egyáltalán nem kíván foglalkozni. Amennyiben a Szenátus elfogadja a javaslatot, vagy kijelenti, hogy azzal nem kíván foglalkozni, esetleg a megadott időtartamon belül nem foglal álláspontot a törvénnyel kapcsolatban, a törvény elfogadottnak minősül, és azt ezt követően aláírásra a köztársasági elnök elé terjesztik. Amennyiben a Szenátus elutasítja a törvényjavaslatot, a Képviselőház arról újonnan szavaz. A törvényjavaslat akkor kerül elfogadásra, amennyiben az összes képviselő egyszerű többsége jóváhagyja azt. Abban az esetben, ha a Szenátus a törvényjavaslatot módosító javaslatokkal utalja vissza a Képviselőháznak, a Képviselőház a törvény Szenátus által elfogadott változatáról szavaz. A képviselők egyszerű többségének jóváhagyásával a törvény elfogadásra kerül. Amennyiben a Képviselőház nem hagyja jóvá a Szenátus által elfogadott változatot, a Képviselőház újra szavaz a törvényjavaslat eredeti változatáról, melyet a Szenátusnak korábban előterjesztettek. A törvényjavaslat akkor kerül elfogadásra, amennyiben az összes képviselő egyszerű többsége (legalább 101 szavazat) jóváhagyja azt. A választási törvény és néhány további törvény elfogadásához a Képviselőház és a Szenátus jóváhagyása is szükséges.

A köztársasági elnök a törvény előterjesztését követő 15 napon belül dönthet arról, hogy a törvényt nem kívánja jóváhagyni, és indokolással együtt visszautalhatja azt a Képviselőháznak újratárgyalás céljából. Ez az ún. vétó. A Képviselőház ezt követően az összes képviselő egyszerű többségével, a törvény bármilyen módosítása nélkül leszavazhatja az elnöki vétót, és a törvényt ezt követően kihirdetésre kerül. Egyéb esetekben a törvény nem kerül elfogadásra.

A köztársasági elnökön kívül a törvényt a Képviselőház elnöke és a miniszterelnök is aláírja, ez azonban formalitásnak tekinthető.

Abban az esetben, ha a Képviselőházat feloszlatták, a Szenátus hatáskörébe tartozik a törvényalkotás olyan ügyekben, melyek nem szenvedhetnek késedelmet és szokásosan törvényhozást tesznek szükségessé. A kormány intézkedés elfogadását javasolhatja a Szenátusnak, ezt követően a Képviselőháznak a soron következő ülésén jóvá kell hagynia a javaslatot, különben az hatályát veszti.

A jogalkotási folyamat alól kivételt képeznek az alkotmányos törvények. Ezek elfogadásához az összes képviselő háromötödös többségének (minősített többség) és a jelenlévő szenátorok háromötödös többségének jóváhagyása szükséges, tehát nem csak a törvények elfogadása esetében általában alkalmazott, a parlament jelenlévő tagjainak többsége (fele) által alkotott többség. Az alkotmányos törvények csak más alkotmányos törvények által módosíthatók és egészíthetők ki (tehát a Képviselőház feloszlatásának idején a Szenátus törvényi intézkedései által nem módosíthatók), és a köztársasági elnök nem vétózhhatja meg azokat.

A minisztériumok, más közigazgatási hatóságok és a regionális önkormányzatok hatáskörük keretein belül részletes végrehajtási szabályokat (rendeleteket és határozatokat) fogadhatnak el.

A jogszabályok érvényessége

A jogszabály hatálybalépéséhez szükséges annak kihirdetése. Az alkotmányos törvények, törvények és egyéb jogszabályok (kormányrendeletek, miniszteri rendeletek stb.) a Belügyminisztérium által kiadott Hivatalos Közlönyben kerülnek kihirdetésre. A jogszabályok a Hivatalos Közlönyben való kihirdetésük napján lépnek hatályba és válnak a jogrend részévé. A Hivatalos Közlönyben minden egyes kihirdetett törvénynél szerepel a törvény hatálybalépésének napja. E naptól kezdődően mindenki köteles az adott jogszabály szerinti magatartást tanúsítani. Amennyiben nem határozhatnak meg későbbi hatálybalépést, a jogszabályok a kihirdetést követő 15. napon lépnek hatályba. Kivételes esetben, ha azt sürgős közérdek megköveteli, korábbi, legkorábban a kihirdetés napján történő hatálybalépés is meghatározható. A jogszabály hatálybalépésének és kihirdetésének napja tehát megegyezhet egymással, a törvény

hatálybalépése azonban nem előzheti meg annak kihirdetését. A Szenátus által elfogadott jogszabályok a törvényekhez hasonlóan a Hivatalos Közlönyben, a megerősített nemzetközi egyezmények pedig a Nemzetközi Egyezmények Tárában kerülnek kihirdetésre. A regionális jogszabályok közlőnyokban, a települések jogszabályai az önkormányzat hirdetőtábláján 15 napig történő kifüggesztés útján, egyéb esetekben pedig az adott helyen megszokott módon kerülnek kihirdetésre.

Amennyiben a törvények vagy azok egyes rendelkezései ellentmondanak az alkotmányos rendnek vagy egy alkotmányos törvénynek, akkor hatályon kívül helyezésükről az Alkotmánybíróság határoz.

További információkért lásd az Alkotmány szövegét: [📄 Alkotmány](#).

Jogi adatbázis

A jogi adatbázis a Cseh Köztársaság Belügyminisztériumának tulajdonában és annak működtetése alatt áll. Az adatbázis a következő információkat tartalmazza:

a Belügyminisztérium hivatalos honlapjának ([📄 Belügyminisztérium](#)) törvényalkotásról szóló része ([📄 törvényalkotás](#)); a Hivatalos Közlöny ([📄 Hivatalos Közlöny](#)), a Nemzetközi Egyezmények Tárának ([📄 Nemzetközi Egyezmények Tára](#)) és a Hivatalos Lap egy részének elektronikus változata (PDF formátumban). Ez a honlap nem hivatalos és nem bír kötelező erővel. Kizárólag a Hivatalos Közlöny nyomtatott változata hivatalos. A honlap nyilvánosan hozzáférhető, a szükséges információk a teljes szövegben és metaadatok segítségével is kereshetők.

[📄 Törvények](#) A Cseh Köztársaság közigazgatási portálja ([📄 Cseh Köztársaság közigazgatási portálja](#)) a törvények és a végrehajtási jogszabályok frissített, egységes szerkezetbe foglalt változatait tartalmazza. Ez a honlap nem hivatalos és nem bír kötelező erővel. Az adatbázisban teljes szövegek keresése, illetve a dokumentumok száma és címe szerinti keresések végezhetők.

Az [📄 ISAP](#) információs rendszer azokhoz az adatbázisokhoz enged hozzáférést, amelyekkel a Tanács egyes dokumentumai, valamint az EU Hivatalos Lapjában közzétett egyes jogszabályok minősíthetők irányadónak. A rendszer ugyanakkor figyelemmel kíséri a végrehajtási eljárásokat, a nemzeti jogalkotási eljárásokat és a kötelezettségszegési eljárásokat is. Az adatbázis a nemzeti álláspontok, munkadokumentumok, megfelelési táblázatok és más anyagok elektronikus archívumát teszi elérhetővé.

Esetjog

A Cseh Köztársaság nem rendelkezik olyan egységes, hivatalos vagy magáncég által üzemeltetett gyűjteménnyel, amelyben folyamatosan közzétennék a cseh bíróságok alapvető jelentőségű határozatait, azaz az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok általános hatásokat kiváltó határozatait. Az Alkotmánybíróság megállapításai az Alkotmánybíróság megállapításainak és határozatainak gyűjteményében (Sbírka náležů a usnesení Ústavního soudu) kerülnek kihirdetésre, melynek kiadásáért a C. H. Beck Praha kiadó felel. Ami a rendes bíróságok határozatait illeti, rendszeresen csak a kiválasztott legfelső szintű határozatokat, tehát a Legfelsőbb Bíróság és a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság határozatait teszik közzé. A Legfelsőbb Bíróság kiválasztott határozatait és álláspontjait, melyek célja az alsóbb szintű büntetőjogi és polgári ügyekben eljáró rendes bíróságok esetjogának egységesítése, a bírósági határozatok és álláspontok gyűjteményében (Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek) teszik közzé, melynek kiadásáért a LexisNexis Praha kiadó felel. A Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság kiválasztott határozatait és állásfoglalásait a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság határozatainak gyűjteményében (Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu) teszik közzé, melynek kiadásáért az ASPI Praha kiadó felel. Az alacsonyabb szintű rendes bíróságok esetjogát nem teszik rendszeresen közzé, bár bizonyos kiválasztott határozatok esetenként megjelennek jogi folyóiratokban.

E tekintetben gyakorlati jelentőséggel bírnak az Alkotmánybíróság és a két legfelsőbb bíróság hivatalos elektronikus keresői, melyek e bíróságok határozatait teljes egészükben lefedik. Elektronikus formában, egyes alacsonyabb szintű rendes bíróságok szerverein kezdenek megjelenni az egyes bíróságok esetjogával kapcsolatos kiválasztott információk.

[📄 A Cseh Alkotmánybíróság esetjoga](#)

[📄 A Cseh Legfelsőbb Bíróság esetjoga](#)

[📄 A Cseh Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság esetjoga](#)

Ingyenes az adatbázishoz való hozzáférés?

Az adatbázishoz való hozzáférés **ingyenes**.

Kiválasztott, a kereskedelembe hozzáférhető adatbázisok

[📄 ASPI](#) adatbázis

[📄 LEXDATA](#) adatbázis

[📄 LEXGALAXY](#) adatbázis

[📄 SAGIT](#) adatbázis

[📄 TORI](#) adatbázis

Utolsó frissítés: 16/09/2020

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Dánia

[Ez az oldal Dánia jogrendszeréről nyújt tájékoztatást.](#)

A dán jogrendszerre vonatkozó információk a dán [📄 Igazságügyi Minisztérium](#) és a dán [📄 Parlament](#) honlapján állnak rendelkezésre.

Jogforrások

Dániában a legfontosabb jogforrások a következők: Jogszabályok, jogalkotási előkészítő munkák és ítélkezési gyakorlat

A jogszabály az elsődleges jogforrás és a Hivatalos Lapban hirdetik ki. A Hivatalos Lap 2008 óta kizárólag elektronikus formában áll rendelkezésre.

Jogszabályok többek között a törvények, a rendeletek és a közigazgatási rendelkezések. A törvényeket a dán parlament fogadja el, a rendeleteket a kormány alkotja, a közigazgatási rendelkezéseket pedig a hatóságok bocsátják ki.

A **dán parlament** az egyetlen szerv, amely hatáskörrel rendelkezik az új jogszabályok elfogadására, vagy a meglévő jogszabályok módosítására. Az elfogadott jogszabályokat csak a dán parlament helyezheti hatályon kívül vagy módosíthatja.

A bíróságok által hozott **határozatok** szintén fontos szerepet játszanak a törvény alkalmazásában. A Legfelsőbb Bíróság határozatai gyakran jelentősebbek, mint az alsóbb szintű bíróságok határozatai.

A **jogalkotási előkészítő munkák**, amely a jogalkotási eljárás során végzett előkészítő munkákat jelenti, szintén a jogalkalmazás fontos részét képezik.

Jogi adatbázisok

A [📄 jogi tájékoztató portálon](#) keresztül a polgárok a következő szövegekhez férhetnek hozzá:

törvények, közigazgatási rendelkezések, nemzetközi szerződések és egységes szerkezetbe foglalt jogszabályok

parlamentari dokumentumok

közigazgatási határozatok

az ombudsman határozatai.

A jogi tájékoztató portál az 1985. január 1-jén hatályos és az ezen időpont után hatályba lépett valamennyi jogszabályt tartalmazza.

Az adatbázis **ingyenesen** hozzáférhető.

Utolsó frissítés: 20/06/2022

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Németország

A Németországi Szövetségi Köztársaság demokratikusan működő, szövetségi felépítésű, szociális jogállam. Az alapvető jogok, valamint a demokratikus működésből, a szövetségi felépítésből és a szociális jogállamiságból eredő elvek a német alkotmány sérthetetlen és lényegi részét képezik, amelyek betartását a szövetségi alkotmánybíróság biztosítja.

Jogforrások

Az alaptörvény (Grundgesetz) a német alkotmány, amely a Németországi Szövetségi Köztársaság jogrendszerének és értékeinek keretét alkotja. Különösen a következőket határozza meg:

az alapvető jogokat mint legfőbb iránymutató elveket

az állam és irányító szervei alapvető szerkezetét és lényegi szerkezeti elveit

a Bundestag (a német parlament alsóháza) tagjainak megválasztására vonatkozó elveket

a szabadon választott parlamenti képviselők jogállásának és jogainak alapját

a Bundestag szervezetét és működését

a Bundesrat feladatkörét és szervezetét (a Bundesrat a német parlament felsőháza, amelyen keresztül a szövetségi tartományok [Länder] részt vesznek a szövetségi szintű jogalkotási folyamatban)

a jogalkotási és a közigazgatási hatásköröknek a szövetség és a tartományok közötti megosztását

a bíróságok szervezetére vonatkozó alapelveket.

A jogi aktusok különböző típusainak ismertetése

A német belső jog legfontosabb **írott forrásai** közé az alaptörvény, a **törvények**, a **törvényi felhatalmazáson alapuló aktusok** és **egyéb rendelkezések** tartoznak.

Jogszabályok

Materiális értelemben véve a törvények külső hatással bíró, absztrakt és általános jogszabályok, formális értelemben pedig olyan jogi aktusok, amelyeket az illetékes jogalkotó szervek az alkotmányos eljárásnak megfelelően fogadtak el.

Németország **16 tartományból (Land) álló szövetségi állam**. Ennek megfelelően megkülönböztethetők a szövetség egész területén alkalmazandó **szövetségi jogszabályok**, valamint az egyes **tartományok jogszabályai**, amelyek csak az érintett tartomány területén hatályosak. A tartományok saját alkotmánnyal rendelkeznek, és az alaptörvényben rájuk ruházott hatáskör keretein belül törvények, törvényi felhatalmazáson alapuló aktusok és egyéb rendelkezések elfogadására jogosultak.

A szövetség és a tartományok **jogalkotási hatásköreit** az alaptörvény részletesen szabályozza. A tartományok rendelkeznek jogalkotási hatáskörrel, ha ezt a hatáskört az alaptörvény nem ruházta át a szövetségi kormányra. A szövetség fő jogalkotási hatásköreit az alaptörvény 71–74. cikke rögzíti. Ezenkívül az alaptörvény különböző cikkeiben további jogalkotási hatásköröket állapít meg a szövetség számára.

A szövetség kizárólagos jogalkotási hatásköre

A szövetség kizárólagos jogalkotási hatáskörébe tartozó területeken a tartományok csak akkor fogadhatnak el jogszabályt, ha valamely szövetségi törvény erre kifejezetten felhatalmazza őket (az alaptörvény 71. cikke).

Az alaptörvény 73. cikke értelmében a szövetség (többek között) a következő területeken rendelkezik kizárólagos jogalkotási hatáskörrel: valamennyi külpolitikai ügy, honvédelem (beleértve a polgári lakosság védelmét), állampolgárság, a mozgás szabadsága, útlevélek, lakcímnnyilvántartás és személyazonosító igazolványok, bevándorlás, kivándorlás és kiadatás, pénznm és pénz, a vám- és kereskedelmi terület egységessége, légi közlekedés, a szövetség és a tartományok közötti bűnüldözési rendőrségi együttműködés, valamint a fegyverekre és robbanóanyagokra vonatkozó jogi szabályozás.

Versengő jogalkotási hatáskörök

A versengő jogalkotási területeken a tartományok akkor és annyiban jogosultak jogszabályt elfogadni, ha és amennyiben a szövetség nem gyakorolja az adott területen fennálló jogalkotási hatásköreit (az Alaptörvény 72. cikke). A párhuzamos hatáskörök jogterületei közé tartozik a polgári jog, a büntetőjog és a közúti közlekedés joga, az egyesülési jog, a külföldiek tartózkodására és letelepedésére vonatkozó jog, a gazdasági jog, a munkajog, a társadalombiztosítási jog, valamint a fogyasztóvédelem egyes kérdései. A párhuzamos jogalkotási hatáskörök közé tartozó, az alaptörvény 74. cikkében felsorolt egyes kérdések tekintetében a szövetség csak akkor és annyiban jogosult jogszabályt elfogadni, ha és amennyiben az egész Németországra kiterjedő azonos életkörülmények kialakítása, illetve a jogi vagy a gazdasági egység fenntartása nemzeti érdekből szövetségi szintű szabályozást tesz szükségessé.

Törvényi felhatalmazáson alapuló aktusok

A törvényi felhatalmazáson alapuló aktusok olyan külső hatással rendelkező, absztrakt és általánosan alkalmazandó jogszabályok, amelyeket a végrehajtó hatalom a megfelelő törvényi felhatalmazás alapján fogad el.

Egyéb rendelkezések

Az egyéb rendelkezések olyan absztrakt, általánosan alkalmazandó jogszabályok, amelyeket a közjogi jogi személyek a jogszabályok által biztosított autonómiájuk keretében fogadhatnak el, és amelyek az említett jogi személyekhez vagy azok szabályainak a hatálya alá tartozó személyekre vonatkoznak.

A szokásjog és az ítélkezési gyakorlat

Az írott jogforrások mellett **íratlan jogforrások** is léteznek, ideértve a nemzetközi jogban és a szokásjogban rögzített általános alapelveket is. Az ítélkezési gyakorlat elvben nem jogforrás, bár a gyakorlatban fontos szerepet tölt be. Csupán a szövetségi alkotmánybíróság (Bundesverfassungsgericht) bizonyos határozatai rendelkeznek jogszabályi erővel.

Nemzetközi jogforrások és az európai uniós jog

Az alaptörvény 25. cikke szerint a nemzetközi jog általános szabályai különös szerepet töltenek be a jogforrások nemzeti hierarchiájában: az alaptörvény 25. cikkének első mondata szerint ezek a szabályok a szövetségi jog szerves részét képezik, a 25. cikk második mondata pedig úgy rendelkezik, hogy elsőbbséget élveznek a jogszabályokkal szemben; a nemzetközi jog általános szabályai ennek megfelelően az alkotmány és a törvények között helyezkednek el a nemzeti jogforrási hierarchiában.

Az alaptörvény 59. cikke (2) bekezdésének 1. pontja szerint a szövetségi jogalkotási hatáskörbe tartozó kérdésekre vonatkozó nemzetközi szerződéseket az illetékes szerveknek szövetségi törvény formájában kell jóváhagyniuk ahhoz, hogy azok belföldön alkalmazhatók legyenek. Ezek tehát a szövetségi törvényekkel azonos szinten helyezkednek el a nemzeti jogforrási hierarchiában.

Európai uniós jog

Külön alkotmányos rendelkezések vonatkoznak Németország Európai Unióban való részvételére (az alaptörvény 23. cikke), valamint azokra az egyéb helyzetekre, amikor az ország nemzetközi szerződések megkötése útján szuverén hatásköröket ruház át egyes nemzetközi szervezetekre (az alaptörvény 24. cikke).

Az alaptörvény 23. cikkében rögzített feltételek szerint az Unió elsődleges joga az ehhez szükséges jogszabály alapján (amelyhez a Bundesrat hozzájárulása is szükséges) alkalmazandó Németországban; a közvetlenül alkalmazandó másodlagos uniós jogi aktusok (például a rendeletek) főszabály szerint e minőségük alapján közvetlenül alkalmazandók Németországban; a nemzeti jogba átültetendő másodlagos jogi aktusok (például az irányelvek) főszabály szerint csak akkor válnak alkalmazandóvá Németországban, ha elfogadták az azokat átültető a nemzeti jogszabályokat; az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata szerint az uniós joggal ellentétes nemzeti jogszabály esetén az uniós jog főszabály szerint elsőbbséget élvez, és a nemzeti jogot az uniós joggal összhangban, olyan módon kell értelmezni, hogy csökkenjen az ilyen ellentmondások lehetősége, amennyiben az érintett nemzeti jogszabály teret enged az értelmezésre.

A legfontosabb jogi aktusok/jogalkotás

Alkotmányjog

📄 [A Németországi Szövetségi Köztársaság alaptörvénye \(Grundgesetz, GG\)](#) – 📄 [angol fordítás](#)

📄 [A szövetségi alkotmánybírósról szóló törvény \(Gesetz über das Bundesverfassungsgericht, BVerfGG\)](#) – 📄 [angol fordítás](#)

Polgári jog

📄 [Polgári törvénykönyv \(Bürgerliches Gesetzbuch, BGB\)](#) – 📄 [angol fordítás](#)

📄 [Polgári perrendtartás \(Zivilprozessordnung, ZPO\)](#) – 📄 [angol fordítás](#)

Kereskedelmi jog

📄 [Kereskedelmi törvénykönyv \(Handelsgesetzbuch, HGB\)](#) – 📄 [angol fordítás](#)

📄 [A részvénytársaságokról szóló törvény \(Aktiengesetz, AktG\)](#) – 📄 [angol fordítás](#)

📄 [A korlátozott felelősségű társaságokról szóló törvény \(Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung, GmbHG\)](#) – 📄 [angol fordítás](#)

Közigazgatási jog

📄 [A közigazgatási bírósági eljárásról szóló törvénykönyv \(Verwaltungsgerichtsordnung, VwGO\)](#) – 📄 [angol fordítás](#)

📄 [A közigazgatási eljárásról szóló törvény \(Verwaltungsverfahrensgesetz, VwVfG\)](#)

Büntetőjog

📄 [Büntető törvénykönyv \(Strafgesetzbuch, StGB\)](#) – 📄 [angol fordítás](#)

📄 [A büntetőeljárásról szóló törvénykönyv \(Strafprozeßordnung – StPO\)](#) – 📄 [angol fordítás](#)

A normák hierarchiája

A nemzeti jogforrások hierarchiájának **csúcán az alaptörvény** található. Az alaptörvény a nemzeti jog minden más forrása felett áll, és – az ország **alkotmányaként** – az egész német jogrendszer alapját jelenti. A Németországban elfogadott minden jogszabálynak formailag és tartalmilag is összeegyeztethetőnek kell lennie az alaptörvénnyel. Ennek érdekében az alaptörvény 20. cikkének (3) bekezdése kimondja, hogy a törvényhozó hatalmat az alkotmányos rend, a végrehajtó és a bírói hatalmat pedig a törvény és a jog köti. A törvényhozó, végrehajtó és a bírói hatalmat különösen kötik még az alaptörvény közvetlenül alkalmazandó 1–19. cikkében rögzített alapjogok (az 1. cikk (3) bekezdése). Az alaptörvény elsőbbségét végső soron a szövetségi alkotmánybíróóság garantálja. A parlament valamely aktusát – alkotmányellenesség esetén – csak a szövetségi alkotmánybíróóság nyilváníthatja érvénytelennek.

A 79. cikk (2) bekezdése értelmében az alaptörvény csak a Bundestag tagjai által és a Bundesratban leadott szavazatok kétharmados többségével módosítható; a tartományok az utóbbi szerven keresztül vesznek részt a szövetségi jogalkotásban és kormányzásban, valamint az Európai Unióval kapcsolatos kérdésekben. **Az alaptörvény egyes kulcsfontosságú elemei** – a szövetség tartományokra történő felosztása, a tartományok főszabály szerinti részvétele a jogalkotási folyamatban, valamint az 1. és a 20. cikkben rögzített alapelvek – egyáltalán **nem módosíthatók** (a 79. cikk (3) bekezdése, az úgynevezett **örökkévalósági klauzula**, amely garantálja az alaptörvényben rögzített alapvető alkotmányos döntések fennmaradását).

A nemzetközi jog általános szabályai az alkotmány alatt, de a szövetség és a tartományok jogszabályai fölött helyezkednek el. Ezen általános szabályok közé tartoznak a nemzetközi szokásjog és a nemzetközi jog általános elvei, azonban nem tartozik ide a nemzetközi szerződési jog. Az alaptörvény kifejezetten kimondja, hogy ezek az általános szabályok a szövetségi jog szerves részét képezik, azzal szemben elsőbbséget élveznek és a szövetségi terület lakosai számára közvetlenül jogokat és kötelezettségeket keletkeztetnek (25. cikk). A nemzetközi jog ezen általános, az egyének számára joghatással bíró (vagyis az egyén védelmét szolgáló) szabályai közé tartozik különösen a külföldieknek nyújtandó megfelelő jogi védelem biztosítása vagy a „specialitás szabálya”, amelynek értelmében a büntetőeljárást a kiadó külföldi állam kiadatási engedélye szerint kell lefolytatni.

A rendes **törvények** az alkotmány alatt helyezkednek el. A törvényeket **a Bundestag a Bundesrattal együtt fogadja el**. A Bundestagban a szövetségi kormány, a Bundesrat, valamint a Bundestag (annak valamely frakciója vagy tagjainak legalább 5%-a) nyújthat be törvényjavaslatot. Az alaptörvény meghatározza azokat az eseteket, amelyekben egy törvény Bundestag általi végleges jóváhagyásához a Bundesrat hozzájárulása szükséges (jelenleg – a 📄 [Bundesrat](#) által a saját honlapján közzétett statisztika szerint – az összes törvény mintegy 38%-a ilyen). A Bundestag által elfogadott többi törvényt illetően a Bundesrat csupán kifogást emelhet a Bundestag által elfogadott törvényjavaslattal szemben, a Bundestag azonban ezt a kifogást elutasíthatja. Ha a Bundestag és a Bundesrat között véleménykülönbség van, a törvényjavaslatok közös megfontolására közös bizottság (egyeztető bizottság) hívható össze, amely a Bundestag és a Bundesrat azonos számú (jelenleg 16-16) tagjából áll. Az egyeztető bizottság feladata, hogy javaslatokat tegyen az egyetértés elérése érdekében, azonban maga nem hozhat döntéseket a Bundestag és a Bundesrat nevében.

A törvényen alapuló aktusok a törvények alatt helyezkednek el, és azokat a szövetségi kormány, valamely szövetségi miniszter vagy a tartományok kormányai fogadhatják el. A **rendelkezések** a törvényen alapuló aktusok alatt helyezkednek el, és a közjog alapján létrejött valamely testület (pl.

önkormányzat) fogadhatja el azokat.

Jogalkotási eljárás

A német **törvényeket** az ország parlamentjének két háza hozza. Ezért a legfontosabb jogalkotó szerv a **Bundestag**. A Bundestag – a Bundesrat részvételét is igénylő jogalkotási folyamat során – **dönt a szövetség hatáskörébe tartozó valamennyi törvény tárgyában**.

Németország szövetségi rendszerében a **tartományok** jelentős állami hatáskörökkel rendelkeznek, ezért **a törvények elfogadásában a Bundesrat is részt vesz**. Minden törvényt a Bundesrat elé terjesztenek annak érdekében, hogy azokról szavazzon, és a Bundesrat jóváhagyását igénylő jogszabályok esetében ez akár egyes törvénytervezetek elvetését is eredményezheti.

Jogalkotási kezdeményezés

A legtöbb törvénytervezetet és javaslatot a **szövetségi kormány** készíti el. A végrehajtó hatalom központi szintjeként a szövetségi kormány rendelkezik a legnagyobb tapasztalattal a törvények végrehajtása terén, és közvetlen rálátása van arra, hogy a gyakorlatban hol van szükség új jogszabályi rendelkezésekre.

Azonban nemcsak a szövetségi kormány, hanem a **Bundesrat** is jogosult törvényjavaslatot kezdeményezni.

A Bundestag tagjai és frakciói szintén jogosultak arra, hogy – törvényjavaslat formájában – új törvényt vagy törvénymódosítást kezdeményezzenek a Bundestagban.

A törvényjavaslatokat részletesen szabályozott eljárás során megtárgyalják és megvitatják a parlamentben, majd szavaznak róluk.

A szövetségi kormány vagy a Bundesrat által benyújtott javaslatok

Ha a **szövetségi kormány** törvényt kíván módosítani, vagy új törvényt kíván elfogadni, a szövetségi kancellár a törvényjavaslatot köteles először a **Bundesrat** elé terjeszteni.

Ezután a Bundesratnak főszabály szerint 6 hét áll a rendelkezésére, hogy közölje a **törvényjavaslattal kapcsolatos észrevételeit**, amelyekre a kormány írásban válaszolhat. Ezután a szövetségi kancellár a Bundesrat észrevételeivel együtt továbbítja a törvényjavaslatot a Bundestagnak. Ezen eljárás alól **kívételt** jelent a **költségvetési törvény** tervezete, amelyet egyszerre küldenek meg a Bundesrat és a Bundestag részére.

Hasonló az eljárás, ha a törvényjavaslatot a Bundesrat kezdeményezi. Ha a Bundesrat tagjainak többsége megszavazza a törvényjavaslatot, az először a szövetségi kormány elé kerül, amely azt – általában 6 héten belül – véleményezi, majd az észrevételeivel együtt továbbítja a Bundestaghoz.

A Bundestagból kezdeményezett törvényjavaslatok

A Bundestag tagjai is nyújthatnak be törvényjavaslatot, amihez **legalább egy parlamenti frakció vagy a Bundestag tagjai legalább 5%-ának** a támogatása szükséges.

Az így kezdeményezett törvényjavaslatokat nem kell előzetesen a Bundesrat elé terjeszteni. A kormány ezért időnként – a különösen **sürgős törvényjavaslatok** esetében – a Bundestagban működő kormánypárti frakciók útján nyújtja be a javaslatot.

A törvényjavaslatok megvitatása és a törvények elfogadása

Az előterjesztések terjesztése

Mielőtt a Bundestag megvitatná a törvényjavaslatot, azt először a Bundestag elnöke elé kell terjeszteni, és a hivatalnak nyilvántartásba kell vennie.

Ezt követően azokat – nyomtatott dokumentumként vagy még gyakrabban elektronikus formában – eljuttatják a Bundestag és a Bundesrat valamennyi tagjának és a szövetségi minisztériumoknak.

A törvényjavaslat parlamenti útjának első szakasza akkor zárul le, amikor a **plenáris ülés napirendjére** tűzik: ezután **hivatalosan** is a Bundestag fóruma **elő lehet terjeszteni**.

Három olvasat a plenáris ülésen

A törvényjavaslatokat főszabály szerint **háromszor vitatják meg** a Bundestag plenáris ülésén. Ezeket a vitákat **olvasatnak** nevezik.

Az első olvasat során csak akkor tartanak vitát, ha ebben az Áltestenrat (a „vének tanácsa”, a Bundestag végrehajtó szerve) megállapodott, vagy ha azt valamelyik parlamenti frakció kérte. Erre legtöbbször akkor kerül sor, ha a törvényalkotás tárgya különösen vitatott, vagy ha a törvény elfogadásához kiemelkedő közérdek fűződik.

Az első olvasat fő célja, hogy a törvényjavaslat megvizsgálása és a második olvasatra való előkészítése érdekében **kijelöljenek egy vagy több bizottságot**.

Ez a házbizottság ajánlásai alapján történik.

Ha több bizottságot is kijelölnek, az egyik bizottság viseli az általános felelősséget a tervezet megvitatásáért és a törvényjavaslat parlament általi elfogadásáért. A többi bizottságot véleményezésre kérik fel.

A bizottságokban folyó jogalkotási munka

A **részletes törvényalkotási munka** az állandó bizottságokban folyik, amelyek munkájában az összes parlamenti frakció tagjai részt vesznek. A bizottsági tagok tanulmányozzák az anyagot, és üléseiken megvitatják azt. Nyilvános üléseikre a szakértőkön kívül az érdekeltek csoportjainak képviselőit is meghívhatják.

A bizottságok által végzett munkával párhuzamosan a **parlamenti frakciók** munkacsoportokat hoznak létre, amelyekben megvizsgálják a szóban forgó kérdéseket, és kialakítják saját álláspontjukat.

Nem ritka, hogy a különböző parlamenti frakciók a bizottságokban képesek közös álláspontot kialakítani. A törvényjavaslatok többségét a kormánypárti és az ellenzéki parlamenti frakciók közötti együttműködés keretében kisebb-nagyobb mértékben átdolgozzák.

A viták befejezését követően a **törvényjavaslatért általánosan felelős bizottság** a vitákról és azok eredményéről szóló **jelentést terjeszt a plenáris ülés elé. Az általa javasolt határozat** képezi a második olvasat alapját, amely immár a plenáris ülésen zajlik.

Vita a második olvasat során

A második olvasat előtt minden képviselő kinyomtatva megkapja a közzétett **határozati javaslatot**, a vitára tehát jól felkészültek. Belső tanácskozásaikon a parlamenti frakciók is újból egyeztetik álláspontjukat e vita előtt, annak érdekében, hogy a nyilvános második olvasat során egységes álláspontot tudjanak képviselni.

Az általános vitát követően a törvényjavaslatban szereplő valamennyi rendelkezés egyenként megvitatható. Főszabály szerint azonban a plenáris ülés közvetlenül, egészében szavaz a törvényjavaslatról.

A Bundestag bármely tagja **módosító indítványt** nyújthat be, amelyeket aztán közvetlenül a plenáris ülésen vitatnak meg. Ha a plenáris ülés módosításokat fogad el, a törvényjavaslat új változatát először ki kell nyomtatni, és ki kell osztani. Ez az eljárás azonban a jelenlévő képviselők kétharmadának beleegyezésével lerövidíthető. Ekkor a harmadik olvasat azonnal megkezdhető.

Szavazás a harmadik olvasatban

A harmadik olvasat során csak akkor tartanak újabb vitát, ha ezt valamely parlamenti frakció vagy a Bundestag tagjainak legalább 5%-a kéri.

Ebben a szakaszban az egyes képviselők már nem nyújthatnak be módosító indítványt, ezt csak valamely parlamenti frakció vagy a Bundestag tagjainak legalább 5%-a teheti meg. Indítványok továbbá csak a második olvasat során elfogadott módosításokra vonatkozóan nyújthatók be.

A **zárószavazásra a harmadik olvasat végén** kerül sor. Amikor a Bundestag elnöke felkéri a képviselőket a törvényjavaslatot támogató, azt ellenző és azzal kapcsolatban tartózkodó szavazatok leadására, a képviselők a helyükről felállva szavaznak.

Ha a törvényjavaslat a Bundestag plenáris ülésén elérte a szükséges többséget, **törvényként továbbítják a Bundesrathoz**.

A Bundesrat hozzájárulása

A **tartományok a Bundesraton** keresztül vesznek részt a törvények kialakításában. E tekintetben a Bundesrat törvényalkotási eljárásban való **részvételi jogai** pontosan meg vannak határozva.

A Bundesrat nem módosíthatja a Bundestag által elfogadott törvényt. Azonban ha nem ért egyet a törvénnyel, kérheti az **egyeztetőbizottság** (Vermittlungsausschuss) összehívását. Az egyeztető bizottság a Bundestag és a Bundesrat azonos számú képviselőjéből áll.

Bizonyos törvényjavaslatok – a **hozzájárulást igénylő törvények (Zustimmungsgesetze)** – esetében kötelező feltétel a Bundesrat hozzájárulása. Ezek közé tartoznak például azok a törvények, amelyek arra kötelezik a tartományokat, hogy juttatásokat fizessenek a polgároknak, valamint a tartományok igazgatási hatásköreit érintő törvények.

Azon törvényjavaslatok esetében, amelyekkel szemben a Bundesrat kifogást emelhet, a Bundestag akkor is hatályba léptetheti a törvényt, ha az egyeztetőbizottságban nem született megállapodás. Ehhez azonban újabb szavazás szükséges, amelynek során a Bundestag csak abszolút többséggel fogadhatja el a törvényjavaslatot.

További részletekért kérjük, látogasson el a [!\[\]\(529949c2c3dadbaa4e538e8c643454bc_img.jpg\) Bundestag](#) és a [!\[\]\(9d83b67c094360bb3c4e3b68ca3d779f_img.jpg\) Bundesrat](#) honlapjára.

A jogi aktus kihirdetése, közzététele és hatálybalépése

Ha a törvényjavaslatot a Bundestag és a Bundesrat is jóváhagyta, annak számos további szakaszon kell keresztülmennie, mielőtt hatályba lépne.

Az elfogadott törvényt először kinyomtatják, és megküldik a szövetségi kancellárnak és az illetékes szövetségi miniszternek, akik ellenjegyzik azt.

Ezután a törvényt aláírásra megküldik a szövetségi elnöknek. Ő megvizsgálja, hogy a törvényt az alkotmánynak megfelelően fogadták-e el, és hogy az tartalmilag nem sérti-e nyilvánvalóan az alaptörvényt. E vizsgálat elvégzése után a szövetségi elnök aláírja a törvényt, és elrendeli a szövetségi jogi közlönyben (Bundesgesetzblatt) való közzétételét.

Ez jelenti a törvény kihirdetését. Ha a törvény külön megjelöli a hatálybalépésének időpontját, akkor arra a szóban forgó törvényt tartalmazó szövetségi közlöny megjelenését követő 14. napon kerül sor.

A különböző jogforrások közötti ütközések kezelésének módjai

A szövetségi jog és a tartományok joga közötti összeütközés kérdését az alaptörvény szabályozza. Az alapvető szabályt az alaptörvény 31. cikke rögzíti: „A szövetségi jog elsőbbséget élvez a tartományi joggal szemben”. Ez az elv az egymással ütköző jogszabályok hierarchiában elfoglalt helyétől függetlenül érvényesül, így például egy törvényen alapuló szövetségi aktus elsőbbséget élvez bármely tartományi alkotmányával szemben.

Egyéb esetekben a jogszabályok közötti ellentmondások az érintett jogszabályok hierarchiában elfoglalt helye alapján oldhatók fel. A hierarchiában formálisan azonos szinten elhelyezkedő jogszabályok esetében figyelembe vehető azok specifikussága (*lex specialis*) vagy a hatálybalépésük időbeli sorrendje (*lex posterior*).

Jogi adatbázisok (megfelelő linkekkel)

Gesetze im Internet (jogszabályok az interneten)

A szövetségi igazságügyi minisztérium és a szövetségi igazságügyi hivatal majdnem minden hatályos szövetségi jogszabályt közzétesz az interneten. Ez az információ térítésmentesen hozzáférhető az érdeklődők számára. A törvények és a törvényen alapuló aktusok aktuális változata érhető el. Ezekhez a szövetségi igazságügyi hivatal dokumentációs központja folyamatosan egységes szerkezetbe foglalt változatot készít.

A német nyelven közzétett jogszabályok minden megadott formátumban szabadon felhasználhatók. Az online elérhető jogi szövegek nem minősülnek hivatalos változatnak. A hivatalos változatok csak a szövetségi közlöny nyomtatott kiadásában érhetők el.

A jogi adatbázis ingyenesen hozzáférhető?

Igen.

Mely nyelveken érhető el?

A jogszabályok német nyelven érhetők el. Sok esetben [angol fordítás](#) is rendelkezésre áll.

Milyen keresési feltételek állnak rendelkezésre?

1. A címekben végzett keresés

Ennek során az elérhető jogszabályok hosszú és rövid címében szereplő szavakra, valamint az elérhető jogszabályok hivatalos rövidítésére korlátozódó keresés végezhető. A keresőszavak között kétféle kapcsolat határozható meg:

„ÉS”:

Ebben az esetben a keresés olyan dokumentumokra irányul, amelyekben az összes megadott szó szerepel.

„VAGY”:

Ebben az esetben a keresés olyan dokumentumokra irányul, amelyekben a megadott szavak közül legalább egy szerepel.

2. Teljes szöveges keresés

A fentiekén kívül az elérhető jogszabályok szövegére vonatkozó kulcsszavas keresésre is lehetőség van. Ebben az esetben is kétféle kapcsolat határozható meg a kulcsszavak között:

„ÉS”:

Ebben az esetben a keresés olyan dokumentumokra irányul, amelyekben az összes megadott szó szerepel.

„VAGY”:

Ebben az esetben a keresés olyan dokumentumokra irányul, amelyekben a megadott szavak közül legalább egy szerepel.

Rechtsprechung im Internet (az ítélkezési gyakorlatot tartalmazó internetes oldal)

2010 óta a szövetségi igazságügyi minisztérium és a szövetségi igazságügyi hivatal az interneten közzéteszi a szövetségi alkotmánybíróság, a szövetségi legfelsőbb bíróságok és a szövetségi szabadalmi bíróság egyes határozatait. Ez az információ térítésmentesen hozzáférhető az érdeklődők számára. A határozatok anonimizált formában és általában teljes terjedelmükben kerülnek közzétételre. Az adatbázist naponta frissítik.

A határozatok minden megadott formátumban szabadon felhasználhatók.

A jogi adatbázis ingyenesen hozzáférhető?

Igen.

Mely nyelveken érhető el?

A határozatok német nyelven érhetők el.

Milyen keresési feltételek állnak rendelkezésre?

1. „Egyszerű keresés”

Az általános keresés („egyszerű keresés”) segítségével a polgári tanácsadó központok (Bürgerservice) által közzétett összes határozat teljes szövegében keresés végezhető. A felhasználó által megadott kifejezéseket lehetőség szerint hozzárendelik bizonyos metaadatokhoz, valamint egységesítik a különböző írásmódokat. A keresés elvégzése után a keresett kifejezések a találatok számával együtt megjelennek a keresési űrlap alatt. A keresési mezőben szinte minden olyan keresési feltételt megadhat, amely az internetes keresőmotorok esetében használható.

A keresési kifejezés beírása közben a rendszer egy listában automatikusan javaslatot tesz a lehetséges találatokra. Amikor a felhasználó elkezdi beírni a keresési feltételt, a szöveg és más keresőkifejezések megjelennek a javaslatok automatikusan generált listájában, ahonnan közvetlenül átvehetők a keresési sémába. A rendszer a beviteli hibákat is felismeri és kiemeli. A gyorskereső funkció értelmezi a bejegyzéseket, és a javaslatok listáján keresztül alternatív írásmódokat ajánl fel (az „Így értette?” funkció segítségével).

A keresett kifejezéseket alapértelmezés szerint egy „és” kötőszó kapcsolja össze; a felhasználónak nem kell beírnia az „és” szót. Az egymás után megadott keresési feltételek esetében a rendszer automatikusan azokra a dokumentumokra keres rá, amelyek az összes érintett kifejezést tartalmazzák. A „VAGY”,

illetve a „NEM” szavak beírásával a felhasználó egyes dokumentumokat felvehet a keresés hatókörébe, vagy azokat onnan kizárhatja. A keresőkifejezések megjelenítésekor a keresőkifejezések a megadásuk sorrendjében jelennek meg. A „VAGY” (vagyilag) és a „NEM” (kizárt) kapcsolatok külön-külön jelennek meg a keresőkifejezések listájában.

2. „Részletes keresés”

A részletes keresési funkció az összes dokumentum tekintetében biztosítja a felhasználónak azt a lehetőséget, hogy az egyes keresési feltételeket különböző módokon kapcsolja össze egymással.

A teljes szöveges keresés mellett a részletes keresés lehetővé teszi a metaadatok következő keresési feltételek szerinti keresését:

Bíróság

Jogsabály

Dátum

A dokumentum hivatkozási száma/ECLI

Verwaltungsvorschriften im Internet (a közigazgatási rendelkezéseket tartalmazó internetes oldal)

A szövetségi belügyminisztérium általános hatáskörében a szövetségi kormány a juris GmbH-val közös projekt keretében átfogó online adatbázist biztosít, amely a legmagasabb szintű szövetségi hatóságok által kiadott hatályos közigazgatási rendelkezéseket tartalmazza. Ez az információ térítésmentesen hozzáférhető az érdeklődők számára. Az adatbázis „élő dokumentumokat” tartalmaz, azaz a szövetségi minisztériumok folyamatosan frissítik az elérhető dokumentumokat. A juris GmbH bármikor felveheti az adatbázisba az új, valamint a felülvizsgálat alatt álló közigazgatási rendelkezéseket.

A közigazgatási rendelkezések nem jogszabályok, hanem a közigazgatás szervezetén belüli absztrakt, általános rendelkezések, amelyeket a magasabb szintű közigazgatási szervek vagy a felettesek adnak ki az alárendelt szervek vagy a munkavállalók számára az érintett közigazgatási szervezet felépítésének és tevékenységeinek a meghatározása céljából. Az egyes közigazgatási rendelkezésekkel kapcsolatban szükség esetén további információ érhető el annak a szövetségi minisztériumnak a [honlapján](#), amelynek az adott ügy a hatáskörébe tartozik.

A jogi adatbázis ingyenesen hozzáférhető?

Igen.

Mely nyelveken érhető el?

A közigazgatási rendelkezések német nyelven érhetők el.

Milyen keresési feltételek állnak rendelkezésre?

1. A címekben végzett keresés

Ennek során az elérhető közigazgatási rendelkezések hosszú és rövid címében, valamint hivatalos rövidítésében szereplő szavakra korlátozódó keresés végezhető. A keresőszavak között kétféle kapcsolat határozható meg:

„ÉS”:

Ebben az esetben a keresés olyan dokumentumokra irányul, amelyekben az összes megadott szó szerepel.

„VAGY”:

Ebben az esetben a keresés olyan dokumentumokra irányul, amelyekben a megadott szavak közül legalább egy szerepel.

2. Teljes szöveges keresés

A fentiek kivétel az elérhető jogszabályok szövegére vonatkozó kulcsszavas keresésre is lehetőség van. Ebben az esetben is kétféle kapcsolat határozható meg a kulcsszavak között:

„ÉS”:

Ebben az esetben a keresés olyan dokumentumokra irányul, amelyekben az összes megadott szó szerepel.

„VAGY”:

Ebben az esetben a keresés olyan dokumentumokra irányul, amelyekben a megadott szavak közül legalább egy szerepel.

Justizportal des Bundes und der Länder (a szövetségi és a tartományi kormányzatok igazságügyi hatóságainak honlapja)

A szövetségi igazságügyi minisztérium és a tartományi közigazgatási szervek az érdeklődő polgárok számára online elérhetővé teszik a jogszabályokat.

Egyes esetekben ezért díjat kell fizetni. Ezenkívül a keresési feltételek között is vannak eltérések.

Egyéb jogi adatbázisok

Bundesgesetzblatt (szövetségi jogi közlöny)

A szövetségi jogi közlöny nyomtatott és elektronikus formában is megjelenik; az elektronikus változat a következő oldalon érhető el: <https://www.bgbl.de/xaver/bgbl/start.xav>. A nyomtatott kiadvány a kötelező erejű változat.

Bundesanzeiger (szövetségi közlöny)

A szövetségi közlöny elektronikus formában érhető el, a következő oldalon: <https://www.bundesanzeiger.de/pub/de/amtlicher-teil>

Az elektronikus változat kötelező erejűnek tekintendő.

Dokumentations- und Informationssystem für Parlamentarische Vorgänge (a parlamenti ügyek dokumentációs és információs rendszere)

Utolsó frissítés: 05/05/2023

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Észtország

Ez az oldal tájékoztatást nyújt az észt jogrendszeréről, és áttekintést ad az észt jogról.

Jogforrások

Észtország a kontinentális európai jogrendszer részét képezi. A legfontosabb jogforrások az olyan jogi eszközök, mint az alkotmány, az európai uniós jog, a nemzetközi megállapodások, a törvények és a rendeletek.

A legfelsőbb szintű bíróság – a Legfelsőbb Bíróság – jogértelmezései és a szakértők észrevételei szintén hivatkozási alapként szolgálnak (pl. az alkotmány magyarázatokkal ellátott kiadása). A bírósági ítéletek nem keletkeztetnek jogokat, és a felsőbb szintű bíróságok által hozott ítéletek általában nem kötik az alsóbb szintű bíróságokat. A Legfelsőbb Bíróság, amely egyben alkotmányossági felülvizsgálatot is végez, jogosult arra, hogy érvénytelennek nyilvánítsa a jogi eszközöket, ha azok nincsenek összhangban az alkotmánnyal vagy az azokkal szemben elsőbbséget élvező jogi eszközökkel. Az egyes ügyek kezelése során egyetlen bíróság sem alkalmazhat ilyen eszközt, és a bíróságok nem alkalmazhatnak az alkotmánnyal ellentétes jogi eszközöket. Ezt követően a Legfelsőbb Bíróság alkotmánybíróként tovább vizsgálja az ügyet, és felhatalmazást kap arra, hogy az ilyen okiratot alkotmányellenesnek (de nem érvénytelennek) nyilvánítsa.

A nemzetközi jog általánosan elismert elvei és szabályai az észt jogrendszer elválaszthatatlan részét képezik.

A jogi eszközök típusai – leírás

A jogi eszközök lehetnek általánosan alkalmazandó jogi eszközök, azaz jogalkotási aktusok és egyedi alkalmazású jogi eszközök, vagyis végrehajtási jogi aktusok.

Általánosan alkalmazandó jogi eszközök

Alkotmány – az alkotmány 3. szakaszának (1) bekezdésével összhangban az államhatalmat kizárólag az alkotmány értelmében lehet gyakorolni és a jogi aktusok meghozatalára az alkotmánnyal összhangban kerülhet sor.

Törvény – az alkotmány 65. szakaszának megfelelően a jogalkotási hatáskörrel felruházott észt parlament (*Riigikogu*) törvényeket fogad el. A jogi aktusokat az alkotmánynak megfelelően fogadják el és az előírt módon kihirdetik az állami hivatalos közlönyben (*Riigi Teataja*). Csak a kihirdetett törvények érvényesíthetők.

Törvényerejű rendelet – törvényi erővel bíró jogi eszköz. Az alkotmány 109. szakasza értelmében, ha a parlament összehívása nem lehetséges, a köztársasági elnök sürgős nemzeti szükséghelyzetben törvényerővel rendelkező rendeleteket bocsáthat ki. Az ilyen rendeleteket a parlament elnökének és a miniszterelnöknek ellenjegyeznie kell. Az alkotmány értelmében az elnök a következőket bocsáthatja ki:

különleges törvényerejű rendeletek sürgős nemzeti szükséghelyzetben, és ha a parlament összehívása nem lehetséges;

sürgősségi rendeletek sürgős nemzeti szükséghelyzetben, ha a kormány szükségállapotot hirdetett ki, és ha a parlament összehívása nem lehetséges, vagy nincs elég idő a parlament összehívására.

Amennyiben a rendelet másként nem rendelkezik, a köztársasági elnök rendelete a *Riigi Teatajában* való kihirdetését követő tizedik napon lép hatályba.

Miután összeült a parlament, a köztársasági elnök a parlament elé terjeszti a rendeleteket, a parlament pedig haladéktalanul elfogad egy törvényt, amellyel jóváhagyja vagy hatályon kívül helyezi az elnöki rendeleteket. Az alkotmány 110. szakasza értelmében a köztársasági elnök nem használhat rendeletet az alkotmány, az alkotmány 104. szakaszában említett törvények, a nemzeti adókat megállapító törvények vagy az állami költségvetés elfogadására, módosítására vagy hatályon kívül helyezésére.

Rendelet – az alkotmány 87. és 94. szakaszával összhangban a kormány és a miniszterek egy törvény alapján és a törvénynek való megfelelés céljából jogosultak rendeleteket kibocsátani. Helyi jelentőségű kérdések vagy törvényben meghatározott esetekben a helyi önkormányzati tanácsok is kibocsáthatnak rendeleteket. Ezenkívül az *Eesti Pank* elnöke (az Észt Nemzeti Bank), az Állami Számvevőszék és az állami egyetemek tanácsai is kibocsáthatnak rendeletet. Rendeletet csak törvényben meghatározott hatáskör alapján és hatáskörön belül lehet kibocsátani.

A köztársaság kormánya és a miniszterek egy törvény alapján és a törvénynek való megfelelés céljából jogosultak rendeleteket kibocsátani. Amennyiben a rendelet másként nem rendelkezik, a rendeletek a *Riigi Teatajában* való kihirdetésüket követő harmadik napon lépnek hatályba.

Egyedi alkalmazású jogi eszközök

Igazgatási rendelet – egyéni igazgatási aktus, mellyel egy közjogi igazgatási szerv egyedi jogi ügyekről dönt és azokat rendezi el. Az alkotmány 87. szakasza (6) bekezdésének megfelelően a kormány egy törvény alapján és a törvénynek való megfelelés érdekében bocsát ki igazgatási rendeleteket. A miniszterelnök, a megyei kormányzók és a helyi önkormányzatok is jogosultak igazgatási rendeletek kiadására.

Határozat – egyedi igazgatási aktus, amelyet igazgatási kifogások vagy fellebbezések alapján bocsátanak ki, vagy amellyel szankciókat szabnak ki. A parlament, a helyi önkormányzati képviselő-testületek, a Nemzeti Választási Bizottság és a bíróságok is fogadnak el határozatokat.

Utasítás – az alkotmány 94. szakaszának megfelelően a miniszterek egy törvény alapján és a törvénynek való megfelelés érdekében bocsátanak ki végzéseket. Az utasítás általános, kötelező magatartási kódexet tartalmaz a minisztériumban való szolgálathoz kapcsolódó kérdésekre vagy a minisztérium felügyelete alatt működő állami szervek szerkezetének meghatározására és a működésük megszervezésére vonatkozóan.

A jogi eszközök hierarchiája

Az írott jogszabályok hierarchiája a következő: az alkotmány, az európai uniós jog, a nemzetközi megállapodások, törvények és rendeletek, a kormány és a miniszterek által kibocsátott rendeletek. Az általánosan alkalmazandó jogi eszközökön kívül vannak egyedi alkalmazású jogi eszközök is, amelyeket valamely törvény alapján bocsátanak ki, a hierarchiában pedig a törvények és rendeletek alatt helyezkednek el. Az alacsonyabb szintű jogszabályoknak összhangban kell lenniük a magasabb szintűekkel.

Intézményi keretek

A jogi eszközök elfogadásáért felelős intézmények

Az észt intézményi rendszer a hatalmi ágak szétválasztásának és egyensúlyának elvét követi (az alkotmány 4. szakasza).

A törvényhozó hatalmat a parlament gyakorolja. Az alkotmány 103. szakaszával összhangban a jogalkotási javaslatok kezdeményezési joga a parlamenti képviselőket, a parlamenti politikai frakciókat, a parlamenti bizottságokat, a köztársaság kormányát és a köztársasági elnököt illeti meg. A köztársasági elnök azonban kizárólag az alkotmány módosítására irányuló kezdeményezést nyújthat be. A parlament megvitatja a jogszabálytervezeteket, és dönt arról, hogy azokat elfogadja-e törvényként, vagy elutasítja.

A képviselők abszolút többségével hozott határozat alapján a parlamentnek jogában áll javaslatot tenni a köztársaság kormányának a parlament által kért jogszabálytervezet kezdeményezésére.

A parlamentnek joga van ahhoz, hogy egy törvénytervezetet vagy egy nemzeti jelentőségű kérdést népszavazásra bocsásson. A népszavazás eredményéről a résztvevők többségi szavazata dönt. A népszavazással elfogadott jogi aktusokat a köztársasági elnök haladéktalanul kihirdeti. A népszavazáson hozott határozatok minden hatóságra nézve kötelező erővel bírnak. Ha a népszavazásra bocsátott törvénytervezet nem kapja meg a szavazatok többségét, a köztársasági elnök rendkívüli parlamenti választásokat hirdet ki. A költségvetéssel, az adókkal, az állam pénzügyi kötelezettségeivel, a nemzetközi megállapodások megerősítésével vagy felmondásával, a szükségállapot kihirdetésével vagy feloldásával, valamint a nemzetvédelemmel kapcsolatos kérdések nem képezhetik népszavazás tárgyát.

A végrehajtó hatalmat az Észt Köztársaság kormánya gyakorolja. A jogszabálytervezeteket a legtöbb esetben az Észt Köztársaság kormánya terjeszti a parlament elé. A törvénytervezeteket a minisztériumok nyújtják be a kormánynak. E tervezetek létrejöttét meg kell előznie a minisztériumok között végbemenő előzetes konzultációs szakasznak.

Az igazságügyi biztos és az Állami Számvevőszék elnöke hozzászólási joggal részt vesz a kormány ülésein. Javasataik nem kötelezőek a kormányra nézve, de gyakran figyelembe veszik ajánlásait és javaslatait. Ha az igazságügyi biztos és az Állami Számvevőszék elnöke szükségesnek tartja, javaslatokat beterjeszthetnek közvetlenül a jogszabálytervezettel foglalkozó megfelelő parlamenti bizottságnak. Az alkotmány 139. szakaszának megfelelően az igazságügyi biztos elemzi a neki benyújtott valamennyi, jogszabály-módosításokra, új törvények elfogadására és kormányzati szervek működésére vonatkozó javaslatot, és szükség esetén jelentést nyújt be a parlamentnek. Ha az igazságügyi biztos úgy találja, hogy a törvényhozás, a végrehajtó hatalmi ág vagy egy helyi hatóság által elfogadott jogi aktus ellentétes az alkotmánnyal vagy egy törvénnyel, akkor javaslatot tesz az aktust elfogadó szervnek arra, hogy az 20 napon belül gondoskodjon arról, hogy az aktus megfeleljen az alkotmánynak vagy a törvénynek. Ha ez alatt az idő alatt nem gondoskodnak arról, hogy az aktus megfeleljen az alkotmánynak vagy a törvénynek, az igazságügyi biztos javaslatot tesz a Legfelsőbb Bíróságnak az aktus érvénytelenné nyilvánítására (az alkotmány 142. szakasza alapján).

A köztársasági elnök a parlament által elfogadott törvényeket kihirdeti, vagy megtagadja a kihirdetést. Utóbbi esetben a köztársasági elnök a megtagadás indokaival együtt, újabb tárgyalásra és döntéshozatalra visszaküldi a törvényt a parlamentnek.

Az Igazságügyi Minisztérium közzéteszi az elfogadott és a köztársasági elnök által kihirdetett törvényeket az észti hivatalos közlönyben, a *Riigi Teatajában* (Állami Közlöny).

Döntéshozatali eljárás

Az észti parlamentben a jogalkotási eljárás az alábbi szakaszokból áll:

- a jogszabálytervezet kezdeményezése;
- a jogszabálytervezet vizsgálata;
- a jogszabálytervezet elfogadása.

Kezdeményezés

Az alkotmány 103. szakaszával összhangban a jogszabály-kezdeményezés joga a kormányt, a parlamenti képviselőket, a parlamenti frakciókat, a parlamenti bizottságokat és a köztársasági elnököt illeti meg. A köztársasági elnök azonban kizárólag az alkotmánymódosítás tervezetére irányuló kezdeményezést nyújthat be. A jogszabálytervezetnek meg kell felelnie a parlament elnöksége által elfogadott technikai szabályoknak és a kormány által elfogadott jogalkotási és technikai szabályoknak. A parlament elnöksége a tervezetért felelős állandó parlamenti bizottsághoz irányítja a jogszabálytervezetet.

A jogszabálytervezet vizsgálata

A jogszabálytervezetet egy állandó parlamenti bizottság (a jogi ügyek bizottsága, az alkotmányügyi bizottság, a gazdasági ügyek bizottsága stb.) készíti elő a parlament plenáris ülésére. A felelős bizottság javaslatára a jogszabálytervezetet felveszik a parlament plenáris ülésének napirendjére.

A *Riigikogu* belső szabályairól és eljárási szabályzatáról szóló törvénynek megfelelően a jogszabálytervezet első olvasatban való tárgyalásának a tervezet befogadását követő hét parlamenti plenáris munkahétén belül kell sorra kerülnie. A törvénytervezeteket három olvasatban vitatja meg a parlament plenáris ülése, az első olvasat során a törvénytervezet mögötti általános elvekről szóló vitát folytatnak le. Ha a tárgyalások során nem érkezik indítvány a tervezet elutasítására a felelős bizottságtól vagy bármely politikai frakciótól, akkor az első olvasat szavazás nélkül ér véget. Az első olvasatot követően a parlament tagjainak, valamint a parlamenti bizottságoknak és politikai frakcióknak 10 munkanapjuk van arra, hogy módosításokat javasoljanak. Ha a felelős bizottság azt javasolja, a parlament elnöke meghatározhat más határidőt is a módosítások előterjesztésére.

A bizottság a tervezet megvitatásába bevonja mindazokat az érdekelt feleket, akik részt vettek a tervezet elkészítésében, és akik részt kívánnak venni a vitában.

A felelős bizottság áttekint minden javasolt módosítást, és eldönti, hogy azokat figyelembe vegyék-e a tervezet új szövegének elkészítésekor. A bizottság elkészíti a javaslat új változatát a második olvasatra, belefoglalva valamennyi elfogadott módosítást és a maga a bizottság által tett esetleges módosításokat.

A bizottság a második olvasatra elkészít egy indokolást is, amely információkat tartalmaz a jogszabálytervezet feldolgozásával kapcsolatban, például a javasolt módosítások elfogadásának vagy elutasításának indokait, valamint a jogszabálytervezetet kezdeményező vagy benyújtó személy, a folyamatba bevont szakértők és más személyek álláspontját.

A jogszabálytervezetet a felelős bizottság javaslatára napirendre tűzik második olvasatra. A parlament elnökségének, a felelős bizottságnak vagy a jogszabálytervezetet kezdeményező személynek a javaslatára a parlament szavazás nélkül felfüggeszti a jogszabálytervezet második olvasatát. Ha egy politikai frakció javasolja, hogy függesszék fel az olvasatot, erről szavazást tartanak. Módosításokat akkor is elő lehet terjeszteni, ha felfüggesztik a jogszabálytervezet második olvasatát. Ha nem függesztik fel a parlament előtti második olvasatot, akkor azt befejezettnek tekintik, és a jogszabálytervezetet harmadik olvasatra küldik.

A parlamenti határozatok tervezete a második olvasat végét követően szavazásra bocsátható.

A felelős bizottság a harmadik olvasatra elkészíti a jogszabálytervezet végleges szövegét, nyelvi és technikai javításokat eszközölve a második olvasat lezárulta után. A bizottság indokolást készíthet a harmadik olvasatra, áttekintést nyújtva a második olvasat végét követően tett változtatásokról. A jogszabálytervezet harmadik olvasata során megbeszéléseket kezdenek, amelyek során a politikai frakciók képviselői nyilatkozatokat tesznek. A harmadik olvasat során a jogszabálytervezetet zárószavazásra bocsátják.

Elfogadás

A jogi aktusokat és a parlamenti határozatokat nyílt parlamenti szavazással fogadják el. Zárószavazást a törvénytervezetek harmadik olvasata során tartanak. Az alkotmány 73. és 104. szakasza határozza meg, hogy hány parlamenti képviselőnek kell igennel szavaznia egy törvény elfogadásához, összhangban azzal, hogy mely törvényekről van szó:

alkotmányos törvények esetében, azaz a parlament tagjainak abszolút többségét igénylő törvények esetében (a 101 tagú parlament több mint a felének kell a törvény elfogadása mellett szavaznia); vagy
rendes törvények, azaz az egyszerű többséggel elfogadandó törvények esetében (több parlamenti képviselőnek kell a törvény elfogadása mellett kell szavaznia, mint az ellen).

A következő jogszabályok kizárólag az országgyűlési képviselők abszolút többségével fogadhatók el vagy módosíthatók:

az állampolgársági törvény;

a *Riigikogu* választási törvény;

a köztársaságielnök-választásról szóló törvény;

a helyi önkormányzati képviselő-testületek választásáról szóló törvény;

a népszavazásról szóló törvény;

a *Riigikogu* eljárási szabályzatáról szóló törvény és a *Riigikogu* belső szabályairól szóló törvény;

a köztársasági elnök és a *Riigikogu* tagjainak díjazásáról szóló törvény;

a köztársaság kormányáról szóló törvény;

a köztársasági elnök és a *Riigikogu* tagjai elleni bírósági eljárás megindításáról szóló törvény;

a nemzeti kisebbségek kulturális autonómiájáról szóló törvény;

az állami költségvetésről szóló törvény;

az *Eesti Pank*-ról szóló törvény;

az Állami Számvevőszékről szóló törvény;

a bíróságok szervezetéről szóló törvény és a bírósági eljárásokról szóló törvény;

külföldi és belföldi hitelfelvételhez és az állam tulajdoni kötelezettségeihez kapcsolódó törvények;

a veszélyhelyzeti törvény;

békeidőben alkalmazandó nemzetvédelmi törvény és háború idején alkalmazandó nemzetvédelmi törvény.

Miután elfogadtak egy törvényt vagy parlamenti határozatot, azt legkésőbb az elfogadását követő ötödik munkanapon aláírja a parlament elnöke, vagy az ő távollétében a parlament azon alelnöke, aki elnökölt az ülésen.

Kihirdetés

Miután a törvényt elfogadják és aláírják, kihirdetésre megküldik a köztársasági elnöknek. A köztársasági elnök a parlament által elfogadott törvények kihirdetését megtagadhatja és átvételétől számított 14 napon belül a megtagadás indokaival együtt, újabb tárgyalásra és döntéshozatalra visszaküldheti a törvényt a parlamentnek. Ha a köztársasági elnök által visszaküldött törvényt a parlament második alkalommal, módosítás nélkül fogadja el, a köztársasági elnök vagy kihirdeti a törvényt, vagy azt javasolja, hogy a Legfelsőbb Bíróság nyilvánítsa azt alkotmányellenesnek. Ha a Legfelsőbb Bíróság megállapítja, hogy a törvény összhangban áll az alkotmánnyal, azt a köztársasági elnöknek ki kell hirdetnie.

A törvény a *Riigi Teatajában* való közzétételét követő tizedik napon lép hatályba, kivéve, ha maga a törvény ettől eltérően rendelkezik.

A jogszabályok közzététele

A legfontosabb jogi eszközöket és a nemzetközi megállapodásokat a *Riigi Teatajában* teszik közzé. A törvények és rendeletek csak azt követően válnak jogerőssé, hogy közzétették azokat a *Riigi Teatajában*.

A **Riigi Teataja** Észtország hivatalos online kiadványa és a jogi eszközök központi adatbázisa. 2010. június 1-je óta a *Riigi Teatajat* mint hivatalos online lapot csak az interneten teszik közzé.

2011. január 1-je óta a *Riigi Teatajat* az Igazságügyi Minisztérium teszi közzé.

A tartalom rövid ismertetése

A törvényeket, a rendeleteket, a nemzetközi megállapodásokat, a parlamenti határozatokat és a köztársasági kormány rendeleteit a *Riigi Teatajában* teszik közzé, és más fontos információkat, például a jogi eszközök fordítását és a jogi aktusok tervezeteire vonatkozó eljárási információkat is közzé lehet tenni ott. Az 1990 óta elfogadott jogszabályok többsége megtalálható a *Riigi Teatajában*.

2002. június 1-je óta közzéteszik benne a törvények, köztársasági elnöki rendeletek, kormányrendeletek, a miniszeri rendeletek, az *Eesti Pank* elnökének rendeletei és a Nemzeti Választási Bizottság rendeletei hivatalos, egységes szerkezetbe foglalt változatát. 2010. június 1-je óta közzéteszik benne a parlamenti határozatokat, 2011 vége óta pedig a helyi önkormányzati rendeletek egységes szerkezetbe foglalt változatát is.

E jogszabályok módosításakor minden alkalommal kidolgozzák a módosításokat tartalmazó, aktualizált és egységes szerkezetbe foglalt változatot, amelyet a módosító jogszabállyal és a hatálybalépés időpontjának megjelölésével egy időben tesznek közzé. Az egységes szerkezetbe foglalt szövegek hivatalosak, és a jogszabályok érvényesítésekor azokra lehet támaszkodni. E szövegek jogi kötőerővel bírnak.

Valamennyi közzétett jogi eszköz digitális bélyegzőt kap közzététele alkalmával. Bárki ellenőrizheti a digitális bélyegzőt, amely biztosítja, hogy a jogi eszköz a közzététele óta változatlan maradjon. Minden közzétett jogi eszköz időbélyegzőhöz is kapcsolódik, amely lehetővé teszi a jogosulatlan feldolgozás eseteinek felderítését.

Megtekintheti az egy adott időpontban hatályos egységes szerkezetbe foglalt változatokat. E jogszabályok jövőbeli változataihoz is hozzá tud férni, amennyiben azok ismertek. Minden egységes szerkezetbe foglalt változat linkkel kapcsolódik az előző és a következő változatokhoz. Ez lehetővé teszi önnek, hogy időrendben követhesse az egységes szerkezetű szöveget egyik változatától az újabb változatig, és fordítva. Lehetősége van összehasonlítani ugyanazon jogszabály különböző egységes szerkezetbe foglalt változatait, hogy lássa, milyen módosítások történtek.

Az egységes szerkezetbe foglalt változatban lévő linkek lehetővé teszik, hogy megnyissa a törvény alapján hozott rendeleteket, a rendeletekből pedig annak a törvénynek a rendelkezéseit juthat, amelynek alapján a rendeletet meghozták.

A *Riigi Teatajában* az eljárással kapcsolatos információkkal is kiegészítik a jogszabályokat, ideértve az indoklásokat (a konzultációs adatbázisra és a parlamenti eljárásokra mutató linkek), az európai uniós jogszabályokra mutató linkeket, fordításokat és más kiegészítő információkat, amelyek szükségesek a jogszabály megértéséhez.

A *Riigi Teataja* honlapján kereshet a megyei bíróságok, a körzeti bíróságok és a Legfelsőbb Bíróság ítélkezési gyakorlatával kapcsolatban. Ugyanitt tájékozódhat a bírósági tárgyalások időpontjáról és helyéről is.

Közzéteszik továbbá a Legfelsőbb Bíróság ítéleteinek és az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) ítéleteinek összefoglalóit és áttekintését is. Az összefoglalók rendszerezve olvashatók, és kulcsszó vagy a jogi eszközök hivatkozási száma alapján lehet keresést végezni a Legfelsőbb Bíróság ítéleteinek összefoglalói között. Az EJEB ítéletei cikk szerint kereshetők.

A törvényekkel és általában a joggal kapcsolatos különböző hírek a *Riigi Teatajában* is megjelentek.

2013. október 30-a óta **angol nyelven is olvasható a *Riigi Teataja* weboldal**. Ez a weboldal a törvények egységes szerkezetbe foglalt szövegének naprakész angol nyelvű fordításait tartalmazza. Az összes törvény egységes szerkezetbe foglalt szövegének angol fordítása (a megerősítő okmányok kivételével) 2014 vége óta rendelkezésre áll. A törvényeket hiteles fordítók fordítják le. A szövegek angol nyelvre történő lefordításának folyamata 2011-ben kezdődött, amelyet az Igazságügyi Minisztérium szervezett. Bár a fordítások nem bírnak jogi kötőerővel, azok naprakészek. A legfrissebb fordításokat bárki lekérheti és elküldetheti az e-mail-címére, ha feliratkozik a My RT szolgáltatásra.

A jogszabálytervezetek között keresni is lehet; e keresőfunkció révén megismerhetők a már elfogadott jogi aktusok és a még elfogadás előtt álló jogszabálytervezetek különböző eljárási szakaszai. Itt megtalálhatja a jogalkotási eljárásokra és az azzal kapcsolatban összeállított dokumentumokra vonatkozó összes információt. Kérheti továbbá, hogy értesítsék a jogi aktus tervezetének egyik eljárási lépésből a másikba történő továbbításáról. Ezt az e-mail-címre küldjük, ha bejelentkezik az észt nyelvű *Minu RT* szolgáltatásra.

A *Minu RT* szolgáltatás igénybevételével mindenkinek lehetősége van létrehozni a saját felhasználói portálját, amelyben jogszabályokat vehet fel saját linkgyűjteményébe, és a portálon keresztül kérheti, hogy e-mail útján tájékoztassák az új jogszabályokról vagy bármilyen további információról.

Ingyenes az észt jogszabályok adatbázisához való hozzáférés?

A *Riigi Teatajához* és valamennyi jogi információs szolgáltatáshoz való hozzáférés **ingyenes** a felhasználók számára.

Az elektronikus *Riigi Teatajához* való ingyenes hozzáférést a helyi önkormányzatok és a közönyvtárak (megközelítőleg 600) biztosítják minden érdeklődő számára, továbbá segítséget nyújtanak a vonatkozó jogi eszközök kereséséhez is. A felhasználók számára lehetővé kell tenni, hogy legfeljebb 20 oldalt ingyenesen nyomtathassanak ki.

Az észt jogszabályok adatbázisának története

A **Riigi Teataja** az Észt Köztársaság hivatalos közlönye, amelyet 1918. november 27-e óta tesznek közzé. Kiadását 1940-ben felfüggesztették, majd 1990-ben újrakezdték.

A *Riigi Teatajat* 1996 óta teszik közzé az interneten, és 2002. június 1-jén az online változat is megkapta a hivatalos lap státuszt.

2010. június 1-je óta a *Riigi Teatajat* mint hivatalos online lapot csak az interneten teszik közzé. Nyomtatott formában azóta nem jelenik meg.

2010 novemberében új, felhasználóbarátabb informatikai rendszert vezettek be, amely több jogi információt kínál. Az informatikai rendszert a Kormányzati Hivatal iránymutatása alatt fejlesztették, az Európai Regionális Fejlesztési Alapból származó források felhasználásával.

A Legfelsőbb Bíróság ítéleteinek és az Emberi Jogok Európai Bírósága ítéleteinek összefoglalói, az általános joggal kapcsolatos különböző hírek, valamint az ítélkezési gyakorlatra és a bírósági meghallgatásokra vonatkozó információk 2012. január 20. óta érhetők el a *Riigi Teataja* honlapján.

A jogszabálytervezetek keresési funkcióját 2012 végén vezették be.

2013-tól a helyi hatóságok által elfogadott valamennyi rendelet naprakész, egységes szerkezetbe foglalt változatát a *Riigi Teatajában* teszik közzé.

2013. szeptember 24. óta minden jogi eszköz megkapja a kibocsátó szerv digitális bélyegzőjét és időbélyegzőjét a *Riigi Teatajában* való közzétételük során.

2013. október 30-a óta angol nyelven is elérhető a *Riigi Teataja* weboldal.

Az európai N-Lex portálhoz való csatlakozás az új elektronikus *Riigi Teataja* informatikai rendszer fejlesztésére irányuló folyamat részét fogja képezni.

Utolsó frissítés: 14/09/2021

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Írország

Ez az oldal Írország jogrendszeréről nyújt tájékoztatást.

Jogrend

1. Jogszabályok/Jogforrások

1.1. Nemzeti jogforrások

Az állam alaptörvénye Írország Alkotmánya (ír nyelven: Bunreacht na hÉireann), amely 1937. december 29-én lépett hatályba. Az Alkotmány létrehozta az állam intézményeit, és rendelkezik a három hatalmi ág – a törvényhozó, a végrehajtó és bírói hatalom – szétválasztásáról. Ezenkívül biztosítja az alapvető jogokat, amelyeket a bíróságok már mélyrehatóan értelmeztek és kibővítettek.

Az elsődleges jogszabályokat az – Írország elnökeiből, a Seanad Éireannból (felsőház) és a Dáil Éireannból (alsóház) álló – Oireachtas (parlament) által elfogadott aktusok alkotják. Az elsődleges jogszabályok két csoportra oszthatók: az Alkotmányt módosító aktusokra, amelyeket népszavazás útján az állampolgároknak kell elfogadniuk ahhoz, hogy hatályba léphessenek; általános jogi aktusokra, amelyek általánosan alkalmazandók; és egyedi jogi aktusokra, amelyek valamely egyén vagy egyének csoportjának magatartására vonatkoznak.

A másodlagos jog olyan mechanizmust jelent, amellyel az Oireachtas jogalkotási hatáskört ruházhat át a kormány valamely miniszterére vagy valamely hatóságra. A felhatalmazáson alapuló jogszabályok elfogadására vonatkozó hatáskört elsődleges jogszabállyal kifejezetten át kell ruházni, és annak gyakorlására szigorú feltételek vonatkoznak – a végrehajtandó elveket és politikákat a felhatalmazó jogszabályban világosan és egyértelműen meg kell határozni, és azokat a másodlagos jogszabályt elfogadó hatóságnak szigorúan követnie kell. A másodlagos jogszabályok leggyakoribb formáját a törvényen alapuló aktusok jelentik, de azok rendeletek, határozatok, szabályok, szabályzatok és önkormányzati jogszabályok formáját is ölthetik.

Az Alkotmány 50. cikke értelmében hatályban maradnak az 1922 előtt elfogadott, Írországra vonatkozó azon törvények (például az Egyesült Királyság parlamentje által elfogadott aktusok), valamint az Ír Szabadállam (1922–1937) által hozott azon intézkedések, amelyek nem ellentétesek az Alkotmánnyal. A törvények felülvizsgálatáról szóló, 2005 és 2012 közötti aktusokkal (*Statute Law Revision Acts*) hatályon kívül helyeztek számos olyan 1922 előtti törvényt, amely már nem volt releváns Írország szempontjából.

Az ír jogrendszer szokásjogi (*common law*) rendszer, ami azt jelenti, hogy a bíróságok alkotta jog fontos jogforrás. A precedenshez kötöttség vagy *stare decisis* doktrínája alapján a bíróságok kötelesek követni a korábbi ügyekben hozott határozatokat, különösen a felsőbb bíróságok határozatait. Ugyanakkor ez útmutatást jelent, nem pedig kötelező, megváltoztathatatlan szabályt. Ez a joganyag szabályokat, általános elveket, értelmezési elveket és maximákat foglal magában. A *stare decisis* doktrínája különbséget tesz a *ratio decidendi*, azaz valamely határozat kötelező része, amelyet követni kell, és az *obiter dictum* között; ez utóbbi a bíró által egy adott ügyben megfogalmazott észrevételeket jelenti, olyan kérdésekről, amelyek az ügyben jelen voltak, és vagy nem voltak lényegesek, vagy úgy merültek fel, hogy azokról nem kellett döntenie. Az *obiter dictum* jövőbeli ügyekben nem kötelező, azonban meggyőző ereje lehet.

1.2. Európai unió jog

Mivel Írország az Európai Unió (EU) tagja, az unió jog fontos része az állam belső jogrendjének. Az unió tagságból eredő kötelezettségek azzal járnak, hogy azokon a területeken, ahol a Közösség hatáskörrel rendelkezik, az unió jog elsőbbséget élvez az Alkotmánnyal és más nemzeti törvényekkel szemben. Alkotmánymódosításra volt szükség ahhoz, hogy lehetővé váljon az államnak az EU-hoz való csatlakozása és elkerüljék az Alkotmány és az unió jog rendelkezései közötti összeütközést.

1.3. Nemzetközi jogforrások

Írország számos nemzetközi megállapodást és szerződést írt alá, és számos nemzetközi szervezet tagja. Az Alkotmány úgy rendelkezik, hogy Írország elfogadja, hogy az államok közötti viszonyokat a nemzetközi jog általánosan elismert elvei szabályozzák.

Írország dualista rendszerű állam, és ahhoz, hogy a nemzetközi megállapodások ne csak államok között, hanem az államon belül is jogerővel rendelkezzenek, azokat az Oireachtasnak a belső jog részévé kell tennie.

Írország 1953 óta aláírója az emberi jogok európai egyezményének (EJEE), és az állampolgárok az állam nemzetközi jogi kötelezettségei alapján azóta hivatkozhatnak ezen egyezmény rendelkezéseire az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt. Az egyezmény rendelkezéseit belső jogerővel az emberi jogok európai egyezményéről szóló 2003. évi törvény (*European Convention on Human Rights Act*) ruházta fel, amely az EJEE-t az ír jog részévé tette.

2. Egyéb jogforrások

Formális jogi szabályok hiányában az egyes ügyekben az ügyvédek jogtudományi írásokra is hivatkozhatnak és azokra határozathozatal során a bíróságok is támaszkodhatnak. Noha vitás, hogy alkalmazandó-e egyáltalán, és befolyása az elmúlt években csökkenhetett, a bíróságok az Alkotmány értelmezése, valamint az Alkotmány szövegében kifejezetten nem szereplő alkotmányos jogok felsorolása során támaszkodtak a természetes jogra és a természetes jogokra.

3. A jogforrások hierarchiája

Írország jogrendszerének csúcsán az Alkotmány áll. A jogszabályok, a kormányzati és közigazgatási határozatok és gyakorlat felülvizsgálhatók abból a szempontból, hogy megfelelnek-e az Alkotmánynak.

Az Alkotmány ugyanakkor úgy rendelkezik, hogy nem érvényteleníti az olyan jogi aktusokat vagy intézkedéseket, amelyeket az unió tagság tesz szükségessé. Ezt az Alkotmány 29. cikke (4) bekezdésének 6. pontja rögzíti. Az unió jog elsőbbséget élvez minden nemzeti jogszabállyal szemben, az Alkotmányt is beleértve. Mivel az unió jog előírja, hogy a végrehajtásának módszereit a nemzeti eljárási követelmények határozzák meg, az unió jogot végrehajtó eszközöknek továbbra is meg kell felelniük az alkotmányos eljárási követelményeknek.

Az emberi jogok európai egyezményéről (a továbbiakban: EJEE) szóló 2003. évi törvény lehetővé teszi az egyének számára, hogy az ír bíróságok előtt az EJEE rendelkezéseire hivatkozzanak. Az EJEE az Alkotmány alatti szinten vált a belső jog részévé, és az Alkotmány elsőbbséggel rendelkezik vele szemben. A törvény megköveteli, hogy a bíróságok a nemzeti rendelkezéseket az EJEE-ben foglalt előírásokkal összhangban értelmezzék és alkalmazzák, amennyiben lehetséges. Ha a belső jogszabályok nincsenek összhangban az EJEE-vel, összeegyeztethetlenségi nyilatkozat kiadására kerül sor.

A bíróságok megállapították, hogy a nemzetközi jog szokásos elvei az Alkotmány 29. cikkének (3) bekezdése alapján a belső jog részét képezik, azonban csak annyiban, amennyiben nem ütköznek az Alkotmánnyal, jogszabályokba vagy a szokásjogba. A nemzetközi megállapodásokat csak akkor lehet megerősíteni, ha összhangban állnak az Alkotmánnyal, ellenkező esetben népszavazásra van szükség.

A jogszabályokat későbbi jogszabályok felválthatják vagy módosíthatják. A másodlagos jogszabályokat, valamint a másodlagos jogszabályok elfogadására vonatkozó hatáskört felülírhatják az elsődleges jogszabályok, azonban másodlagos jogszabályok nem írhatnak felül elsődleges jogszabályokat. A bíróságok

megsemmisíthetnek egy jogszabályt azon az alapon, hogy az az Alkotmány rendelkezéseire tekintettel érvénytelen (1937 utáni jogszabályok), illetve, hogy az Alkotmánnyal összeegyeztethetetlen (1937 előtti jogszabályok). Az 1937 utáni jogszabályok Alkotmánnyal való összeegyeztethetősége vélelmezett. Jogszabályok vagy alkotmánymódosítás hatályba lépése, valamint azonos vagy magasabb rangú bíróságok későbbi határozatai felülírhatják a bírósági határozatokat.

4. Nemzetek feletti jogi aktusok hatálybalépése

Az Alkotmány eredeti szövege nem volt összeegyeztethető az európai közösségi joggal. Úgy rendelkezett például, hogy az állam egyetlen jogalkotó szerve az Oireachtas. Ezért beiktattak egy rendelkezést az Alkotmányba, amely úgy rendelkezik, hogy az Alkotmány nem érvényteleníti az olyan törvényeket, aktusokat vagy intézkedéseket, amelyeket az uniós tagság tesz szükségessé. Ugyanakkor megállapítást nyert, hogy amennyiben az EU terjedelme vagy célkitűzései – például új Szerződés következtében – megváltoznak, erről népszavazást kell tartani, és ha a lakosság ezt elfogadja, be fognak iktatni egy rendelkezést, amely megerősíti, hogy az állam ratifikálhatja ezt a Szerződést.

Ha az uniós jog az állam általi átültetést tesz szükségessé, ezt elsődleges jogszabállyal vagy gyakrabban a kormány vagy valamely miniszter által elfogadott törvényen alapuló aktussal hajtják végre.

Az Alkotmány szerint a nemzetközi megállapodások akkor válnak a belső jog részévé, ha az Oireachtas így rendelkezik. Erre általában törvény útján kerül sor, ilyen például az emberi jogok európai egyezményéről szóló 2003. évi törvény, amely a belső jog részévé tette az egyezményt, azzal a következménnyel, hogy az egyének a nemzeti bíróságok előtt hivatkozhatnak annak rendelkezéseire.

5. A jogi szabályok elfogadására jogosult szervek

Az Alkotmány úgy rendelkezik, hogy az Oireachtas, amelyet a Dáil (alsóház), a Seanad (felsőház) és az elnök alkot, „kizárólagos hatáskörrel rendelkezik az állam törvényeinek elfogadására”, az Alkotmányban foglaltaknak megfelelően a Közösségben való tagságból eredő kötelezettségek fenntartásával. A törvényjavaslat formájában megjelenő javasolt jogszabályokat az elnöknek kell aláírnia ahhoz, hogy hatályba lépjenek, és ha az elnöknek kétségei vannak egy adott törvényjavaslat alkotmányosságát illetően, összehívhatja az Államtanácsot, és szükség esetén az Alkotmány 26. cikke alapján vizsgálatra a Legfelsőbb Bíróság (*Supreme Court*) elé terjesztheti a törvényjavaslatot.

Ahogy azt a fentiekben említettük, az Oireachtas felruházhatja a kormány valamely miniszterét jogszabály elfogadására vonatkozó hatáskörrel, és ezt a hatáskört a felhatalmazó jogi aktus szigorúan körülhatárolja. Az uniós irányelveket általában miniszter által hozott, törvényen alapuló aktussal hajtják végre. Jogszabály elfogadására vonatkozó hatáskörrel különböző szerveket lehet felruházni, például minisztereket, törvényen alapuló szerveket, kvázi állami szerveket, szabályozó szerveket, szakértői testületeket és helyi önkormányzatokat.

Az Alkotmány alapján a kormány felelős a kapcsolatokért, nemzetközi szerződéseket és megállapodásokat írhat alá és – az alkotmányos követelmények betartásával – csatlakozhat nemzetközi szervezetekhez.

A szokásjogi rendszerben a bíróságok alkotta jog kötelező erejű.

6. A jogi szabályok elfogadására irányuló eljárás

6.1. Az Alkotmány

Az alkotmánymódosítás első szakaszában a 46. cikk alapján törvényjavaslatot kell előterjeszteni a Dáilban. A törvényjavaslatot az Oireachtas mindkét házában el kell fogadnia, majd azt népszavazásra kell bocsátani, hogy azt a lakosság elfogadja vagy elutasítsa. A 47. cikk (1) bekezdése szerint akkor tekintik úgy, hogy a lakosság a javaslatot elfogadta, ha a leadott szavazatok többsége a javaslat törvényerőre emelése mellett szól. Az ilyen törvényjavaslatnak „az Alkotmány módosítására irányuló törvényre” kell vonatkoznia, és nem tartalmazhat semmilyen más javaslatot. Ha a javaslatot a lakosság jóváhagyja, azt az elnöknek alá kell írnia és „törvényként megfelelően ki kell hirdetnie”.

A 47. cikk (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a népszavazásra bocsátott, nem az Alkotmány módosítására irányuló javaslat elutasítottnak tekintendő, ha a szavazatok többsége a javaslat ellen szól, és a javaslat ellen leadott szavazatok a választói névjegyzékben szereplő szavazók legalább egyharmadát teszik ki.

6.2. Jogalkotási eljárás

Az elsődleges jogszabályok elfogadásának első lépéseként általában az Oireachtas egyik házában törvényjavaslatot nyújtanak be. Minden törvényjavaslatot, amelyet a Dáilban nyújtanak be, tárgyalásra meg kell küldeni a Seanadhoz, és a Seanad módosításokat fogadhat el, amelyeket a Dáilnak meg kell vizsgálnia. Ha azonban a törvényjavaslatot a Seanadban nyújtják be és ott elfogadják, és azt ezt követően a Dáil módosítja, úgy tekintik, hogy azt a Dáilban nyújtották be, és a javaslatot ismét meg kell küldeni a Seanadnak.

A törvényjavaslat kihirdetése előtt azt az Oireachtas mindkét házában jóvá kell hagynia, és az elnöknek alá kell írnia. A jogalkotási folyamat során a törvényjavaslatot a Dáil és a Seanad is módosíthatja. Az Alkotmány ugyanakkor rögzíti a nép által választott Dáil elsőbbségét; a 23. cikk úgy rendelkezik, hogy amennyiben a Seanad a Dáil akarata ellenére elutasított vagy módosított egy törvényjavaslatot, a Dáil 180 napon belül határozatot hozhat, amely szerint úgy tekintendő, hogy a törvényjavaslatot mindkét ház elfogadta. A Seanad legfeljebb 90 napig késleltethet egy törvényjavaslatot, azonban nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy megakadályozza annak törvénné válását, vagy hogy a Dáil hozzájárulása nélkül módosítsa azt.

A törvényjavaslatok túlnyomó többségét valamely miniszter nyújtja be a Dáil Éireannben.

A pénzügyi törvényjavaslatokat (például az adók kivetésére, eltörlésére, elengedésére, módosítására vagy szabályozására vonatkozó törvényjavaslatok és az állami források számára terhet jelentő törvényjavaslatok) csak a Dáil Éireannben lehet benyújtani és elfogadni. Ez ilyen típusú törvényjavaslatot „ajánlások” elfogadása érdekében küldik meg a Seanadnak.

A jogalkotási eljárás utolsó lépéseként az elnök aláírja a törvényjavaslatot. Az elnök az Államtanáccsal való egyeztetést követően az alkotmányosság vizsgálatára érdekében a Legfelsőbb Bíróság elé terjesztheti a törvényjavaslatot vagy annak egy részét. Ezt a 26. cikk szerinti előterjesztésnek nevezik. Ha a Legfelsőbb Bíróság megállapítja, hogy a törvényjavaslat megfelel az Alkotmánynak, azt alkotmányossági alapon többé nem lehet a bíróságok előtt megtámadni, és azt az elnöknek alá kell írnia. Ha megállapítják, hogy a törvényjavaslat az Alkotmányba ütközik, az elnöknek meg kell tagadnia az aláírását.

6.3. Másodlagos jogszabályok

A felhatalmazó törvény általában rögzíti, hogy az általa engedélyezett, felhatalmazáson alapuló jogszabályt az Oireachtas megsemmisítheti vagy jóváhagyhatja. E rendelkezések általában előírják, hogy a jogszabályt az Oireachtas egyik vagy mindkét háza „elé kell terjeszteni”, amely azt meghatározott időn belül megsemmisítheti. Az uniós intézkedéseket végrehajtó minden másodlagos jogszabályra vonatkozik ez a megsemmisítési mechanizmus. Az elfogadást követően bizonyos törvényen alapuló aktusokat letétbe kell helyezni egyes kijelölt könyvtárakban, és az elfogadásukról szóló hirdetményt kell közzétenni az **Iris Oifigiúil** ír hivatalos közlönyben.

6.4. Nemzetközi jog

A kormány aláírhat nemzetközi szerződéseket vagy megállapodásokat és csatlakozhat nemzetközi szervezetekhez, azonban megállapítást nyert, hogy a kormány ezt nem teheti meg, ha ez korlátozná az Oireachtast megillető kizárólagos törvényalkotási hatáskört vagy egyébként sértené az Alkotmányt. Ezért a bíróságok megállapították, hogy az Európai Unió terjedelmét és célkitűzéseit módosító Szerződésekhez a kormány csak akkor járulhat hozzá, ha azokat a nép alkotmányos népszavazáson elfogadta.

7. A nemzeti szabályok hatálybalépése

Az alkotmánymódosítások azt követően lépnek hatályba, hogy azokat a nép elfogadta és a módosításra irányuló törvényjavaslatot az elnök aláírta. A törvényjavaslat azon a napon válik törvénnyé, amikor azt az elnök aláírja, és ezen a napon hatályba lép, amennyiben a törvény eltérően nem rendelkezik. Az elnök a törvényjavaslatokat általában nem írja alá a megküldésüket követő 5. napnál korábban, illetve a 7. napnál később. A törvény meghatározhatja a hatálybalépésének napját, vagy rendelkezhet úgy, hogy valamely miniszter „hatálybaléptető rendelkezést” (másodlagos jogszabály) hozhat, amellyel hatályba lépteti a törvényt vagy annak egy részét. Az elnök a törvényjavaslatot köteles kihirdetni az Iris Oifigiúilban közzétett hirdetmény útján, amely megállapítja, hogy a törvényjavaslat törvényerőre emelkedett.

A másodlagos jogszabály meghatározza az időpontot, amikor hatályba lép.

A bírósági határozatok általában a meghozataluk napján jogerőre emelkednek.

8. A különböző jogforrások közötti összeütközések feloldásának módjai

A különböző jogi szabályok vagy jogforrások közötti összeütközést a bíróságoknak kell megállapítaniuk.

Az uniós jog magasabb rangjának fenntartása mellett az állam alaptörvénye az Alkotmány, és az más törvényekkel való összeütközés esetén elsőbbséget élvez. Az Alkotmány 34. cikke szerint az egyének a Felsőbíróság (*High Court*) előtt vitathatják a jogszabályok alkotmányos érvényességét. Az ilyen határozat ellen fellebbezni lehet a Legfelsőbb Bírósághoz (*Supreme Court*). Az egyének arra is hivatkozhatnak, hogy az állam egyes intézkedései sértették alkotmányos jogait vagy az alkotmányos eljárást.

Az ellenkező bizonyításáig vélemezett, hogy az 1937. évi Alkotmány elfogadását követően hozott jogszabályok összhangban állnak az Alkotmánnyal. Felmerülhetnek olyan körülmények, amelyek esetén az Alkotmány egyes rendelkezései, különösen az alapvető jogokra vonatkozó rendelkezések, bizonyos fókig ütköznek egymással. A bíróságok számos mechanizmust alkalmaznak, hogy az ilyen ügyekben döntést tudjanak hozni, például a szó szerint vagy nyelvtani értelmezést, a történeti megközelítést, a cél szerinti vagy harmonikus megközelítést, az arányosság doktrínáját, a jogok hierarchiájára vonatkozó megközelítést és a természetes jog és a természetes jogok iránti elkötelezettség jellemezte megközelítést.

Előfordult már, hogy az alkotmányosságra vonatkozó népszerűtlen megállapítást vagy a bíróságok általi népszerűtlen értelmezést követően népszavazásra került sor az Alkotmány módosítása érdekében.

Ha valaki azt állítja, hogy valamely jogszabály megsértette az emberi jogok európai egyezményéből eredő jogait, a bíróságoktól kérheti összeegyeztethetlenségi nyilatkozat kiadását.

Az uniós jog alkotmányos immunitást élvez, mivel az Alkotmány úgy rendelkezik, hogy nem érvényteleníti az olyan aktusokat vagy intézkedéseket, amelyeket a tagság tesz szükségessé, noha az ezen aktusokat vagy intézkedéseket végrehajtó eszközöknek meg kell felelniük az Alkotmánynak.

Az alkotmányossági kérdésektől eltekintve a felhatalmazáson alapuló jogszabályok érvényességét a felhatalmazó jogszabálynak való megfelelés alapján bírálják el.

Az ír jogrendszerre, jogszabályokra és az Alkotmányra vonatkozó további információk a következő oldalakon találhatók:

- <https://www.gov.ie/en/organisation/departments-of-the-aoiseach>
- <https://www.courts.ie/judgments>
- <https://www.irishstatutebook.ie>
- <http://www.bailii.org>

Utolsó frissítés: 16/04/2024

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

A tagállamok joga - Görögország

Ez az oldal Görögország jogrendszeréről nyújt tájékoztatást.

Jogforrások

jogszabályok

szokásjog

a nemzetközi jog általánosan elfogadott szabályai

európai uniós jog

nemzetközi egyezmények

ítélkezési gyakorlat

Jogszabály-típusok – leírás

Alkotmány

írott törvények (*Τυπικός νόμος*)

egyéb jogalkotási aktusok (*Πράξεις νομοθετικού περιεχομένου*)

elnöki rendeletek (*Προεδρικό διάταγμα*)

közigazgatási rendelkezések (*Διοικητικές πράξεις*)

az Európai Unió alapító szerződésai

uniós rendeletek

uniós irányelvek

nemzetközi egyezmények

Jogszabályi hierarchia

Az Alkotmány minden nemzeti jogszabály felett áll, amelyet sorrendben az írott törvények, az elnöki rendeletek és a közigazgatási rendelkezések követnek.

Az Európai Unió alapító szerződésai az Alkotmányával azonos formai szinten állnak, míg a többi nemzetközi jogi eszköz az Alkotmányon kívül minden egyéb nemzeti jogi eszközt felülír.

Intézményi keretek

A jogszabályok megalkotásáért felelős intézmények

Amikor a meglévő jogszabályok módosításának vagy kiegészítésének, illetve új jogszabályok megalkotásának vagy nemzetközi jogszabályok belső jogba való átültetésének szükségessége merül fel:

a felelős miniszter a jogszabálytervezet kidolgozásával jogalkotási szaktanácsot bíz meg.

A jogalkotási folyamat

A jogalkotási szakbizottság által elkészített jogszabálytervezetet megküldik a kormány főtákarágán belül működő központi jogalkotási bizottságnak, amely gondoskodik a megfelelő szövegezésről, és többek között az alkotmányossággal vagy a nemzetközi jognak való megfeleléssel kapcsolatos egyéb észrevételeket is tehet.

A jogszabály-tervezetet ezután a Parlament elé terjesztik, a javasolt rendelkezések indokait és célkitűzéseit tartalmazó részletes indokolással együtt. Ha a tervezet állami költségvetési kiadást is előír, az Állami Számvetési Hivatal (*Γενικό Λογιστήριο του Κράτους*) külön jelentést készít a kiadásokról, és összehasonlító jelentést állít össze a kiadásokról. A jogszabály-tervezeteket kötelezően kíséri a tervezet nyomán esetlegesen szükségessé váló intézkedéseket felmérő jelentés, továbbá – kivételes esetektől eltekintve – a jogszabály-tervezet benyújtását megelőző nyilvános egyeztetésről szóló jelentés. A Parlament elnöke a jogszabály-tervezetet vitára bocsátja a Parlament plenáris ülése, az állandó bizottságok vagy a parlamenti különbizottságok elé. A törvények végrehajtási rendeleteit a köztársasági elnök hozza meg a felelős miniszterek javaslatára. Külön törvényi rendelkezések hatalmazzák fel a közigazgatósági hatóságokat, hogy konkrét, helyi érdekű ügyeket, vagy kisebb jelentőségű, szakmai jellegű kérdéseket szabályozó intézkedéseket hozhassanak.

Az Alkotmány 28. cikke értelmében a nemzetközi egyezmények törvénnyel történő megerősítésük után a görög belső jog szerves részét képezik, és az Alkotmány kivételével minden velük ellentétes rendelkezéssel szemben elsőbbséget élveznek.

Az uniós rendeletek az egész Európai Unióban általános érvényűek, kötelezőek, és a tagállamok mindegyikében közvetlenül hatályosak.

Az uniós irányelvek belső jogba való átültetése törvénnyel, elnöki rendelettel vagy miniszteri határozattal történhet.

A törvényeket a parlamenti elfogadásukat követő egy hónapon belül aláírják a felelős miniszterek, majd aláírja és kihirdeti a köztársasági elnök.

Hatálybalépésének időpontját maga a törvény jelöli meg. Ellenkező esetben a törvény – a Polgári Törvénykönyv bevezetéséről szóló törvény 103. cikkének megfelelően – a Kormányzati Közlönyben (*Εφημερίδα της Κυβερνήσεως*) történő közzétételét követő 10 nap elteltével lép hatályba.

A valamely nemzetközi egyezményt megerősítő törvény főszabály szerint a törvénynek a Kormányzati Közlönyben történő közzétételével lép hatályba, az egyezmény joghatásai pedig az egyezmény szövegében megjelölt időponttól állnak be.

A **Görög Parlament** honlapján megtalálható az 1993. október 22-től kezdődően elfogadott összes törvény. Az **Nemzeti Kiadvállalat** (*Εθνικό Τυπογραφείο*) honlapján ezen túlmenően a „Keresés” (*Αναζήτηση*) menüpont alatt lehet keresni az 1890 óta elfogadott törvények és elnöki rendeletek éves jegyzéké, tárgya és a közzététel szerinti kormányzati közlöny adatai tekintetében.

Törvénymódosítást a témafelelős miniszter indítványozhat.

Egy törvény addig van hatályban, amíg egy újabb törvény azt hatályon kívül nem helyezi.

Jogi adatbázisok

Egy **teljes jogi adatbázist** a Nemzeti Kiadvállalat tart fenn és üzemeltet.

A hozzáférés ingyenes (a 2010. évi 3861. törvény 7. cikke, Kormányzati Közlöny, FEK A. sorozat 112. szám. 2010.07.13).

Egy másik **teljes jogi adatbázis** az Intracom & Hol fenntartásában működik.

A hozzáférés díjköteles.

Az **Állami Jogügyi Tanács** honlapja

A hozzáférés ingyenes.

Kapcsolódó linkek

 Görög Parlament

 Nemzeti Kiadvállalat

Utolsó frissítés: 04/07/2023

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Spanyolország

Ez az oldal tájékoztatást nyújt a spanyol jogrendszerről és általános áttekintést ad az ország jogrendjéről.

A spanyol jog forrásai

A spanyol jog forrásait a polgári törvénykönyv (*Código Civil*) 1. cikke határozza meg:

A spanyol jogrendszer a törvényeken, a szokásjogon és az általános jogelveken alapul.

A magasabb szintű jogszabályokkal összeegyeztethetetlen rendelkezések jogilag érvénytelenek.

A szokásjog – feltéve, hogy nem összeegyeztethetetlen a közrenddel vagy az erkölccsel, és bizonyítható – csak vonatkozó törvény hiányában alkalmazható.

Szokásjognak a nem pusztán egyetlen szándéknyilatkozat értelmezéséből eredő joggyakorlat tekintendő.

Törvény vagy szokásjog hiányában az általános jogelvek alkalmazandók, jóllehet a jogrendet alátámasztó jelleggel rendelkeznek.

A nemzetközi szerződésekben szereplő jogi szabályok Spanyolországban mindaddig nem alkalmazhatók közvetlenül, amíg a hivatalos közlönyben (*Boletín Oficial del Estado*) való teljes közzétételük révén nem váltak a belső jogrend részévé.

A jogrendet az ítélkezési gyakorlat kiegészíti azzal a jogelmélettel, amelyet a Legfelsőbb Bíróság (*Tribunal Supremo*) a törvények, a szokásjog és az általános jogelvek értelmezése és alkalmazása során idővel kialakított.

A spanyolországi bírág és bíróságok, amelyet kizárólag az Alkotmány és a jogállamiság elve köt, kötelesek határozni minden általuk tárgyalta ügyben, az e határozatot alátámasztó források kialakított rendszere alapján.

Jogszabálytípusok

Alkotmány: a spanyol állam mindenek felett álló jogrendje, amely valamennyi hatóságra és állampolgárra érvényes. Az Alkotmánnyal ellentétes minden rendelkezés vagy aktus jogilag érvénytelen. Az Alkotmány tartalma két, világosan elkülönülő részre oszlik: a) a jogelméletre és b) az organikus törvényre.

Nemzetközi szerződések: a nemzetközi jog bizonyos alanyai között írásban létrejött, a nemzetközi jog hatálya alá tartozó megállapodások. Megjelölésüktől függetlenül állhatnak egyetlen vagy több, egymással összefüggő okmányból. A nemzetközi szerződések a belső jogrend részévé válnak, amint azokat aláírták és a Spanyolországban hivatalosan közzétették.

Az autonóm közösségek intézményi alaptörvényei: az egyes autonóm közösségekre alkalmazandó spanyol intézményi alaptörvények, amelyeket az 1978. évi spanyol Alkotmány elismer. Elfogadásuk organikus törvényben történik. Tartalmazzák legalább az autonóm közösség megjelölését; területi határait; az autonóm intézmények megjelölését, szervezeti felépítését és székhelyét; valamint azok hatásköreit. Az autonóm közösségek intézményi alaptörvényei nem jelentik a szuverenitás kifejeződését, és nem minősülnek *alkotmánynak* sem, mivel nem eredeti alkotmányozó hatalomból erednek (ezzel a területek, amelyekből az autonóm közösségek lettek, nem rendelkeztek). Létüket helyett az állam általi elismerésnek köszönhetik, anélkül, hogy az autonómia elve bármilyen körülmények között megkérdőjelezné az egységesség elvét.

Törvény: Spanyolországban különböző típusú törvények léteznek.

Organikus törvények (*Ley Orgánica*): az alapvető jogok és polgári szabadságok végrehajtására vonatkozó, az autonóm közösségek intézményi alaptörvényeinek elfogadásáról és az általános választási rendszerről szóló organikus törvények, valamint az Alkotmány által előírt további organikus törvények.

Rendes törvények (*Ley Ordinaria*): az organikus törvényekkel nem szabályozott kérdésekre irányadó törvények.

Törvényrendeletek (*Decreto Legislativo*): olyan törvényerejű rendelkezések, amelyeket meghatározott kérdések vonatkozásában – a parlament (*Cortes Generales*) által ráruházott hatáskör alapján – a kormány fogad el.

Törvényerejű rendeletek (*Decreto Ley*): a kormány által különleges és sürgős szükség esetén hozott ideiglenes jogszabályi rendelkezések, amelyek nem érintik az állam alapvető intézményeire irányadó jogrendet; az állampolgároknak az Alkotmány első címében rögzített jogait, kötelezettségeit és szabadságait; az autonóm közösségekre irányadó jogrendet; és a választási rendszerre irányadó jogrendet. A törvényerejű rendeleteket az elfogadásukat követő harminc napon belül a Kongresszusban (*Congreso de los Diputados*) vitára kell bocsátani és azokról a teljes Kongresszusnak szavaznia kell.

Rendelet (Reglamento): a végrehajtó hatalom által kibocsátott általános jogi szabályok. A jogszabályi hierarchiában közvetlenül a törvény után következik, és általában törvényt hajt végre.

Szokásjog: „hasonló megnyilvánulások általában állandó ismétlődéséből származó szabályok együtteseként” határozható meg. Ahhoz, hogy valamely szokás kollektív és spontán szándék kifejeződésének minősüljön, széles körben elterjedtnek, állandónak, egységesnek és tartósnak kell lennie.

Általános jogelvek: általános normatív megállapítások, amelyeket ugyan formálisan nem építettek be a jogrendbe, azonban e jogrend részének minősülnek, mivel más, különös normatív megállapítások alapjául szolgálnak vagy azok egy csoportjának tartalmát fejezik ki elvont módon. Jogi hiányosságok kiküszöbölésére vagy jogi szabályok értelmezésére szolgálnak.

Ítélezési gyakorlat: egy adott szabályt azonos módon értelmező – a Legfelsőbb Bíróság, vagy bizonyos kérdésekben, amelyekben kizárólag az autonóm közösség rendelkezik hatáskörrel, az adott autonóm közösség felsőbírósága (*Tribunal Superior de Justicia*) által hozott – két ítélet alkotja. Abban az esetben, ha egy bíró vagy bíróság eltér a Legfelsőbb Bíróság által kialakított doktrínától, az ítélet nem válik automatikusan érvénytelenné, hanem ellene jogkérdésre vonatkozó jogorvoslati kérelmet lehet benyújtani. A Legfelsőbb Bíróság és az autonóm közösségek felsőbíróságai ugyanakkor megalapozott indokok alapján bármikor eltérhetnek saját állandósult ítélezési gyakorlatuktól és új ítélezési gyakorlatot alakíthatnak ki.

A normák hierarchiája

A spanyol polgári törvénykönyv 1.2 cikke kimondja, hogy „a magasabb szintű jogszabályokkal ellentétes rendelkezések jogilag érvénytelenek”. Ez azt jelenti, hogy szükségképpen meg kell határozni a jogszabályok hierarchiáját. E célból a spanyol Alkotmány szabályozza a különböző jogszabályok közötti kapcsolatokat, valamint az azok közötti hierarchikus és hatásköri viszonyokat.

Az Alkotmány szerint a jogszabályok rangsora a spanyol jogban a következő:

az Alkotmány;

nemzetközi szerződések;

a törvények, a következő sorrendben: organikus törvények, rendes törvények, és törvényi szintű szabályok (köztük a királyi törvényerejű rendeletek és a királyi törvényrendeletek); ezek között nincs hierarchikus viszony, csupán eltérő eljárások vonatkoznak rájuk és eltérő az alkalmazási területük;

a végrehajtó hatalom által kibocsátott szabályok, amelyek a szabályt elfogadó szervtől függően saját hierarchia szerint szerveződnek (királyi rendeletek, miniszteri rendeletek stb.).

Ezenkívül a különböző autonóm közösségek parlamentjei által megalkotott szabályokra (regionális kormányrendeletek, regionális miniszteri rendeletek stb.) vonatkozó hatásköri elvet határoztak meg.

A bírák és bíróságok nem alkalmaznak olyan rendeleteket vagy más rendelkezéseket, amelyek ellentétesek az Alkotmánnyal, a törvényekkel vagy a jogszabályi hierarchia elvével.

Intézményi keret

A jogi szabályok elfogadásáért felelős intézmények

Spanyolország intézményi kerete a hatalmi ágak szétválasztásának elvén alapul, amelynek értelmében a jogalkotói hatalmat a spanyol parlament és az autonóm közösségek parlamentjei gyakorolják.

A végrehajtó hatalom mind országos szinten, mind az egyes autonóm közösségekben a kormányt illet meg, a szabályozási hatáskört is ideértve; ezenkívül a kormány alkalmanként a parlament által rá ruházott jogalkotói hatáskört is gyakorolja.

A helyi önkormányzatok jogalkotási hatáskörrel nem rendelkeznek, szabályozási hatáskörrel viszont igen, és azt főként önkormányzati rendeletek formájában gyakorolják.

A jogalkotás kezdeményezője lehet a kormány, a Kongresszus, a Szenátus és az autonóm közösségek parlamentjei, valamint bizonyos esetekben a népi kezdeményezés.

Döntéshozatali eljárás

Nemzetközi szerződések: a szerződésben szabályozott kérdésektől függően annak elfogadása háromféle mechanizmus útján történhet.

Az első: organikus törvény engedélyezi azon szerződések aláírását, amelyek felhatalmaznak egy nemzetközi szervezetet vagy intézményt az Alkotmányból eredő egyes hatáskörök gyakorlására.

A második: a parlament előzetes engedélyével a kormány a jogilag kötelező szerződések vagy egyezmények aláírásához a következő esetekben adhatja meg az állami hozzájárulást: politikai szerződések, katonai szerződések vagy egyezmények, az állam területi integritását vagy az első címbe rögzített alapvető jogokat és kötelezettségeket érintő szerződések vagy egyezmények, az adóhatóságok számára pénzügyi kötelezettségekkel járó szerződések vagy egyezmények, továbbá valamely törvény módosítását vagy hatályon kívül helyezését szükségessé tevő, vagy a végrehajtáshoz jogalkotási intézkedéseket igénylő szerződések vagy egyezmények.

Végül a fennmaradó esetekben az egyetlen követelmény az, hogy a szerződés aláírásáról haladéktalanul tájékoztatni kell a Kongresszust és a Szenátust.

A nemzetközi szerződések a belső jogrend részévé válnak, amint azokat aláírták és a Spanyolországban hivatalosan közzétették. A szerződések rendelkezéseit csak magukban a szerződésekben előírt módon vagy a nemzetközi jog általános szabályai szerint lehet hatályon kívül helyezni, módosítani vagy felfüggeszteni. A nemzetközi szerződéseket és egyezményeket az elfogadásuk során követett eljárás szerint lehet felmondani.

Törvény:

A törvénytervezeteket a Minisztertanács (*Consejo de Ministros*) hagyja jóvá és nyújtja be a Kongresszushoz, a benyújtásuk indokainak és a jogi háttérnek a magyarázatával együtt, amely a Kongresszus számára az azokról való döntéshozatalhoz szükséges.

Az autonóm közösségek esetében a törvénytervezeteket az adott minisztertanács hagyja jóvá, és azokat azonos feltételek mellett az adott autonóm közösség parlamentjéhez nyújtják be.

Egy rendes vagy organikus törvény tervezetének a Kongresszus általi jóváhagyását követően a Kongresszus elnöke azonnal tájékoztatja erről a Szenátus elnökét, aki a tervezetet tárgyalásra a Szenátus elé terjeszti. A Szenátus a törvénytervezet beérkezésétől számított két hónapon belül vétót emelhet vagy módosíthatja a tervezetet. A vétó megszavazásához abszolút többség szükséges.

A tervezetet mindaddig nem lehet jóváhagyás céljából a király elé terjeszteni, amíg a Kongresszus annak eredeti szövegét meg nem erősíti (vétő esetén ehhez abszolút többségre van szükség; a tervezet benyújtásától számított két hónap elteltével elegendő egyszerű többség), illetve amíg a módosításokat egyszerű többséggel el nem fogadja vagy el nem utasítja. A kormány vagy a Kongresszus által sürgősnek nyilvánított tervezetek esetében a szenátusi vétőzásra vagy módosításra biztosított kéthónapos határidő húsz naptári napra csökken.

A parlament által elfogadott törvényeket megküldik a királynak, aki azokat az elfogadástól számított tizenöt napon belül jóváhagyja és elfogadja, és elrendeli közzétételüket.

Organikus törvények: az organikus törvények elfogadásáról, módosításáról vagy visszavonásáról a Kongresszus a tervezet egészéről való végszavazásban dönt, és ahhoz a szavazatok abszolút többségére van szükség.

Rendeletek: a rendeleteket a következő eljárás során fogadják el:

A rendeleteket az illetékes döntéshozó részleg kezdeményezi azzal, hogy elkészíti a vonatkozó tervezetet, amelyet a rendelet szükségességére és megfelelőségére vonatkozó jelentéssel, valamint a becsült költségeket bemutató pénzügyi jelentéssel együtt nyújtanak be.

Az előkészítési folyamán nemcsak a jelentéseket, véleményeket és kötelező előzetes jóváhagyásokat kell beszerezni, hanem mindazokra a vizsgálatokra és egyeztetésekre is sort kell keríteni, amelyek a szöveg megfelelőségének és jogszerűségének biztosításához szükségesek. A rendeletekhez minden esetben mellékelni kell a rendeletben szereplő intézkedések nem szempontú hatásvizsgálatáról szóló jelentést.

Ha valamely rendelkezés az állampolgárok jogait és jogos érdekeit érinti, ésszerű időtartamon, de legalább tizenöt munkanapon belül nyilvános meghallgatás tartható. Ezért, amennyiben a rendelkezés jellege ezt szükségessé teszi, a rendelkezést a fent említett időszakban nyilvános konzultációra kell bocsátani.

A rendelettervezetekről a szakmai főtítkárságnak (*Secretaría General Técnica*) minden esetben jelentést kell készítenie, ez azonban nem érinti az Államtanács (*Consejo de Estado*) véleményét azokban az esetekben, amikor a véleményezést törvény előírja.

Amennyiben a rendelet érinti az állam és az autonóm közösségek közötti hatáskörmegosztást, az állami hatóságok általi előzetes jelentésre van szükség. A kormány által elfogadott rendeletek azt követően lépnek hatályba, hogy azok teljes szövegét közzétették a hivatalos közlönyben.

Jogi adatbázisok

A hivatalos közlöny működtet egy **adatbázist**, amely az 1960 óta közzétett valamennyi jogszabályt tartalmazza.

Ingyenes-e az adatbázishoz való hozzáférés?

Az adatbázishoz való hozzáférés ingyenes.

A tartalom rövid leírása

A hivatalos közlöny honlapján az 1960 óta megjelent valamennyi közlöny megtekinthető.

A honlap tartalmaz egy keresőt a jogszabályokhoz és hirdetményekhez, továbbá az alkotmánybírósági ítélezési gyakorlatot (1980-tól), az Állami Jogi Szolgálat (*Abogacia del Estado*) jelentéseit és véleményeit (1997-től), valamint az Államtanács véleményeit tartalmazó adatbázisokat. Ezenkívül tartalmazza a jogszabályok főbb módosításait magában foglaló **egységes szerkezetbe foglalt változatokat**. Végezetül a honlap figyelmeztető szolgáltatást is kínál, amely kiterjed a jogszabályi közleményekre, nyilvános bejelentésekre, továbbá információs és dokumentációs szolgáltatásokat.

Kapcsolódó linkek

 A spanyol jogszabályok adatbázisa

Utolsó frissítés: 17/01/2024

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Franciaország

Ebben a szakaszban a különböző franciaországi jogforrások áttekintését találja meg.

Jogforrások

Franciaországban a jog alapvetően írásbeli szabályokból áll, ezek a **jogforrások**. Ezek lehetnek az államok által vagy az államok között elfogadott szabályok, de lehet a nemzeti vagy nemzetközi bíróságok ítélezési gyakorlata is, vagy lehetnek helyi szinten rögzített szabályok, mint például az önkormányzati szabályrendeletek, sőt szakmai szervezetek, például az orvosi kamara szabályrendeletei, az állampolgárok által létrehozott szabályok, mint például a kollektív szerződések vagy a szerződések, és végül a pusztán szokás.

Mindezt a **szabályok hierarchiája** szerint rendelik el. Ennélfogva egy szabály:

tiszteletben kell, hogy tartsa a magasabb szintű korábbi szabályokat,

módosíthatja az azonos szintű korábbi szabályokat,

az alacsonyabb szintű ellentétes szabályok hatályon kívül helyezését vonja maga után.

Nemzetközi jogforrások

Nemzetközi szerződések és megállapodások

Franciaországban a nemzetközi szerződések hatálybalépése azok ratifikálásához vagy jóváhagyásához, valamint közzétételéhez van kötve. Bizonyos szerződések **közvetlenül alkalmazandóak** a francia jogrendben, mások belső szabály útján történő **átültetést** feltételeznek.

Az európai unió jog

Az európai unió jog fogalma az Európai Unió intézményei által megállapított szabályokra utal. E jogforrások lehetnek ajánlások, vélemények, rendeletek, határozatok vagy irányelvek.

Nemzeti jogforrások

Alkotmányos szabályok

az 1958. október 4-i Alkotmány;

az 1946. október 27-i Alkotmány preambuluma, valamint az 1789. augusztus 26-i Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozata, és a Köztársaság törvényei által elismert, a preambulumban hivatkozott alapvető elvek;

a kihirdetésük előtt az Alkotmánytanács elé terjesztett és az Alkotmányt kiegészíteni hivatott alaptörvények.

Jogalkotási szabályok

A Parlament által elfogadott törvény az Alkotmány alá van rendelve. Megkeresése esetén az Alkotmánytanács a kihirdetésük előtt felülvizsgálja **a törvények alkotmányosságát**, azaz ellenőrzi az Alkotmánynak való megfelelésüket. Az Alkotmánytanácshoz fordulhat a köztársasági elnök, a miniszterelnök, a Nemzetgyűlés és a Szenátus elnöke, illetve hatvan képviselő vagy hatvan szenátor. Ezenkívül az Alkotmánytanács elbírálja az Államtanács vagy a Semmítőszék által elé terjesztett, egy folyamatban levő peres eljárás feleinek hatályos törvény hatályon kívül helyezése iránti kérelmét, amelyben a kérelmező vitatja a szóban forgó eljárás során alkalmazandó törvény összeegyeztethetőségét az Alkotmányban garantált jogokkal és szabadságokkal.

Az Alkotmány 55. cikke értelmében a Franciaország által ratifikált nemzetközi szerződések a törvények felett állnak. A közigazgatási és az ítélőbíró tehát elutasítja az olyan törvény alkalmazását, amely összeegyeztethetetlennek tűnik valamely nemzetközi szerződéssel, akár korábbi, akár későbbi, mint a törvény.

Rendeleti szintű jogszabályok

A törvényerejű rendeletek

Az Alkotmány 38. cikke értelmében **a kormány** – programjának végrehajtása érdekében és korlátozott időtartamon belül – felkérheti a Parlamentet arra, hogy adjon felhatalmazást törvényi szabályozási szintű intézkedések meghozatalára. Ezek a törvényerejű rendeletek formálisan rendeleti szintű aktusok, amíg a jogalkotó nem erősítette meg őket, így megerősítésükig közigazgatási bíróság előtt megtámadhatók.

A rendeletek

A rendeleteket **aszerint különböztetik meg, hogy mely hatóságtól származnak**:

a köztársasági elnök vagy a miniszterelnök rendeletei (ha azok meghozatala a Miniszterek Tanácsán vagy az Államtanácson belül történik, csak ugyanazon feltételek mellett módosíthatók);

tárcaközi vagy miniszteri rendeletek;

az állam által meghatalmazott hatóságok (prefektus, polgármester stb.) vagy decentralizált állami hatóságok (önkormányzat, megyék, régió) által hozott rendelkezések.

A kollektív szerződések

A munka törvénykönyve megállapítja a munkafeltételekre alkalmazandó általános szabályokat. Ebben a keretben a magánszektor szociális partnerei (munkáltatók és munkavállalói szakszervezetek) szerződéseket és megállapodásokat kötnek.

A kollektív szerződések tehát meghatározzák az érintett struktúrák (újrahasznosítási ipar és kereskedelem, pályakezdő fiatalok munkásszállói, kiegészítő nyugdíjbiztosítási intézmények stb.) munkavállalóira alkalmazandó munkafeltételeket és szociális garanciákat. **A kollektív megállapodások** csak egy adott területre (bér, munkaidő stb.) vonatkoznak. A kollektív megállapodások és szerződések valamely ágazat (egy adott területen azonos tevékenységet folytató vállalkozások összessége), vállalkozás vagy intézmény szintjén jöhetnek létre. A kollektív szerződés „hatályát kiterjesztheti” a munkaügyért, a szociális kapcsolatokért és a szolidaritásért felelős minisztérium vagy a mezőgazdasági és halászati minisztérium, és ekkor a hatálya alá tartozó tevékenységi ág valamennyi szervezetére alkalmazandó.

A bírósági és a közigazgatási ítélezési gyakorlat

Az ítélezési gyakorlat származhat a rendes bíróságoktól vagy a közigazgatási **bíróságoktól**. A rendes bíróságok ítélezési gyakorlata értelmezi a jogot, azonban elvben csak az elbírált ügyre alkalmazandó. A közigazgatási bíróságok ítélezési gyakorlata rangban a rendeleti szintű szabályozás fölött helyezkedik el, mivel megsemmisíthet rendeletet, azonban a jogalkotási szintű szabályozás alatt található

Intézményi keretek

A jogalkotási folyamat Franciaországban

Különbséget kell tenni a **törvénytervezet** és a **javaslat** között, az előbbi esetében a törvényszöveg kezdeményezése a kormány feladata és azt a Miniszterek Tanácsában egy miniszter terjeszti elő, az utóbbi esetében a törvény szövegének kezdeményezése a Parlament feladata.

A törvénytervezetet vagy a javaslatot a Nemzetgyűlésnek vagy a Szenátusnak nyújtják be.

A törvény szövegét ezt követően a Parlament vizsgálja meg. Elfogadására akkor kerül sor, ha azt mindkét kamara ugyanabban a formában jóváhagyta. Abban az esetben, ha a két kamara között nincs egyetértés, paritásos vegyes bizottság ül össze. E bizottság 7 képviselőből és 7 szenátorból áll, és az a feladata, hogy közös törvényszövegre tegyen javaslatot, rendszerint az egyes kamarák általi két-két olvasatát követően.

A kormány bármikor kérheti a gyorsított eljárást. Ebben az esetben már az első olvasat végén létrehozható egy paritásos vegyes bizottság.

A törvényszöveget a köztársasági elnök hirdeti ki (azaz aláírásával látja el) a Parlament által elfogadott szöveg kormányának való megküldését követő 15 napon belül. Ezen időszak alatt az elnök kérheti a szöveg újabb vizsgálatát, és lehetőség van az Alkotmánytanács megkeresésére annak érdekében, hogy ellenőrizze a szöveg Alkotmánynak való megfelelését. A **kihirdetett törvény** a Hivatalos Lapban (Journal officiel) való közzétételét követően lép hatályba.

Törvények és rendeletek közzététele

Ahhoz, hogy kötelező érvényűek legyenek, a törvényeket és a rendeleteket **az állampolgárok tudomására kell hozni**. Az egyedi jogi aktusokról tehát értesíteni kell azokat a személyeket, akikre vonatkoznak, míg a szabályozási aktusokat közzé kell tenni.

A jogalkotási és szabályozási szövegek hatálybalépésére vonatkozó szabályokat a 2004. február 20-i 2004-164. sz. törvényerejű rendelet 2004. június 1-jétől módosította.

Ezen időponttól kezdődően a polgári törvénykönyv 1. cikke rendelkezik arról, hogy **a jogszabályok** – eltérő rendelkezés hiányában – **a Hivatalos Lapban (Journal officiel) történő közzétételüket követő napon lépnek hatályba**.

Sürgős esetben azonban azok a törvények, amelyek kihirdető rendelete azt előírja, valamint azok a közigazgatási jogi aktusok, amelyek esetében a kormány azt külön rendelkezésben elrendeli, a közzétételük napján lépnek hatályba.

A **rendeleteken** kívül szintén a **Hivatalos Lapban** teszik közzé a nemzeti szinten illetékes állami hatóságok által hozott **szabályozási aktusokat** (miniszteri rendeletek, független közigazgatási hatóságok jogi aktusai stb.). A miniszteri rendeleteket emellett a minisztériumok hivatalos közlönyeiben is közzéteszik. A kizárólag a hivatalos közlönyben történő közzététel csak akkor lehetséges, ha a szabályozási aktus a közigazgatási alanyoknak csak egy nagyon konkrét kategóriáját (elsősorban a minisztériumi köztisztviselőket és alkalmazottakat) érinti.

A **helyi hatóságok jogi aktusaira** különleges közzétételi feltételek vonatkoznak. Nem jelennek meg a Hivatalos Lapban.

A **körleveleknek vagy utasításoknak** elvben nincs szabályozási hatásuk. Ezek a jogi aktusok arra korlátozódnak, hogy utasításokat adjanak az osztályoknak a törvények és a rendeletek alkalmazására vonatkozóan, illetve arra, hogy pontosítsák bizonyos rendelkezések értelmezését.

Ahhoz, hogy alkalmazandóak legyenek, közzé kell őket tenni a miniszterelnök e célra szolgáló megfelelő internetes honlapján (2008. december 8-i 2008-1281. sz. rendelet). A szokásos közzétételi mód a minisztériumok hivatalos közlönyeiben történő megjelentetés. Csak a legfontosabb körleveleket teszik közzé a Hivatalos Lapban.

Jogszabályokat tartalmazó adatbankok

Franciaországban **a nyilvános jogi adatbázisokat** a **2002. augusztus 7-i 2002-1064. sz. rendelet** (**angol nyelvű változat**) által létrehozott internetes közszolgáltatás keretében terjesztik.

A rendszer működését a **Légifrance** honlapon elérhető adatok ismételt felhasználásáról szóló **magyarázó feljegyzés** fejt ki részletesen:

A **Légifrance** a következő elemeket tartalmazza:

a törvénykönyveket, törvényeket és rendeleteket, az egységes szerkezetbe foglalt változatukban („**Legi**” adatbázis);
a Hivatalos Lap törvényeket és rendeleteket tartalmazó kiadásában közzétett dokumentumokat („**Jorf**” adatbázis);
a kiterjesztett hatályú nemzeti kollektív szerződéseket („**Kali**” adatbázis);
az Alkotmánytanács határozatait („**Constit**” adatbázis);
a Semmítőszék és a fellebbviteli bíróságok ítéleteit (a Közlönyben közzétett ítéletek esetében a „**Cass**” adatbázis, a kiadatlan ítéletek esetében az „**Inca**” adatbázis, a fellebbviteli bíróságok ítéletei esetében a „**Capp**” adatbázis);
az Államtanács és a Hatásköri Bíróság határozatait, a közigazgatási fellebbviteli bíróságok határozatait és a közigazgatási bíróságok válogatott határozatait („**Jade**” adatbázis);
a CNIL döntéseit („**CNIL**” adatbázis).

Tájékoztatjuk, hogy más, közvetlenül vagy a **Légifrance** honlapról elérhető honlapok szintén részt vesznek az internetes közszolgáltatás keretében történő terjesztésben. Ezek a következők:

a **Számvevőszék** honlapja a pénzügyi bíróságok határozatai vonatkozásában,
az egyes minisztériumok honlapjai a hivatalos közlönyük vonatkozásában,
az adóügyi főigazgatóság honlapja **az adóügyi dokumentumok** vonatkozásában,
a külügyi és európai ügyek minisztériuma a nemzetközi egyezmények vonatkozásában („ **Pacte**” adatbázis).

Az ehhez a második kategóriához tartozó adatok kinyerésének és ismételt felhasználásának feltételeivel kapcsolatos információk az egyes honlapokon találhatóak meg.

A Légifrance honlapon megtalálható a fentiekben felsorolt **adatbázisok katalógusa** is.

A **Légifrance-licencek díjtételeinek jegyzéke** szintén hozzáférhető.

Adatbázisok

Itt található a jogi adatbázisok nem kimerítő listája:

A **LEGI** adatbázis egységes szerkezetben közzétett törvénykönyveket, törvényeket és rendeleteket tartalmaz.

A **JORF** adatbázis a Hivatalos Lap törvényeket és rendeleteket tartalmazó kiadásában közzétett dokumentumokat tartalmazza.

A **KALI** adatbázis kiterjesztett hatályú nemzeti kollektív szerződéseket tartalmaz.

A **CONSTIT** adatbázis az Alkotmánytanács határozatait tartalmazza.

A **JADE** adatbázis az Államtanács és a Hatásköri Bíróság határozatait, a közigazgatási fellebbviteli bíróságok határozatait és a közigazgatási bíróságok válogatott határozatait tartalmazza.

A **CNIL** adatbázis a CNIL (Commission nationale de l'informatique et des libertés; Informatika és Szabadságjogok Bizottsága) döntéseit tartalmazza.

A **Semmítőszék** ítélezési gyakorlata hozzáférhető a Semmítőszék honlapján.

 A Semmítőszék ítéletei online szolgáltatás keretében megrendelhetők, továbbá **a Semmítőszék egyes ítéleteinek fordítása** angol, arab és mandarin nyelven is elérhető.

Utolsó frissítés: 13/12/2016

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata nemrég módosult. Az Ön által

kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

A tagállamok joga - Horvátország

A Horvát Köztársaság alkotmánya

A Horvát Köztársaság alkotmánya

A legjelentősebb büntetőjogi jogszabályok

Büntető törvénykönyv (Kazneni zakon) (Narodne Novine [NN; a Horvát Köztársaság hivatalos közlönye] 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17 és 126/19 szám)

Az új büntető törvénykönyv, amely 2013. első napján lépett hatályba, bevezetett bizonyos újításokat, például súlyosabb büntetéseket és hosszabb elévülési időket, valamint új bűncselekményeket is, például a munkabér megfizetésének elmulasztását, a veszélyeztetést megvalósító járművezetést és a jogellenes szerencsejátékot. A büntető törvénykönyv 2012. decemberi, a büntetőjogi felelősség területét érintő módosítása nyomán a kábítószer saját felhasználás céljából történő birtoklása vétség lett.

A büntető törvénykönyv egy általános részből és egy különös részből áll:

A) A büntető törvénykönyv általános része tartalmazza a minden bűncselekményre alkalmazandó rendelkezéseket. E rendelkezések szabályozzák a büntethetőségre vonatkozó általános elveket, a pénzbüntetéseket és a büntetőjogi szankciókat.

B) A büntető törvénykönyv különös része tartalmazza az egyes bűncselekmények leírását és az azok esetén kiszabható büntetéseket, ideértve azokat is, amelyeket más jogszabályok határoznak meg. A horvát büntető törvénykönyv a következő bűncselekményeket rögzíti:

az emberiség és az emberi méltóság elleni bűncselekmények,
az élet és a testi épség elleni bűncselekmények,
az emberi jogok és alapvető szabadságok elleni bűncselekmények,
a foglalkoztatás és a társadalombiztosítás elleni bűncselekmények,
a személyi szabadság elleni bűncselekmények,
a magánélet elleni bűncselekmények,
a becsület és a jó hírnév elleni bűncselekmények,
a nemi élet szabadsága elleni bűncselekmények,
a gyermekek szexuális bántalmazásának és szexuális kizsákmányolásának bűncselekményei,
a házasság, a család és a gyermekek elleni bűncselekmények,
az emberi egészség elleni bűncselekmények,
a környezet elleni bűncselekmények,
a közbiztonság elleni bűncselekmények,
a közlekedés biztonsága elleni bűncselekmények,

a vagyon elleni bűncselekmények,
a gazdaság elleni bűncselekmények,
az információs rendszerek, programok és adatok elleni bűncselekmények,
a hamisítás bűncselekményei,
a szellemi tulajdon elleni bűncselekmények,
a közhivatal elleni bűncselekmények,
az igazságszolgáltatás elleni bűncselekmények,
a közrend elleni bűncselekmények,
a választójog elleni bűncselekmények,
a Horvát Köztársaság elleni bűncselekmények,
a külföldi állam vagy nemzetközi szervezet elleni bűncselekmények, valamint
a Horvát Köztársaság fegyveres erői elleni bűncselekmények,

Büntetőeljárás törvény (*Zakon o kaznenom postupku*) (NN 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. szám – a horvát Alkotmánybíróság 143/12., 56/13., 145/13., 152/14. és 126/19. sz. végzése, illetve határozata)

Ez a törvény rögzíti az annak biztosításához szükséges szabályokat, hogy ártatlan személyeket ne ítéljenek el, és hogy a bűncselekmények elkövetőire a törvényben meghatározott feltételek mellett, a hatáskörrel rendelkező bíróság előtt jogszerűen lefolytatott eljárás alapján szabjanak ki büntetéseket és egyéb intézkedéseket.

Valakit büntetőeljárás alá vonni, büntetőeljárást folytatni és befejezni kizárólag a büntetőeljárás törvényben meghatározott szabályok szerint és feltételeknek megfelelően lehet.

A büntetőeljárás törvény a következő uniós jogszabályokat ülteti át a horvát jogrendbe:

a büntetőeljárás során igénybe vehető tolmácsoláshoz és fordításhoz való jogról szóló, 2010. október 20-i 2010/64/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 280., 2010.10.26.);

az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről, valamint az áldozatok védelméről szóló, 2011. április 5-i 2011/36/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 101., 2011.4.15.);

a gyermekek szexuális bántalmazása, szexuális kizsákmányolása és a gyermekpornográfia elleni küzdelemről szóló, 2011. december 13-i 2011/93/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 335., 2011.12.17.);

a büntetőeljárás során a tájékoztatáshoz való jogról szóló, 2012. május 22-i 2012/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 142., 2012.6.1.);

a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében feldolgozott személyes adatok védelméről szóló, 2008. november 27-i 2008/977/IB tanácsi kerethatározat (HL L 350., 2008.12.30.);

a bűncselekmények áldozatainak jogaira, támogatására és védelmére vonatkozó minimumszabályok megállapításáról és a 2001/220/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló, 2012. október 25-i 2012/29/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 315., 2012.11.14.);

a büntetőeljárás során és az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban ügyvédi segítség igénybevételéhez való jogról, valamint valamely harmadik félnek a szabadságelvonáskor történő tájékoztatásához való jogról és a szabadságelvonás ideje alatt harmadik felekkel és a konzuli hatóságokkal való kommunikációhoz való jogról szóló, 2013. október 22-i 2013/48/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 294., 2013.11.6.);

a bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek az Európai Unión belüli befagyasztásáról és elkobzásáról szóló, 2014. április 3-i 2014/42/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 127., 2014.4.29.);

az euro és más pénznemek hamisítás elleni, büntetőjog általi védelméről, valamint a 2000/383/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló, 2014. május 15-i 2014/62/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 151., 2014.5.21.).

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/343 irányelve (2016. március 9.) a büntetőeljárás során az ártatlanság vételeme egyes vonatkozásainak és a tárgyaláson való jelenlét jogának megerősítéséről (HL L 65., 2016.3.11.)

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/1919 irányelve (2016. október 26.) a büntetőeljárások során a gyanúsítottak és a vádlottak, valamint az európai elfogatóparancshoz kapcsolódó eljárásokban a keresett személyek költségmentességéről (HL L 297., 2016.11.4., 1.o.).

A büntetőeljárást a vád képviselőjére jogosult személy indítja meg.

A vád képviselőjére jogosult személy azon bűncselekmények esetében, amelyek esetében a büntetőeljárást hivatalból indítják meg, az ügyész (*državni odvjetnik*), azon bűncselekmények esetében pedig, ahol a büntetőeljárás magánvádló alapján indul, a magánvádló. Bizonyos törvényben meghatározott bűncselekmények esetében a büntetőeljárást az ügyész indítja meg, azonban kizárólag a sértett kérelmére. Törvény eltérő rendelkezése hiányában az ügyésznek meg kell indítania a büntetőeljárást, ha észszerű okok alapján feltételezhető, hogy egy adott személy hivatalból üldözendő bűncselekményt követett el, és az érintett személy elleni büntetőeljárás megindításának nincsenek jogi akadályai.

Ha az ügyész megállapítja, hogy nem állnak fenn a büntetőeljárás megindításához vagy folytatásához szükséges okok, az eljárást a külön törvényben meghatározott feltételek mellett megindíthatja a felperesként fellépő áldozat, mint sértett fél.

Az elítélés jogkövetkezményeiről, a bűnügyi nyilvántartásról és a rehabilitációról szóló törvény (*Zakon o pravnim posljedicama osude, kaznenoj evidenciji i rehabilitaciji*) (NN 143/12. és 105/15. szám)

Ez a törvény szabályozza az elítélés jogkövetkezményeit, a bűnügyi nyilvántartás adatainak szervezetét, megőrzését, hozzáférhetőségét, közlését és törlését, valamint a bűnügyi nyilvántartási adatok nemzetközi cseréjét, továbbá a rehabilitációt.

Ez a törvény a következő európai uniós jogi aktusoknak megfelelő rendelkezéseket tartalmaz:

a bűnügyi nyilvántartásból származó információk tagállamok közötti cseréjének megszervezéséről és azok tartalmáról szóló, 2009. február 26-i 2009/315/IB tanácsi kerethatározat;

a 2009/315/IB kerethatározat 11. cikke alkalmazásában az Európai Bűnügyi Nyilvántartási Információs Rendszer (ECRIS) létrehozásáról szóló, 2009. április 6-i 2009/316/IB tanácsi határozat.

A bűnügyi nyilvántartást Horvátországban a bíróságokért felelős minisztérium szervezi és vezeti, amely egyúttal a központi hatóság is az ilyen adatok más államokkal való nemzetközi cseréje céljára (a továbbiakban: a minisztérium).

Bűnügyi nyilvántartást azon természetes és jogi személyekről vezetnek, akiket, illetve amelyeket Horvátországban jogerős ítélettel bűncselekményért elítéltek. Bűnügyi nyilvántartást vezetnek továbbá azon horvát állampolgárokról és Horvátországban székhellyel rendelkező jogi személyekről, akiket, illetve amelyeket Horvátországon kívül jogerős ítélettel bűncselekményért elítéltek, amennyiben ezeket az adatokat a minisztérium tudomására hozták.

A bűnügyi nyilvántartás tartalmazza a gyermekek szexuális bántalmazásának és szexuális kizsákmányolásának bűncselekményeiért, valamint az e törvény 13. cikkének (4) bekezdésében meghatározott más bűncselekményekért jogerős ítélettel elítélt személyek felsorolását.

A legfontosabb polgári, kereskedelmi és közigazgatási jogi jogszabályok Horvátországban:

A polgári jogi kötelezettségekről szóló törvény (*Zakon o obveznim odnosima*) (NN 35/05., 41/08. és 125/11. szám)

Ez a törvény a polgári jogi kötelezettségek alapját (általános rész), valamint a szerződésen alapuló és a szerződésen kívüli polgári jogi kötelezettségeket (különös rész) szabályozza.

Az ügyletekben részt vevő felek szabadon alakíthatják polgári jogi kötelezettségeiket, azonban ezek nem ütközhetnek a horvát alkotmányba, kötelező jogszabályokba és a közérkölsbe.

A tulajdonjogról és más dologi jogokról szóló törvény (*Zakon o vlasništvu i drugim stvarnim pravima*) (NN 91/96., 68/98., 137/99., 22/00., 73/00., 129/00., 114/01., 79/06., 141/06., 146/08., 38/09., 153/09., 143/12. és 152/14. szám)

Ez a törvény a tulajdonra vonatkozó általános szabályokat állapítja meg; e törvény szabályait alkalmazni kell az olyan dolgok tulajdonjogára is, amelyek valamely különleges jogi szabályozás alá tartoznak, amennyiben ez másképp nem rendelkezik.

A törvénynek a tulajdonjogra és a tulajdonosokra vonatkozó rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell minden egyéb anyagi jogra is, kivéve, törvény kifejezetten másképp rendelkezik, vagy e jogok jogi természetéből más következik.

Az öröklésről szóló törvény (*Zakon o nasljeđivanju*) (NN 48/03., 163/03., 35/05. szám – a polgári jogi kötelezettségekről szóló törvény és 127/13. szám)

Ez a törvény szabályozza az öröklési jogot, valamint rögzíti az öröklési ügyekben a bíróságok, más hatóságok és jogosult személyek eljárására irányadó szabályokat.

Ingatlan-nyilvántartási törvény (*Zakon o zemljišnim knjigama*) (NN 63/19. szám)

Ez a törvény a Horvátország területén található ingatlanok jogi helyzetével kapcsolatos, a jogügyletek szempontjából jelentőséggel bíró kérdéseket szabályoz, valamint szabályozza az ingatlan-nyilvántartás vezetésének módját és formáját (földhivatal [*gruntnovnica*]), amennyiben nincsenek bizonyos földterületekre vonatkozó külön rendelkezések.

Polgári eljárásjogi törvény (*Zakon o pamičnom postupku*) (NN 53/91., 91/92., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 02/07., 96/08., 84/08., 123/08., 57/11., 148/11. szám – egységes szerkezetbe foglalt szöveg, 25/13. és 89/14.)

Ez a törvény határozza meg azon eljárási szabályokat, amelyek alapján a bíróságok az alapvető emberi és állampolgári jogokkal és kötelezettségekkel, a személyállapottal és családjogi viszonyokkal kapcsolatos jogvitákban, valamint munkajogi, kereskedelmi, vagyoni jogi és más polgári jogi jogvitákban eljárnak és döntenek, kivéve, amikor törvény úgy rendelkezik, hogy valamely említett ügytípus esetén a bíróságoknak más eljárási szabályok alapján kell eljárniuk.

Végrehajtási törvény (*Ovršni zakon*) (NN 112/12., 25/13., 93/14., 55/16., és 73/17. szám)

Ez a törvény szabályozza azt az eljárást, amelyekben a bíróságok és közjegyzők végrehajtás és közokiratok alapján kikényszerítik a követelések rendezését (végrehajtási eljárás), valamint azt az eljárást, amelyben a bíróságok és a közjegyzők a követeléseket biztosítják (követelésbiztosítási eljárás), kivéve, ha törvény ettől eltérően rendelkezik. A végrehajtási eljárás és a követelésbiztosítási eljárás alapján létrejövő anyagi jogi jogviszonyokat is e törvény szabályozza.

B) Az igazságügyi együttműködést szabályozó legfontosabb jogszabályok:

A nemzetközi magánjogról szóló törvény (NN 101/17)

Ez a törvény a következőket szabályozza:

a nemzetközi dimenzióval rendelkező magánjogi jogviszonyokra alkalmazandó jog;

a Horvát Köztársaság bíróságainak és egyéb hatóságainak joghatósága az e cikk 1. pontjában említett jogi ügyekben, valamint az eljárási szabályok;

az e cikk 1. pontjában említett jogi ügyekben hozott külföldi ítéletek elismerése és végrehajtása.

További részletek a következő címen érhetők el:

<https://pravosudje.gov.hr/pristup-informacijama-6341/zakoni-i-ostali-propisi/zakoni-i-propisi-6354/6354>

További információ

Utolsó frissítés: 01/10/2021

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Olaszország

Ez az oldal az olaszországi jogrendszerrel nyújt tájékoztatást.

Jogforrások

Olaszországban, mint minden modern demokráciában, a politikai rendszer a hatalmi ágak – törvényhozás, végrehajtás és igazságszolgáltatás – elválasztásán alapul.

Az olasz jogforrások rendszerint a törvényhozó hatalom útján születnek, amelyeket a végrehajtó hatalom érvényesít. Az igazságszolgáltatás akkor lép közbe, amikor a jogszabályokat megsértik.

Jogszabály-típusok – leírás

Az olaszországi jogforrások fontossági sorrendben:

Az Alkotmány

A törvények (törvénykönyvek és más parlamenti törvények, regionális törvények)

Rendeletek

Szokásjog

A népszavazás is jogforrás lehet, amennyiben korábbi törvényt hatályon kívül helyez.

A jogszabályok jogértelmezés tárgyai, és az ítélkezési gyakorlat hatással van a későbbi döntésekre. Ugyanakkor az ítélkezési gyakorlat nem bír kötelező erővel, mivel Olaszország kontinentális jogrendszerű ország, ahol a tételes, írott jog szolgál a jogértelmezők fő útmutatójával.

Az Alkotmány az elsődleges jogforrás. Az alkotmányozó hatalom alkotja, és csak különleges eljárás útján módosítható – ez az eljárás sokkal összetettebb annál, mint amely a rendes törvények módosításához szükséges.

A parlamenti törvények a Camera dei Deputati (alsóház) és a Senato (felsőház) általi megvitatást követően születnek, és azokat egész Olaszországban végre kell hajtani és be kell tartani. Ez alól kivételt képeznek az egyes területekre vagy eseményekre alkotott külön törvények – például egy földrengés esetén elfogadott törvény.

A regionális törvény hatálya kizárólag az érintett régió területére terjed ki, és csak bizonyos tárgyköröket szabályozhat.

Egyes kérdések szabályozása terén a regionális törvények beolvadhatnak az állami törvényekbe (amennyiben léteznek ilyenek), vagy kizárólagossá válhatnak (amennyiben nincs állami szabályozás erre vonatkozóan) – így például a kereskedelem, oktatás, tudományos kutatás, sport, kikötők és repülőterek, munkahelyi biztonság és kulturális javak vonatkozásában.

A rendeletek a parlamenti, illetve regionális törvényeknek alárendelt eszközök, az azok végrehajtására vonatkozó részletszabályokkal.

Jogszabályi hierarchia

Az olasz jogrendszer összhangban van a nemzetközi és a közösségi joggal, legyen az szokásjog vagy írott jog.

A jogforrások hierarchikus rendbe szerveződnek. A jogállamiságnak megfelelően egy törvény sem ütközhet az Alkotmányba, a törvénynél alacsonyabb szintű jogszabály pedig nem ütközhet törvénybe.

Intézményi keretek

A jogszabályok elfogadásáért felelős intézmények

Általánosságban a jogszabályok elfogadásáért felelős intézmények a parlament és a regionális tanácsok.

Különleges körülmények fennállása esetén a kormány is alkothat törvényt (a parlament utólagos jóváhagyásával/módosításával). Erre sürgős esetekben kerülhet sor, illetve amikor a parlament átruházta az erre vonatkozó hatáskört.

Rendeleteket rendszerint a kormány vagy a regionális tanácsok hoznak, ezek a törvények végrehajtásának részleteit tartalmazzák.

Döntéshozatali eljárás

A rendes jogalkotási eljárás három szakaszból áll:

Kezdeményezés: E jogosultsággal a kormány, a parlament bármely tagja, a választópolgárok (állampolgárok) csoportjai, a regionális tanácsok és néhány különleges státuszú intézmény rendelkezik.

Vita és szavazás: Ez többféle módon történhet, a parlament házszabályától függően.

Kihirdetés és közzététel: Ez magában foglalja a jogszabálynak az Olasz Köztársaság Elnöke általi kihirdetését és a hivatalos közlönyben történő közzétételét.

Jogi adatbázisok

A **Normattiva** projektet 2010 márciusában indították az alábbi célokkal: a hatályos állami és regionális rendelkezések közigazgatási szervek általi számíttógépesítésének és osztályozásának előmozdítása, e rendelkezések állampolgárok általi ingyenes lekérdezésének megkönnyítése, valamint a jogszabályoknak a Miniszterelnöki Hivatal, a Szenátus és a Képviselőház feladatkörébe tartozó felülvizsgálatához szükséges eszközök biztosítása.

A dokumentumok három formában kérhetők le a „Normattiva” adatbázisból:

az Olasz Köztársaság hivatalos lapjában közzétett eredeti változatban;

az adatbázisból való lekérés napján alkalmazandó változatban; valamint

a felhasználó által megadott bármely korábbi napon hatályos változatban.

Elkészültét követően az adatbázis tartalmazni fog valamennyi, számozott jogi aktus formájában elfogadott állami jogszabályt (törvények, törvényrendeletek, törvényerejű rendeletek és egyéb számozott jogi aktusok).

Jelenleg mintegy 75 000 jogi aktust tartalmaz, amelyek mindegyikét 1946-ban vagy azt követően fogadták el.

A miniszteri rendeletek nem szerepelnek az adatbázisban.

A projekt jelenleg is a fejlesztés szakaszában van. További tervezett lépések:

dinamikus linkek segítségével az egész adatbázisban lehetőség lesz a módosított rendelkezésről az adott cikknek a következő módosításban szereplő változatára ugrani;

a keresési funkciót továbbfejlesztik, hogy „fogalmak” és szemantikai kategóriák alapján is lehessen keresést végezni;

összegyűjtik és hozzáférhetővé teszik az Olasz Királyság fennállása alatt (1861-1946) közzétett valamennyi jogalkotási aktust;

linkek segítségével az összes többi nyilvános jogszabálygyűjtemény elérhető lesz, kezdve a regionális és a közösségi jogszabályokat tartalmazókkal.

Utolsó frissítés: 18/01/2022

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Ciprus

Az alkotmány (Σύνταγμα) 1. §-a értelmében „Ciprus állam független és szuverén elnöki köztársaság”, amely a törvényesség, a hatalommegosztás (a törvényhozó, a végrehajtó és a bírói hatalom elkülönülése), a pártatlan igazságszolgáltatás, valamint az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának és védelmének elvein alapul.

Az emberi jogokat és alapvető szabadságokat az alkotmány II. része védi, amely az Emberi Jogok Európai Egyezményét (EJEE) (Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων) (Ε.Σ.Α.Δ.) tükrözi, az alkotmány 35. §-a pedig kimondja, hogy „a Köztársaság törvényhozó, végrehajtó és bírói szervei – hatáskörük keretein belül – kötelesek biztosítani a jelen Rész rendelkezéseinek hatékony alkalmazását”.

A törvényességet nemcsak az írott alkotmány és a jogszabályok védik, hanem az is, hogy a kormány köteles tiszteletben tartani a rá vonatkozó alkotmányos kereteket, és biztosítani a jogalkotó által elfogadott törvények alkotmányosságát, valamint az igazságszolgáltatás függetlenségét és pártatlanságát.

Jogforrások

1. Az Európai Unió joga

Ciprus 2004. május 1. óta az Európai Unió teljes és egyenlő jogú tagállama, és kiterjed rá az Európai Unió jogának hatálya. Az Európai Unió Bíróságának (Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης) ítélkezési gyakorlata szerint a közösségi jog a hierarchiában a tagállamok nemzeti joga felett helyezkedik el, beleértve azok belső jogszabályait és alkotmányát egyaránt.

Az Európai Unió jogának a ciprusi alkotmánnyal szemben élvezett elsőbbségét maga a ciprusi alkotmány biztosítja, amelyet az ötödik alkotmánymódosításról szóló törvénnyel (Ο περί της Πέμπτης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμος) (2006. évi 127(I). sz. törvény) módosítottak, a közösségi jog alkotmánnyal szemben élvezett elsőbbségének egyértelmű rögzítése érdekében.

A Ciprusi Köztársaság nemzeti jogszabályait is összhangba hozta az Európai Unió jogával; ennek keretében számos jogszabályt fogadott el, és a nemzeti jog számos rendelkezését hatályon kívül helyezte vagy módosította, így – a fentiek szerint – az alkotmány rendelkezéseit is.

Ezért a Ciprusi Köztársaságban az a jogforrás, amely elsőbbséget élvez, az Európai Unió joga, ami magában foglalja a tagállamok által elfogadott szabályokat, vagyis az Európai Közösséget létrehozó szerződéseket azok jegyzőkönyveivel és mellékleteivel együtt (a későbbi kiegészítéseknek és módosításoknak megfelelően), valamint az Európai Unió intézményei által rendelet, irányelv vagy határozat formájában elfogadott szabályokat. Magában foglalja továbbá az EU és harmadik országok vagy nemzetközi szervezetek által kötött nemzetközi egyezményeket, az általános és alapvető jogelveket, a nemzetközi szokásjogot, a nemzetközi közjog általános szabályait és az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatát, amely szerint az alapvető emberi jogok – mint alapvető jogelvek – az európai vívmányok szerves részét képezik.

2. A Ciprusi Köztársaság alkotmánya

A Ciprusi Köztársaság alkotmányát 1960-ban, a Ciprusi Köztársaság kikiáltásakor fogadták el, és a 179. §-a értelmében a Ciprusi Köztársaság alaptörvénye.

A Ciprusi Köztársaság Európai Unióhoz történt csatlakozása és a fenti 1. pontban hivatkozott alkotmánymódosítás óta az Európai Unió joga elsőbbséget élvez a belső alkotmányos renddel szemben, és az alkotmányban foglalt szabályoknak összhangban kell lenniük az Európai Unió jogával.

3. Nemzetközi egyezmények / szerződések / megállapodások

Az alkotmány 169. §-a úgy rendelkezik, hogy ha a Minisztertanács határozata alapján megkötött nemzetközi egyezményt, szerződést vagy megállapodást törvénnyel megerősítenek és a Hivatalos Közlönyben kihirdetnek, az ezt követően elsőbbséget élvez a többi nemzeti jogszabállyal szemben (kivéve az alkotmányt), és e jogszabályokkal való összeütközése esetén előbbi kell alkalmazni, feltéve, hogy a szóban forgó jogforrást a másik fél is hasonlóan alkalmazza.

4. Törvények

Az írott törvényeket a törvényhozó hatalmat gyakorló Képviselőház (Βουλή των Αντιπροσώπων) fogadja el, és azoknak az Európai Unió jogával és az alkotmánnyal is összhangban kell lenniük.

Az alkotmány 188. §-a kimondja, hogy a Ciprusi Köztársaságban jelenleg egyrészt azok a törvények alkalmazandók, amelyek e § értelmében a függetlenség kikiáltásának napján hatályban voltak (kivéve, ha az alkotmány értelmében alkalmazandó vagy az alkotmány alapján elfogadott törvény másként rendelkezett vagy rendelkezik), másrészt pedig a Képviselőház (Βουλή των Αντιπροσώπων) által a függetlenség kikiáltását követően elfogadott törvények.

5. Rendeletek

A rendeletek olyan jogszabályok, amelyeket a végrehajtó hatalom hoz a jogszabállyal rá ruházott hatáskörök alapján, és azoknak az Európai Unió jogával, az alkotmánnyal és a törvényekkel is összhangban kell lenniük.

A közigazgatásnak az egyes törvények alkalmazásához és végrehajtásához szükséges további jogszabályok (másodlagos jogi aktusok) elfogadására vonatkozó e hatáskörei szabályozói hatáskörök néven ismertek, és – noha Cipruson a törvényalkotás a Képviselőház hatáskörébe tartozik – ezek megengedésének oka az, hogy meghatározott különös, helyi érdekeltségű, műszaki jellegű vagy egyéb részletkérdések szabályozhatóak legyenek.

6. A Legfelsőbb Bíróság (Ανώτατο Δικαστήριο) ítélkezési gyakorlata

Cipruson az az elv érvényesül, hogy a Legfelsőbb Bíróság ítéletei valamennyi alacsonyabb szintű bíróságra kötelezőek. Ezért a Legfelsőbb Bíróság valamely jogszabályt értelmező ítélete jogforrásnak tekinthető.

7. Common law – a méltányosság elve

A common law (κοινοδικαίο) és a méltányosság elve (επιείκεια) is jogforrásnak minősül olyan esetekben, amelyekre más jogi előírás nincsen.

Jogszabály-típusok – leírás

Írott jog

A Ciprusi Köztársaság alkotmánya

A harmadik országokkal kötött, törvénnyel megerősített és a Hivatalos Közlönyben kihirdetett nemzetközi egyezmények/szerződések/megállapodások, amelyek elsőbbséget élveznek a többi nemzeti jogszabállyal szemben, feltéve, hogy a szóban forgó jogforrást a másik fél is hasonlóan alkalmazza.

Az alkotmány 188. §-a értelmében a függetlenség kikiáltásának napján hatályban volt törvények, kivéve, ha az alkotmány értelmében alkalmazandó vagy az alkotmány alapján elfogadott törvény másként rendelkezett vagy rendelkezik. A Képviselőház által a függetlenség kikiáltását követően elfogadott törvények.

Szabályozó aktusok (Κανονιστικές Πράξεις) (rendeletek) (Κανονισμοί).

Íratlan jog

A Legfelsőbb Bíróság, valamint az Európai Unió Bíróságának és az Emberi Jogok Bíróságának ítélkezési gyakorlata.

A common law és a méltányosság elve, kivéve, ha az alkotmány értelmében alkalmazandó vagy az alkotmány alapján elfogadott törvény másként rendelkezett vagy rendelkezik.

Jogszabályi hierarchia

A Ciprusi Köztársaság Európai Unióhoz történt csatlakozása óta a jogszabályi hierarchia a Ciprusi Köztársaságban az alábbi:

AZ EURÓPAI UNIÓ JOGA

A CIPRUSI KÖZTÁRSASÁG ALKOTMÁNYA

NEMZETKÖZI EGYEZMÉNYEK/SZERZŐDÉSEK/MEGÁLLAPODÁSOK

TÖRVÉNYEK

RENDELETEK

A LEGFELSŐBB BÍRÓSÁG ÍTÉLKEZÉSI GYAKORLATA

A COMMON LAW ÉS A MÉLTÁNYOSSÁG ELVE

Cipruson a common law és a méltányosság elve is jogforrásnak minősül és alkalmazandó olyan esetekben, amikor az adott kérdésre nem vonatkozik más jogi előírás/intézményi keret.

A jogszabályok elfogadásáért felelős intézmények

A Ciprusi Köztársaság alkotmánya egyértelműen elkülöníti egymástól a három hatalmi ágat. A végrehajtó hatalmat az elnök, az alelnök és a Minisztertanács gyakorolja, a bírói hatalmat a Köztársaság bíróságai, a törvényhozó hatalmat pedig a Képviselőház, amely a Köztársaság legfőbb jogalkotó szerve. Noha a Képviselőház a legfőbb jogalkotó szerv, a végrehajtó hatalom is elfogadhat olyan jogszabályokat, amelyek a törvények alkalmazásához és az alkalmazásuk során felmerülő számos eset szabályozásához szükségesek. A közigazgatásnak a törvények alkalmazásához és végrehajtásához szükséges további jogszabályok elfogadására vonatkozó e hatáskörei szabályozói hatáskörökként ismertek.

Döntéshozatali eljárás

A törvényalkotási folyamat a törvényjavaslat vagy a törvényjavaslat tervezetének benyújtásával kezdődik. Törvényjavaslat tervezetének benyújtására a képviselők, törvényjavaslat benyújtására pedig a miniszterek jogosultak. A Képviselőházhoz benyújtott valamennyi törvényjavaslatot és -tervezetet először az illetékes parlamenti bizottságban, majd a plenáris ülésen vitatnak meg.

A Képviselőház a törvényeket és határozatokat a jelenlévő és szavazatot leadó képviselők egyszerű többségével fogadja el, és azokat elfogadásuk után megküldi a köztársasági elnöknek, aki azt a Köztársaság Hivatalos Közlönyében történő kihirdetés útján kibocsátja, vagy megfontolásra visszaküldi a Képviselőháznak. Utóbbi esetben, ha a Képviselőház ragaszkodik döntéséhez, akkor az elnök köteles a szóban forgó törvényt kibocsátani, kivéve, ha él az alkotmányossági vétőjoggal; ez esetben a törvényt a Legfelsőbb Bíróság elé utalja annak érdekében, hogy ez utóbbi döntsön arról, a törvény megfelel-e az alkotmánynak, illetve az Európai Unió jogának, vagy sem. Ha a Bíróság álláspontja szerint megfelel, akkor a törvényt haladéktalanul kihirdetik, ha pedig nem, akkor a kihirdetés elmarad.

A törvények a Köztársasági Hivatalos Közlönyben történő közzététel napján vagy a törvényben meghatározott napon lépnek hatályba, és másik törvénnyel vagy – bizonyos körülmények fennállása esetén – hallgatólagosan helyezhetők hatályon kívül.

Jogi adatbázisok

A Ciprusi Köztársaságban a következő jogi adatbázisok érhetők el:

 CYLAW

 CIPRUSI JOGI PORTÁL (ΝΟΜΙΚΟΣ ΚΟΜΒΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ)

Ingyenes-e az adatbázisokhoz való hozzáférés?

A CYLAW-hoz való hozzáférés ingyenes. A CIPRUSI JOGI PORTÁL csak az előfizetők számára elérhető.

Rövid leírás

1. CYLAW

A CyLaw-t 2002 januárjában, az egyes államok jogához történő ingyenes hozzáférés biztosítását célzó nemzetközi mozgalom keretében, nonprofit adatbázisként hozták létre annak érdekében, hogy a ciprusi jog forrásairól ingyenes és független jogi tájékoztatást, illetve e jogforrásokhoz ingyenes hozzáférést biztosítson. A CyLaw adatbázisai tartalmazzák a Legfelsőbb Bíróság és a másodfokú családjogi bíróság 1997 óta meghozott ítéleteit, a polgári eljárási szabályokat, továbbá számos jogi témájú cikket és írást.

A CyLaw adatbázisában szereplő ítéleteket a Legfelsőbb Bíróság elektronikus formában tartja nyilván. Az ítéletek benne szereplő szövegei a Legfelsőbb Bíróság által kihirdetett pontos szövegek, mindenféle módosítás vagy javítás nélkül.

2. Ciprusi Jogi Portál

A Ciprusi Jogi Portál egyszerű hozzáférést biztosít többek között a hírekhez, a jogi kérdésekben érintett személyek azonnali érdeklődésére számot tartó szövegekhez és cikkekhez, valamint egy előfizetők számára elérhető jogi adatbázishoz, amely a Ciprusi Köztársaság „Jogalkotás” (‘Νομοθεσία’) és „Ítélezési gyakorlat” (‘Νομολογία’) elnevezésű adatbázisait tartalmazza.

A Törvénytár (Ευρετήριο των Νόμων) az összes hatályos és hatályon kívül helyezett törvényt, valamint az összes kapcsolódó rendeletet tartalmazza. Ezeket a nyilvántartásokat a Hivatalos Közlöny megjelenésekor folyamatosan frissítik.

A Bírósági Határozatok Tárában (Ευρετήριο της Νομολογίας) bármely határozat szövegét ki lehet keresni, különböző keresési feltételek alapján.

Kapcsolódó linkek

 [Jogi Hivatal](#)

 [Legfelsőbb Bíróság](#)

 [Képviselőház](#) (Βουλή των Αντιπροσώπων)

Utolsó frissítés: 11/03/2024

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Lettország

Ez a szakasz a lett jogrendszerről ad tájékoztatást.

Jogforrások

Lettország jogrendszere kontinentális európai jogrendszer. Legfontosabb jogforrása az írott jog.

Jogszabályok

A közjogi intézmények, magánszemélyek és más jogosultak közötti kapcsolatokat a jogszabályok szabályozzák (*āŗējie normatīvie akti*).

A jogszabályok típusai, a jogszabályi hierarchiában elfoglalt helyük szerinti csökkenő sorrendben:

a Lett Köztársaság Alkotmánya;

törvények: a parlament által elfogadott törvények;

kormányrendeletek;

a Lett Nemzeti Bank, a Pénzügyi és Tőkepiaci Bizottság és a Közüzemi Bizottság rendeletei (melyek a lett jogrendszerben ugyanolyan jogállással rendelkeznek, mint a kormány által kibocsátott rendeletek);

kötelező helyi önkormányzati rendeletek.

Az európai uniós jog rendelkezéseit a jogszabályi hierarchiában elfoglalt helyüknek megfelelően alkalmazzák. A hatóságoknak és a bíróságoknak az uniós jog rendelkezéseinek alkalmazása során az Európai Unió Bíróságának ítélezési gyakorlatára is tekintettel kell lenniük.

A nemzetközi jog rendelkezéseit a forrásuktól függetlenül, a jogszabályi hierarchiában elfoglalt helyüknek megfelelően alkalmazzák. Ha a nemzetközi jog és a lett jog egy-egy, a hierarchiában ugyanolyan státuszú rendelkezése egymással nem összeegyeztethető, akkor a nemzetközi jog rendelkezését kell alkalmazni.

A kötelező helyi önkormányzati rendeletek az adott közigazgatási területen belül valamennyi egyénre és jogi személyre nézve kötelezőek.

A jogszabályokat és más jogi aktusokat a hivatalos közlőnyben, a [Latvijas Vēstnesis](#)-ben teszik közzé. A hivatalos közzététel közhiteles és jogilag kötelező. Senki sem hivatkozhat arra, hogy nem ismeri a hivatalos közlőnyben közzétett jogi aktusokat vagy hivatalos közleményeket.

Az alábbiak jogosultak jogi aktus kibocsátására:

Lettország lakossága, amikor élnek jogalkotási jogukkal (valamennyi választó egytizede jogszabálytervezetet terjeszthet a Parlament elé; a lakosság népszavazáson is részt vehet),

a Saeima (Parlament) törvények elfogadására vonatkozó hatáskörrel rendelkezik,

a kormány törvényi felhatalmazás alapján rendeletek alkotására vonatkozó hatáskörrel rendelkezik,

a Lett Nemzeti Bank, a Pénzügyi és Tőkepiaci Bizottság és a Közüzemi Bizottság ugyancsak törvényi felhatalmazás alapján rendeletek alkotására vonatkozó hatáskörrel rendelkezik,

a helyi hatóságok törvényi felhatalmazás alapján rendeletek alkotására vonatkozó hatáskörrel rendelkeznek.

Belső közigazgatási szabályok

A belső közigazgatási szabályokat (*iekšējie normatīvie akti*) valamely közjogi intézmény alkotja saját belső működésének vagy alárendelt szerve működésének meghatározása céljából, vagy a saját hatáskörén belül alkalmazandó valamely általános jogszabályra vonatkozó eljárás tisztázása céljából. A belső közigazgatási szabályok a magánszemélyekre nézve jogilag nem kötelező erejűek. Amennyiben valamely intézmény magánszemélyt érintő döntést hoz, abban nem hivatkozhat belső közigazgatási szabályra.

A belső közigazgatási szabályok fajtái az alábbiak:

valamely intézmény alapszabálya (*nolikums*) vagy eljárási szabályzata (*reglaments*), amely az adott intézmény belső felépítését és szervezetét, vagy az intézmény által létrehozott testület vagy egység belső felépítését és szervezetét szabályozza;

ajánlások (*ieteikumi*): eljárásokat határoznak meg a jogszabályok és belső szabályozások értelmében biztosított mérlegelés gyakorlására vonatkozóan azáltal, hogy hasonló körülmények esetén egységes intézkedést írnak elő; bizonyos helyzetekben, alapos indokból az ajánlásokat figyelmen kívül lehet hagyni;

utasítások (*instrukcija*): az általános jogszabályok és az általános jogelvek alkalmazásának módját szabályozzák;

belső szabályzatok (*iekšējie noteikumi*): ezek a következőket határozzák meg: a közigazgatási határozatok elfogadására vonatkozó eljárás, a közigazgatási tisztviselők és az egyéb személyzet munkavégzésének módja, magatartási szabályok, munkahelyi biztonság, valamint a szóban forgó szerv működéséhez kapcsolódó egyéb kérdések.

Valamennyi belső közigazgatási szabály ugyanolyan jogi státusszal rendelkezik. Amennyiben a belső közigazgatási szabályok egymásnak ellentmondanak, akkor a magasabb rangú hatóság vagy tisztviselő által kiadott aktust kell alkalmazni.

Ha egy tisztviselő megállapítja, hogy azonos rangú hatóságok vagy tisztviselők által kiadott belső közigazgatási szabályok között ellentmondás áll fenn, a következőt alkalmazza:

az általános szabályt, amennyiben azt különös jogi szabály nem korlátozza;

ha mindkét szabály általános vagy mindkét szabály különös jellegű, a kettő közül az újabbat; e tekintetben a belső közigazgatási szabály elfogadásának időpontja a döntő.

Ha egy tisztviselő megállapítja, hogy ellentmondás áll fenn egy belső közigazgatási szabály és egy jogszabályban rögzített szabály között, a jogszabályt alkalmazza.

Az alábbi jogalanyságok jogosultak belső közigazgatási szabályok kibocsátására:

a kormány,

a kormány tagja,

közüintézmény irányító szerve,

valamely hatóság vezetője,

valamely hatóság által létrehozott szervezeti egység vezetője.

Jogforrások: osztályozás

A jogforrások alábbi osztályait különböztethetjük meg:

törvények és rendeletek (*normatívie akti*): olyan jogi aktusok, amelyek jogi szabályokat írnak elő, léptetnek hatályba, módosítanak vagy helyeznek hatályon kívül; a törvények és rendeletek lehetnek jogszabályok vagy belső közigazgatási szabályok;

általános jogelvek: olyan írásos (törvényekben és rendeletekben foglalt) vagy íratlan alapvető szabályok, amelyek a társadalmi élet objektív jogszerűségét szabályozzák;

szokásjog: olyan magatartási szabályok, amelyek a történelem folyamán tényleges alkalmazás eredményeként alakultak ki; a jogfejlesztés és a jogi rendelkezések értelmezése során a szokásjogot akkor alkalmazzák, ha egy adott kérdést nem szabályoz törvény vagy más jogszabály;

ítélkezési gyakorlat: pontos és értékes elvont jogi megállapításokat tartalmazó bírósági ítéletek összessége, amelyeket a bírák más ügyekben saját döntéseik indokolásaként alkalmazhatnak;

jogtudományi doktrína (*doktrína*): állandó jogirodalmi vélemények összessége, amelyek a jogszabályokat, azok eredetét és alkalmazását értelmezik; a jogtudományi doktrínára széles körben hivatkoznak bírósági és közigazgatási határozatok indokolása során.

Jogforrások hierarchiája

Elsődleges jogforrások

törvények és rendeletek: a legmagasabb jogi státusszal rendelkező jogforrások, amelyeket a jogszabályi hierarchiában elfoglalt helyüknek megfelelően alkalmaznak;

általános jogelvek: ezeket akkor kell alkalmazni, ha az adott kérdést nem szabályozza törvény vagy rendelet; az általános jogelveket a törvények és rendeletek értelmezése során is alkalmazzák; az általános jogelvek között nincs hierarchia: a jogrenden belül ugyanolyan státusszal rendelkeznek;

szokásjog: a jogfejlesztés és a jogi rendelkezések értelmezése során akkor alkalmazzák, ha egy adott kérdést nem szabályoz törvény vagy más jogszabály.

Másodlagos jogforrások

ítélkezési gyakorlat – olyan bírósági ítéletek, amelyek az eljárási szabályoknak megfelelően kötelezőek az egyes ügyekben eljáró bíróságokra; ezek az ítéletek jogerősek, minden félre nézve kötelezőek, és azokat ugyanúgy be kell tartani, mint a törvényeket.

Az Alkotmánybíróság (*Satversmes tiesa*) ítéletei valamennyi állami és helyi hatóságra, intézményre és tisztviselőre – ideértve a bíróságokat is –, valamint a természetes és jogi személyekre nézve is kötelezőek. Valamely törvény (vagy más jogi aktus) olyan rendelkezése, melyről az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy egy magasabb jogi státuszú törvény valamely rendelkezésével nincs összhangban, az erre vonatkozó alkotmánybírósági határozat közzétételének napjától semmisnek minősül, amennyiben az Alkotmánybíróság eltérően nem rendelkezik.

Amennyiben az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy valamely, Lettország által aláírt vagy megkötött nemzetközi megállapodás alkotmányellenes, a kormány köteles gondoskodni a megállapodás módosításáról, felmondásáról, alkalmazásának felfüggesztéséről vagy a megállapodáshoz való csatlakozás visszavonásáról.

Amennyiben az Alkotmánybíróság egy adott ügyet lezáró határozata jogszabály-értelmezést tartalmaz, úgy az értelmezés valamennyi állami és helyi hatóságra, intézményre és tisztviselőre, bíróságra, valamint természetes és jogi személyre nézve is kötelező.

a jogtudományi doktrínára széles körben hivatkoznak a bírósági ítéletek és közigazgatási határozatok indokolásában; a jogtudományi doktrína nem rendelkezik jogerővel és nem egyetemesen alkalmazandó.

Intézményi keret

Jogalkotók

Jogalkotási joggal a **Saeima** és **Lettország lakossága** (népszavazáson való részvétel joga) rendelkezik.

A kormány rendeletek (*noteikumi*) formájában jogszabályt bocsáthat ki az alábbi esetekben:

törvényben foglalt felhatalmazás alapján;

nemzetközi megállapodás vagy nemzetközi megállapodás tervezetének jóváhagyása, nemzetközi megállapodás felmondása vagy alkalmazásának megszüntetése érdekében, amennyiben az Alkotmány vagy a törvény másként nem rendelkezik;

szükség esetén az Európai Unió jogalkotási aktusainak alkalmazására vonatkozóan, amennyiben az érintett kérdést törvény nem szabályozza; az ilyen jogszabályok nem sérthetik a magánszemélyek alapvető jogait.

A **Lett Nemzeti Bank**, a **Pénzügyi és Tőkepiaci Bizottság**, valamint a **Közüzeti Bizottság** kizárólag törvényben foglalt felhatalmazás alapján és saját feladataihoz kapcsolódóan alkothat jogszabályt (rendeletek, *noteikumi*).

A helyi hatóságok törvény vagy kormányrendelet alapján alkothatnak jogszabályt (kötelező erejű rendelet).

Jogalkotási eljárás

Ez a szakasz rövid áttekintést nyújt a jogalkotási eljárásról.

Törvények

Jogszabálytervezet előterjesztése a Parlamentben

Jogszabálytervezetet az elnök, a kormány, a parlamenti bizottságok, legalább öt parlamenti képviselő vagy – az Alkotmányban előírt eljárásoknak megfelelően, az ott leírt esetekben – a választók egytizede terjeszthet a Parlament elé.

Jogszabálytervezet megtárgyalása és elfogadása a Parlamentben

A Parlament három olvasatban tárgyalja a jogszabálytervezeteket. A sürgős jogszabálytervezeteket, az állami költségvetés tervezetét, az állami költségvetés módosításait, valamint a nemzetközi megállapodások elfogadásáról szóló jogszabálytervezeteket a második olvasatban fogadják el.

Egy jogszabálytervezet akkor minősül elfogadottnak és akkor válik törvénnyé, ha három olvasatban vagy – a fent említett esetekben – két olvasatban tárgyalták, és a tervezetről való szavazás során a jelen lévő parlamenti képviselők szavazatainak abszolút többségét megkapta.

A törvények kihirdetése

A Saeima irányítóbizottsága (*Prezidijs*) valamennyi elfogadott törvényt megküldi kihirdetésre az elnöknek.

Az elnök a Saeima által elfogadott törvényeket legkorábban az elfogadás napjától számított tizedik napon, legkésőbb az elfogadás napjától számított huszonegyedik napon hirdeti ki. A törvény a hivatalos közlönyben (*Latvijas Vēstnesis*) való kihirdetését (közzétételét) követő tizennegyedik napon lép hatályba, amennyiben a törvény eltérő időpontot nem jelöl meg.

A törvény kihirdetésének felfüggesztéséhez való jog

Az elnöknek jogában áll, hogy kérje egy adott törvény ismételt megvitatását, illetve legfeljebb két hónapra felfüggeszse annak közzétételét.

Az elnök belátása szerint gyakorolja egy adott törvény felülvizsgálatának indítványozására vonatkozó jogát, azonban a törvény közzétételét csak akkor függesztheti fel, ha azt a parlamenti képviselők legalább egyharmada kéri. E jogokat a törvény Saeima általi elfogadásától számított tíz napon belül az elnök vagy a parlamenti képviselők egyharmada gyakorolhatja.

A fenti eljárásnak megfelelően felfüggesztett törvényről országos népszavazást tartanak, amennyiben az aláírásgyűjtés eredményeképpen a választók legalább egytizede ezt kéri. Ha azonban két hónapon belül ilyen kérés nem érkezik, a törvényt kihirdetik. Népszavazásra nem kerül sor, ha a Saeima újra szavazást tart a szóban forgó törvényről és a képviselők legalább háromnegyede a törvény elfogadása mellett szavaz.

A Parlament által elfogadott és az elnök által felfüggesztett törvényt népszavazás útján akkor lehet hatályon kívül helyezni, ha a népszavazáson részt vevők száma eléri a Saeima előző választásán részt vevő választók számának legalább felét és a többség a törvény hatályon kívül helyezése mellett szavazott.

Ugyanakkor nem minden törvényről tartható népszavazás. Nem lehet népszavazást tartani a költségvetésről, továbbá a kölcsönökről, az adókról, a vámokról, a vasúti tarifákról, a katonai szolgálatról, a hadiállapot kihirdetéséről és a hadüzenetről, a békeszerződések megkötéséről, a szükségállapot kihirdetéséről és megszüntetéséről, a mobilizációról és a demobilizációról, valamint a más országokkal kötött megállapodásokról szóló törvényekről.

Törvény hatályba lépése

A törvények a *Latvijas Vēstnesis*-ben való kihirdetésüket követő tizennegyedik napon lépnek hatályba, amennyiben a törvény eltérő időpontot nem jelöl meg.

A törvény hatálybalépésére vonatkozó határidő az említett törvény kihirdetését követő napon kezdődik.

Törvény hatályon kívül helyezése

Egy adott törvény hatályát veszti az alábbi esetekben:

hatályba lép a korábbi törvényt hatályon kívül helyező törvény;

hatályba lép valamely más törvény átmeneti rendelkezése, amely a korábbi törvény hatályon kívül helyezéséről rendelkezik;

hatályba lép az Alkotmánybíróság határozata, amely megsemmisíti az adott törvényt;

meghatározott időtartamra elfogadott törvény esetében, amikor lejár az az időtartam, amelyre a törvényt elfogadták.

Kormányrendeletek

Kormányrendelet tervezetének benyújtása a kormányhoz

Valamely minisztérium, a Kancellária vagy a miniszterelnöknek felelős közigazgatási intézmény által készített rendelettervezetet a kormány egy tagja terjesztheti a kormány elé.

Egy másik állami vagy helyi hatóság, nem kormányzati szervezet vagy szociálpartner-szervezet vezetője által készített rendelettervezetet – a kormány valamely bizottsága vagy maga a kormány általi vizsgálatra – csak az adott területért, ágazatért vagy alágazatért politikailag felelős kormánytag terjesztheti a kormány elé.

Kormányrendelet-tervezet megtárgyalása és elfogadása

A kormány elé terjesztett rendelettervezeteket az államtitkári értekezleten jelentik be és vitatják meg. A kormányrendelet-tervezet bejelentését követően azt megküldik az érintett minisztériumoknak jóváhagyásra, és szükség esetén megküldik más érintett intézményeknek is. Az Igazságügyi Minisztérium és a Pénzügyminisztérium minden jogszabálytervezetet véleményez. A jóváhagyási folyamat során a nem kormányzati szervezetek képviselői is előterjeszthetik véleményüket.

Azon rendelettervezeteket, amelyekről megállapodás született, megtárgyalják a kormány ülésén, míg azokat a tervezeteket, amelyekről nem született megállapodás, az államtitkári értekezleten vagy valamely kormánybizottság ülésén vitatják meg. Az ilyen értekezleten vagy ülésen jóváhagyott tervezeteket további mérlegelés céljából a kormányülés elé terjesztik. Ha a kormányülésen támogatják a rendelettervezetet, azt elfogadottnak kell tekinteni és abból kormányrendelet lesz.

Kormányrendelet kihirdetése

A kormányrendeleteket a hivatalos közlönyben (*Latvijas Vēstnesis*) hirdetik ki.

Kormányrendelet hatályba lépése

A kormányrendeletek a *Latvijas Vēstnesis*-ben való kihirdetésüket követő napon lépnek hatályba, amennyiben a kormányrendelet eltérő időpontot nem jelöl meg.

Kormányrendelet hatályon kívül helyezése

A kormányrendeletek hatályukat veszítik az alábbi esetekben:

hatályba lép a korábbi kormányrendeletet hatályon kívül helyező kormányrendelet;

hatályba lép valamely kormányrendelet záró rendelkezése, amely hatályon kívül helyezi a korábbi kormányrendeletet;

hatályát veszti egy adott törvény olyan rendelkezése, amelynek alapján a kormányrendeletet kibocsátották;

hatályba lép az Alkotmánybíróság határozata, amely megsemmisíti az adott kormányrendeletet;

meghatározott időtartamra elfogadott kormányrendelet esetében, amennyiben lejár az az időtartam, amelyre a kormányrendeletet elfogadták.

A Lett Nemzeti Bank, a Pénzügyi és Tőkepiaci Bizottság és a Közüzeti Bizottság rendeletei

A Lett Nemzeti Bank, a Pénzügyi és Tőkepiaci Bizottság és a Közüzeti Bizottság rendeleteinek kihirdetésére, hatályba lépésére és hatályon kívül helyezésére vonatkozó eljárás megegyezik a kormányrendeletek kihirdetésére, hatályba lépésére és hatályon kívül helyezésére vonatkozó eljárásokkal.

Kötelező helyi önkormányzati rendeletek

Kötelező helyi önkormányzati rendelettervezet benyújtása a helyi tanácsnak

Kötelező helyi önkormányzati rendelettervezetet a tanács elnöke, a tanács valamely bizottsága, a tanács tagjai, a rendkívüli ülés indítványozója, valamint egy adott város vagy közigazgatási területi egység vezetésének elnöke nyújthat be a helyi tanácshoz.

Kötelező helyi önkormányzati rendelettervezet megtárgyalása és elfogadása

A kötelező helyi önkormányzati rendelettervezet akkor minősül elfogadottnak és válik kötelezővé, ha a helyi tanács jelen lévő tagjainak több mint fele mellette szavaz, és törvény másként nem rendelkezik.

A tanács az aláírástól számított három napon belül írásban és elektronikus formában megküldi a rendeletet és az indokolást a Környezetvédelmi és Regionális Fejlesztési Minisztérium részére. A minisztérium a kézhezvételtől számított egy hónapon belül értékeli a rendelet jogszerűségét és megküldi véleményét a helyi tanácsnak.

Amennyiben a minisztérium véleménye nem tartalmaz kifogást a rendelet jogszerűségével kapcsolatban vagy a minisztérium az előírt határidőn belül nem küld véleményt a helyi tanácsnak, a helyi tanács az elfogadott szövegnek megfelelően kibocsátja a kötelező rendeletet.

Amennyiben a minisztérium olyan véleményt küld, amelyben megállapítja, hogy a rendelet egészben vagy részben jogellenes, a helyi tanács a véleménynek megfelelően javítja a rendeletet, és módosított rendeletet bocsát ki. Amennyiben a helyi tanács egészben vagy részben nem ért egyet a véleménnyel, határozatában ezt megindokolja és kibocsátja a rendeletet. A rendeletet az aláírástól számított három napon belül írásban és elektronikus formában megküldik a Környezetvédelmi és Regionális Fejlesztési Minisztérium részére.

Kötelező helyi önkormányzati rendelet kihirdetése

A városi tanács (*Republikas pilsētas dome*) a kötelező rendeleteket – indokolásukkal együtt – a hivatalos közlönyben, a [Latvijas Vēstnesis](#)-ben teszi közzé. A helyhatósági tanács (*novada dome*) a kötelező rendeleteket – indokolásukkal együtt – (2015. november 6. óta) a hivatalos közlönyben, a *Latvijas Vēstnesis*-ben, vagy helyi újságban vagy ingyenes kiadványban teszi közzé.

A helyhatósági tanácsnak kötelező rendeletet kell elfogadnia, amelyben meghatározza, hogy az ilyen rendeleteket hol kell közzétenni, és e döntését közzé kell tennie a *Latvijas Vēstnesis*-ben. A helyhatósági tanács évente legfeljebb egyszer módosíthatja a kötelező rendeleteinek közzétételére vonatkozóan választott csatornáját. A kötelező helyi önkormányzati rendeleteket hatálybalépésüket követően közzéteszik a helyi önkormányzat honlapján. A helyhatósági tanácsok kötelező rendeleteit elérhetővé teszik a helyhatósági tanács épületében és a megyei vagy városi adminisztratív hivatalokban is.

Kötelező helyi önkormányzati rendelet hatálybalépése

A kötelező rendelet a hivatalos közzétételi csatornán való közzététele utáni napon lép hatályba, amennyiben a rendelet nem határoz meg későbbi hatálybalépési időpontot.

Kötelező helyi önkormányzati rendelet hatályon kívül helyezése

A kötelező helyi önkormányzati rendelet hatályát veszti az alábbi esetekben:

hatályba lép a korábbi kötelező rendelet hatályon kívül helyező kötelező rendelet;

hatályba lép más kötelező rendelet záró rendelkezéseinek valamelyike, amely hatályon kívül helyezi a korábbi rendeletet;

hatályát veszti egy magasabb szintű törvény vagy rendelet olyan rendelkezése, amelynek alapján a vonatkozó kötelező rendeletet kibocsátották;

hatályba lép az Alkotmánybíróság határozata, amely megsemmisíti az adott rendeletet;

meghatározott időtartamra elfogadott kötelező rendelet esetében, amennyiben lejár az az időtartam, amelyre a rendeletet elfogadták.

Jogi adatbázisok

Latvijas Vēstnesis, a Lett Köztársaság hivatalos közlönye

A *Latvijas Vēstnesis* hivatalos kiadvány a Lett Köztársaság hivatalos közlönye. Az információk ott történő közzététele hivatalos közzétételnek minősül.

A hivatalos közzététel közhiteles és jogilag kötelező.

Senki sem hivatkozhat arra, hogy nem ismeri a hivatalos közlönyben közzétett jogi aktusokat vagy hivatalos közleményeket.

2012. július 1-je óta a hivatalos közlönyt (*Latvijas Vēstnesis*) hivatalosan elektronikus formátumban teszi közzé a <https://www.vestnesis.lv> honlapon. A <https://www.vestnesis.lv> honlapon ezt megelőzően közzétett információk csak tájékoztatási célt szolgáltak: eddig az időpontig a hivatalos közzétételre a *Latvijas Vēstnesis* nyomtatott változatában került sor.

Egységes szerkezetbe foglalt jogszabályok

Az egységes szerkezetbe foglalt jogszabályok, a kormányrendeletek, valamint más törvények és rendeletek elérhetőek a <https://likumi.lv> lett jogalkotási honlapon. A honlapon közzétett valamennyi egységes szerkezetbe foglalt törvény és rendelet csak tájékoztatási célokat szolgál. A honlapot a [VSIA Latvijas Vēstnesis](#) hivatalos kiadó tartja fenn.

Hivatalos kiadó

A *Latvijas Vēstnesis* elektronikus hivatalos közlönyt ugyanaz a kiadó adja ki, mint az ugyanilyen nevű korábbi nyomtatott változatot: [VSIA Latvijas Vēstnesis](#).

A hivatalos kiadó az ISO 9001:2015 (minőségirányítás) és az ISO 27001:2013 (információbiztonság) nemzetközi szabványnak megfelelően működik.

Ingyenes-e az adatbázishoz való hozzáférés?

Igen, a *Latvijas Vēstnesis* ingyenesen hozzáférhető. A *Latvijas Vēstnesis* korábbi nyomtatott változatának elektronikus archívuma ugyancsak ingyenesen hozzáférhető. Az egységes szerkezetbe foglalt jogi aktusok honlapja is ingyenesen hozzáférhető.

Linkek

[Saeima \(a Lett Köztársaság Parlamentje\)](#)

[A Lett Köztársaság Kormánya](#)

[Lett Nemzeti Bank](#)

[Pénzügyi és Tőkepiaci Bizottság](#)

[Közüzemi Bizottság](#)

[A helyi hatóságok elérhetőségi adatai](#)

[Hivatalos közlöny, Latvijas Vēstnesis](#)

[Lett jogszabályok weboldala](#)

Utolsó frissítés: 05/04/2024

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [lt](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható: [bg](#) [es](#) [en](#) [fr](#) [hr](#) [pl](#).

A tagállamok joga - Litvánia

Ez az oldal Litvánia jogrendszeréről nyújt tájékoztatást, valamint áttekintést ad a litván jogról.

Jogforrások

A jogforrások a jogi rendelkezések kifejezésének és megállapításának hivatalos eszközei.

A **jogi aktus** az illetékes állami intézmény által elfogadott hivatalos írásos dokumentum, amely jogi rendelkezéseket és azok magyarázatát tartalmazza, vagy amelyben megjelöli azt a jogalapot, ami alapján a jogi rendelkezések adott egyedi esetekben alkalmazhatók. Az abban megállapított jogi információ jellegétől függően a jogi aktusok a következők lehetnek:

Jogalkotási aktusok – az állami intézmények határozatai írásos formában, amelyek megállapítják, módosítják, vagy hatályon kívül helyezik a címzettek nem meghatározott csoportjára alkalmazható, és az állam által elfogadott általános jellegű szabályokat. A jogalkotási aktusok két kategóriába sorolhatók:

Törvények, a legfelsőbb szintű jogi aktusok, amelyeket a Litván Köztársaság Országgyűlése (*Seimas*) vagy népszavazás útján fogadnak el, és amelyek az emberi kapcsolatok általános területeinek szabályozására szánt általános jogi rendelkezéseket állapítanak meg, továbbá jogi kényszerítő erővel bírnak. A törvények elsődleges jogforrások.

Alacsonyabb szintű jogi eszközök, vagyis olyan, egy törvény alapján elfogadott jogalkotási aktusok, amelynek célja, hogy konkrét formába öntse azt és biztosítsa végrehajtását. Az alacsonyabb szintű jogi eszközök nem lehetnek ellentétesek a törvényekkel. Az alacsonyabb szintű jogi eszközök a következők: országgyűlési határozatok;

kormányhatározatok;

minisztériumok utasításai és rendeletei;

helyi hatóságok és közigazgatási szervek állásfoglalásai és határozatai;

egyéb jogi eszközök.

Értelmező jogi aktusok, amelyeket az alkalmazandó jogi rendelkezések meghatározásának és tartalmának egyértelművé tétele érdekében fogadnak el.

Ezeket a jogi aktusokat a jogértelmezésre hatáskörrel rendelkező intézmény fogadja el.

Egyedi végrehajtási jogi aktusok, amelyek által a jogi aktusokban megállapított követelményeket végrehajtják. A jogalkotási aktusokhoz hasonlóan az egyedi végrehajtási jogi aktusok joghatást váltanak ki, ám nem számítanak jogforrásnak, mivel nem hoznak létre egyetemesen alkalmazandó általános szabályokat, hanem előíró tartalmuk okán meghatározott körülmények között meghatározott személyeknek címezik őket, és gyakran egyszeri alkalomra szólnak abban az értelemben, hogy a szóban forgó társadalmi kapcsolat megszűnése (toborzás, felmondás, nyugdíjba vonulás stb.) után nem alkalmazhatók.

Egyéb jogforrások

A jogalkotási aktusokon kívül az alábbiak szintén elsődleges jogforrásnak minősülnek:

Általános jogelvek (jóhiszeműség, méltányosság, személyes felelősség, ésszerűség elve), amelyeket mind a törvényi rendelkezések értelmezése, mind a joghézagok kitöltése érdekében a litván jogrendszer szerves részének tekintenek. Ezen túlmenően a Litván Köztársaság Alkotmánya 135. cikkének (1) bekezdése szerint a nemzetközi jog általánosan elismert elvei szintén a litván jogrendszer szerves részét képezik, ezért a litván bíróságok kötelesek azokat alkalmazni és figyelembe venni.

Jogi szokások, vagyis az állam által elfogadott, a társadalom által ismétlődő és hosszú távú hatással felruházott magatartási szabályok. A Litván Köztársaság polgári törvénykönyve által megállapított szokások közvetlen jogforrásoknak tekinthetők. Ezek akkor alkalmazandók, ha egy törvény vagy szerződés az alkalmazásukat közvetlenül előírja, vagy ha a jogi szabályozásban joghézag merül fel. Az általános jogelveknek vagy imperatív jogi rendelkezéseknek ellentmondó szokások nem alkalmazhatók.

A másodlagos jogforrások a következők:

Ítélezési gyakorlat, vagyis az egyes ügyekben hozott bírósági ítélet, amely hasonló esetek elbírálásakor útmutatásul szolgál az ugyanolyan vagy alacsonyabb szintű bíróságok számára. A litván jogrendszerben az ítélezési gyakorlat inkább tanácsadó jellegű.

Jogelmélet.

Jogszabályi hierarchia

A jogi aktusok hierarchiája a következő:

Alkotmány;

alkotmányos törvények;

ratifikált nemzetközi szerződések;

törvények;

törvényeket végrehajtó egyéb jogszabályok (az elnök, a kormány, az Alkotmánybíróság stb. jogi aktusai).

Intézményi felépítés:

A **litván parlament** (*Seimas*) az egyetlen intézmény, amely törvényeket fogadhat el. A többi állami intézmény által elfogadott jogi aktusok nem lehetnek ellentétesek a Litván Köztársaság Alkotmányával és más törvényekkel.

Egyéb jogalkotási aktusokat elfogadhat:

a litván parlament (határozatok);

az elnök (rendeletek);

a kormány (határozatok);

a minisztériumok és más kormányzati szervek (rendeletek);

helyi hatóságok (határozatok, rendeletek).

Jogi adatbázisok

A **litván jogi aktusok adatbázisát** (*Lietuvos teisės aktų duomenų bazė*) a **Litván Köztársaság Parlamentje** üzemelteti és vezeti.

Az adatbázis az alábbiakat tartalmazza:

elfogadott jogi aktusok;

jogiaktus-tervezetek;

határozatok;

következtetések;

a jogalkotási aktusok egyéb típusai.

Az adatbázisban szereplő dokumentumok nem hivatalos szövegek, és ezért kötőerővel sem rendelkeznek.

Az adatbázisban angol és litván nyelven egyaránt lehet keresni. A jogalkotási dokumentumok egyes típusait a „Type” (Típus) megnevezésű legördülő menüre kattintva lehet megtekinteni.

Jogszabályok és jogi dokumentumok a **Litvánia jogi aktusainak nyilvántartása** (*Lietuvos teisės aktų registras*) elnevezésű adatbázisban is megtalálhatóak.

Ezt az internetes oldalt az **állami vállalkozási tájékoztatási központ** (*valstybės įmonės Registrų centras*) tartja fenn, és az **Igazságügyi Minisztérium** felügyeli. A tájékoztatási központot 2013. augusztus 31-étől a Litván Köztársaság Országgyűlésének Kancellári Hivatala tartja fenn.

Ingyenes az adatbázishoz való hozzáférés?

Igen, a Litvánia jogi aktusait tartalmazó nyilvántartás és adatbázis egyaránt **ingyenesen** hozzáférhető.

Utolsó frissítés: 07/04/2023

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Luxemburg

Ebben a fejezetben a különböző luxemburgi jogforrásokról adunk áttekintést.

Jogforrások

Nemzetközi jogforrások

A Luxemburgi Nagyhercegséget kötik a nemzetközi, többoldalú és kétoldalú szerződések. Amellett, hogy ezek a kötelezettségvállalások a más államokkal való viszonyaiban kötelezettségeket rónak a luxemburgi államra, bizonyos ilyen szerződések az egyének számára is jogforrást jelentenek (például az uniós polgárok az európai Szerződések alapján közvetlenül hivatkozhatnak a mozgás szabadságára).

Nemzetközi megállapodások

Ezek a Luxemburgi Nagyhercegség és külföldi államok között létrejött nemzetközi szerződések és megállapodások. Ilyenek például az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, 1950. november 4-én Rómában aláírt egyezmény, vagy az 1958. február 3-án, illetve 2008. június 17-én Hágában aláírt Benelux szerződések, amelyek Belgiumra, Hollandiára és Luxemburgra nézve kötelezőek.

Európai uniós jog

Az európai uniós jog magukat az európai Szerződéseket, valamint az Európai Közösség és az Európai Unió intézményei által elfogadott másodlagos jogi aktusokban – irányelvekben, határozatokban, rendeletekben, véleményekben és ajánlásokban – szereplő szabályokat foglalja magában.

Nemzeti jogforrások

Alkotmányos szabályok

A Luxemburgi Nagyhercegség Alkotmányát 1868. október 17-én hirdették ki. Az 1868-ban kialakított alkotmányos rendszer nagymértékben hasonlít az 1831. évi belga alkotmány rendszerére. A részletekben mutatkozó számos különbség ellenére az általános elvek tekintetében fenntartások nélkül hivatkozni lehet a belga alkotmányjogról szóló kiadványokra. Noha az Alkotmányt kihirdetése óta többször módosították, a jelenlegi Alkotmány jelentős részben még mindig megfelel az 1868-ban kihirdetett szövegnek.

A luxemburgi Alkotmány esetében merev alkotmányról van szó, ami azt jelenti, hogy módosításához a rendes jogalkotási eljárásnál összetettebb, különleges eljárásra van szükség. Az Alkotmány módosításához a luxemburgi Parlamentben (*Chambre des Députés*) két egymást követő szavazásra és a leadott szavazatok legalább kétharmados többségére van szükség; meghatalmazás útján történő szavazásra nincs lehetőség. A két szavazás között legalább három hónapnak el kell telnie.

Amennyiben az első szavazást követő két hónapban a parlamenti képviselők több mint egynegyede vagy 25 000 szavazó ezt kéri, a Parlament által első olvasatban elfogadott szövegről népszavazást kell tartani. Ebben az esetben nem kerül sor második szavazásra, és a módosítást csak akkor fogadják el, ha az a leadott érvényes szavazatok többségét megkapta.

Jogszabályok

A törvény a Parlament által elfogadott és a nagyherceg által kihirdetett jogi norma. A luxemburgi jogalkotó határozza meg közigazgatási joga általános formáját, kivéve, ha alkotmányos vagy nemzetközi jogi rendelkezés korlátozza e szabadságát.

Szabályozási jellegű előírások

Nyilvánvalóan nem lehet minden kérdést minden részletében törvénnyel szabályozni. Ezenkívül a viszonylag összetett jogalkotási eljárás használata nem mindig megfelelő, például akkor, ha olyan területet kell szabályozni, ahol a rendelkezések gyakori módosítására van szükség.

Itt jut szerephez a nagyhercegi rendelet (*règlement grand-ducal*), amely a törvények végrehajtására szolgáló jogi eszköz. A luxemburgi Alkotmány ugyanis felruhazza a nagyherceget azzal a feladattal, hogy „elfogadja” a törvények végrehajtásához szükséges rendeleteket és határozatokat”.

Milyen más jogforrások vannak, és ezek milyen jogi erővel rendelkeznek?

Ítélezési gyakorlat

Az ítélezési gyakorlat jogforrásként történő elismerése bizonyos nehézségekkel jár. A luxemburgi jog ugyanis nem ismeri el a szokásjogi (*common law*) modellen alapuló jogrendszerekben alkalmazott precedenshez kötöttség elvét, és a bíróságokat általában nem kötik a más – akár hasonló – ügyekben hozott ítéletek. A bírák továbbá ítéleteikben nem határozhatnak meg általános elveket, és így az ítéletüknek mindig az előttük folyamatban levő konkrét ügyre kell korlátozódnia.

A gyakorlatban azonban a hasonló ügyekre vonatkozó ítélezési gyakorlat egyértelmű jelentőséggel bír. Ezenkívül, ha valamely jogszabály többféleképpen értelmezhető, a bíró nyilvánvalóan nagyobb szerephez jut, mivel értelmezésével alakíthatja a jogot.

Nemzetközi ítélezési gyakorlat

A Luxemburgi Nagyhercegség elismeri több nemzetközi bíróság közvetlen joghatóságát, többek között a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságát.

Európai ítélezési gyakorlat

Az EUMSZ 267. cikke alapján az Európai Unió Bíróságának ítélezési gyakorlata az előzetes döntéshozatalra utaláson keresztül köti a nemzeti bíróságokat. E mechanizmus lehetővé teszi a nemzeti bíróságok számára, hogy határozathozatal előtt az – egyének által a nemzeti bíróságok előtt közvetlenül hivatkozható – uniós jog alkalmazásából eredő problémák megoldását kérjék a Bíróságtól.

Nemzeti ítélezési gyakorlat

Főszabály szerint a polgári és kereskedelmi ügyekben hozott bírósági ítéletek csak relatív jogerővel rendelkeznek: ezek az ítéletek csak az ügyben részes felekre kötelezőek, azonban nem módosítják a jog állását.

Ugyanez a helyzet a közigazgatási bíróságok ítéleteinek többsége esetében is. Ez alól kivételt képez, amikor az elsőfokú közigazgatási bíróság (*Tribunal administratif*) vagy a közigazgatási bíróság (*Cour administrative*) előtt valamely szabályozási aktus ellen indítanak keresetet, ebben az esetben az ítélet vagy határozat általánosan alkalmazandó, és azt közzéteszik a Luxemburgi Nagyhercegség hivatalos lapjában, a *Mémorial*-ban.

Az Alkotmánybíróság (*Cour constitutionnelle*) által hozott határozatok szintén általánosan alkalmazandóak, és azokat is közzéteszik a Luxemburgi Nagyhercegség hivatalos lapjában (*Mémorial*).

Általános jogelvek

Az ítélezési gyakorlatból levezetett szabályok közül különösen fontos kiemelni az általános jogelvek kategóriáját, amelyek úgy határozhatók meg, mint „a közigazgatásra nézve kötelező jogi szabályok, amelyek létezését bírósági határozatok erősítik meg”.

A normák hierarchiája

A belső jogban a jogforrások hierarchiába rendeződnek. Az Alkotmány a legmagasabb szintű jogforrás, ezt követik a törvények és a rendeletek.

Alkotmányos rendelkezések hiányában a luxemburgi jogban a nemzetközi jog és a belső jog közötti viszonyt kizárólag az ítélezési gyakorlat szabályozza.

Az erre vonatkozó luxemburgi ítélkezési gyakorlat bővült az 1950-es évek eleje óta, amikor is először a Semmitőszék (*Cour de Cassation*), majd az Államtanács (*Conseil d'Etat*) is szakított azzal a korábban képviselt állásponttal, hogy a hatalmi ágak szétválasztása következtében nincs lehetőség annak felülvizsgálatára, hogy a törvények összhangban vannak-e a nemzetközi szerződésekkel.

Az Államtanács 1951-es, mérőföldkőnek tekinthető határozata szerint „valamely, jóváhagyó törvénnyel a belső jog részévé tett nemzetközi szerződés olyan törvényt jelent, amely magasabb szintű forrásból származik, és amelynek lényege magasabb rangú, mint egy belső szerv akarata. Ebből következik, hogy valamely nemzetközi szerződés rendelkezései és egy azt követő nemzeti törvény rendelkezései közötti összeütközés esetén a nemzetközi jognak elsőbbséget kell élveznie a nemzeti joggal szemben” (Államtanács, 1951. július 28., Pas. lux. t. XV, 263. o.).

E határozat nyilvánvalóan nagyon tágra került megfogalmazásra, hiszen – bármely megkülönböztetés nélkül – azt állítja, hogy a nemzetközi normák elsőbbséget fognak élvezni bármely belső szerv akaratával szemben. A luxemburgi bíróságok ugyanakkor kifejezetten soha nem állapították meg a nemzetközi normák Alkotmánnyal szembeni elsőbbségét.

Meg kell jegyezni, hogy az alkotmányozó gyűlés az 1956-os módosítás során kifejezetten elutasított egy olyan kormányzati javaslatot, amely rögzítette, hogy „A nemzetközi jog szabályai a nemzeti jogrend részét képezik. E szabályok elsőbbséget élveznek a nemzeti törvényekkel és minden más nemzeti rendelkezéssel szemben”. Az e cikkekre vonatkozó indoklás egyértelműen kimondta, hogy ez utóbbi megfogalmazás az Alkotmány rendelkezéseit is magában foglalja.

Az Államtanács mindazonáltal hallgatólagosan elismerte ezt az elsőbbséget egy 1992. május 26-i, az Európai Unióról szóló szerződést jóváhagyó törvénytervezetről szóló véleményében. E véleményben az Államtanács jelzi, hogy „szem előtt kell tartani, hogy a jogi normák hierarchiájának szabálya értelmében a nemzetközi jog elsőbbséget élvez a nemzeti joggal szemben, és összeütközés esetén a bíróságoknak a Szerződés javára mellőzniük kell a nemzeti jogot. Tekintettel a nemzeti jogunk és a nemzetközi jog közötti ellentmondás elkerülésének fontosságára, az Államtanács nyomatékosan kéri, hogy megfelelő időn belül kerüljön sor a vonatkozó alkotmánymódosításra az ilyen összeegyeztethetlenség megelőzése érdekében”. Úgy tűnik tehát, hogy a Luxemburgi Nagyhercegség egyértelműen nemzetközi beállítottságú utat választott.

Ez a helyzet kétségtávolú annak technikai következménye, hogy Luxemburgban nem létezik a törvények alkotmányossági felülvizsgálata. Az Alkotmánybíróság ellenőrzi a törvények Alkotmánnyal való megfelelőségét. Olyan kérdéssel azonban nem lehet az Alkotmánybírósághoz fordulni, amely arra vonatkozik, hogy egy adott nemzetközi szerződést jóváhagyó törvény összeegyeztethető-e az Alkotmánnyal.

A luxemburgi jogrendszerben az Alkotmánnyal ellentétes törvényeket az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek nyilváníthatja. A luxemburgi bíróságok és közigazgatási bíróságok egy adott kérdésben akkor fordulhatnak az Alkotmánybírósághoz, ha az előttük folyamatban levő eljárásban felvetik az alkotmányosság kérdését. Nem lehet közvetlenül az Alkotmánybíróság előtt eljárást indítani.

Emellett az elsőfokú közigazgatási bíróság előtt megsemmisítés iránti keresetet lehet indítani a jogellenes szabályozási aktusok ellen, és lehetőség van a közigazgatási bírósághoz való fellebbezésre. Az ilyen kereset azonban csak akkor elfogadható, ha azt a rendelet közzétételétől számított három hónapon belül megindítják. Ha egy szabályozási aktus jogszerűségét ezen időszak letelte után vitatják bíróság vagy közigazgatási bíróság előtt, a bíróságnak még mindig lehetősége van arra, hogy a törvény javára mellőzze a szabályozási aktus alkalmazását, azonban – a közzétételétől számított három hónapon belül lehetséges közvetlen keresettől eltérően – az ilyen ítélet nem lesz általánosan végrehajtható.

A nemzetek feletti eszközök nemzeti hatálybalépése

Nemzetközi megállapodások

A luxemburgi Alkotmány kivételesen tömören fogalmaz a nemzetközi szerződések jóváhagyására vonatkozó eljárás szabályozása terén, mivel csupán azt rögzíti, hogy „a szerződések a törvény általi jóváhagyást és a törvények közzétételére vonatkozóan meghatározott formában történő közzétételt megelőzően nem hatályosak”.

A Nagyhercegség monista hagyományt követő ország. Másként fogalmazva, maga a szerződés ugyanúgy alkalmazandó, mint a Nagyhercegség belső normái, nincs szükség arra, hogy azt bármilyen formában átültessék.

A jóváhagyó törvény tartalma ezért rendkívül rövid, és általában egyetlen cikkből áll, amely kimondja, hogy az adott szerződést „ezennel jóváhagyják”. E törvénynek nincs normatív tartalma. A jóváhagyó törvény jóváhagy, azonban nem ültet át; nincs más célja, mint hogy engedélyezze a kormány számára, hogy elvégezze a szerződés megerősítését.

A jóváhagyó törvényt a Parlament rendes eljárás szerint fogadja el. A szavazás általában abszolút többséggel történik, kivéve, ha a szerződés hatáskör-átruházással jár (lásd alább). A luxemburgi Alkotmány az 1956-os módosítás óta tartalmaz egy kifejezett rendelkezést, amely lehetővé teszi, hogy szerződéssel hatásköröket ruházzanak át nemzetközi szervezetekre. Az Alkotmány 49a. cikke kimondja, hogy „az Alkotmány által a jogalkotó, végrehajtó és bírói hatalomra ruházott hatáskörök gyakorlása szerződéssel ideiglenesen a nemzetközi jog hatálya alá tartozó intézményekre ruházható”. Az Alkotmány 37. cikkének második bekezdése mindazonáltal úgy rendelkezik, hogy az ilyen típusú szerződéseket a Parlamentnek jelentősen megerősített többséggel kell jóváhagynia.

Kifejezett eltérő rendelkezés hiányában a jóváhagyó törvény elfogadása nem jár azzal a hatással, hogy a szerződést a luxemburgi nemzeti jogban hatályba léptesse. A jóváhagyó törvény a hatálybalépés előfeltétele, azonban a hatálybalépésre csak a szerződés megerősítését követően kerül sor. Ezenkívül Luxemburgban úgy tekintik, hogy a végrehajtó hatalom még a Parlament általi jóváhagyást követően is teljes körű mérlegelési lehetőséggel rendelkezik a tekintetben, hogy a szöveget megerősíti-e, és e hatáskör gyakorlását a bíróságok sem vizsgálhatják felül.

Annak, hogy egy szerződés a nemzeti jogban hatályba lépjen, általában három feltétele van: (1) a Nagyhercegségnek meg kell erősítenie a szerződést, (2) a szerződésnek nemzetközi szinten hatályban kell lennie, és (3) a szerződés szövegét a törvényekkel egyező módon, teljes egészében közzé kell tenni a luxemburgi *Mémorial*-ban.

Megjegyzendő, hogy a szerződés közzététele (amelyet az Alkotmány 37. cikke ír elő) a szerződést jóváhagyó törvény közzétételének követelményétől elkülönülő követelmény. Igaz, hogy az esetek többségében e két feltételnek egyszerre tesznek eleget, vagyis a szerződés szövegét közvetlenül a törvény szövege után teszik közzé a *Mémorial*-ban. Ezek ugyanakkor két külön jogi aktusnak minősülnek, és közzétételükre sor kerülhet külön is, mivel a szerződés nem képezi szerves részét a jóváhagyó törvénynek.

Európai uniós normák

A luxemburgi Alkotmány nem tartalmaz külön rendelkezéseket, amelyek az uniós másodlagos jog luxemburgi nemzeti jogba való átültetését szabályoznák. Az uniós irányelvek végrehajtásának szokásos eszköze a Parlament egyszerű többségével elfogadott törvény.

Noha elvben az uniós irányelveket általában törvénnyel kell átültetni a luxemburgi nemzeti jogba, ugyanakkor nincs szükség formális törvény igénybevételére akkor, ha az irányelv olyan kérdésre vonatkozik, amelyet az irányelvvel nem ellentétes luxemburgi törvény már szabályoz. Ebben az esetben az átültetésre sor kerülhet nagyhercegi rendelettel, amelyet a törvények végrehajtására vonatkozó, a kormányt az Alkotmány 33. és 36. cikke alapján megillető általános hatáskör alapján fogadnak el. Ebben az esetben a nagyherceg *szigorú értelemben véve* luxemburgi jogot hajt végre, noha a rendelet tartalma valójában az uniós irányelven alapul.

A jogszabályok igénybevétele el is kerülhet, ha az irányelvvel harmonizált kérdésben a Parlament felhatalmazó törvényt hozott, amellyel feljogosítja a kormányt arra, hogy egyszerű rendeletekkel szabályozzon olyan kérdéseket, amelyek általában törvény hatálya alá tartoznak.

Ilyen „felhatalmazó törvényeket” a Parlament 1915 óta fogad el, így a kormány széleskörű szabályozási hatáskörökkel rendelkezik a gazdaság és a pénzügyek területén, amelyek még az Európára való kifejezett hivatkozás nélkül is kétségtől lehetővé tették volna számára számos uniós irányelv átültetését.

Az uniós irányelvek átültetését mindazonáltal jelenleg egy külön, 1971. augusztus 9-i (egy 1980. december 8-i törvénnyel módosított) felhatalmazó törvény szabályozza, amelynek célja arra korlátozódik, hogy a kormányt feljogosítsa az Európai Közösségek irányelveinek végrehajtására és jóváhagyására a gazdasághoz, a technológiához, a mezőgazdasághoz, az erdőgazdálkodáshoz, a szociális ügyekhez és a közlekedéshez kapcsolódó kérdésekben. A rendes szabályozási eljárástól eltérően a szóban forgó nagyhercegi rendeleteket a megfelelő parlamenti bizottságnak jóvá kell hagynia.

A nagyhercegi rendeletek elfogadási eljárását a jogalkotási eljáráshoz hasonlóan az jellemzi, hogy a kormánynak a javaslatát meg kell küldenie az Államtanácsnak és a szakmai kamarákhoz (*Chambres professionnelles*) véleményezésre. A jogalkotási eljárástól eltérően azonban a szabályozási eljárás lehetővé teszi a kormány számára, hogy ezeket az egyeztetéseket egyszerűen elkerülje azon az alapon, hogy sürgős az ajánlott intézkedés elfogadása. A kormánynak ugyanakkor erre nincs lehetősége, amikor uniós irányelvet kíván nagyhercegi rendelettel átültetni. Az 1971. augusztus 9-i törvény ugyanis azzal egészíti ki a rendes szabályozási eljárást, hogy előírja egyrészt az Államtanáccsal való kötelező konzultációt, és másrészt a megfelelő parlamenti bizottság jóváhagyását.

A nagyhercegi rendelet szövegét mindkét esetben a Minisztertanácsban (*Conseil des ministres*) fogadják el, majd azt a felelős miniszter aláírja, és kihirdetésre megküldik a nagyhercegnek. A nagyhercegi rendelet a *Mémorial*-ban történő közzétételét követően lép hatályba.

A nemzeti eredetű szabályok hatálybalépése

A Luxemburgi Nagyhercegségben a törvények és a rendeletek csak a *Mémorial*-ban történő közzétételüket követően lépnek hatályba.

A jogi szabályok elfogadására jogosult szervek

Nemzetközi normák

A luxemburgi Alkotmány rögzíti, hogy „A nagyherceg aláírja a szerződéseket”. Hozzáteszi azonban, hogy „a szerződések a törvény általi jóváhagyást és a törvények közzétételére vonatkozóan meghatározott formában történő közzétételt megelőzően nem hatályosak”.

Megjegyzendő, hogy hozzájárulásra minden nemzetközi szerződés esetében szükség van, függetlenül annak tárgyától, és ezt a hozzájárulást törvény formájában kell megadni. Ez utóbbi pontosítást 1956-ban az Államtanács kifejezett kérésére iktatták be, mivel az Államtanács úgy ítélte meg, hogy „ez a hozzájárulás a törvényalkotási eljáráshoz kapcsolódik, mivel az Alkotmány csak ezt az egyetlen eljárást ismeri el, amely a Parlament akaratának minden kifejeződésére alkalmazandó, minden tárgykörben”.

Nemzeti normák

A Luxemburgi Nagyhercegség törvényhozási rendszerében a [Parlament](#) vagy a [kormány kezdeményezhet törvényt](#).

A kormány kezdeményezési jogát „kormánykezdeményezésnek” hívják, és „**törvénytervezetek**” előterjesztése formájában valósul meg.

A Parlament kezdeményezési jogát „parlamenti kezdeményezésnek” hívják, és „**törvényjavaslatok**” előterjesztésében ölt testet.

Ezt követően a törvénytervezeteket vagy törvényjavaslatokat véleményezik az érdekelt szervezetek (szakmai kamarák), és mindenekelőtt az [Államtanács](#).

Az Államtanács véleményének beérkezését követően a törvényjavaslatot vagy törvénytervezetet visszaküldik a Parlamentnek.

Az e jogi szabályok elfogadására vonatkozó eljárás

Törvények

A Parlament esetében egykamarás parlamentről van szó.

Az elsieített jogalkotás egykamarás rendszerben felmerülő kockázatának mérséklése érdekében a luxemburgi alkotmányozó gyűlés úgy rendelkezett, hogy főszabály szerint minden kormányzati törvénytervezetről kétszer kell szavazni, és a két szavazás között legalább három hónapnak el kell telnie.

Az Alkotmány ugyanakkor rögzíti, hogy a második szavazás (az úgynevezett második alkotmányos szavazás) követelményétől el lehet tekinteni, „ha a Parlament az Államtanáccsal egyetértésben nyilvános ülésen eltérően határoz”.

Az Államtanács ebben az esetben nagyon sajátos feladatot tölt be, amely hasonló a más államokban a második jogalkotó kamara által betöltött szerephez (különösen Angliában a Lordok Háza által játszott szerephez). Először a parlamenti viták előtt vesz részt az eljárásban. Az Alkotmány előírja, hogy az Államtanács véleményét minden kormányzati törvénytervezetről vagy egyéni képviselői törvényjavaslatról ki kell kérni. Az Államtanács ezt követően másodszor a Parlament első szavazása után vesz részt annak eldöntésében, hogy eltekintsenek-e a második szavazástól.

A gyakorlatban a második szavazástól a törvények túlnyomó többsége esetében ilyen módon eltekinthetnek. Az Államtanács által kialakított politika szerint az Államtanács szinte minden esetben hozzájárul, hogy eltekinthessenek a második szavazástól, ezt csak a legsúlyosabb esetekben tagadja meg. A második szavazás mellőzésének potenciális akadályait leggyakrabban már az előzetes eljárás során kiküszöbölik.

Rá kell mutatni továbbá, hogy az Államtanács e hatásköre nem tényleges vétőjog, amely egyébként nehezen lenne összeegyeztethető azzal a körülménnyel, hogy az Államtanács nem egy választott testület. Az Államtanács tagjait ugyanis a nagyherceg nevezi ki. Üresedés esetén az új tagokat felváltva a következők szerint nevezik ki: először: a tagot közvetlenül a nagyherceg nevezi ki, másodszor: a tagot a Parlament által javasolt három jelöltet tartalmazó listáról nevezik ki, és harmadszor: a tagot az Államtanács által javasolt, három jelöltet tartalmazó listáról nevezik ki. Az Államtanács egy törvény elfogadását csak késleltetheti két hónappal, további időt adva így a jogalkotónak a törvény vizsgálatára.

A nagyherceg nem csak a jogalkotási eljárás elején játszik szerepet (kormányzati törvénytervezetek esetén), hanem a törvény szövegének a Parlament általi végleges elfogadását követően is. A luxemburgi Alkotmány rögzíti, hogy „a nagyherceg a Parlament általi szavazástól számított három hónapon belül kihirdeti a törvényeket”.

Nagyhercegi rendeletek

Az Államtanács reformjáról szóló 1996. július 12-i törvény (*loi du 12 juillet 1996 portant réforme du Conseil d'Etat*) 2. cikke értelmében a törvények és a nemzetközi szerződések végrehajtására irányuló **rendelettervezeteket** csak az **Államtanács véleményének** kikérése után lehet a nagyherceg elé terjeszteni.

A kormány azonban sürgős esetekben (amelyet a nagyherceg a kezdeményező miniszter által benyújtott, kellőképpen alátámasztott jelentés alapján értékel) eltérhet ettől az általános szabálytól, és így eltekinthet az Államtanács (vagy ahogy néha hivatkoznak rá: *Haute Corporation*) véleményének kikérésétől. E **sürgősségi eljárás** alkalmazásának mindazonáltal kivételes esetekre kell korlátozódnia.

Emellett, amikor egy törvény kifejezetten megköveteli, hogy a törvény végrehajtási rendeleteinek elfogadásához ki kell kérni az Államtanács véleményét, semmilyen esetben nem lehet a sürgősségi eljárást alkalmazni. Ugyanez vonatkozik az olyan rendelettervezetek módosítására is, amelyekről az Államtanács már kiadott egy első véleményt.

Miként a törvények esetében is, az Államtanács **indokolással ellátott jelentés** formájában fogalmazza meg véleményét a rendelettervezetetről; e jelentés általános megfontolásokat, valamint a tervezet szövegének vizsgálatát, és adott esetben ellentérvetést tartalmaz.

Az Államtanács a rendelettervezetek tartalmát és formáját vizsgálja, valamint azt, hogy a rendelettervezet megfelel-e a magasabb szintű jogi normáknak.

Jogszabályokat tartalmazó adatbázisok

A [Légilux](#) oldal a Luxemburgi Nagyhercegség online jogi portálja.

A portálon keresztül elérhetők a luxemburgi jogszabályok, egyrészt a „*Mémorial A*”-ban közzétett eredeti jogszabályszövegek formájában, másrészt egységes szerkezetbe foglalt szövegek formájában, amelyek főként törvénykönyvekben és jogszabálygyűjteményekben találhatók.

A honlap három fő részre tagozódik, melyek a következők:

A **jogalkotási rész** (*Espace Législatif*) a luxemburgi jogszabályokhoz kapcsolódó közzétételeket tartalmazza, valamint egyéb közzétett dokumentumokat és egységes szerkezetbe foglalt szövegeket.

A **közigazgatási rész** (*Espace Administratif*) az ún. „közigazgatási” jellegű közzétételeket tartalmazza. Elsősorban a „*Mémorial B*” köteteit, valamint az *Annuaire Officiel d' Administration et de Législation*-t (a közigazgatással és a kapcsolódó jogszabályokkal foglalkozó hivatalos kiadvány) foglalja magában.

A **gazdasági társaságokkal és egyesülésekkel foglalkozó részt** (*Espace des Sociétés & Associations*), a *Mémorial C*-t 2016. június 1-jétől a **luxemburgi cégjegyzék** (*Registre de commerce et des Sociétés*, RCS) weboldalán elérhető közzétételek listája váltotta fel. A *Mémorial C* archívumai – 1996-tól az utolsó, 2016. július 27-én közzétett *Mémorial C*-ig – elérhetőek maradnak a **gazdasági társaságokkal és egyesülésekkel foglalkozó részben**.

Ingyenes-e az adatbázisokhoz való hozzáférés?

Igen, az adatbázisokhoz való hozzáférés **ingyenes**.

Kapcsolódó linkek

 [Légilux honlap](#)

 [Államtanács](#)

 [Parlament](#)

 [Kormány](#)

 [Igazságügyi Minisztérium](#)

Utolsó frissítés: 17/07/2020

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Magyarország

Ez az oldal Magyarország jogrendszeréről ad tájékoztatást.

Jogforrások

I. Jogszabályi hierarchia

1. Alaptörvény

Magyarországon a jogszabályi hierarchia csúcsát az **Alaptörvény** (a 2011. április 25-én kihirdetett Magyarország Alaptörvénye) jelenti, amellyel minden más jogszabálynak összhangban kell lennie. Az Alaptörvényt az **Országgyűlés** fogadta el, **módosításához az országgyűlési képviselők kétharmadának a szavazata** szükséges [az Alaptörvény S) cikkének (2) bekezdése].

Az Alaptörvény és annak átmeneti rendelkezései (a 2011. december 31-én kihirdetett, Magyarország Alaptörvényének Átmeneti Rendelkezései) **2012.**

január 1-jén léptek hatályba.

Magyarország Alaptörvénye **6** részből áll: a **Nemzeti Hitvallás** címet viselő preambulumból, továbbá az **Alapvetés** (A–U cikk), a **Szabadság és Felelősség** (I–XXXI. cikk), az **Állam** (1–54. cikk), A különleges jogrend és a **Záró és vegyes rendelkezések** c. részből.

Az **Alapvetés** c. rész általános rendelkezéseket tartalmaz, meghatározza:

az államformát,

az állam működésének alapelveit,

bizonyos hatáskörök Európai Unióra történő átruházását,

Magyarország fővárosát és területi közigazgatási egységeit,

a magyar állampolgárság megszerzésére és az állampolgárságra vonatkozó legfőbb rendelkezéseket,

Magyarország hivatalos nyelvét, címerét, zászlaját, himnuszát, nemzeti ünnepeit és hivatalos pénznemét,

az Alaptörvény magyar jogrendszerben elfoglalt helyét, mely szerint az Alaptörvény Magyarország jogrendszerének alapját képezi,

az Alaptörvény elfogadására és módosítására vonatkozó eljárást,

a magyar jogszabályi típusokat,

néhány alapelvet, mint például:

a hatalom erőszakos megszerzésének és gyakorlásának tilalmát,

a határokon kívül élő magyarok sorsáért való felelősségvállalást,

az európai egység megteremtésében való közreműködést,

a házasság intézményének védelmét,

a tisztességes gazdasági verseny feltételeinek biztosítását,

a kiegyensúlyozott, átlátható és fenntartható költségvetési gazdálkodás elvét,

a természeti erőforrások védelmének és fenntartásának kötelezettségét,

a béke és a biztonság megteremtését és megőrzését, valamint az emberiség fenntartható fejlődése érdekében a nemzetközi együttműködésre való törekvést a világ valamennyi népével és országával.

A **Szabadság és Felelősség** c. rész az alapvető jogokat és kötelezettségeket határozza meg. **Alapvető jogként** kerül elismerésre többek között:

az élethez és emberi méltósághoz való jog,

a kínzás, embertelen, megalázó bánásmód és büntetés tilalma, a szolgaságban tartás és az emberkereskedelem tilalma,

az emberi fajnemességét célzó gyakorlat, az emberi test és testrészek hasznoszerzési célú felhasználásának, valamint az emberi egyedmásolás tilalma,

a szabadsághoz és személyi biztonsághoz való jog, továbbá a szabadságtól való megfosztásra vonatkozó garanciális rendelkezések,

a szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jog,

a magán- és családi élethez való jog,

a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jog,

a gondolat-, lelkiismeret- és vallás szabadságához való jog,

a békés gyülekezéshez való jog,

a véleménynyilvánítás szabadságához való jog,

a művelődéshez való jog,

a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz való jog,

a tulajdonhoz való jog,
magyar állampolgár Magyarország területéről való kiutasításának tilalma,
menedékjog,
a törvény előtti egyenlőség,
a megkülönböztetés tilalma,
a gyermekmunka tilalma,
az egészséges környezethez való jog,
az aktív és passzív választójog az országgyűlési képviselők, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint az európai parlamenti képviselők választásán,
a részrehajlás nélküli, tisztességes és ésszerű határidőn belüli hatósági ügyintézéshez való jog,
a magyar állampolgár külföldi tartózkodásának ideje alatt Magyarország által biztosított védelemhez való jog,
továbbá az Alaptörvény meghatározza a nemzetiségek, valamint a büntetőeljárás alá vont személyek legfőbb jogait.

Az Alaptörvény értelmében Magyarország – többek között – törekszik:

minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtani,
az emberhez méltó lakhatás feltételeinek és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés mindenki számára való biztosítására.

Az Alaptörvény egyes **kötelezettségeket** is meghatároz, nevezetesen:

a közös szükségletek fedezéséhez való hozzájárulás kötelezettségét (közteherviselés),
a magyar állampolgároknak a haza védelmére vonatkozó kötelezettségét.

Az Alaptörvény **Állam** c. része a legalapvetőbb szabályokat tartalmazza a közjogi méltóságokra és az ország legfontosabb intézményeire vonatkozóan, meghatározva az alábbiak jogállását és feladatait:

az Országgyűlés,
a köztársasági elnök,
a Kormány,
az önálló szabályozó szervek,
az Alkotmánybíróság,
a bíróság és az ügyészség,
az alapvető jogok biztosa,
a helyi önkormányzatok,
a Magyar Nemzeti Bank,
az Állami Számvevőszék,
a Magyar Honvédség,
a rendőrség és a nemzetbiztonsági szolgálatok,
az országos népszavazás,

Az Alaptörvény **A különleges jogrend** c. része a rendkívüli állapotra, a szükségállapotra, a megelőző védelmi helyzetre, a terrorveszélyhelyzetre, a váratlan támadásra és a veszélyhelyzetre vonatkozó szabályokat tartalmazza.

2. Törvény

Magyarországon a törvényeket az **Országgyűlés** fogadja el. Az Alaptörvény értelmében **az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat** törvényben kell megállapítani. Az Országgyűlés a törvényeket **egyszerű szavazattöbbséggel** (a jelen lévő képviselők több mint a felének szavazatával) fogadja el, kivéve az Alaptörvény által meghatározott ún. **sarkalatos törvényeket**, amelyek elfogadásához és módosításához a **jelen lévő** országgyűlési képviselők **kétharmadának** szavazata szükséges.

Az Alaptörvény értelmében sarkalatos törvényben kell szabályozni pl. az állampolgárságra, az egyházakra, a Magyarországon élő nemzetiségek jogaira, az országgyűlési képviselők és a köztársasági elnök jogállására és javadalmazására, az Alkotmánybíróságra, a helyi önkormányzatokra, a címer és a zászló használatának részletes szabályaira és az állami kitüntetésekre vonatkozó rendelkezéseket.

Az Alaptörvény értelmében az Európai Unió alapító- és módosító szerződésai kötelező hatályának elismerésére adott felhatalmazás, valamint a hadiállapot kinyilvánítása, a békekötés és a különleges jogrend kihirdetése az összes országgyűlési képviselő kétharmadának a szavazatát igényli.

Az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi XXXI. törvény elfogadása előtt Magyarország Elnöki Tanácsa (a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa) jogosult volt rendeletek (törvényerejű rendelet) kiadására. A jogszabályi hierarchia szempontjából a még hatályban lévő törvényerejű rendeletek a törvényekkel azonos státuszú rendelkezéseknek minősülnek.

3. Rendeletek

Az Alaptörvény kormányrendeletet, miniszterelnöki rendeletet, miniszteri rendeletet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletét, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendeletét és helyi önkormányzati rendeletet ismer el. Ezek mellett továbbá rendkívüli állapot idején a Honvédelmi Tanács, szükségállapot idején a köztársasági elnök szintén rendeletet adhat ki.

3.1. A kormányrendelet

A **Kormány rendeletalkotási hatásköre** lehet **eredeti**, vagy alapulhat törvényi **felhatalmazáson**. Az eredeti hatáskört az Alaptörvény 15. cikkének (3) bekezdése határozza meg, amely szerint törvényben nem szabályozott tárgykörben a Kormány feladatkörében eljárva rendeleteket bocsáthat ki. A Kormány rendelete törvénnyel nem lehet ellentétes. Ez nem korlátozza az Országgyűlés hatáskörét, az Országgyűlés ugyanis bármilyen szabályozási területet a hatáskörébe vonhat.

Az Alaptörvény és a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény szerint a Kormány kifejezett törvényi felhatalmazás alapján is alkothat rendeletet törvények végrehajtására. A jogalkotásról szóló törvény 5.§ (1) bekezdése szerint a végrehajtási jogszabály alkotására adott felhatalmazásban meg kell határozni a felhatalmazás jogosultját, tárgyat és kereteit. A felhatalmazás jogosultja a jogi szabályozásra másnak további felhatalmazást nem adhat.

3.2. A miniszterelnöki rendelet

Az Alaptörvény értelmében a miniszterelnök is bocsáthat ki rendeletet, pl. a miniszterek közül rendelet útján jelöli ki a miniszterelnök helyettes(ek)e)t. A miniszterelnöki rendelet a jogforrási hierarchiában a miniszteri rendelettel egy szinten helyezkedik el.

3.3. A miniszteri rendelet

A **miniszteri rendelet** a jogszabályi hierarchiában a kormányrendelet szintje alatt helyezkedik el. Az Alaptörvény értelmében a miniszter törvényben vagy (eredeti jogalkotó hatáskörben kiadott) kormányrendeletben kapott **felhatalmazás alapján**, feladatkörében eljárva, önállóan vagy más miniszter egyetértésével rendeletet alkot, amely törvénnyel, kormányrendelettel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes.

3.4. A Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete

A Magyar Nemzeti Bank elnöke **törvényben kapott felhatalmazás alapján**, sarkalatos törvényben meghatározott feladatkörében rendeletet adhat ki, amely törvénnyel nem lehet ellentétes.

3.5. Az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete

Az Alaptörvény 23. cikkének (4) bekezdése alapján az önálló szabályozó szerv vezetője törvényben kapott felhatalmazás alapján, sarkalatos törvényben meghatározott feladatkörében rendeletet ad ki, amely törvénnyel, kormányrendelettel, miniszterelnöki rendelettel, miniszteri rendelettel és a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendeletével nem lehet ellentétes.

3.6. Helyi önkormányzati rendelet

Az Alaptörvény 32. cikkének (2) bekezdése alapján feladatkörében eljárva a helyi önkormányzat törvény által nem szabályozott helyi társadalmi viszonyok rendezésére, illetve törvényben kapott felhatalmazás alapján önkormányzati rendeletet alkothat. Az önkormányzati rendelet más jogszabállyal nem lehet ellentétes.

A helyi önkormányzatok képviselő-testülete által elfogadható rendeletekre vonatkozó részletes szabályokat a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény tartalmazza.

4. Nemzetközi megállapodások és a nemzetközi jog alapelvei

Magyarország Kormánya nemzetközi megállapodásokat köthet más államokkal / más államok kormányaival. Magyarországon a nemzetközi megállapodások és a belső jog közötti kapcsolat dualista rendszeren alapul, azaz a nemzetközi megállapodások magyar jogszabályokban történő **kihirdetésükkel** válnak a magyar jog részévé.

A nemzetközi jog elvei

Az Alaptörvény Q) cikkének (3) bekezdése szerint Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi szokásjog és a nemzetközi jog általános elvei tehát átalakítás szükségessége nélkül, automatikusan a magyar jog részévé válnak.

II. Tágabb értelemben vett, jogszabálynak nem minősülő egyéb jogforrások

1. Közjogi szervezetszabályozó eszközök

A magyar jogrendszer a közjogi szervezetszabályozó eszközöket is magában foglalja, amelyek bár normatív rendelkezéseket tartalmaznak, nem minősülnek jogszabályoknak. A jogalkotásról szóló törvény (2010. évi CXXX. törvény) a közjogi szervezetszabályozó eszközöknek két fajtáját határozza meg: a normatív határozatot és a normatív utasítást. Ezek nem általánosan kötelező magatartási szabályok, nem kötelezőek mindenkire, csak belső rendelkezések, szervezeti, működési szabályok, amelyek csak a kibocsátóra, illetve az alárendelt szervekre, személyekre vonatkoznak. A normatív határozatok és utasítások az állampolgárok számára jogokat és kötelezettségeket nem állapíthatnak meg. A közjogi szervezetszabályozó eszköz jogszabállyal nem lehet ellentétes, és jogszabály rendelkezése nem ismételhető meg benne.

A jogalkotásról szóló korábbi törvény (1987. évi XI. törvény) alapján jogszabálynak nem minősülő jogforrásnak (ún. állami irányítás egyéb jogi eszköze) minősült a **statisztikai közlemény** és a **jogi iránymutatás** is. A jogalkotásról szóló új törvény már nem nevesíti őket, azonban míg a jogi iránymutatások az új törvény hatálybalépésével (2011. január 1.) hatályukat veszítették, addig a hatálybalépése előtt kiadott statisztikai közlemények – hatályon kívül helyezésükig – hatályban maradnak. (A Központi Statisztikai Hivatal elnöke által kiadott statisztikai közlemények jogilag kötelező érvényű rendelkezéseket tartalmaznak, amelyek kizárólag statisztikai fogalmakból, módszerekből, osztályozásokból, névjegyzékekből és számjelekből állnak.)

1.1. Normatív határozatok

Normatív határozatban szabályozhatja az Országgyűlés, a Kormány és más testületi központi államigazgatási szerv, az Alkotmánybíróság és a Költségvetési Tanács a saját szervezetét és működését, tevékenységét, valamint cselekvési programját.

A helyi önkormányzat képviselő-testülete szintén normatív határozatban szabályozhatja a saját és az általa irányított szervek tevékenységét és cselekvési programját, valamint az általa irányított szervek szervezetét és működését. Hasonlóan, normatív határozatban szabályozhatja a nemzetiségi önkormányzat képviselő-testülete a saját és az általa irányított szervek szervezetét és működését, tevékenységét, valamint cselekvési programját.

1.2. Normatív utasítások

Saját hatáskörükben és a jogszabályokban foglaltak szerint a köztársasági elnök, a miniszterelnök, a központi államigazgatási szerv vezetője (a Kormány kivételével), az Országos Bírósági Hivatal elnöke, a legfőbb ügyész, az alapvető jogok biztosa, a Magyar Nemzeti Bank elnöke, az Állami Számvevőszék elnöke, a fővárosi és megyei kormányhivatal vezetője, valamint a polgármester és a jegyző normatív utasításban szabályozhatja a vezetése, az irányítása vagy a felügyelete alá tartozó szervek szervezetét és működését, valamint tevékenységét.

Továbbá, törvényben meghatározott tárgykörben normatív utasítást adhat ki az Országgyűlés, a köztársasági elnök, az Alkotmánybíróság, az alapvető jogok biztosa, az önálló szabályozó szerv, valamint a Miniszterelnökség és a minisztérium hivatali szervezetének vezetője, amely a szerv állományába tartozó személyekre kötelező.

2. Az Alkotmánybíróság határozatai

Az Alkotmánybíróság határozatai fontos szerepet játszanak a magyar jogforrási rendszerben.

Az Alkotmánybíróságról szóló törvény (2011. évi CL.I. törvény) értelmében az Alkotmánybíróság **feladatai** a következők:

a jogszabályok Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata (utólagos normakontroll eljárás);

a már elfogadott, de még ki nem hirdetett törvények és nemzetközi szerződések egyes rendelkezései Alaptörvénnyel való összhangjának (előzetes) vizsgálata;

egyedi normakontroll eljárás bírói kezdeményezés alapján: ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította, - a bírósági eljárás felfüggesztése mellett - az Alkotmánybíróságnál kezdeményezheti a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását;

az Alaptörvényben biztosított jogok megsértése miatt benyújtott alkotmányjogi panasz elbírálása: az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet nyújthat be alkotmányjogi panaszt, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva;

a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálata;

a jogalkotó általi mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megszüntetése;

az állami szervek, továbbá az önkormányzat és más állami szervek között felmerült hatásköri összeütközések megszüntetése;

az Alaptörvény rendelkezéseinek értelmezése;

eljárás mindazokban az ügyekben, amelyeket törvény a hatáskörébe utal.

Az Alkotmánybíróság részletesen indokolja határozatait. Az Alkotmánybíróság határozatai ellen nem lehet jogorvoslattal élni, azok mindenki számára kötelező érvényűek.

3. A bíróságok ítélkezési gyakorlata

Az egységes jogalkalmazás és az alsóbb szintű bíróságok részére történő jogi útmutatás biztosításával kapcsolatos felelősség teljesítése céljából Magyarország legfőbb bírósági szerve, a **Kúria** (2012. január 1-je előtti nevén: Legfelsőbb Bíróság) **jogegységi határozatokat** hoz és **elvi bírósági határozat** okat ad ki.

Jogegységi eljárás megindítására akkor van lehetőség, ha a joggyakorlat továbbfejlesztése vagy az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében elvi kérdésekben jogegységi határozat meghozatalára van szükség, vagy a Kúria valamelyik tanácsa jogkérdésben el akar térni a Kúria másik ítélkező tanácsának határozatától. A jogegységi határozat a bíróságokra nézve kötelező érvényű.

Az **elvi határozatok** a Kúria tanácsainak gyakorlatából származnak, és szintén az egységes ítélkezést szolgálják.

A jogegység biztosítása érdekében hozott határozatokat és az elvi határozatokat a **Legfelsőbb Bíróság határozatainak hivatalos gyűjteményében** teszik közzé.

III. A jogszabályok hatálya

A jogszabályok területi hatálya Magyarország területére, az önkormányzati rendelet területi hatálya a helyi önkormányzat közigazgatási területére terjed ki. A jogszabály személyi hatálya Magyarország területén a természetes személyekre, jogi személyekre és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre, valamint Magyarország területén kívül a magyar állampolgárookra, önkormányzati rendelet esetében pedig a helyi önkormányzat közigazgatási területén a természetes személyekre, jogi személyekre és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre terjed ki.

A jogalkotásról szóló törvény tiltja a **visszamenőleges hatályt**, és megfogalmazza, hogy jogszabály nem szabhat meg kötelezettségeket, illetve azt nem teheti terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat cselekményt jogellenessé a hatálybalépését megelőző időre.

A jogszabálynak mindig úgy kell meghatároznia a **hatálybalépés** időpontját, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre az alkalmazására való felkészülésre.

A **jogszabályoknak és végrehajtási jogszabályaiknak** ugyanabban az időpontban kell hatályba lépniük. A jogszabály (vagy jogszabályi rendelkezés) hatályon kívül helyezéssel vagy – amennyiben csak végrehajtott módosító és hatályon kívül helyező rendelkezéseket tartalmaz – a jogalkotásról szóló törvény alapján veszti hatályát.

IV. Jogi adatbázisok

Magyarországon a hivatalos lap a **Magyar Közlöny**, amely elektronikus formában jelenik meg, szövegét hitelesnek kell tekinteni.

A Magyar Közlöny a jogszabályokat (a helyi önkormányzati rendeletek kivételével), valamint a következőket tartalmazza:

Az Alkotmánybíróság végzései és határozatai, amelyeket a jogszabályokkal összhangban vagy az Alkotmánybíróság határozata alapján kell a Magyar Közlönyben közzétenni;

az Országgyűlés határozatai;

a Kúria jogegységi határozatai;

az Országos Választási Bizottság állásfoglalásai;

mellékletek, ideértve a Határozatok Tárát is;

a Hivatalos Értesítő.

A **Nemzeti Jogszabálytár** a keresés napján hatályos összes jogszabályt (a helyi önkormányzati rendeletek kivételével) és a közjogi szervezetszabályozó eszközöket tartalmazza. Az adatbázis az egységes szerkezetbe foglalt változatot tartalmazza a módosításokkal és más változtatásokkal együtt.

Az adatok cím és szám szerint kereshetők, továbbá a szövegben is végezhető keresés.

Az adatbázisokhoz való hozzáférés **ingyenes**, semmilyen korlátozás nincs.

Kapcsolódó linkek

 Hiteles Elektronikus Magyar Közlöny

 Nemzeti jogszabálytár

Utolsó frissítés: 23/10/2019

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Málta

Ez az oldal a máltaai jogrendszerrel nyújt tájékoztatást.

Jogforrások

a parlament által elfogadott törvények (elsődleges jogalkotás);

rendeletek, szabályok, végzések, önkormányzati rendeletek (másodlagos jogalkotás); és

európai uniós jog, ideértve az Európai Unió Bíróságának határozatait is.

A nemzeti jog alapforrása az Alkotmány, amely kimondja, hogy a jogszabályokat a parlament törvények formájában alkotja, de a parlament jogalkotási hatáskörét más szervekre (így miniszterekre, hatóságokra, köztisztviselőkre stb.) is átruházhatja, amelyek a részükre törvénnyel átruházott hatáskörben másodlagos jogalkotásra jogosultak.

A nemzeti jogrend értelmezésekor figyelembe kell venni az EU jogszabályait, és különösen a csatlakozási szerződést.

Máltán a bíróságok nem alkotnak jogot, hanem értelmezik a különböző jogszabályokat. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a bírósági határozatok ne lennének kötelező erejűek. A bírák ugyanis főszabály szerint csak akkor térhetnek el az ítélkezési gyakorlatban általánosan követett elvektől, ha ezt különösen fontos ok indokolja. Emellett a gyakorlatban az alsóbb szintű bíróságok követik a felsőbb szintű bíróságok által jogkérdéseket illetően lefektetett elveket.

Jogszabálytípusok – leírás

A nemzetközi szerződések is Málta belső jogának részét képezhetik.

Az emberi jogok európai egyezménye

A máltaai parlament által elfogadott 1987. évi XIV. törvény értelmében az emberi jogok európai egyezménye a máltaai jog részévé vált. Egyetlen máltaai törvény sem lehet ellentétes az egyezményben rögzített jogokkal és szabadságokkal. Az ehhez kapcsolódó felülvizsgálati jogkört a bíróságok gyakorolhatják.

Jogszabályi hierarchia

Nemzeti szinten az Alkotmány a legmagasabb szintű jogszabály, ezt követik a törvények, majd pedig a másodlagos jogszabályok. Ahogyan azonban fent jeleztük, a csatlakozási szerződés és az uniós rendeletek jogilag kötelezőek és alkalmazandók Máltán is, csakúgy, mint az összes többi tagállamban, és az európai uniós jog egészével együtt ezeket is figyelembe kell venni.

Intézményi keretek

A jogszabályok elfogadásáért felelős intézmények

Az intézményi rendszerben alapvetően a jogalkotás, a végrehajtás és az igazságszolgáltatás közötti fékek és ellensúlyok rendszerét alkalmazzák. Míg a három pillér mindegyike saját működési körében gyakorolja jogalkotási, végrehajtási, illetve igazságszolgáltatási hatáskörét, a fékek és ellensúlyok rendszere – amelyet Málta az angol jogállamiság alapelveiből vett át – biztosítja a máltaai jogrendszer akadálymentes működését.

Döntéshozatali eljárás

Málta a brit parlamenti rendszert követi, ami 180 év brit fennhatóság után nem meglepő. Egy miniszter törvénytervezetet nyújt be, amit ezt követően a parlamenti első olvasat céljából közzétesznek a hivatalos közlönyben. A szóban forgó jogszabály fontosságától függően ezt megelőzően esetleg fehér könyvet is közzétehetnek. Ezután a Képviselőház bizottságot alakít, amely a második olvasat után – amelynek során a parlamenti képviselők lehetőséget kapnak arra, hogy általános észrevételeket tegyenek az adott jogszabállyal kapcsolatban –, a bizottsági szakaszban részletesen megvizsgálja a tervezet minden egyes cikkét, és módosításokra tesz javaslatot. Amikor a bizottsági szakasz befejeződött, a tervezetet utolsó – harmadik – olvasatra visszaküldik a Parlamentnek. Ezt követően a köztársasági elnök a javaslatot jóváhagyja, amely ezáltal törvénnyé válik. A törvény főszabály szerint közzétételének napján lép hatályba, kivéve ha maga a törvény úgy rendelkezik, hogy az érintett miniszter a törvényt (vagy annak egy részét) más időpontban léptetheti hatályba.

Jogi adatbázisok

Nemzeti jogalkotási adatbázis: [Máltai jogszabályok](#) – jogi szolgáltatások

A szolgáltatás a következőkhöz biztosít szabad hozzáférést:

Az összes elsődleges és másodlagos nemzeti jogforrás;

Közzétett joganyagok, köztük törvények, törvénytervezetek, jogi közlemények és szabályzatok.

Kapcsolódó linkek

 [Máltai jogszabályok](#)

Utolsó frissítés: 04/05/2021

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

A tagállamok joga - Hollandia

Ez az oldal Hollandia jogrendszeréről nyújt tájékoztatást.

A holland kormány tagjai a miniszterek és a király. E tekintetben Hollandia kivételnek számít a nyugat-európai monarchiák körében, melyek többségében az uralkodó nem tagja a kormánynak. Az 1848-as átfogó alkotmányreform óta Hollandia parlamentáris rendszerű alkotmányos monarchia.

Jogforrások

Jogszabálytípusok – leírás

Az alkotmány biztosítja a holland állam szervezeti keretét és képezi a jogalkotás alapját. A Hollandia és más államok között kötött szerződések fontos jogforrások. Az alkotmány 93. cikke előírja, hogy a szerződések és a nemzetközi intézmények határozatainak rendelkezései közvetlenül hatályosak lehetnek a holland jogrendszerben, és ilyen esetekben elsőbbséget élveznek a holland jogszabályokkal szemben. A Holland Királyság területén hatályos jogszabályok nem alkalmazhatók, ha az említett rendelkezésekkel összeegyeztethetetlenek. Így az Európai Uniónak a szerződésekben, rendeletekben és irányelvekben megállapított szabályai Hollandiában fontos jogforrást képeznek.

A Holland Királyság chartája szabályozza a Hollandia, Aruba, Curaçao és Sint Maarten közötti alkotmányos viszonyokat.

A törvényeket nemzeti szinten hozzák. A jogalkotási hatáskör átruházásával a központi kormányzat (további) szabályokat állapíthat meg kormány-, illetve miniszteri rendeletek útján. Hozhatók független (nem törvényi felhatalmazáson alapuló) kormányrendeletek is. Az alkotmány szabályozási hatáskört ruház a közjog szerint az alacsonyabb szintű szervekre (tartományok, önkormányzatok és vízügyi bizottságok).

Az ítélezési gyakorlat is jogforrásként szolgál, mivel a bírósági ítéletek jelentősége túlmutat azokon a konkrét ügyeken, amelyekben azokat hozták. A magasabb szintű bíróságok döntései útmutatóként szolgálnak. A Legfelsőbb Bíróság döntései különösen irányadóak, mivel ennek a bíróságnak a feladata a jog egységességének biztosítása. Új ügyekben ezért az alacsonyabb szintű bíróság az ítélet meghozatala során figyelembe fogja venni a Legfelsőbb Bíróság döntését.

Az általános jogelvek fontosak a kormány és az igazságszolgáltatás számára. A jogban olykor hivatkoznak az általános jogelvekre, mint például a polgári törvénykönyvben is (az észszerűsége és a méltányosságra). A bíróság is igazodhat az általános jogelvekhez ítéletei meghozatala során.

További jogforrást jelent az íratlan jognak is nevezett szokásjog. A szokásjog főszabály szerint csak akkor releváns, ha a jogszabály hivatkozik rá, ugyanakkor a bíróság ítéletében összeütközés esetén is figyelembe veheti a szokásjogot. A szokásjog nem szolgálhat jogforrásként bűncselekmény megállapításánál (az alkotmány 16. cikke).

A jogforrások hierarchiája

Az alkotmány 94. cikke szerint a nemzetközi jog egyes szabályai hierarchikusan elsőbbséget élveznek: a nemzetközi jog e szabályaival össze nem egyeztethető törvényi rendelkezések nem alkalmazandók. Az európai jog természetéből adódóan elsőbbséget élvez a nemzeti joggal szemben. Ezt követi a charta, az alkotmány és a parlamenti törvények. Ezek más szabályok felett állnak. A parlamenti törvényeket a kormány és a parlament (a nép választott képviselői) közösen fogadják el.

Ezenkívül előírás szerint törvényt csak egy későbbi törvény helyezhet teljesen vagy részben hatályon kívül. Emellett egy általános értelmezési szabály szerint a különös törvények elsőbbséget élveznek az általános törvényekkel szemben. A kontinentális hagyomány szerint továbbá az írott jogszabályok magasabb szintű jogforrások, mint az ítélezési gyakorlat.

Intézményi keret

A jogszabályok elfogadásáért felelős hatóságok

A jogalkotási eljárás

A parlamenti törvényeket a kormány és a parlament közösen fogadják el. Jogalkotási javaslatot tehet a kormány vagy a parlament alsóháza. Az államtanács véleményezi a jogalkotási javaslatokat és a kormányrendeleteket. Általában más érintettekkel is folytatnak konzultációt a jogalkotási javaslatok elkészítése során.

Általában a miniszterek tanácsa fogadja el a jogalkotási javaslatokat, és küldi meg az államtanács tanácsadói részlegének ajánlás kiadása érdekében. A kormány az ajánlásra további jelentés elkészítésével válaszol. Ezt követően a kormány királyi leirat útján megküldi a jogalkotási javaslatot – a szükséges módosításokkal együtt – az alsóháznak. A javaslatot az alsóházban folyó vita során lehet módosítani. Módosítási joggal az alsóház rendelkezik. Ha az alsóház elfogadta a javaslatot, a felsőház megvitatja azt. A felsőház csak elfogadhatja vagy elutasíthatja a jogalkotási javaslatot. Ebben a szakaszban nem tehetők további módosítások. A felsőház által történő elfogadást követően a király és a miniszter aláírja a jogszabálysöveget, és az ezt követően törvényerőre emelkedik.

Jogi adatbázisok

Az [Overheid.nl](https://overheid.nl) a központi hozzáférési pont a holland kormányzati szervezetekre vonatkozó minden információval kapcsolatban. Ez az oldal a helyi és a nemzeti jogszabályokhoz biztosít hozzáférést.

Az [Officielebekendmakingen.nl](https://officielebekendmakingen.nl) a hivatalos közlönyökhöz („*Staatsblad*”, „*Staatscourant*” és „*Tractatenblad*”) biztosít hozzáférést. Az oldalon a holland parlament minden kiadványa is megtalálható.

Ingyenes-e az adatbázishoz való hozzáférés?

A honlapokhoz való hozzáférés **ingyenes**.

Kapcsolódó linkek

[Nemzeti kormány](#)

[Regering](#)

[Külügyminisztérium](#)

[Képviselőház](#)

[Government.nl](#)

[Houseofrepresentatives.nl](#)

Utolsó frissítés: 19/11/2021

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [de](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

A tagállamok joga - Ausztria

Bevezetés – Ez az oldal tájékoztatást nyújt az osztrák jogrendszerről és áttekintést ad az osztrák jogról.

Jogforrások

Az osztrák jog elsődlegesen írott (*gesetztes*) jog. A szokásjog ellenben csak nagyon korlátozott szerepet játszik. A legfelsőbb bíróságok ítélkezési gyakorlata ugyan a jog alkalmazására vonatkozó fontos iránymutatásokat határoz meg és nagy jelentőséggel bír, de a bíróságok által alkotott jog formálisan nem számít jogforrásnak.

Az **osztrák Alkotmány** szerint a nemzetközi jog általánosan elismert szabályai az osztrák szövetségi jog részét képezik, a **nemzetközi szerződéseket** pedig (konkrét jogszabályokkal vagy azok nélkül) be kell illeszteni az osztrák jogrendszerbe. A szerződések rendelkezéseinek a nemzeti jogrendszeren belüli rangját az adott rendelkezések tartalma határozza meg.

Az Alkotmányt módosító vagy kiegészítő nemzetközi szerződések elfogadásához a Nationalratban (az osztrák parlament alsóháza) ugyanolyan többségre van szükség, mint a szövetségi alkotmánytörvények esetében. A törvényi jogot módosító vagy kiegészítő szerződések elfogadásához ugyanolyan határozatképesség szükséges, mint a törvények esetében.

A nemzetközi szerződéseket főszabály szerint a szövetségi elnök köti meg, a szövetségi kormány vagy a kormány által felhatalmazott szövetségi miniszter kérésére. A politikai szerződések és a törvényeket módosító vagy kiegészítő szerződések elfogadásához a Nationalrat előzetes hozzájárulása szükséges. A szövetségi elnök felhatalmazhatja a szövetségi kormányt vagy annak illetékes tagjait egyes olyan nemzetközi szerződések megkötésére, amelyek nem politikai jellegűek, illetve nem módosítanak és nem egészítenek ki jogszabályt.

Az osztrák Alkotmány szerint a **kilenc szövetségi tartományban (Bundesländer) a szövetségi alkotmányjog mellett az adott tartomány saját tartományi alkotmányjoga is** érvényesül. A tartományi alkotmányjog nem lehet ellentétes a szövetségi alkotmányjoggal, azzal tehát **alárendelt** viszonyban áll. A szövetségi és a tartományi törvények között ugyanakkor főszabály szerint nem áll fenn ez a rangsor. 1988 óta a tartományok a hatáskörükbe tartozó ügyekben nemzetközi szerződéseket is köthetnek. A külügyek terén azonban továbbra is a szövetségi kormányt illeti az elsőbbség.

Jogszabálytípusok – a normák hierarchiája

A szövetségi alkotmányos rendelkezések elfogadásához a Nationalratban a képviselők legalább felének jelenléte mellett a leadott szavazatok kétharmados többségére van szükség. Emellett az így megalkotott rendelkezést kifejezetten alkotmánytörvénynek vagy alkotmányos rendelkezésnek kell nevezni. Ezzel szemben a szövetségi törvényen alapuló rendelkezésekről való érvényes határozathozatalhoz a Nationalratban a képviselők legalább egyharmadának jelenléte és a leadott szavazatok abszolút többsége szükséges.

1. Az Alkotmány irányadó alapelvei

Az osztrák Alkotmány alábbi irányadó alapelvei (*Grundprinzipien*) az ország jogrendjének legfontosabb rendelkezései:

- a demokratikus elv
- a hatalommegosztás elve
- a jogállamiság elve
- a köztársasági elv
- a szövetségi elv, és
- a liberális elv.

Ezek az irányadó alapelvek együtt alkotják az **alkotmányos alaprendet** (*verfassungsrechtliche Grundordnung*).

Ezek nagy alkotmányjogi jelentőséggel bírnak. Ha valamely **jelentős alkotmánymódosítás** az alapelvek valamelyikének feladásához vezet vagy ezeknek az irányadó alapelveknek az egymáshoz való viszonyát lényegesen megváltoztatja, úgy ez átfogó alkotmánymódosításnak minősül, és **népszavazás tartását teszi szükségessé**.

2. Elsődleges és másodlagos uniós jog

Az 1995. január 1-jei **osztrák uniós csatlakozás** az osztrák alkotmány átfogó módosításával járt. Ausztria csatlakozása óta a jogrendet már nemcsak az osztrák alkotmányjog határozza meg, hanem az uniós jog is (**alkotmányos dualizmus**). Az irányadó nézet szerint **az uniós jog elsőbbséget élvez a nemzeti joggal szemben**, valamint az „egyszerű” szövetségi alkotmányjoggal szemben is, az Alkotmány irányadó alapelveivel szemben azonban nem.

3. „Egyszerű” szövetségi alkotmányjog

Az alkotmányjog meghatározza a politika játékszabályait, köztük különösen

a jogalkotási eljárást,

a legfőbb szervek államszervezeten belüli jogállását,

a szövetségi kormány és a tartományok közötti viszonyt a jogalkotási eljárás és a jogalkalmazás tekintetében, valamint

az állami cselekvés közigazgatási bíróságok révén történő ellenőrzését.

4. Szövetségi törvények

Az Alkotmányban megfogalmazott jogállamiság alapelve előírja, hogy a közigazgatásban és az igazságszolgáltatásban a törvényekkel összhangban kell alkalmazni a jogot. Az Alkotmány a jogalkotási hatáskört megosztja a szövetségi kormány és a tartományok között.

5. Rendeletek

A rendeletek (*Verordnungen*) a **közigazgatási hatóságok által elfogadott általános jogi rendelkezések**, amelyek minden jogalanyra nézve kötelezőek. Az Alkotmányban foglalt általános felhatalmazás alapján a végrehajtási rendeletek más általános rendelkezések, főként a törvények részletes szabályait határozzák meg. A törvényt módosító vagy kiegészítő rendeletekhez kifejezett alkotmányos felhatalmazás szükséges.

6. Határozatok

A határozatok (*Bescheide*) elsődlegesen a jog alkalmazását szolgáló közigazgatási aktusok, amelyek csak az e határozatokban megjelölt személyeknek szólnak.

Intézményi keret

A jogalkotás

Az Alkotmány megosztja a hatásköröket a szövetségi kormány és a tartományok között; ennek megfelelően jogalkotásra különböző szervek jogosultak.

A szövetségi törvényeket a **Nationalrat** fogadja el, általában a **Bundesrat** (az osztrák parlament felsőháza) részvételével. A Nationalrat 183 tagját a nép közvetlenül választja. A Bundesratot azonban a tartományi gyűlések (*Landtage*) választják. Főszabály szerint a Bundesrat csak halasztó hatályú kifogást nyújthat be a törvényjavaslatokkal szemben.

A tartományi jogalkotás a tartományi gyűlések feladata.

A jogalkotási eljárás

Törvényjavaslatokat a következők nyújthatnak be a Nationalrathoz:

a Nationalrat tagjai (képviselői előterjesztés)

a szövetségi kormány (kormányzati előterjesztés), vagy

a Bundesrat.

Ezenkívül tárgyalásra a Nationalrat elé kell terjeszteni minden olyan polgári kezdeményezést, amelyet 100 000 szavazó, vagy három tartomány szavazóinak egyhatoda írt alá.

A gyakorlatban a legtöbb **jogalkotási kezdeményezés a szövetségi kormánytól** származik. A kormányzati törvényjavaslatokat a szövetségi kormánynak (minisztertanácsnak) egyhangúlag kell elfogadnia. A szövetségi kormány döntését megelőzően egyéb szervek (szövetségi tartományok, érdekképviselések) véleményezik az illetékes szövetségi miniszter által kidolgozott tervezetet.

A Nationalrat általi elfogadásukat követően a törvényjavaslatokat a Bundesratnak kell jóváhagynia. (A szövetségi pénzügyi törvényjavaslatokat nem kell a Bundesrat elé terjeszteni – a Nationalrat szövetségi szuverenitása.) Ezután a szövetségi kancellár a törvényjavaslatot megküldi a szövetségi elnöknek **aláírásra**.

Ha a Nationalrat úgy határoz, akkor az adott törvényjavaslatról **népszavazást** kell tartani. Népszavazás tartását a Nationalrat tagjainak többsége is kérheti. Ebben az esetben a Nationalrat által már elfogadott törvényjavaslatot az aláírás előtt népszavazással kell elfogadtatni. Emellett az Alkotmány minden átfogó módosításáról is népszavazást kell tartani.

A szövetségi elnök aláírásával tanúsítja, hogy a törvény az Alkotmánynak megfelelően került elfogadásra. Ezt az **aláírást** ezt követően a szövetségi kancellárnak kell ellenjegyeznie.

A szövetségi kancellár általi ellenjegyzést követően a szövetségi törvényt közzéteszik a szövetségi közlönyben (*Bundesgesetzblatt*). Ha maga a törvény kifejezetten nem ír elő visszamenőleges hatályt vagy egy konkrét hatálybalépési dátumot (*vacatio legis*), akkor a törvény annak a napnak a végén **lép hatályba**, amelyen a törvényt kihirdető szövetségi közlöny megjelent.

Egy törvény hatályon kívül helyezése történhet akár kifejezetten (formális hatályon kívül helyezés), akár egy annak ellentmondó tartalmú új jogszabály elfogadásával (tartalmi hatályon kívül helyezés), anélkül, hogy formálisan rögzítenék, hogy a korábbi rendelkezés már nem hatályos (*lex posterior derogat legi priori*). A különös rendelkezések elsőbbséget élveznek az általános rendelkezésekkel szemben (*lex specialis derogat legi generali*). Ezenkívül egy törvény időbeli hatálya már annak elfogadásakor is meghatározható.

Jogi adatbázisok

A **Rechtsinformationssystem des Bundes** (az Osztrák Köztársaság Jogi Információs Rendszere), amelyet a **Szövetségi Digitalizációs és Gazdasági Minisztérium** üzemeltet, online hozzáférést nyújt az osztrák jogszabályokhoz.

Ingyenes-e az adatbázishoz való hozzáférés?

A **Rechtsinformationssystem des Bundes** ingyenesen hozzáférhető.

A tartalom rövid leírása

Az **Osztrák Köztársaság Jogi Információs Rendszere** a következőkre vonatkozó információkat tartalmaz:

Szövetségi jog

Szövetségi jog (egységes szerkezetbe foglalt változat)

Az osztrák szövetségi közlöny (*Bundesgesetzblatt*) hiteles változata 2004-től

Az osztrák szövetségi közlöny 1945–2003

Birodalmi és szövetségi közlönyök (*Reichs-, Staats- and Bundesgesetzblatt*) 1848–1940

Törvények és rendeletek gyűjteményei 1740–1848 (külső)

Német közlönyök (*Reichsgesetzblatt*) 1919–1945 (külső)

Törvénytervezetek (*Begutachtungsentwürfe*)

Kormányzati törvényjavaslatok (*Regierungsvorlagen*)

Tartományi jog

Tartományi jog (egységes szerkezetbe foglalt változat)

Tartományi közlönyök (*Landesgesetzblätter*) hiteles és nem hiteles változatai (különböző időszakok)

Önkormányzati jog: a következő tartományok önkormányzatainak válogatott jogi normái:

Karintia (összes önkormányzat)

Alsó-Ausztria

Felső-Ausztria

Salzburg

Stájerország

Bécs

Ítéletek

Alkotmánybíróság (*Verfassungsgerichtshof*)

Közigazgatási Bíróság (*Verwaltungsgerichtshof*)

A Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság által készített jogszabályjegyzék (*Normenliste*)

A Legfelsőbb Bíróság (*Oberster Gerichtshof*), a tartományi felsőbíróságok (*Oberlandsgerichte*), a tartományi bíróságok (*Landesgerichte*), a körzeti bíróságok (*Bezirksgerichte*) és a Legfelsőbb Szabadalmi és Védjegytanács (*Oberste Patent- und Markensenat*) ítéletei, valamint nemzetközi ítéletek

Szövetségi Közigazgatási Bíróság (*Bundesverwaltungsgericht*)

Tartományi közigazgatási bíróságok (*Landesverwaltungsgerichte*)

Szövetségi Pénzügyi Bíróság (*Bundesfinanzgericht*) (külső)

Adatvédelmi Hatóság (*Datenschutzbehörde*) (2014 előtt: Adatvédelmi Bizottság [*Datenschutzkommission*])

Fegyelmi bizottságok, Legfelsőbb Fegyelmi Bizottság, Fellebbviteli Bizottság (*Disziplinarkommissionen, Disziplinaroberkommission, Berufungskommission*)

Munkavállalói Érdekvédelmi Felügyeleti Hatóság (*Personalvertretungsaufsichtsbehörde*) (2014 előtt: Munkavállalói Érdekvédelmi Felügyeleti Bizottság (*Personalvertretungs-Aufsichtskommission*))

Egyenlő bánásmód bizottságok (*Gleichbehandlungskommissionen*) 2014-től

Egyenlő bánásmód bizottságok (*Gleichbehandlungskommissionen*) 2008-tól (külső)

Pénzügyi dokumentáció, Független Pénzügyi Döntőbíróság (*Unabhängiger Finanzsenat*) (külső)

Független közigazgatási döntőbíróságok (*Unabhängige Verwaltungssenate*) – válogatott döntések az 1991 és 2013 közötti időszakból

Menekültügyi Bíróság (*Asylgerichtshof*) – 2008. júliustól 2013-ig

Független Szövetségi Menekültügyi Tanács (*Unabhängiger Bundesasylsenat*) – válogatott döntések 1998-tól 2008. június végéig

Környezetvédelmi Döntőbíróság (*Umweltsenat*) – válogatott döntések az 1994 és 2013 közötti időszakból

Szövetségi Kommunikációs Testület (*Bundeskommunikationssenat*) – válogatott döntések a 2001 és 2013 közötti időszakból

Közbeszerzési ellenőrzési hatóságok (*Vergabekontrollbehörden*) – válogatott döntések 2013-ig

A Polgári és Kereskedelmi Ügyekben Eljáró Legfelsőbb Bíróság és a Semmitőszék ítéletei (1885–1897) (külső)

Az osztrák Birodalmi Bíróság (*Reichsgericht*) ítéleteinek gyűjteménye 1869–1918 (külső)

Az osztrák Közigazgatási Bíróság (*Verfassungsgerichtshof*) ítéleteinek gyűjteménye 1919–1979 (külső)

Az osztrák Közigazgatási Bíróság (*Verfassungsgerichtshof*) ítéleteinek gyűjteménye 1876-1934 (külső)

Egyéb közzétételek:

Az iparüzési rendelet (*Gewerbeordnung*) szerinti mestervizsgákra és jártassági vizsgákra vonatkozó vizsgaszabályzatok

A társadalombiztosítási rendszer hivatalos közleményei – 2002-től hiteles

Egészségügyi infrastruktúra tervek (ÖSG, RSG)

Hivatalos állatorvosi közlemények (OVb) 2004. szeptember 15-től

Általános körlevelek (*Erlässe*)

A szövetségi minisztériumok által kiadott körlevelek

A Szövetségi Pénzügyminisztérium által kiadott irányelvek és körlevelek (külső)

A Szövetségi Munkaügyi, Szociális, Egészségügyi és Fogasztóvédelmi Minisztérium (*Bundesministerium für Arbeit, Soziales, Gesundheit und Konsumentenschutz*) által társadalombiztosítási ügyekben kiadott körlevelek (külső)

Osztrák törvények

Egyes osztrák törvények angol nyelven is elérhetők.

További információk

További információk a [Rechtsinformationssystem des Bundes](#) honlapján található.

Utolsó frissítés: 13/09/2021

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Lengyelország

Ez az oldal Lengyelország jogrendszeréről nyújt tájékoztatást.

Lengyelország demokratikus államformával rendelkező köztársaság. A törvényhozó hatalmat az alsóházból – **sejm** – és a felsőházból – **senátus** – álló kétkamarás parlament gyakorolja. A végrehajtó hatalmat a **Lengyel Köztársaság elnöke** (*Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej*) és a **minisztertanács** (*Rada Ministrów*) testesíti meg. Az igazságszolgáltatási hatalmat a bíróságok és a törvényszékek gyakorolják.

A lengyel jogrendszer a kontinentális jogrendszeren alapszik (**kontinentális polgári jogi hagyomány**). Lengyelországban a rendes bíróságok közé a **fellebbviteli bíróságok** (*sądy apelacyjne*), a **területi bíróságok** (*sądy okręgowe*) és a **kerületi bíróságok** (*sądy rejonowe*) tartoznak. Ezek a bíróságok büntető- és polgári jogi ügyeket, családjogi és gyermekek szülői felügyeletével kapcsolatos ügyeket, munkajogi, valamint társadalombiztosítási ügyeket tárgyalnak.

A **közigazgatási bíráskodás** a közigazgatás bírósági ellenőrzését ellátó Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság (*Naczelny Sąd Administracyjny*) hatáskörébe tartozik.

A **Legfelsőbb Bíróság** (*Sąd Najwyższy*) a Lengyel Köztársaság legfőbb, központi bírósági szerve és, ennek megfelelően a legfőbb fellebbviteli bíróság. A Legfelsőbb Bíróság fő feladatai közé tartozik az igazságszolgáltatás ellátása Lengyelországban (a rendes, a közigazgatási és a katonai bíróságokkal együtt), a megsemmisítés iránti keresetek mint rendkívüli jogorvoslati forma elbírálása és a jogértelmezésre vonatkozó határozatok meghozatala.

Az **Alkotmánybíróság** (*Trybunał Konstytucyjny*) az igazságszolgáltatás szerve. Hatásköre az alábbi ügyekre terjed ki:

A törvények alkotmánynak való megfelelésének vizsgálata

A központi közigazgatás szervei közötti hatásköri vitákban való döntéshozatal

A politikai pártok céljainak és tevékenységeinek az alkotmánynak való megfelelésének vizsgálata

Az állampolgárok alkotmányossági panaszairól való döntés

Az Alkotmánybíróságról szóló törvény és egyéb, vonatkozó törvények angol nyelvű változata a [lengyel Alkotmánybíróság](#) internetes oldalán olvasható.

Jogforrások

A lengyel jogforrásokat az alkotmány, a törvények, a ratifikált nemzetközi szerződések és a rendeletek alkotják. Az alkotmány a legfontosabb lengyel jogforrás. Az alkotmány információkat tartalmaz Lengyelország jogrendszeréről, intézményi felépítéséről, igazságszolgáltatási rendszeréről és helyi hatóságairól. Felsorolja a politikai szabadságokat és jogokat is. A jelenleg hatályos alkotmányt 1997-ben fogadták el. A lengyel alkotmány szövege lengyel, angol, német, francia és orosz nyelven megtalálható a [lengyel parlament alsóháza \(Sejm\)](#) internetes oldalán.

Jogszabálytípusok – leírás

A **törvények** (*ustawy*) lényeges kérdésekre vonatkozó, egyetemesen kötelező erejű jogszabályok. Bármilyen kérdést lehet törvényben szabályozni. Egyes esetekben az alkotmány előírja, hogy bizonyos kérdéseket törvényben kell szabályozni: Ilyen kérdés például a költségvetés vagy az állampolgárok jogállása. A lengyel alkotmánynak megfelelően egyes **nemzetközi szerződéseket** (*umowy międzynarodowe*) ratifikálásuk előtt a parlament által elfogadott és a köztársasági elnök által aláírt törvényben kell megerősíteni. Ezt az eljárást kell alkalmazni szövetségek, politikai vagy katonai szerződések, állampolgári szabadságok, jogok és kötelezettségek, nemzetközi szervezetben való tagság esetében és egyéb, az alkotmány által meghatározott esetekben.

Rendeleteket (*rozporządzenia*) az alkotmányban felsorolt, törvényi felhatalmazással rendelkező kormányzati szervek hozhatnak.

A minisztertanács belső jellegű, kizárólag a határozatot kibocsátó intézmény alárendelt szervezeti egységeire nézve kötelező erejű **határozatok** (*uchwały*) meghozatalára jogosult. Ezen határozatok nem szolgáltathatnak jogalapot az állampolgárokat, a jogi személyeket és más jogalanyokat érintő döntések meghozatalához.

A helyi önkormányzati hatóságok és a közigazgatási szervek helyi hatóságai törvényi felhatalmazás alapján **helyi jogszabályok** (*akty prawa miejscowego*) kibocsátására jogosultak, melyek kizárólag illetékességi területükön belül kötelező erejűek.

Jogszabályi hierarchia

A lengyel jog legfőbb jogforrása az alkotmány. A lengyel alkotmányban felsorolt egyéb normák hierarchiája: ratifikált nemzetközi szerződések, az Európai Unió rendeletei, irányelvei és határozatai, törvények, rendeletek és a helyi hatóságok által kibocsátott rendeletek.

Intézményi keretek

A jogszabályok elfogadásáért felelős intézmények

A **törvényhozó hatalmat** a szejm és a szenátus, a **lengyel parlament** két kamarája gyakorolja. Tagjait **négyéves időtartamra** választják meg. Törvényalkotásra vonatkozó javaslattevési joggal a képviselők, a szenátus, a Lengyel Köztársaság elnöke és a minisztertanács rendelkezik. Törvényalkotásra vonatkozó javaslatot a szejm képviselőinek megválasztására jogosult, **legalább 100 000 állampolgár** is tehet.

A szejm három olvasatban vitatja meg a törvénytervezeteket. A törvénytervezetet a szejm és a szenátus általi elfogadását követően aláírásra továbbküldik a köztársasági elnöknek. A köztársasági elnök, az aláírást megelőzően kikérheti az Alkotmánybíróság véleményét arról, hogy a törvénytervezet megfelel-e az alkotmánynak.

A minisztertanács biztosítja a **törvények** végrehajtását, **rendeleteket** bocsát ki, **ratifikálást igénylő nemzetközi szerződéseket** köt, valamint elfogadja vagy elutasítja az **egyéb nemzetközi szerződéseket**.

Döntéshozatali eljárás

Kezdeményezés

Törvényeket a képviselők, a szenátus, a köztársasági elnök, a minisztertanács és a szejm képviselőinek megválasztására jogosult, legalább 100 000 állampolgár terjeszthet elő.

A törvénytervezeteket általában a minisztertanács vagy a képviselők terjesztik elő.

A törvénytervezetet és annak indoklását a **szejm marsallja** (*Marszałek Sejmu*) megküldi a köztársasági elnöknek, a szenátusnak és a minisztertanács elnökének (miniszterelnök).

Vita

A szejm három olvasatban vitatja meg a törvénytervezeteket. A törvénytervezeteket a szejm és a szenátus egyes bizottságai is megvitatják.

Elfogadás

A **szenátus**, a **törvénytervezet megküldését követően 30 napon belül** módosítások nélkül elfogadja a javaslatot, módosításokat javasol vagy teljes egészében elutasítja a javaslatot. A **szejm** kizárólag a képviselők legalább felének jelenlétében, abszolút szavazattöbbséggel utasíthatja el a szenátus által elfogadott módosításokat.

Kihirdetés

A törvénytervezetnek a szejm és a szenátus általi elfogadását követően a szejm marsallja aláírásra megküldi a tervezetet a köztársasági elnöknek. A köztársasági elnöknek a törvénytervezet megküldését követően 21 napon belül alá kell írnia a tervezetet, és gondoskodnia kell arról, hogy a törvény a Lengyel Köztársaság Hivatalos Közlönyében (*Dziennik Ustaw*) kihirdetésre kerüljön. A törvény a kihirdetést követő tizennegyedik napon lép hatályba. A **hatályba lépés** időpontjáról törvénytervezet is rendelkezhet. A lengyel jognak megfelelően törvénytervezetet kizárólag másik törvénytervezettel lehet visszavonni. A törvény hatályvesztésének időpontját a törvény szövegében fel kell tüntetni.

Jogi adatbázisok

A törvények 1918-ig visszamenőleg megtalálhatóak a **lengyel jogi adatbázis** (*Sejm*) weboldalan, ezen törvények listájával együtt.

Az adatbázishoz való hozzáférés **ingyenes**.

Utolsó frissítés: 01/02/2024

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Portugália

Ez az oldal Portugália jogrendszeréről nyújt tájékoztatást.

1 A jogi szabályokat megállapító jogforrások

Hagyományosan a következők minősülnek jogforrásnak Portugáliában:

alkotmányos törvények – ide tartozik maga a portugál alkotmány, egyéb alkotmányos törvények és az alkotmányt módosító törvények;

az „általános vagy közös nemzetközi jogi szabályok és elvek”, a „megfelelően megerősített vagy jóváhagyott nemzetközi megállapodásokban rögzített szabályok”, a „Portugália részvételével működő nemzetközi szervezetek illetékes szervei által elfogadott szabályok [...]”, amennyiben a vonatkozó alapító szerződések így rendelkeznek”, valamint az „Európai Uniót szabályozó szerződések rendelkezései és az Európai Unió intézményei által, feladataik ellátása során elfogadott szabályok” – az alkotmány 8. cikke;

rendes törvények – ide tartoznak a nemzetgyűlés által elfogadott törvények, a kormány által kibocsátott törvényerejű rendeletek, valamint az Azori-szigetek és Madeira autonóm régiók jogalkotó testületei által elfogadott regionális törvényerejű rendeletek;

a törvényekkel azonos hatású jogi aktusok, például a nemzetközi egyezményeket, szerződéseket vagy megállapodásokat jóváhagyó aktusok, az Alkotmánybíróság általánosan kötelező erejű, bizonyos intézkedéseket alkotmányellenesnek vagy jogellenesnek nyilvánító határozatai, kollektív szerződések és a munkaügyi kapcsolatokat szabályozó egyéb kollektív jogi aktusok;

rendeletek, illetve a törvénytől alacsonyabb rangú jogalkotási aktusok, amelyek célja a törvények kiegészítése és az azok alkalmazásához vagy értelmezéséhez szükséges részletek kidolgozása. Ide tartoznak a végrehajtási rendeletek, a rendeletek, a regionális végrehajtási rendeletek, a határozatok,

a szabályzatok, a miniszteri végrehajtási utasítások, a végrehajtási utasítások, a polgári kormányzók által kibocsátott rendészeti előírások, valamint az önkormányzati rendeletek és szabályzatok.

2 Egyéb jogforrások

Az írott jog alkotására vonatkozó, az államot megillető politikai felhatalmazás körén kívül eső egyéb források elismerhetőségét és jelentőségét illetően eltérőek az álláspontok, attól függően, hogy az adott forrást a jogi szabályok megalkotása, ismertetése, vagy mindkettő eszközének tekintik. Időnként különbséget tesznek közvetlen és közvetett források között, ami segít elkerülni bizonyos, az alpmegközelítés eltéréseiből eredő nehézségeket.

A következőkre rendszeresen hivatkoznak lehetséges jogforrásként:

szokásjog, más szóval egy meghatározott, általában kötelezőnek hitt, ismételt és szokásos viselkedési forma. Ez csak bizonyos területeken tekinthető jogforrásnak. Az ily módon alkotott szabályok például megtalálhatók a nemzetközi közjog (pl. a külföldi államok bűnüldözés alóli mentességének elve), a nemzetközi magánjog és a közigazgatási jog területén;

ítélkezési gyakorlat, vagyis a bírósági ítéletek és határozatok alapján kirajzolódó elvek összessége; egyesek nem tekintik önálló jogforrásnak, ugyanakkor elismerik a jelentőségét pusztán amiatt, hogy segít feltárni a jogszabályi rendelkezések jelentését, olyan megoldást kínálva az értelmezési problémákra, amelyeket más ügyekben – az alapul szolgáló logikai és ténybeli érvek súlyától függően – figyelembe lehet venni. Egyes szerzők nemcsak az egyes ügyekben hozott bírósági határozatokat sorolják ebbe a kategóriába, hanem a törvény erejével rendelkező bírósági határozatokat (az Alkotmánybíróság általánosan kötelező érvényű határozatait) is, mert álláspontjuk szerint ezek mind olyan jogi aktusok, amelyek ténylegesen, általánosan alkalmazandó jogot képeznek;

méltányosság, amely alapján a bíróságok – az igazságszolgáltatás általános elvei és a bíró erkölcsi meggyőződése alapján – jogosultak az általuk vizsgált konkrét ügy sajátosságainak megfelelően határozni. „A bíróságok csak akkor hozhatnak méltányosságon alapuló határozatot, ha: a) ezt jogszabályi rendelkezés lehetővé teszi; b) a felek között egyetértés van, és lehetséges a felsőbb szintű bírósághoz történő fellebbezés; c) a felek korábban megállapodtak a méltányosság alkalmazásában” – a polgári törvénykönyv 4. cikke;

szokások, más szóval azok az ismétlődő társadalmi gyakorlatok, amelyeket nem tekintenek kötelezőnek, de a jogügyletek során – különösen a jogviszonyok formalizálása terén –, elsősorban a kereskedelemben fontosnak tartanak. A bíróságok akkor vehetik figyelembe a szokásokat, ha ezt jogszabály lehetővé teszi, és ez nem „ellentét a jóhiszeműség elvével” – a polgári törvénykönyv 3. cikke. Ezért a szokás önmagában nem hozhat létre jogi szabályt, és a szokások sokak szerint nem jelentenek önálló jogforrást;

a jogelmélet vagy a jogi szakemberek véleménye nem tekinthető önálló jogforrásnak, noha fontos szerepet játszik a jogi ismeretek tudományos és technikai fejlődésében, és jelentős hatást gyakorol a jogszabályok értelmezéséért és alkalmazásáért felelős személyek munkájának végeredményére.

3 A jogforrási hierarchia

A jogforrási hierarchia jelenti a különböző jogi aktusok relatív helyzetét, vagyis egy meghatározott sorrendben elfoglalt helyzet.

E tekintetben egyesek úgy vélik, hogy hierarchia csak a jogalkotás módja alapján állítható fel. E nézet szerint a hierarchia nem a jogi szabályok relatív helyzetén alapul, hanem csak az adott jogi szabályok megalkotói között áll fenn.

Bármelyik nézetet is fogadjuk el, felállíthatunk egy sorrendet.

Az 1. szakaszban felsorolt különböző jogforrások hierarchikus sorrendje a következő:

az alkotmány és az alkotmányos törvények;

az általános vagy közös nemzetközi jogi szabályok és elvek, valamint a nemzetközi megállapodások (vagyis az 1. szakasz b) pontjában említett valamennyi jogi aktus);

törvények és törvényerejű rendeletek;

regionális törvényerejű rendeletek;

törvényekkel azonos hatású jogi aktusok;

rendeletek.

4 A nemzetközi szabályok portugáliai hatálybaléptetésére szolgáló eljárások

A nemzetközi jogalkotási aktusokat a portugál alkotmány 8. cikkében meghatározott, alábbi elveknek megfelelően ültetik át a portugál jogba:

„Az általános vagy közös nemzetközi jogi szabályok és elvek a portugál jog szerves részét képezik”;

„A megfelelően megerősített vagy jóváhagyott nemzetközi megállapodásokban rögzített szabályok akkor lépnek hatályba a portugál nemzeti jogban, ha azokat hivatalosan kihirdették, és mindaddig hatályban maradnak, amíg azok nemzetközileg kötelezőek a portugál államra nézve”;

„A Portugália részvételével működő nemzetközi szervezetek illetékes szervei által elfogadott szabályok közvetlenül hatályosulnak a portugál nemzeti jogban, amennyiben a vonatkozó alapító szerződések így rendelkeznek”;

„Az Európai Uniót szabályozó szerződések rendelkezései és az Európai Unió intézményei által, feladataik ellátása során elfogadott szabályok az uniós jognak megfelelően, a demokratikus jogállam alapelveinek figyelembevételével alkalmazandók a portugál nemzeti jogban”.

5 A jogszabályok elfogadására jogosult különböző szervek

A jogszabályok elfogadására jogosult szervek a nemzetgyűlés, a kormány, az Azori-szigetek és Madeira regionális kormánya és jogalkotó testülete, a helyi önkormányzatok és bizonyos közigazgatási hatóságok.

6 A jogszabályok elfogadására irányuló eljárás

A szabályok elfogadásának módja az elfogadásukért felelős egyes szervek által követendő sajátos eljárásoknak megfelelően változik. A különböző típusú jogalkotási aktusokat tehát különböző eljárásokban fogadják el. Az alábbiakban bemutatjuk a jogszabályok elfogadására irányuló két legformálisabb és legfontosabb eljárást.

A legösszetettebb – a nemzetgyűlés előtti – eljárás a következő lépésekből áll:

Törvény kezdeményezése: „törvénykezdeményezésre jogosultak a képviselők, a parlamenti frakciók, a kormány, valamint – törvényben meghatározott feltételekkel – a nyilvántartásba vett választói csoportok. Az autonóm régiókkal kapcsolatos törvénykezdeményezési jogkör az adott régió regionális jogalkotó testületét illeti meg” (az alkotmány 167. cikkének (1) bekezdése).

Benyújtás, közzététel, nyilvántartásba vétel, számozás és értékelés: ebben a szakaszban történik a törvényjavaslat megengedhetőségének vizsgálata, a szöveg közzététele a nemzetgyűlés hivatalos közlönyében, az adminisztratív feldolgozás, és végül a tartalmi értékelés.

Megvitatás és elfogadás: ekkor zajlik az általános kérdésekkel kapcsolatos vita, egy további vita a részletes kérdésekről, szavazás a törvényjavaslat egészéről, szavazás a részletes kérdésekről, és egy általános zárószavazás. Egy törvényjavaslat elfogadásához egyszerű többségre, abszolút többségre vagy minősített többségre lehet szükség.

A köztársasági elnök általi ellenőrzés a törvényes határidőn belül, amelyet követően a köztársasági elnök kihirdetheti a javasolt szöveget vagy vétőjogával élhet. Utóbbi esetben a nemzetgyűlés ismételten megvitatja az intézkedést. Ha a szavazást megerősítik vagy módosítást fogadnak el, a szöveget ismét

továbbítják az elnöknek kihirdetésre, amelyet szintén előre meghatározott határidőn belül kell elvégezni. A köztársasági elnök feladata „a törvények és a törvényerejű rendeletek kihirdetése és közzétételük elrendelése, valamint a nemzetközi megállapodásokat jóváhagyó nemzetgyűlési határozatok és egyéb kormányrendeletek aláírása” (az alkotmány 134. cikkének b) pontja).

Közzététel: az új jogszabály kihirdetését követően az elnöknek el kell rendelnie a szöveg közzétételét a Portugál Köztársaság hivatalos közlönyében.

A kormány jogalkotási aktusainak elfogadására irányuló eljárás fő lépései a következők:

Kezdeményezés: a jogszabálytervezetet az illetékes miniszter hivatala nyújtja be;

Vélemények beszerzése: ebben a szakaszban a tervezetet benyújtó miniszternek véleményeket kell begyűjtenie, és konzultálnia kell az alkotmányban és törvényben meghatározott szervekkel;

Előzetes és részletes vizsgálat: a tervezeteket az előzetes jóváhagyást követően megvizsgálják és értékelik;

Elfogadás: noha bizonyos típusú jogszabályokat nem kell jóváhagynia a Miniszterek Tanácsának, általában ez utóbbi felelős a tervezet elfogadásáért;

Ellenőrzés: „a kihirdetésre megküldött kormányrendelet kézhezvételét követő negyven napon belül [...] a köztársasági elnök kihirdeti a rendeletet, vagy gyakorolja vétőjogát. Utóbbi esetben írásban tájékoztatja a kormányt ennek okairól” (az alkotmány 136. cikkének (4) bekezdése);

A végleges szöveg közzététele a Portugál Köztársaság hivatalos közlönyében.

7 A nemzeti szabályok hatálybaléptetésére szolgáló eljárások

„A törvények csak a hivatalos közlönyben történő közzétételt követően válnak kötelezővé.” „A közzétett törvény a benne meghatározott időszak elteltével, vagy – ha a törvény nem határoz meg ilyen időszakot – a külön jogszabályban meghatározott időszak elteltével lép hatályba” (a polgári törvénykönyv 5. cikke).

Az 1998. november 11-i 74/98. törvény 2. cikkének jelenlegi szövege a következőképpen rendelkezik:

„(1) A jogalkotási aktusok és az egyéb, általános jellegű aktusok az általuk meghatározott napon lépnek hatályba. Közzétételük napján semmilyen körülmények között nem léphetnek hatályba.”

„(2) Ha az (1) bekezdésben említett aktusok nem határozzák meg hatálybalépésük időpontját, akkor Portugália egész területén és külföldön is a közzétételt követő ötödik napon lépnek hatályba.”

„(4) A (2) bekezdésben említett időszak az *Imprensa Nacional Casa da Moeda, SA* által üzemeltetett internetes oldalon történő közzététel napját követő napon kezdődik.”

8 A különböző jogszabályok közötti esetleges összeütközések rendezésének eszközei

E tekintetben a legfontosabb szerepet az Alkotmánybíróság játssza, amelynek alkotmányellenessé kell nyilvánítania minden olyan szabályt, amely ellentétes a portugál alkotmánnyal vagy az abban rögzített elvekkel.

A bíróságok az eléjük utalt egyedi ügyek elbírálásakor nem alkalmazhatnak olyan rendelkezéseket, amelyek sértik az alkotmányt vagy az abból eredő elveket.

Az értelmezési folyamat során a bíróságoknak – az előadott tények mérlegelése alapján és a fent említett jogforrási hierarchiára figyelemmel – rendezniük kell a különböző jogszabályok között felmerülő valamennyi konfliktust. Ennek során egységes egésznek kell tekinteniük a rendszert, és nem ismerhetnek el semmilyen – különösen logikai vagy szemantikai jellegű – hézagot vagy ellentmondást. Figyelembe kell venniük továbbá a szabályok elfogadásának körülményeit, valamint az eljárás lefolytatásának idején fennálló sajátos feltételeket. E folyamat során mindig ügyelni kell arra, hogy a szövegezés (ha nem is pontos) legalább minimális mértékben megfeleljen a jogszabály által követett megközelítésnek, melynek során feltételezni kell, hogy a jogalkotó a „legészszerűbb” megoldásokat választotta, és képes volt „szándékát megfelelő módon kifejezni” (a polgári törvénykönyv 9. cikke).

A nemzetközi magánjogi szabályok körében fellépő konfliktusokkal kapcsolatban lásd az „Alkalmazandó jog” című ismertetőt.

Jogi adatbázisok

A **Digesto** Portugália hivatalos jogi adatbázisa, amely tartalmazza a hivatalos közlönyt (*Diário da República*).

Digesto – Integrált jogi információs rendszer

A Digestót az 1992. december 31-i 48/92. sz. minisztertanácsi határozat hozta létre, és a következőket tartalmazza:

a hivatalos közlöny 1. és 2. sorozatában közzétett jogalkotási aktusok;

ingyenes, integrált, részletes és naprakész jogi információk, közelebből:

a hivatalos közlöny 1. sorozatában 1910. október 5. óta közzétett aktusok időbeli hatálya, hatálybalépésének időpontja és az azokra vonatkozó megjegyzések, valamint különböző dokumentumok a korábbi évtizedekből, továbbá a hivatalos közlöny 2. sorozatában megjelent, a PCMLEX (a Digesto rendszer központi adatbázisa) által feldolgozott aktusok;

minden releváns információ, így a felhatalmazó rendelkezések, rendeletek, végrehajtási jogszabályok, elfogadott és végrehajtott módosítások, alkalmazandó közösségi jog, a költségvetési főigazgatóság által kiadott közigazgatási iránymutatások, ítélkezési gyakorlat, valamint a munkaügyi kapcsolatokat szabályozó kollektív jogi aktusok;

hozzáférés a következő három további adatbázishoz: LEGAÇOR – az Azori-szigetek regionális jogi adatbázisa, REGTRAB – a munkaügyi rendeletek külön adatbázisa, és DGO–DOUT – a költségvetési főigazgatóság által kiadott körleveleket és véleményeket tartalmazó külön adatbázis;

az Igazságügyi Minisztérium, az ügyészi hivatal (PGR) és a portugál nemzetgyűlés (adatbázisán [AP – *Atividade Parlamentar*] keresztül) jogi adatbázisaival fennálló interoperabilitás révén hozzáférés a fő bíróságok ítélkezési gyakorlatához, a PGR véleményeihez és a valamennyi előkészítő anyaghoz a jogalkotási folyamat kezdetétől a közzétételig.

Elektronikus hivatalos közlöny (*Diário da República Eletrónico* – DRE)

A 2016. december 16-i 83/2016. törvényerejű rendelet alapján a hivatalos közlöny kizárólag online közzétett, ingyenes és mindenki számára hozzáférhető közszolgáltatást jelent. Ezt a közszolgáltatást az *Imprensa Nacional-Casa da Moeda, S. A.* (INCM) nyújtja, amely honlapján közzéteszi a hivatalos közlönyt. A felhasználók ingyenes, általános hozzáféréssel rendelkeznek, és megtekinthetik, kinyomtathatják és elmenthetik a hivatalos közlöny 1. és 2. sorozatában elektronikus formátumban közzétett jogalkotási aktusok tartalmát és kereshetnek abban.

Az elektronikus hivatalos közlöny által nyújtott szolgáltatásnak tartalmaznia kell a következőket:

azon aktusok jogi szövegét, amelyeket – az alkotmány és a törvények, pontosabban a 2014. július 11-i 43/2014 törvénnyel módosított és újból közzétett, 1998. november 11-i 74/98. törvény alapján – a hivatalos közlönyben közzé kell tenni;

a vonatkozó jogszabályok egységes szerkezetbe foglalt szövegének naprakész lekérdezését lehetővé tevő eszközt (az egységes szerkezetbe foglalt szöveg nem rendelkezik jogi erővel);

a jogi kifejezések lefordítására szolgáló eszközt;

a hivatalos közlönyben közzéteendő aktusok között kulcsszavak alapján történő keresést lehetővé tevő eszközt;

megfelelően feldolgozott és rendszerezett jogi információkat;

további jogi információkat – közelebből, ítélkezési gyakorlatot, közösségi jogot, közigazgatási iránymutatásokat és jogelméletet – biztosító ágazati adatbázisokkal való összekapcsolódást;

a hivatalos közlöny 1. és 2. sorozata tartalomjegyzékének a feliratkozók e-mail címére történő ingyenes megküldését.

Hasznos linkek:

 [Hivatalos közlöny – Portugália](#)

Utolsó frissítés: 07/04/2024

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Románia

Ez az oldal tájékoztatást nyújt a román jogrendszerről és áttekintést ad a romániai jogról.

Jogforrások

A román jog forrásai az alábbiak:

a [román alkotmány](#);

a parlament által elfogadott törvények (alkotmányos törvények, organikus törvények és rendes törvények);

Románia elnökének rendeletei;

a kormány jogalkotási aktusai (rendeletek, sürgősségi rendeletek, határozatok);

a központi kormányzat által kibocsátott jogalkotási aktusok (miniszteri rendeletek, utasítások és szabályzatok);

a helyi önkormányzati testületek (a megyei önkormányzat, a települési önkormányzat és a bukaresti önkormányzat) által kibocsátott jogalkotási aktusok;

 [európai uniós jog](#) (rendeletek, irányelvek);

 [azok a nemzetközi szerződések](#), amelyekben Románia részes fél.

Jogszabálytípusok – leírás

A román jogrendszer az alábbi jogszabályokból épül fel:

Románia legmagasabb szintű jogszabálya **az alkotmány**. Az alkotmány szabályozza Románia – mint egységes és oszthatatlan nemzetállam – felépítését, továbbá a törvényhozó, a végrehajtó és a bírói hatalom közötti, valamint az állami szervek, az állampolgárok és a jogi személyek közötti viszonyokat.

Az alkotmányos törvényeket az alkotmányozó hatalom – vagyis az e célból megválasztott és összehívott alkotmányozó gyűlés – fogadja el.

Az organikus törvények szabályozzák az állam számára nagy jelentőségű kérdéseket, így többek között az államhatárokat, a román állampolgárságot, az állami címet és pecsétet, a tulajdont és az öröklést, a népszavazások szervezését és tartását; a bűncselekményeket, a büntetéseket és a büntetések végrehajtását, a Magisztratúra Legfelsőbb Tanácsa, a bíróságok, az ügyészségek és a Számvevőszék felépítését és működését, a hatóságok intézkedése következtében sérelmet szenvedett személyek jogait, a honvédelmet, a kormányzati szervek felépítését és a politikai pártokat.

A rendes törvények rendelkeznek minden egyéb, az organikus törvények által nem szabályozott területről. A rendes törvények nem módosíthatják a magasabb szintű normákat, azaz az organikus törvényeket vagy az alkotmányt.

Különleges esetekben (a parlament törvénykezési szünetében) bizonyos, a parlament által meghatározott területek jogalkotási felhatalmazás alapján **kormányrendeletekkel** is szabályozhatók. A rendelet külön felhatalmazási aktus alapján, az abban meghatározott keretek között és feltételek mellett bocsátható ki. Rendkívüli helyzet esetén a kormány bármely területen sürgősségi rendeletet bocsáthat ki, amennyiben azt szükségesnek ítéli.

A kormányhatározatok meghatározzák a törvények hatékony végrehajtásának módját, illetve alkalmazásuk egyéb szervezeti kérdéseit.

A központi kormányzat jogalkotási aktusokat (rendeleteket és utasításokat) kizárólag törvények, kormányhatározatok és kormányrendeletek alapján, azok végrehajtása érdekében bocsát ki.

Az önálló közigazgatási hatóságok aktusai

A helyi önkormányzati hatóságok (megyei önkormányzat, települési önkormányzat, bukaresti önkormányzat) **által kibocsátott jogalkotási aktusok** a hatáskörükbe tartozó területeket szabályozzák.

Egyéb jogforrások

Az emberi jogok európai egyezményéhez kapcsolódó ítélkezési gyakorlat és az [uniós bíróságok ítélkezési gyakorlata](#).

Noha a belföldi ítélkezési gyakorlat nem jogforrás, a [Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék ítéletei](#) – amelyek feladata az egyes jogi rendelkezések egységes értelmezésének biztosítása – mindenképpen másodlagos jogforrásnak tekintendők. Emellett másodlagos jogforrásnak tekinthetők az Alkotmánybíróság azon ítéletei, amelyek mindenkre vonatkoznak (*erga omnes* hatályúak), és nemcsak az adott ügy feleire nézve (*inter partes litigantes*) fejtenek ki joghatást.

A polgári törvénykönyvről szóló 287/2009. törvény 1. cikke értelmében a polgári jog forrásai a jogszabályok, valamint **a gyakorlat és az általános jogelvek**. A „gyakorlat” ez esetben a hagyományokat (szokást) és a szakmai gyakorlatokat jelenti.

A fent említett rendelkezések a következő szabályokat határozzák meg a gyakorlat jogforrásként történő alkalmazására vonatkozóan:

A gyakorlat a jog által nem szabályozott esetekben alkalmazandó. Irányadó gyakorlat hiányában a hasonló helyzetekre vonatkozó jogszabályi rendelkezések, ilyenek hiányában pedig az általános jogelvek alkalmazandók.

A jog által szabályozott esetekben a gyakorlat csak akkor alkalmazandó, ha a jogszabályok kifejezetten hivatkoznak a gyakorlatra.

Csak a közrenddel, valamint az általánosan elfogadott erkölcsi elvekkel összhangban álló gyakorlat ismerhető el jogforrásként.

A gyakorlat fennállását és tartalmát az érdekelt félnek kell bizonyítania. A vonatkozó engedélyezett testületek vagy szervek által összeállított gyűjteményekben közzétett gyakorlatokat az ellenkező bizonyításáig fennállónak vélelmezik.

A normák hierarchiája

A normák hierarchiája Romániában a következőként alakul:

A jogszabályi hierarchia csúcsán a román alkotmány és az alkotmányos törvények találhatók. Ezekkel minden egyéb jogalkotási aktusnak összhangban kell állnia.

A jogszabályi hierarchiában a második helyen az organikus törvények állnak. Az organikus törvényeket a parlament minősített többséggel fogadja el.

A jogi normák harmadik kategóriáját a rendes törvények alkotják. A rendes törvényeket a parlament egyszerű többséggel fogadja el. Rendes törvény nem módosíthatja az organikus törvényeket és az alkotmányt.

A normák negyedik kategóriáját a kormányrendeletek jelentik.

A jogszabályi hierarchia ötödik szintjén a kormányhatározatok találhatók.

A központi kormányzat és az önálló közigazgatási hatóságok által elfogadott jogalkotási aktusok a jogforrási hierarchia hatodik szintjén találhatók.

A helyi önkormányzatok (megyei és települési önkormányzatok, bukaresti önkormányzat) által kibocsátott jogalkotási aktusok helyezkednek el a jogforrási hierarchia legalsó szintjén.

Intézményi keret

A jogszabályok elfogadásáért felelős intézmények

Az alkotmány szerint az állam alapját az alkotmányos demokrácia alapelvei képezik, azaz a **hatalmi ágak** (törvényhozó, végrehajtó és bírói hatalom) **szétválasztásának elve, valamint a fékek és ellensúlyok elve**.

A parlament, a kormány és a bírói szervek gyakorolják a közöttük megosztott hatalmat. A hatóságok és az állampolgárok közötti hatalmi egyensúlyt az **Alkotmánybíróság**, a **romániai ombudsman** (< i>Avocatul Poporului din România), a **Számvevőszék** (< i>Curtea de Conturi) és a **Jogalkotási Tanács** (< i>Consiliul Legislativ) is biztosítja.

A parlament az állampolgárok legfőbb képviseleti szerve és az ország egyetlen törvényhozó hatalma. A parlament **a Képviselőházból** és **a Szenátusból** áll. Főszabály szerint **törvényhozói hatalommal** kizárólag a parlament rendelkezik, azonban bizonyos esetekben ezt a feladatot megosztja a **végrehajtó hatalommal (a kormánnyal)** és a választókkal (az állampolgárokkal).

 A Kormány a parlament által elfogadott külön felhatalmazó törvény alapján rendeleteket bocsáthat ki. Sürgős intézkedést igénylő rendkívüli esetben a kormány sürgősségi rendeleteket is kibocsáthat.

A törvényalkotási folyamat

A törvényalkotási folyamat három szakaszból áll:

1. A kormányzati vagy a parlamentet megelőző szakasz az alábbiakat jelenti:

- a törvénytervezet kormányzati szinten történő elkészítése;
- a törvénytervezet társadalmi vitára bocsátása a törvényben megállapított feltételekkel;
- a Jogalkotási Tanács, a minisztériumok és egyéb intézmények általi jóváhagyás;
- a törvénytervezet kormány általi elfogadása.

2. A parlamenti szakasz az alábbiakat jelenti:

- a törvénytervezet benyújtása az egyik kamarához (a Képviselőház vagy a Szenátus mint első kamara), a román alkotmány által megállapított hatáskörök függvényében;
- a törvénytervezet vitája és az arról szóló jelentés/vélemény elfogadása a parlamenti állandó bizottságokban (meghatározott esetekben különbizottságok is létrehozhatók);
- az első kamara a parlament elnökségéhez való benyújtástól számított 45 napon belül plenáris ülésen megvitatja a törvénytervezetet és az ahhoz kapcsolódó törvényjavaslatot;
- törvénykönyvek vagy egyéb, különösen összetett törvények esetében a határidő az elnökséghez történő benyújtástól számított 60 nap;
- sürgősségi kormányrendeletek esetében a határidő 30 nap;
- e határidők túllépése esetén a törvénytervezetek és törvényjavaslatok elfogadottnak tekintendők, és végleges döntés céljából a Képviselőház elé kerülnek. Ezt követően a törvénytervezetről/törvényjavaslatról szavaznak (elfogadják vagy elutasítják), majd továbbítják a döntéshozó kamarához (a Képviselőházhoz vagy a Szenátushoz), amely elfogadja a jogalkotási aktus végleges változatát.

3. A parlamentet követő szakasz az alábbiakat jelenti:

a jogszabály alkotmányossági vizsgálata (*a priori* ellenőrzés) (az Alkotmánybíróság megerősíti, hogy a törvény nem ellentétes az alkotmánnyal). Ezt az ellenőrzést kérheti **Románia elnöke**, bármelyik kamara elnöke, a kormány, a **Legfelsőbb Semmitő- és Ítélszék**, a román ombudsman, illetve legalább 50 képviselő vagy 25 szenátor, továbbá hivatalból is elvégezhető.

Végül az elnök **a törvényt** annak kézhezvételétől számított 20 napon belül **kihirdeti**. Ha az elnök a törvény újratárgyalását vagy alkotmányosságának vizsgálatát kéri (az előbbi csak egyszer lehetséges), a törvényt attól a naptól számított 10 napon belül kell kihirdetni, amikor az elnök azt – a törvény újratárgyalását vagy alkotmányosságának az Alkotmánybíróság általi megerősítését követően – kézhez vette.

A törvény **Románia hivatalos közlönyének** I. részében történő közzétételét követő három napon belül, vagy a törvényben megállapított későbbi időpontban lép hatályba.

Jogi adatbázisok

a) Az Igazságügyi Minisztérium által üzemeltetett **Jogalkotási Portál** jogi információs rendszer, amely minden érdeklődő számára gyors, ingyenes és korlátlan hozzáférést biztosít a naprakésszé tett és egységes szerkezetbe foglalt nemzeti joghoz. Az alkalmazás össze van kapcsolva a közös európai nemzeti jogi portállal, az **N-Lex**-szel.

A Jogalkotási Portált az Igazságügyi Minisztérium olyan projekt keretében fejlesztette ki, amelyhez az Európai Szociális Alap „*igazgatási kapacitás*” operatív programja alapján vissza nem térítendő támogatást kapott.

Az adatbázist naponta frissítik, és az 1989-től napjainkig elfogadott több mint 150 000 törvényhez, valamint számos korábbi releváns törvényhez biztosít hozzáférést.

Az adatbázisban több szempont alapján lehet keresni, például:

- a címben szereplő szavak;
- a szövegben szereplő szavak;
- a dokumentum típusa;
- a dokumentum száma;
- a hivatalos kiadvány típusa és száma;
- a közzététel időpontja;
- a törvényt elfogadó szerv stb.

b) Egy másik **romániai jogi adatbázis**, amelyet a Jogalkotási Tanács fejlesztett ki, tart fenn és frissít, szintén ingyenes nyilvános hozzáférést biztosít a romániai jogszabályokhoz.

Ez a *román jogtár®* – a hivatalos romániai jogszabálygyűjtemény – online változata, amely pontos és valósághű információkat tartalmaz az egyes jogszabályok különböző időpontoknak megfelelő állapotáról.

Az adatbázis 1864-től a mai napig tartalmazza a jogszabályokat.

Az adatbázisban a következő szempontok alapján lehet böngészni:

- a jogalkotási aktus kategóriája/típusa;
- szám;
- elfogadás éve (időszaka);
- közzétételi időszak;
- hivatalos közzététel (típus, szám, év);
- a címben szereplő kulcsszavak;
- a jogi aktus állapota (hatályos, már nem hatályos);
- egyéb szempontok (jogalkotási aktus, egyedi jogi aktus / közzétett, közzé nem tett).

A **Jogalkotási Tanács** belső hálózatán megtalálható adatbázis a törvénytervezetek jóváhagyásához szükséges, valamint a törvényhozási folyamat során hasznos, naprakész és részletes jogi információkat tartalmaz.

c) Egy másik jogi **adatbázis** (bár eltérő elrendezéssel) a **Képviselőház** (a parlament egyik kamarája) honlapján érhető el. Keresés a következők alapján végezhető:

a jogalkotási aktus típusa;

szám;

dátum;

a jogalkotási aktust kibocsátó hatóság;

kihirdetés dátuma és kulcsszavak (mind az aktus címében, mind a főszövegében).

Ingyenes-e az adatbázishoz való hozzáférés?

Igen, az adatbázishoz való hozzáférés **ingyenes**.

Utolsó frissítés: 21/02/2020

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Szlovénia

Ez az oldal Szlovénia jogrendszeréről nyújt tájékoztatást.

Jogforrások

Jogszabálytípusok – leírás

A Szlovén Köztársaság jogrendszerében elvont jogi normák állami és helyi szinten is elfogadhatók. Állami szintű jogszabályok az Alkotmány (*ustava*), a törvények (*zakoni*) és a végrehajtási rendeletek, amelyeknek két fő kategóriája létezik: kormányrendeletek (*uredbe*) és miniszteri rendeletek (*pravilniki*).

Az önkormányzatok főként helyhatósági rendeleteket (*odlok*) fogadnak el.

Szlovénia jogrendszere a bírósági precedenseket nem ismeri el kötelező jogforrásként, ami annyit jelent, hogy az alacsonyabb szintű bíróságokat (*nižja sodišča*) formálisan nem kötik a magasabb szintű bíróságok (*višja sodišča*) határozatai. Az alacsonyabb szintű bíróságok azonban rendszerint betartják és követik a magasabb szintű bíróságok és a Legfelsőbb Bíróság (*Vrhovno sodišče*) ítélkezési gyakorlatát.

A plenáris ülésben ítélkező Legfelsőbb Bíróság elfogadhat **jogegységi határozatokat** (*načelno pravno mnenje*) a törvények egységes alkalmazása szempontjából fontos kérdésekről. Ezek a jogegységi határozatok a bíróságokról szóló törvény (*Zakon o sodiščih*) szerint csak a Legfelsőbb Bíróság tanácsaira kötelezőek, és csak egy újabb plenáris ülésen változtathatóak meg. Az alacsonyabb szintű bíróságok azonban rendszerint követik a jogegységi határozatokat, és a Legfelsőbb Bíróság ítélkezési gyakorlatában megköveteli, hogy az adott kérdésben kiadott jogegységi határozatra hivatkozó fél előadását kellő megfontolásban részesítsék.

A törvényeknek és más rendelkezéseknek meg kell felelniük a nemzetközi jog általánosan elfogadott elveinek, valamint a Szlovéniát kötő nemzetközi szerződéseknek (az Alkotmány 8. cikkében előírtak szerint). A megerősített és kihirdetett szerződések közvetlen hatállyal bírnak. A nemzetközi szerződések a szlovén Alkotmánybíróság (*Ustavno sodišče*) álláspontja szerint a jogszabályi hierarchiában a törvényi rendelkezések felett állnak. A megerősített szerződések a nemzeti jogrendszer részévé válnak, és ezzel jogokat és kötelezettségeket keletkeztetnek az ország természetes és jogi személyeire nézve (amennyiben közvetlenül végrehajthatóak).

A szlovén jogrendszer a kontinentális jogrendszerek közé tartozik, ami annyit jelent, hogy a szokásjog mint olyan nem része a jogrendszernek. A szlovén jog ugyanakkor bizonyos fokig elismeri a szokásjogot. Például a természetes és jogi személyek közötti szerződéseket szabályozó kötelmi törvénykönyv (*Obligacijski zakonik*) 12. cikke szerint a felek között kialakított üzleti szokásokat, eljárásokat és gyakorlatokat figyelembe kell venni a kereskedelmi jogalanyoktól elvárt magatartás és annak a jogalanyok közötti szerződéses kapcsolatra kifejtett hatásai értékelése során.

A bírót bírói tisztségének betöltése során az Alkotmány, a törvények, a nemzetközi jog általános elvei és a megerősített és kihirdetett nemzetközi szerződések kötik. A bíróságokról szóló törvény előírja, hogy ha valamely polgári jogi kérdés az érvényes szabályozás alapján nem dönthető el, a bírónak figyelembe kell vennie a hasonló esetekre vonatkozó szabályozást. Ha a kérdés rendezése ennek ellenére jogilag még mindig kétséges, a bírónak a nemzeti jogrendszer általános elvei alapján kell döntést hoznia. Ennek során a bírónak a jogi hagyományok, valamint a bevett jogtudományi elvek alapján kell eljárnia. A bírónak mindenkor úgy kell eljárnia, mintha egyidejűleg számtalan azonos ügyet bírálna el.

A normák hierarchiája

Valamennyi jogi normának meg kell felelnie az Alkotmánynak. A törvényeknek és más rendelkezéseknek meg kell felelniük a nemzetközi jog általánosan elfogadott elveinek, valamint a Szlovéniát kötő nemzetközi szerződéseknek (az Alkotmány 8. cikkének (1) bekezdésében előírtak szerint). A végrehajtási rendeleteknek és a helyhatósági rendeleteknek emellett meg kell felelniük a törvényeknek is.

A hatósági jogkörben kiadott általános érvényű aktusoknak (*splošni akti za izvrševanje javnih pooblastil*) meg kell felelniük az Alkotmánynak, a törvényeknek és a végrehajtási rendeleteknek.

Az egyedi aktusoknak, illetve az állami, helyhatósági és más hatósági intézkedéseknek elfogadott törvényen vagy rendeleten kell alapulniuk.

Ami az európai uniós jog elsőbbségét illeti, a szlovén jogrendszer számára ezen elsőbbség elfogadásának alapját az Alkotmány teremti meg annak kijelentésével, hogy Szlovéniában alkalmazni kell azon nemzetközi szervezetek (ez esetben az Európai Unió) jogi aktusait és határozatait, amelyekre Szlovénia szuverén jogai egy részének gyakorlását átruházta, és ezek alkalmazására az adott szervezet jogi szabályozása irányadó.

Intézményi keret

A jogszabályok elfogadásáért felelős intézmények

A **törvényeket** a kétkamarás szlovén parlament alsóháza, az **Országgyűlés** (*Državni zbor*) fogadja el. Az Alkotmány 80. és 81. cikkének megfelelően az Országgyűlés a szlovén polgárok képviselőiből áll, és 90 tagja van. Nyolcvannyolc képviselőt általános, egyenlő, közvetlen és titkos szavazással választanak meg. Az olasz és a magyar nemzeti közösség egy-egy országgyűlési képviselőjét mindig az említett közösségek tagjainak kell megválasztaniuk. Az Országgyűlést négyéves időtartamra választják meg.

A **kormányrendeleteket** a **kormány** (*Vlada*) adja ki, míg a **miniszteri rendeleteket** a kormány **egyes miniszterei**. Az Alkotmány 110–119. cikkei szerint a kormány miniszterelnökből (*predsednik vlade*) és miniszterekből áll. Hatáskörükön belül a kormány és az egyes miniszterek függetlenek és az Országgyűlés felé elszámoltathatók, amely felelősségre vonhatja őket (az Alkotmánybíróság előtt), bizalmatlansági indítványt fogadhat el, vagy interpellációval felmentheti őket tisztségükből. A kormány elnökét az Országgyűlés választja, ezt követően pedig az elnök tesz javaslatot az Országgyűlés által kinevezendő (és felmentendő) miniszterekre.

Az **Alkotmánybíróság** kulcsszerepet tölt be az intézményi keretrendszerben, mivel jogosult a törvények, végrehajtási rendeletek és helyhatósági rendeletek megsemmisítésére, amennyiben azokat alkotmányellenesnek tartja. A testület véleményeket is kiad a nemzetközi szerződések alkotmányosságáról, valamint dönt a polgárok alkotmányossági panaszairól, amely panaszok az összes jogorvoslati lehetőség kimerítését követően nyújthatók be.

A helyhatósági rendeleteket a település lakosai által közvetlenül választott önkormányzatok (*občinski sveti, mestni sveti*) fogadják el.

Döntéshozatali eljárás

Törvény elfogadására a következők tehetnek javaslatot az Országgyűlésnek: a kormány, az egyes országgyűlési képviselők, a parlament felsőháza: a Nemzeti Tanács (*Državni svet*), illetve ötezer választópolgár. Az Országgyűlés eljárási szabályzata (*Poslovnik Državnega zbora*) értelmében a rendes eljárás során a törvényjavaslatot három olvasatban fogadják el.

Emellett az eljárási szabályzat gyorsított, sürgősségi eljárásról is rendelkezik. A 86. cikk szerint az Országgyűlés akkor határozatképes, ha a képviselők többsége jelen van, és törvény elfogadásához a jelenlévő képviselők többségének szavazata szükséges, amennyiben a minősített többség nem előírás. A Nemzeti Tanács vétót nyújthat be az elfogadott törvény ellen, az Országgyűlés pedig a vétót az összes képviselő többségének szavazatával felülbíráhatja. Az (Alkotmány 90. cikkében szereplő) **jogalkotási népszavazást** (*Zakonodajni referendum*) a népszavazásról és a népi kezdeményezésekről szóló törvény (*Zakon o referendumu in o ljudski iniciativi*) szabályozza, és azt maga az Országgyűlés vagy a Nemzeti Tanács felkérésére a képviselők egyharmada vagy negyvenezer választópolgár kezdeményezheti. A választópolgároknak lehetőségük van arra, hogy az Országgyűlés által elfogadott törvényt – a **köztársasági elnök** (*Predsednik republike*) által történő kihirdetése előtt – megerősítsék vagy elutasítsák.

A köztársasági elnöknek az elfogadott törvényeket az elfogadást követő nyolc napon belül ki kell hirdetnie. Az Alkotmány 154. cikke szerint valamennyi jogszabályt ki kell hirdetni, mielőtt hatályba léphetne. Az állami szervek jogszabályait a Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapjában (*Uradni list Republike Slovenije*; UL RS), míg a helyhatósági rendeleteket és más helyi szabályozásokat a helyi közlönyökben teszik közzé.

Az **alkotmánymódosítást** az Alkotmányban meghatározott különleges eljárás szerint kell elfogadni. Az alkotmánymódosításra 20 országgyűlési képviselő, a kormány vagy 30 000 választópolgár tehet javaslatot. Az ilyen javaslat elfogadásáról az Országgyűlés a jelenlévő képviselők kétharmados többségével dönt, de módosítás csak az összes képviselő kétharmados többsége általi jóváhagyás esetén fogadható el. Az Alkotmány 87. cikke rögzíti, hogy az állampolgárok és más személyek jogait és kötelezettségeit a Szlovén Köztársaság Országgyűlése csak törvényben állapíthatja meg.

A Szlovén Köztársaságban az uniós intézmények által hozott **unións rendeletek és határozatok** közvetlenül alkalmazandóak. Az alkalmazhatóságnak nem feltétele a megerősítés és a Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapjában való közzététel.

A Szlovén Köztársaság által aláírt **nemzetközi szerződések** akkor lépnek hatályba, ha azokat az Országgyűlés különleges eljárás keretében megerősíti. A nemzetközi szerződéseket a kormány által előterjesztett törvényjavaslat elfogadása útján erősítik meg. A nemzetközi szerződés megerősítéséről szóló törvényt a jelenlévő képviselők egyszerű többségének szavazatával fogadják el, kivéve ha az Alkotmány vagy törvény másként rendelkezik.

Jogi adatbázisok

Jogi információs rendszer (*Pravno-informacijski sistem – PIS*)

A **Jogi Információs Rendszer** – a Szlovén Köztársaság rendelkezéseinek nyilvántartása (*Register predpisov Republike Slovenije*) össze van kapcsolva a többi állami szerv rendelkezéseinek gyűjteményével és a Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapjával.

Az Országgyűlés jogszabályai (*Zakonodaja državnega zbora*)

Az **Országgyűlés jogszabályai** adatbázis tartalmazza az Országgyűlés által tárgyalta valamennyi törvény és egyéb jogi aktus szövegét. Ezek közé a következők tartoznak:

a **törvények egységes szerkezetbe foglalt szövege** (*prečiščena besedila zakonov*) – a 2002. november 29. után elfogadott és a Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapjában közzétett törvények hivatalos, egységes szerkezetbe foglalt szövege, valamint 2007. június 17-től a nem hivatalos, egységes szerkezetbe foglalt szövegek;

elfogadott törvények (*sprejeti zakoni*) – az 1991. június 25-i függetlenné válás óta az Országgyűlés által elfogadott és a Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapjában közzétett törvények;

elfogadott jogi aktusok (*sprejeti akti*) – az 1996. november 28. óta az Országgyűlés által elfogadott és a Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapjában közzétett jogi aktusok;

törvénytervezetek (*predlogi zakonov*) – az aktuális országgyűlési ciklusban megvitatásra beterjesztett törvénytervezetek (az adatbázisban azok az elfogadott törvénytervezetek is szerepelnek, amelyeket a Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapjában még nem tettek közzé);

törvények olvasatai (*obravnavne zakonov*) (az eljárás végén) – az Országgyűléshez 1996. november 28. után megvitatásra benyújtott törvények valamennyi olvasatának archívuma;

jogi aktusok tervezetei (*predlogi aktov*) – az aktuális országgyűlési ciklusban megvitatásra beterjesztett aktustervezetek (az adatbázisban azok az elfogadott aktustervezetek is szerepelnek, amelyeket a Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapjában még nem tettek közzé);

jogi aktusok olvasatai (*obravnavne aktov*) (az eljárás végén) – az Országgyűlésnek 1996. november 28. után megvitatásra benyújtott aktusok valamennyi olvasatának archívuma;

rendelettervezetek (*predlogi odlokov*) – az aktuális országgyűlési ciklusban megvitatásra beterjesztett rendelettervezetek (az adatbázisban azok az elfogadott rendelettervezetek is szerepelnek, amelyeket a Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapjában még nem tettek közzé);

rendeletek olvasatai (*obravnavne odlokov*) (az eljárás végén) – az Országgyűlésnek 1996. november 28. után megvitatásra benyújtott rendeletek valamennyi olvasatának archívuma.

A Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapja (*Uradni list Republike Slovenije*; UL RS)

Minden nemzeti rendelkezést hivatalosan közzétesznek a **Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapjában**. Minden dokumentumot közzétesznek elektronikusan.

Kapcsolódó linkek

 [Az Országgyűlés jogszabályai](#)

 [Jogi Információs Rendszer](#)

 [A Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapja \(UL RS\)](#)

Utolsó frissítés: 20/07/2020

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Szlovákia

Ez az oldal Szlovákia jogrendszeréről nyújt tájékoztatást.

A szlovák jogrendről az **Európai Igazságügyi Hálózat: polgári jogi jogrend** oldalon talál információkat.

Jogforrások

Jogszabálytípusok – leírás

A „jogforrás” fogalmát három értelemben használják:

tartalmi értelemben vett jogforrások – a jog tartalmi forrásai

ismeretelméleti értelemben vett jogforrások – a jog megismerésének forrásai

formális értelemben vett jogforrások – a jog formális forrásai

A jogi normák létrejötte és kifejeződési formája szerint hagyományosan az alábbi jogforrástípusokat különböztetjük meg:

jogszokás,

precedens (bíró alkotta jog),

törvények,

normatív szerződések,

általános jogelvek,

ésszerű gondolkodás,

kortárs könyvek, jogi szakirodalom és szakértői vélemények,

nemzetközi szerződések, ha azokat megfelelően a Szlovák Köztársaság jogrendjének részévé tették.

A normák hierarchiája

A szlovák jogrend egyik alapelve a jogi normák hierarchiája. Ennek helyes megértése a jogszerűség szempontjából igen fontos mind a jogalkotási gyakorlatban, mind a végrehajtásban. A normák hierarchiája azonban nem egyszerűen logikai sorrend vagy alárendeltség kérdése. A hierarchia összefügg a **legitim hatalom** egész kérdésével, és magában foglalja a kategorikus imperatívuszt is, miszerint jogszabályt kizárólag az erre törvényileg felhatalmazott szerv, a törvényben meghatározott korlátok között, saját jogalkotási hatáskörén belül fogadhat el.

A jogszabályokat az úgynevezett „jogszabályi hierarchia” szerint osztályozzák. A **jogszabályi hierarchia** a jogszabályok azon tulajdonságára utal, amely szerint az egyik jogszabály a másikhoz (amelyik magasabban helyezkedik el a jogszabályi hierarchiában) képest alárendelt, vagy az egyik jogszabály egy, a jogszabályi hierarchiában magasabban elhelyezkedő jogszabályból származik. Egy, a jogszabályi hierarchiában különböző szinteken elhelyezkedő jogszabályokat érintő helyzetben az alacsonyabb szintű rendelkezés nem mondhat ellent a magasabb szintűnek, míg a magasabb szintű rendelkezés felülírhatja az alacsonyabb szintűt.

A jogszabályokat a jogszabályi hierarchia szerint a következőképpen osztályozhatjuk:

Elsődleges jogszabályok (törvények)

alkotmányos törvények (mindig elsődleges),

törvények (elsődleges vagy az alkotmányos törvényekből származtatott).

Másodlagos jogszabályok (a törvényi szint alatt)

kormányrendeletek – mindig másodlagos,

a központi kormányzati szervek jogszabályai – mindig másodlagos,

helyhatósági, illetve helyi önkormányzati (hatósági) jogszabályok – elsődleges vagy másodlagos,

a kormányzati szerveken kívüli más szervek által rendkívüli körülmények között kiadott jogszabályok – mindig másodlagos.

A jogszabályok rendszerében, amennyiben egy adott aktus elsőbbséget élvez, ez azt jelenti, hogy az összes egyéb jogi rendelkezésnek ebből az aktusból kell fakadnia, azzal összeegyeztethetőnek kell lennie, továbbá nem lehet azzal ellentétes. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy olyan esetben, amikor a hierarchia alsóbb szintjén álló valamely jogi rendelkezés ellentmond egy magasabb rangú rendelkezésnek, a magasabb rangú rendelkezést kell követni.

Intézményi keret

A jogszabályok elfogadásáért felelős intézmények

Az alábbiakban felsorolt szervek és hatóságok rendelkeznek hatáskörrel jogszabályok elfogadására (jogalkotó szervek):

a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsa – az alkotmány, alkotmányos törvények, törvények, a törvélynél magasabb rangú nemzetközi szerződések, törvényerejű nemzetközi szerződések,

a Szlovák Köztársaság kormánya – kormányrendeletek,

minisztériumok és más központi kormányzati szervek – végrehajtási rendeletek, végrehajtási határozatok és intézkedések,

helyi önkormányzati és városi gyűlések – általánosan kötelező rendeletek,

helyi önkormányzati és városi hatóságok, valamint helyi önkormányzati testületek – általánosan kötelező rendeletek.

A jogalkotási folyamat

A jogalkotási folyamat szakaszai:

törvényjavaslat benyújtása – a jogalkotási folyamat megindítása,

a törvényjavaslat vitája,

szavazás (döntés a törvényjavaslatról),

az elfogadott törvény aláírása,

a jogszabály kihirdetése (közzététele).

Döntéshozatali eljárás

A jogalkotási folyamat

Törvényjavaslat benyújtása – a jogalkotási folyamat megindítása

A 460/1992. sz. törvény (a szlovák alkotmány) 87. cikkének (1) bekezdése értelmében törvényjavaslatot az alábbiak nyújthatnak be:

a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának bizottságai,

a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának tagjai,

a Szlovák Köztársaság kormánya.

A törvényjavaslatok preambulumba, valamint szakaszokra tagolódnak.

A törvényjavaslat vitája

A Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának házszabálya értelmében (350/1996. sz. törvény) a törvényjavaslatok esetében három olvasatra kerül sor:

Az első olvasat keretében sor kerül a **törvényjavaslat** lényegének, vagyis „**filozófiájának**” általános vitájára. Ezen olvasat során a törvényjavaslathoz nem nyújtható be módosítás vagy kiegészítés.

A második olvasat alkalmával a Nemzeti Tanács erre kijelölt bizottságai megvitatják a törvényjavaslatot. Az Alkotmányügyi Bizottságnak minden törvényjavaslatot meg kell vizsgálnia, különösen a **szlovák alkotmánnyal**, az alkotmányos törvényekkel, a Szlovák Köztársaságra kötelező nemzetközi szerződésekkel, a törvényekkel és az uniós joggal **való összeegyeztethetőség** biztosítása érdekében. Ezt követően lehet **módosítást vagy kiegészítést benyújtani** a törvényjavaslatához, ezekről a bizottsági viták lezárulását követően szavaznak. Ezért a törvényjavaslat Nemzeti Tanács előtti vitáját megelőzően közölni kell egymáshoz a különböző álláspontokat. Amint a **Koordinációs Bizottság egy különleges határozattal jóváhagyta a bizottságok közös jelentését**, a törvényjavaslat a Nemzeti Tanács elé kerül. E jelentés képezi a Nemzeti Tanácsban folytatott vita, valamint a törvényjavaslatról a második olvasatban történő szavazás alapját.

A harmadik olvasat már csak a törvényjavaslat azon rendelkezéseire vonatkozik, amelyekhez a második olvasatban módosítást vagy kiegészítést fogadtak el. A harmadik olvasat során az országgyűlési képviselők kizárólag szövegezési, nyelvtani és helyesírási hibák kijavítására tehetnek javaslatot. Az egyéb hibák kijavítására irányuló módosítást vagy kiegészítést legalább harminc országgyűlési képviselőnek együttesen kell kezdeményeznie. E módosítások, illetve kiegészítések megvitatását követően a törvényjavaslat egészéről szavaznak.

Szavazás (döntés a törvényjavaslatról)

Törvény elfogadásához **a jelenlévő tagok abszolút többségének igenlő szavazata szükséges.**

Az alkotmány módosítása és kiegészítése, valamint egyes cikkeinek hatályon kívül helyezése kizárólag minősített többséggel, azaz a Nemzeti Tanács összes tagjai háromötödének (3/5 a 150-ből) igenlő szavazatával történhet.

A Nemzeti Tanács akkor határozatképes, ha tagjainak legalább a fele jelen van.

Az elfogadott törvény aláírása

Az elfogadott törvényt az alábbiak írják alá:

a Szlovák Köztársaság elnöke,

a Szlovák Köztársaság Nemzeti Tanácsának elnöke,

a Szlovák Köztársaság miniszterelnöke.

Ezen eljárási lépés magában foglalja az elfogadott törvényjavaslat tartalmának és végleges formájának, valamint az eljárási követelmények betartásának ellenőrzését. Aláírásokkal ezek a legmagasabb közjogi méltóságok hitelesítik a törvény szövegét.

Az elnök ún. „felfüggesztő vétőjoggal” rendelkezik, azaz tartalmi hibák miatt megtagadhatja az elfogadott törvény aláírását. Ezt követően észrevételeivel együtt ismételt tárgyalásra visszaküldi az elfogadott törvényt a Nemzeti Tanácsnak.

A visszaküldött törvény vonatkozásában ekkor második és harmadik olvasatra kerül sor. Ennek során a Nemzeti Tanács figyelembe veheti az elnök észrevételeit, de nem köteles ezt megtenni. A Nemzeti Tanács ismételt szavazással felülbíráhatja a „felfüggesztő vétőt”; ilyen esetben a törvényt ki kell hirdetni akkor is, ha hiányzik az elnök aláírása.

A jogszabály kihirdetése (közzététele)

A kihirdetés a jogalkotási folyamat utolsó szakasza. Az egész országban alkalmazandó jogszabályokat hivatalosan a Szlovák Köztársaság Jogszabályainak Gyűjteményében (*Zbierka zákonov*) hirdetik ki; e közzététel a szlovák Igazságügyi Minisztérium hatáskörébe tartozik. A Jogszabályok Gyűjteménye a Szlovák Köztársaság állami közzétételi eszköze. A Jogszabályok Gyűjteményét elektronikus és papír formában adják ki. A Jogszabályok Gyűjteményének elektronikus és papíralapú változata azonos joghatással bír és azonos a tartalmuk. A Jogszabályok Gyűjteményének elektronikus változata ingyenesen elérhető a Slov-Lex portálon keresztül.

Érvényesség/hatálybalépés

A jogszabály a Jogszabályok Gyűjteményében való kihirdetése napján lép érvénybe.

A jogszabály a Jogszabályok Gyűjteményében való kihirdetését követő 15. napon lép hatályba, amennyiben a jogszabály eltérő hatálybalépési időpontot nem határoz meg.

Az egyéb aktusok a Jogszabályok Gyűjteményében való kihirdetésük napján válnak kötelezővé.

A különböző jogforrások közötti összeütközések feloldása

Az alacsonyabb szintű jogi eszköz nem mondhat ellent a magasabb szintű jogi eszköznek.

Valamely jogi eszközt csak ugyanolyan vagy magasabb szintű jogi eszközzel lehet módosítani vagy hatályon kívül helyezni.

A gyakorlatban az azonos szintű jogszabályok közötti összeütközések feloldására vonatkozó szabály az, hogy egy újabb jogszabály módosítja vagy hatályon kívül helyezi a régebbit, illetve, hogy a különös norma módosítja vagy hatályon kívül helyezi az általános normát.

A Szlovák Köztársaság Alkotmánybírósága felülvizsgálja és dönt arról, hogy:

a törvények megfelelnek-e az alkotmánynak;

a kormányrendeletek és egyéb miniszteri vagy más központi kormányzati szervektől származó, általánosan kötelező jogi rendelkezések megfelelnek-e az alkotmánynak, az alkotmányos törvényeknek és a törvényeknek;

az autonóm egységek szervei által hozott, általánosan kötelező rendelkezések megfelelnek-e az alkotmánynak és a törvényeknek;

a központi közigazgatás helyi szervei által kiadott, általánosan kötelező jogi rendelkezések megfelelnek-e az alkotmánynak, a törvényeknek és más, általánosan kötelező jogi rendelkezéseknek;

az általánosan kötelező jogi rendelkezések megfelelnek-e a törvények kihirdetésére vonatkozóan meghatározott eljárásnak megfelelően kihirdetett nemzetközi szerződéseknek.

Amennyiben az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a jogi rendelkezések között összeegyeztethetatlenség áll fenn, az érintett rendelkezések – vagy azok egyes részei vagy bizonyos szabályai – hatályukat veszítik. Amennyiben a rendelkezéseket kibocsátó szerv a döntés meghozatalát követően a törvényben előírt határidőn belül a rendelkezéseket nem hozza összhangba a magasabb szintű jogszabályokkal, az érintett rendelkezések – vagy azok egyes részei vagy bizonyos szabályai – érvényüket veszítik.

Jogi adatbázisok

A Szlovák Köztársaság Igazságügyi Minisztériumának Slov-Lex adatbázisa

Az Igazságügyi Minisztérium „Elektronikus Jogszabálygyűjtemény (Slov-Lex)” portálja két összekapcsolt információs rendszeren alapul:

eZbierka (eGyűjtemény) – a jogszabályok címzettjei számára a jogszabályok és más előírások kötelező erejű, egységes szerkezetbe foglalt elektronikus szövegét biztosító információs rendszer

eLegislativa (eJogalkotás) – folyamatkezelő rendszer a jogalkotási folyamat minden szakaszához, a jogalkotóknak szánt, fejlett szerkesztési eszközökkel

Előnyök a célcsoportok számára:

A jogszabályok egyre növekvő száma és összetettsége miatt a gyakorlatban egyre nehezebb alkalmazni azt az alapvető jogelvet, amely szerint az érvényes és hatályos jogot mindenki ismeri, és mindenki tisztában van a jogaival és kötelezettségeivel. A Slov-Lex projekt elő fogja segíteni ezen elv végrehajtásának javítását azzal, hogy hatékony hozzáférést biztosít minden hatályos jogszabályhoz:

polgárok – a projekt e*Zbierka* részének előnyei különösen a hatályos jogszabályokhoz való, formai és tartalmi szempontból is jobb, ingyenes hozzáférés és az új jogszabályok jobb ismerete formájában fognak megnyilvánulni

jogászok – folyamatosan hozzáférnek majd a hatályos joghoz, és lehetőség lesz arra, hogy értesítést kapjanak a Szlovák Köztársaság vagy az Európai Unió új jogszabályairól, mind általában, mind pedig konkrétan a szakterületüket szabályozó jogszabályokról

vállalkozók – szintén folyamatosan és ingyenesen hozzáférnek majd a hatályos joghoz, és lehetőség lesz arra, hogy tájékoztatást kapjanak a Szlovák Köztársaság vagy az Európai Unió új jogszabályairól, mind általában, mind pedig konkrétan a tevékenységi területüket szabályozó jogszabályokról; a jobb szabályozási környezet kedvezőbb feltételeket fog teremteni az üzleti tevékenység számára, és csökkenteni fogja az üzleti tevékenységgel járó adminisztratív terhet

helyi és regionális hatóságok – folyamatos, ingyenes hozzáférést kapnak a hatályos jogszabályokhoz, ugyanakkor csökkenteni fog a rájuk nehezedő adminisztratív teher (az adminisztratív szempontból megterhelő és költséges kötelezettség, hogy munkanapokon hozzáférést biztosítsanak a Jogszabályok Gyűjteményéhez, amely kötelezettség a Gyűjteményre való előfizetéshez és papíralapú változatának archiválásához kapcsolódik), mivel ez felváltja majd azt a megterhelő kötelezettséget, hogy munkanapokon támogatott hozzáférést biztosítsanak a Jogszabályok Gyűjteményéhez

közigazgatási szervek – a projekt egyrészt folyamatos, ingyenes hozzáférést fog biztosítani a hatályos jogszabályokhoz, és másrészt csökkenti a jogalkotási folyamattal járó adminisztratív terhet és ezzel a pénzügyi költséget is, továbbá lehetőséget nyújt a jogalkotás és az uniós jogszabályok végrehajtása területén fennálló feladatok ellátásának javítására

igazságügyi hatóságok – folyamatos, gyors hozzáféréssel fognak rendelkezni a történelem bármely napján hatályos jogszabályokhoz, továbbá megtekinthetők lesznek az adott időpontban hatályos jogszabályokra való, bírósági határozatokban szereplő hivatkozások, amivel legalábbis részben kiküszöbölhetők lesznek egyes rutintevékenységek, és nőni fog a bírák és bírósági tisztviselők munkájának hatékonysága

jogalkotó hatóságok – hatékony eszközt kapnak a jogszabályok megszövegezéséhez és a jogalkotási folyamat kezeléséhez, ami bizonyos fókig enyhíteni fogja bürokratikus terheiket és lehetővé teszi számukra, hogy inkább a függőben levő javaslatok tartalmára összpontosítsanak.

Kapcsolódó linkek

 [Slov-Lex jogi és információs portál](#)

Utolsó frissítés: 25/04/2022

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

A tagállamok joga - Finnország

Ez az oldal a finnországi jogrendről nyújt információkat.

Jogforrások

A „jogforrások” kifejezés azokat a forrásokat jelenti, amelyekben a jogi rendelkezések megtalálhatók. Finnországban vannak nemzeti és nemzetközi jogforrások. Egyes források írottak, mások íratlanok. Az alábbiakban a valamennyi jogforrásra vonatkozó tudnivalókat foglaljuk össze.

Jogszabály-típusok – leírás

Nemzeti jogforrások

A legfontosabb nemzeti jogforrások az írott jogszabályok. A „jogszabályok” kifejezést ebben az összefüggésben tágan kell értelmezni, olyan módon, hogy az magába foglalja az Alkotmányt, a rendes törvényeket (a Parlament által hozott törvényeket), az – akár a köztársasági elnök, akár a Miniszterek Tanácsa, akár a minisztériumok által kibocsátott – rendeleteket, valamint a hierarchiában alacsonyabb fokon elhelyezkedő hatóságok által kibocsátott jogi rendelkezéseket. A hierarchiában alacsonyabb fokon elhelyezkedő hatóságok által kibocsátott jogi rendelkezéseket és a rendeleteket csak az Alkotmány vagy rendes törvény felhatalmazása alapján lehet kibocsátani, amely rendszerint megnevezi az ilyen szabály kibocsátására feljogosított állami szervet vagy hatóságot.

Olyan helyzetben, amikor nincs írott jog, az eljárási kódex 1. fejezetének 11. szakasza előírja, hogy a szokásjog szolgálhat jogforrásként. Ahhoz, hogy a szokásjog kötelező erejű legyen, annak méltányosnak kell lennie. A szokásjog hosszú időre nyúlik vissza, mostani fogalma pedig nem igazán körülhatárolt. A „szokásjog” manapság főként bizonyos állandó gyakorlatokat jelent, amilyenek például kereskedelmi tevékenységekben fordulnak elő. Mivel az írott jogi szabályozás ma már felettebb átfogó, a szokásjog manapság viszonylag csekély jelentőségű jogforrás. Néhány területen azonban – mint például a kötelmi jogban – a szokásjog igen szilárdan tartja magát még ma is.

Az előkészítő jogalkotási munka és a bírósági határozatok is jogforrást jelentenek. Az előkészítő jogalkotási munka a jogalkotó szándékáról biztosít tájékoztatást, ezért ezeket a dokumentumokat a jogszabályok értelmezésénél használják. A különböző bírósági határozatok közül jogforrásként a legfontosabbak a legfelsőbb bíróságok – jelesül a Legfelsőbb Bíróság és a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság – határozatai. E két bíróság határozatait hívják precedenseknek. Noha a precedensek jogilag nem kötelező erejűek, a gyakorlatban óriási jelentőséggel bírnak. Más bíróságok határozatai is fontosak lehetnek jogforrásként. Olyan helyzetekben, amikor egy alacsonyabb fokú bíróság határozata jogerős, az alacsonyabb fokú bíróságok gyakorlata óriási gyakorlati jelentőséggel bírhat.

A jogtudomány, az általános jogelvek, és a ténybeli érvek szintén nemzeti jogforrások. A jogtudomány feladata, hogy a jogrendszer tartalmát – a jogi rendelkezések értelmezését és osztályozását – feltárja, ennél fogva szintén jelentős helyet foglal el jogforrásként. Az általános jogelvek és a gyakorlati érvelések jogforrásként szintén jelentőséggel bírhatnak. Amint azt alább látni fogjuk, ezek a jogforrási hierarchiában alacsonyabb szinten találhatók, mint a fent említett más források.

Nemzetközi jogforrások és az uniós jog

Finnországban kötelező erejű jogforrások a nemzetközi megállapodások és a Finnország által vállalt egyéb nemzetközi kötelezettségek. A nemzetközi testületek azon gyakorlata, amely az ilyen megállapodásokra vonatkozik, szintén jogforrási jelentőséggel bír. Ilyen jogforrás például az Európa Tanács emberi jogi egyezménye; az Egyezmény értelmezése során tehát az Emberi Jogok Európai Bíróságának gyakorlata irányadó.

Finnországot az Európai Unió tagjaként kötik annak jogi aktusai, rendeletei és irányelvei is. Ezek az Európai Unió legfontosabb jogi aktusai. A rendeletek valamennyi tagállamban közvetlenül alkalmazandók, az uniós irányelveket pedig a tagállamoknak kell végrehajtaniuk. A jogi aktusok végrehajtása során ennél fogva az előkészítő munka némi jelentőséget kaphat az uniós jog értelmezése tekintetében, noha ez a jelentőség sokkal csekélyebb, mint amelyet az előkészítő munka a nemzeti jogszabályok esetén kap.

Más uniós szabályozási eszközök szintén ugyanúgy kötelezik Finnországot, mint más tagállamokat. Az Európai Közösségek Bíróságának döntései szintén jogforrási jelentőséggel bírnak, hiszen azok az uniós joganyag részét képezik.

Jogszabályi hierarchia

A finn jogforrásokat szokásosan a következő csoportokra osztják: erősen kötelező, gyengén kötelező és figyelembe veendő források. A törvények és a szokásjog erősen kötelező források, ennél fogva ezek foglalják el a hierarchiában a legmagasabb helyet. Ezek alkalmazása a jogérvényesítéssel foglalkozó hatóságok hivatalos feladata; figyelmen kívül hagyásuk pedig hivatali mulasztásnak minősül. A nemzeti jogszabályi hierarchia a következő:

Alkotmány

rendes törvények (a parlament által hozott törvények)

a köztársasági elnök, a Miniszterek Tanácsa és a minisztériumok által kibocsátott rendeletek

a hierarchiában alacsonyabb fokon elhelyezkedő hatóságok által kibocsátott jogi rendelkezések.

A gyengén kötelező jogforrások – jelesül azok, amelyek a hierarchiában lejjebb helyezkednek el – között szerepel az előkészítő jogalkotási munka és a bírósági határozatok. E források figyelmen kívül hagyása nem eredményez hivatali mulasztás miatti szankciót a jogérvényesítéssel foglalkozó hatósággal szemben, de nagyobb annak a valószínűsége, hogy a határozatot egy magasabb fokú bíróság előtt megtámadják. A figyelembe veendő jogforrások

kategóriában szerepel a jogtudomány, az általános jogelvek és a ténybeli érvek. A figyelembe veendő jogforrások nem kötelező erejűek, de azokat fel lehet használni egy érv alátámasztására, ennél fogva pedig azon jogalapok megerősítésére, amelyekre az adott határozat alapul.

A nemzetközi megállapodások a hierarchiában azonos helyet foglalnak el, mint a Finnországban végrehajtásukra elfogadott jogi eszközök. Így ha egy nemzetközi megállapodást törvénnyel hajtanak végre, a megállapodás rendelkezései a törvényi rendelkezések hierarchikus rangjával fognak rendelkezni. Ha azonban egy nemzetközi kötelezettséget rendelettel hajtanak végre, akkor annak rendelkezései a rendelet rendelkezéseivel megegyező hierarchikus rangja lesz. A végrehajtási rendelkezések tehát a hierarchia azonos fokán elhelyezkedő nemzeti rendelkezésekkel analógok.

Intézményi keretek

A jogszabályok elfogadásáért felelős intézmények

A finn Alkotmány értelmében Finnországban a jogalkotási hatáskört a Parlamentre ruházták. A Parlament hozza az összes rendes törvényt, valamint dönt az Alkotmány módosításairól. A Parlament által hozott törvények vagy alapvető jogszabályok bizonyos más szerveket is felruházhatnak meghatározott ügyekre vonatkozóan jogi rendelkezések kibocsátására irányuló hatáskörrel. Az ilyen felhatalmazás alapján a köztársasági elnök, a kormány és egy minisztérium bocsáthat ki rendeleteket. Amennyiben nincs arra vonatkozó rendelkezés, hogy kinek kell a rendeletet kibocsátania, azt a kormány bocsátja ki. Bizonyos körülmények között a hierarchiában alacsonyabb fokon elhelyezkedő hatóságot is felhatalmazhat a törvény meghatározott kérdésekre vonatkozó jogi rendelkezések megállapítására. Ez akkor fordul elő, amikor az érintett szabályok tárgyával összefüggő különleges indokok állnak fenn, és e szabályok anyagi jogi jelentősége nem követeli meg, hogy azokat törvény vagy rendelet állapítsa meg. E felhatalmazás hatókörét is egyértelműen kell meghatározni. Csak a fent említett testületek rendelkeznek hatáskörrel az általánosságban kötelező jogi rendelkezések kibocsátására.

Döntéshozatali eljárás

A jogi rendelkezések elfogadása és hatálybalépése

Egy jogszabály elfogadásához azt a kormány javaslatként vagy valamely parlamenti képviselő indítványára a Parlament elé kell terjeszteni megvitatásra. A kormány javaslatait a minisztériumok készítik el, és ezt követően a kormány plenáris ülésén vitatják meg. Ezután az elnöki ülésen hozzák meg azt a döntést, hogy a javaslatot a Parlament elé terjesztik-e.

A Parlamentben a kormány javaslata először előzetes vita tárgyát képezi, azután egy parlamenti bizottsághoz kerül megvitatásra. A bizottság szakértőket hallgat meg és jelentést készít a javaslatról. A kérdést azután a Parlament plenáris ülése elé terjesztik, ahol a vita alapjául a parlamenti bizottság jelentése szolgál. A törvényjavaslat elfogadására irányuló döntést a Parlament plenáris ülésén két olvasatban hozza meg. A Parlament a törvényjavaslatot módosítás nélkül elfogadhatja, módosíthatja, vagy elutasíthatja. A törvényjavaslat végleges sorsára vonatkozó döntés tehát a Parlament kezében van. A rendes törvényjavaslatokat a Parlament egyszerű többséggel fogadja el, míg az Alkotmány módosításához minősített többség szükséges.

Ha a Parlament a törvényjavaslatot elfogadta, azt jóváhagyásra a köztársasági elnök elé terjesztik. A törvény a törvényjavaslatban meghatározott időpontban lép hatályba, de csak azt követően, hogy azt a „Finnország Jogszabályai” című hivatalos közlőnyben közzétették.

A köztársasági elnök, a kormány vagy egy minisztérium által kibocsátott rendeleteket a kérdéssel foglalkozó minisztériumban készítik el. Elnöki rendeletek esetén a köztársasági elnök a kormány által előterjesztett javaslatok alapján eljárva dönt egy-egy rendelet kibocsátásáról. A kormányrendeletek kibocsátásáról a kormány plenáris ülésein döntenek, a miniszteri rendeletek kibocsátásáról pedig az érintett minisztérium dönt. Minden rendeletet közzétesznek a „Finnország Jogszabályai” című közlőnyben. A rendeletek az azokban meghatározott időpontban lépnek hatályba, nem léphetnek azonban hatályba a „Finnország Jogszabályai”-ban való közzétételük napját megelőzően.

A hierarchiában alacsonyabb fokon elhelyezkedő hatóságok által megállapított jogi rendelkezéseket – amelyeket a gyakorlatban általában döntéseknek, vagy szabályoknak és rendelkezéseknek neveznek – az érintett hatóság készíti elő, amely egyszersmind elfogadásukról is dönt. A hierarchiában alacsonyabb fokon elhelyezkedő hatóságok által elfogadott rendelkezések az előírt időpontban lépnek hatályba, és azokat az érintett hatóság szabályainak és rendelkezéseinek tárában teszik közzé.

Jogi adatbázisok

Finlex

A **Finlex** egy több mint harminc adatbázist tartalmazó jogi adatbank. A Finlexen szereplő jogszabályi információ hat adatbázisra tagolódik. Ez többek között a következőket tartalmazza:

- a finn törvények és rendeletek fordításainak adatbázisa, beleértve a finn Parlament jogi aktusainak fordításait (többnyire angolul),
- a törvények és rendeletek egységes szerkezetbe foglalt szövegei (finnül és svédül),
- a törvények vagy rendeletek módosításainak jegyzékét tartalmazó referencia-adatbázis,
- a lapp (számi) nyelvű törvények és rendeletek.

A finn törvények és rendeletek (jobbára angol nyelvű) fordításait egyetlen adatbázis tartalmazza. A törvények és rendeletek eredeti szövegei külön adatbázisokban vannak. A legfrissebb törvényeket Finnország jogszabályainak elektronikus gyűjteménye tartalmazza.

A Finlexen található ítélkezési gyakorlat több mint tíz adatbázisból áll. Ezek között szerepel a Legfelsőbb Bíróság ítélkezési gyakorlata, valamint a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság, a fellebbviteli bíróságok, a közigazgatási bíróságok és a szakosított bíróságok ügyei.

A Finlex más adatbázisai tartalmazzák a nemzetközi szerződéseket, a másodlagos jogszabályokat és a kormány törvényjavaslatait.

Az adatbázishoz való hozzáférés **ingyenes**.

Egyéb adatbázisok

A Finlex mellett Finnországban léteznek jogszabályokat, ítélkezési gyakorlatot, a kormány törvényjavaslatait, valamint jogi szakirodalmat tartalmazó adatbázisok. Az **Edilex** és a **Suomen laki** átfogó internetes jogi tájékoztató szolgáltatásokat nyújt. Az Edilex és a Suomen laki a nemzeti jogszabályok és az ítélkezési gyakorlat adatbázisait tartalmazza, más anyagokkal együtt. A szolgáltatások többségére elő kell fizetni. Finnországban emellett a WSOYPro nyújt kereskedelmi jogi tájékoztató szolgáltatást. A legtöbb anyaghoz csak előfizetők férhetnek hozzá.

Utolsó frissítés: 02/02/2021

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

A tagállamok joga - Svédország

Ez az oldal a svédországi jogrendszerről nyújt tájékoztatást.

Jogforrások

Svédországban négy fő jogforrás van: a jogszabályok, a jogszabály-előkészítő anyagok, az ítélkezési gyakorlat és a tudományos szakirodalom.

Az elsődleges jogforrást a **jogszabályok** jelentik, amelyeket a svéd törvénytárban tesznek közzé és hirdetnek ki. A jogszabályok típusai: törvények, kormányrendeletek és rendeletek. A törvényeket a svéd parlament (Riksdag) fogadja el, a kormányrendeleteket a kormány, a rendeleteket pedig a hatóságok bocsátják ki.

A **Riksdag** az egyetlen olyan köztestület, amely új törvényeket alkothat vagy a már meglévő törvényeket módosíthatja. A már elfogadott jogszabályokat csak a parlament által meghozott új határozattal módosíthatóak vagy helyezhetők hatályon kívül.

A bíróságok **ítélkezési gyakorlata** fontos szerepet játszik a jogszabályok alkalmazásánál. Ez különösen vonatkozik a legmagasabb szintű döntésekre, a Legfelsőbb Bíróságra és a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságra határozataira.

A **jogszabálytervezetek előkészítő anyagait**, vagyis a jogalkotási folyamat során megalkotott szövegeket szintén felhasználják a jogszabályok alkalmazásánál.

Döntéshozatali eljárás

Általában a kormány tesz javaslatot új jogszabályokra vagy a meglévő jogszabályok módosítására. Mielőtt a kormány új törvényjavaslatot terjeszt a Riksdag elé, általában alaposan meg kell vizsgálnia a rendelkezésre álló alternatív megoldásokat. Ezt a feladatot egy kifejezetten erre a célra kinevezett vizsgálóbizottság végzi el.

A Riksdag azt követően határoz a javasolt törvény vagy módosítás elfogadásáról, hogy a javaslatot egy, a parlament képviselőiből álló parlamenti bizottság megvitatta. Tizenöt ilyen bizottság működik, mindegyik saját feladatkörrel (pl. közlekedés vagy oktatás) rendelkezik.

A bizottság jelentés formájában ajánlásokat fogalmaz meg a képviselőház számára arról, hogy a Riksdag hogyan határozzon a kormány és tagjai javaslatáról. Ezt követően a parlamenti képviselők megvitatják a törvényjavaslatot, majd meghozzák döntésüket.

A kormány felel a parlamenti döntések végrehajtásáért, valamint azért, hogy a végrehajtásra a Riksdag szándékainak megfelelően kerüljön sor. A kormányt e feladata ellátásában a kormányzati intézmények segítik, ideértve a minisztériumokat és mintegy 300 állami szervet is.

Valamennyi törvényt és kormányrendeletet a svéd törvénytárban (*Svensk Författningssamling* – SFS) teszik közzé, amely nyomtatott formában és az interneten is elérhető.

Jogi adatbázisok

A közigazgatásra vonatkozóan jogi tájékoztatást a **Lagrummet** elnevezésű portál tartalmazza. Ezen a honlapon a kormánnyal, a parlamenttel, a fellebbviteli bíróságokkal és a kormányzati szervekkel kapcsolatos jogi tájékoztatásra mutató linkek találhatók.

A honlap **ingyenesen** elérhető.

Utolsó frissítés: 05/12/2023

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

A tagállamok joga - Anglia és Wales

Ez az oldal az Egyesült Királyság jogáról és a jogrendszerével kapcsolatos jogi adatbázisokról nyújt tájékoztatást, különös tekintettel Anglia és Wales jogrendszerére.

Jogforrások

Az Egyesült Királyság Anglia és Wales joghatósága alá tartozó területén a főbb jogforrások a következők:

elsődleges jogi aktusok, vagyis **az Egyesült Királyság Parlamentje és a walesi Nemzetgyűlés által hozott törvények**, valamint **a walesi Nemzetgyűlés által hozott egyéb jogi aktusok** (Measures);

az európai unió jog;

másodlagos (vagy alárendelt) jogi aktusok, vagyis az uralkodó, az Egyesült Királyság kormánya, a walesi Nemzetgyűlés kormánya vagy más hatóság által hozott, **törvényen alapuló jogi aktusok** (statutory instruments). Az alárendelt jogi aktusok **közigazgatási rendelet** (administrative order) formáját is ölthetik;

A bírósági határozatok alapján fejlődő **szokásjog** (common law).

Jogszabálytípusok – leírás

Az **elsődleges jogi aktusokat**, vagyis a Parlament által elfogadott törvényeket az Egyesült Királyság Londonban ülésező Parlamentje hozza; ezek az Egyesült Királyság egész területén, illetve egyes részein alkalmazandók. Átruházott hatáskörében a walesi Nemzetgyűlés törvényt fogadhat el **a Wales kormányáról szóló, 2006. évi törvény** 7. mellékletében felsorolt húsz területen. Az uralkodó előjoga, hogy egyéb, különböző formákat öltő elsődleges jogi aktusokat alkosson; ilyenek például a királyi Államtanács által hozott rendeletek (Orders in Council), a nyilatkozatok (Proclamations), a királyi parancsok (Royal Warrants), a királyi utasítások (Royal Instructions), a rendeletek (Regulations) és az adománylevelek (Letters Patent).

A **másodlagos jogi aktusok** a királyi Államtanács által hozott rendelet útján vagy átruházott hatáskör alapján, illetve miniszter, minisztérium, a walesi miniszterek vagy egyéb szerv vagy személy által hozhatók. Ezeket felhatalmazáson alapuló vagy másodlagos jogi aktusoknak is nevezzük, míg a hatáskört átruházó jogi aktusokat angolul *enabling Act*, *empowering Act* vagy *parent Act* néven említik. A másodlagos jogi aktusok megnevezése a királyi Államtanács által hozott rendelet (Order in Council), illetve rendelet vagy szabály (Regulations vagy Rules) lehet, amelyeket együttesen törvényen alapuló jogi aktusnak vagy szabálynak (Statutory Instruments vagy Statutory Rules) nevezünk.

1999 júliusában az Egyesült Királyság Parlamentjének egyes jogalkotói hatásköreit a Cardiffban ülésező walesi Nemzetgyűlésre ruházták át. A Nemzetgyűlés a Walesre vonatkozó, törvényen alapuló jogi aktusok megalkotására kapott hatáskört, azonban a walesi ügyekre vonatkozó elsődleges jogi aktusok megalkotása az Egyesült Királyság Parlamentjének hatáskörében maradt. **A Wales kormányáról szóló, 2006. évi törvény** alapján a Nemzetgyűlés az olyan walesi ügyeket érintő elsődleges jogi aktusok (Measures) megalkotására kapott hatáskört, amelyek tekintetében az Egyesült Királyság Parlamentje jóváhagyta a törvényben meghatározott tárgyú, jogalkotói hatáskörrel szóló rendeleteket (Legislative Competence Orders). Ezeket a jogi aktusokat azonban jóváhagyásra a királyi Államtanács elé kell terjeszteni, mielőtt törvényerőre emelkednek. A Nemzetgyűlés a gazdasági fejlesztéssel, az oktatással, a környezettel, az egészségügygel, a lakhatással, az idegenforgalommal és a közlekedéssel kapcsolatos ügyekben rendelkezik feladatkörökkel; a polgári és a büntetőjog területén azonban nem. A Nemzetgyűlés és a walesi miniszterek (a walesi Nemzetgyűlés kormánya) által meghozott walesi jogi aktusok angol és walesi nyelven egyaránt elkészülnek.

Az Egyesült Királyság nevében **nemzetközi szerződések** megkötésére a Korona, vagyis királyi előjoga (Royal Prerogative) alapján az uralkodó jogosult, az Egyesült Királyság kormányától kapott javaslatnak megfelelően. Az Egyesült Királyság Parlamentje a szerződések megkötésében jelenleg nem vesz részt hivatalosan; az azonban az adott szerződés értelmében az Egyesült Királyság jogszabályait módosítani kell vagy állami forrásokat kell igénybe venni, a Parlament erről a szokásos módon szavazást tart. Mivel valamennyi európai uniós szerződés Egyesült Királyság területén történő végrehajtása külön jogi aktus meghozatalát igényli, ezeket a szerződéseket a Parlament ellenőrzi. Az alkotmányreformról és a kormányzásról szóló, 2010. évi törvény

hatálybalépésétől kezdve valamely szerződést csak abban az esetben lehet majd megerősíteni, ha a) a Parlamenthez történő benyújtás pillanatában a kormány egyik minisztere rendelkezik a szerződés egy példányával, b) a szerződést közzétették, és c) 21 ülésnap eltelt anélkül, hogy a Parlament valamelyik háza kifogásolta volna a szerződés megerősítését.

Jogszábályi hierarchia

Ha az egyes jogforrások között ütközés merül fel, az ilyen helyzetet elsősorban a bíróságok rendezik. A jogszabályok értelmezésével kapcsolatos viták szintén a bíróságok elé kerülnek. Mivel azonban az Egyesült Királyságnak nincs „írott alkotmánya”, a Parlament által megalkotott törvényeket alkotmányellenesség címén nem lehet bíróságon megtámadni. A „**parlamentí szuverenitás alkotmányos tana**” értelmében a legfőbb jogalkotó szerv az Egyesült Királyság Parlamentje, amely tehát bármilyen jogi aktust meghozhat vagy hatályon kívül helyezhet, és a Parlament által elfogadott törvényeket egyetlen más szerv sem helyezheti hatályon kívül, és érvényességüket sem vonhatja kétségbe.

A parlamentí szuverenitás tana azonban az Egyesült Királyság európai uniós tagsága következtében módosult. Az Európai Közösségekről szóló 1972. évi törvény értelmében az európai uniós jog Anglia és Wales (valamint Skócia és Észak-Írország) jogának részét képezi. A nemzeti jogszabályokat a lehetőségekhez képest úgy kell értelmezni, hogy összhangban legyenek az uniós joggal.

Az emberi jogokról szóló, 1998. évi törvény – amely az Emberi Jogok Európai Egyezményét beépítette az Egyesült Királyság jogába – újabb jogosítvánnyal ruházta fel a bíróságokat a Parlament törvényeinek kifogásolására. A nemzeti jogszabályokat a lehetőségekhez képest úgy kell értelmezni, hogy azok összhangban legyenek az Egyezményben foglalt jogokkal.

A bíróságok és különösen a fellebbviteli **bíróságok határozatai** fontos szerepet játszanak a jog fejlődésében. Amellett, hogy ezek a határozatok a jogi aktusok értelmezését tekintve irányadók, a korábbi ügyekben hozott bírósági határozatokból származtatható (és ezért esetjognak is nevezett) szokásjog (common law) alapját is jelentik.

Azt a kérdést illetően, hogy mely bíróságok határozatai mely egyéb bíróságokra nézve kötelezőek, az általános elv az, hogy a bíróságokat a magasabb fokú bíróság által hozott korábbi határozatok kötik.

Az európai uniós jogot érintő ügyekben a legmagasabb szintű fórum az **Európa Unió Bírósága**. Az Egyesült Királyság legfelsőbb bíróságaként eleinte a Lordok Háza bírói jogkörrel rendelkező tagjai (Law Lords) jártak el, őket azonban 2009. október 1-jével felváltotta az újonnan alakult Legfelsőbb Bíróság. A Legfelsőbb Bíróság első bírójává a Lordok Háza bírói jogkörrel rendelkező tagjait nevezték ki, a Bíróság elnöke pedig vezetőjük (Senior Law Lord) lett.

Intézményi keretek

A jogszabályok elfogadásáért felelős intézmények és a döntéshozatali eljárás

Az elsődleges jogi aktusokat az **Egyesült Királyság** Londonban ülésező **Parlamentje** alkotja. Ahhoz, hogy egy **törvényjavaslat** (Bill) a Parlament által hozott törvény erejére emelkedjen, azt a Parlament mindkét házának, az Alsóháznak és a Lordok Házának is el kell fogadnia. Ennek során mindkét ház az alábbi eljárási szakaszokat követi:

első olvasat (a törvényjavaslat hivatalos ismertetése vita nélkül);

második olvasat (általános vita);

bizottsági szakasz (részletes vizsgálat, vita és módosítások – az Alsóházban erre a szakaszra általában az adott törvényjavaslat vizsgálatára kijelölt bizottságban [public bill committee] kerül sor);

jelentéstételi szakasz (lehetőség további módosítások előterjesztésére);

harmadik olvasat (az utolsó vita lehetősége; módosításokat már csak a Lordok Háza tehet).

Ha mindkét Ház elfogadja a törvényjavaslatot, azt visszaküldik abba a Házba, ahol azt előterjesztették; itt pedig megvizsgálják a másik Ház által javasolt módosításokat.

A végleges szöveg elfogadásához mindkét Ház jóváhagyása szükséges. A törvényjavaslat szövegét a két Ház egymásnak több alkalommal is megküldheti, mielőtt annak minden egyes szavát elfogadnák. Ha ez bekövetkezik, a törvényjavaslatot királyi jóváhagyásra (Royal Assent) terjesztik elő.

Elsődleges jogszabályokat a **walesi Nemzetgyűlés** is alkot. Ahhoz, hogy egy törvényjavaslat a Nemzetgyűlés által hozott törvény erejére emelkedjen, azt meg kell vizsgálnia és el kell fogadnia a Nemzetgyűlésnek, az uralkodónak pedig jóvá kell hagynia. A Nemzetgyűlés által hozott törvény olyan jogszabály, amelynek betartása Walesen belül a teljes alkalmazási területén kikényszeríthető.

A kormány által benyújtott törvényjavaslat nemzetgyűlési vizsgálata általában négy szakaszból áll:

1. szakasz: a törvényjavaslat vagy a jogi aktus alapelveinek bizottság (vagy bizottságok) általi vizsgálata, ezen alapelvek Nemzetgyűlés általi elfogadása;
2. szakasz: a törvényjavaslat vagy a jogi aktus, valamint a Nemzetgyűlés tagjai által javasolt esetleges módosítások részletes bizottsági vizsgálata;
3. szakasz: a törvényjavaslat vagy a jogi aktus, valamint a Nemzetgyűlés tagjai által javasolt esetleges módosítások részletes nemzetgyűlési vizsgálata (a Nemzetgyűlés által vizsgálandó módosítások körét az elnök határozza meg);
4. szakasz: a Nemzetgyűlés szavazást tart a javasolt jogi aktus végleges szövegének elfogadásáról.

Ha egy törvényjavaslatot az Egyesült Királyság Parlamentje vagy a walesi Nemzetgyűlés minden parlamenti szakaszban elfogadott, azt **királyi jóváhagyás** (Royal Assent) céljából az uralkodó elé terjesztik, majd a szöveg **törvény** (Act) erejére emelkedik. A walesi Nemzetgyűlés egyéb jogi aktusait (Measure) jóváhagyásra a királyi Államtanács elé kell terjeszteni.

Elsődleges jogi aktust általában csak egy újabb elsődleges jogi aktus módosíthat vagy helyezhet hatályon kívül. Bizonyos kivételes esetekben azonban törvényen alapuló jogi aktus útján is sor kerülhet a módosításra vagy a hatályon kívül helyezésre. Ilyen eset lehet az európai uniós kötelezettségek végrehajtása, vagy a szabályozási terhek mérséklésére vagy megszüntetésére irányuló, jogalkotási reform keretében hozott jogi aktus. Az említett rendelkezéseket azonban elfogadásukat megelőzően a Parlament mindkét Házának megerősítő határozata útján jóvá kell hagyni.

Az elsődleges jogi aktusok az adott törvényben (Act) vagy jogi aktusban (Measure) foglalt, **hatályba léptető rendelkezéseknek** megfelelően lépnek hatályba.

Az adott törvény vagy jogi aktus meghatározhatja a hatálybalépés napját. Ez a nap megegyezhet a királyi jóváhagyás (Royal Assent) napjával, illetve lehet meghatározott (általában legalább a királyi jóváhagyás napját két hónappal követő) nap, vagy pedig egy miniszter vagy minisztérium által hatályba léptető rendelet (commencement order, egyfajta törvényen alapuló jogi aktus) útján meghatározott nap. Az is lehetséges, hogy a törvény különböző rendelkezései eltérő időpontban lépnek hatályba.

A másodlagos jogi aktusok hatálybalépésének napját általában maga a jogi aktus határozza meg. A hatálybalépés napját kivételes esetben a hivatalos közlönyben (London Gazette) közzétett értesítés útján is közölhetik.

Jogi adatbázisok

A Nemzeti Levéltár által üzemeltetett [Legislation.gov.uk](https://www.legislation.gov.uk) oldal az Egyesült Királyság jogszabályainak hivatalos gyűjteménye.

A Legislation.gov.uk oldal hozzáférést biztosít az Egyesült Királyság valamennyi joghatósági területének (Anglia, Skócia, Wales és Észak-Írország) jogszabályaihoz. Az oldal 1988-tól kezdve az összes általános hatályú jogszabályt tartalmazza; emellett megtalálható benne a legtöbb, 1988 előtti elsődleges jogi aktus eredeti és felülvizsgált változata, valamint 1948-tól kezdve számos, még ma is hatályban lévő másodlagos jogszabály.

Utolsó frissítés: 12/06/2017

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [en](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

A tagállamok joga - Észak-Írország

Ez az oldal az Egyesült Királyság jogáról és jogi adatbázisairól nyújt tájékoztatást, különös tekintettel Észak-Írország jogrendszerére.

Jogforrások

Az Egyesült Királyság Észak-Írország joghatósága alá tartozó területén a főbb jogforrások a következők:

elsődleges jogi aktusok az Egyesült Királyság Parlamentjének törvényei (Acts of the United Kingdom Parliament) és az Észak-ír Nemzetgyűlés törvényei (Acts of the Northern Ireland Assembly) formájában. Észak-Írországra vonatkozóan egyes elsődleges jogi aktusokat a királyi Államtanács (Sovereign in Council) is meghozhat, rendelet (Orders in Council) formájában (törvényen alapuló jogi aktusok – statutory instruments).

európai uniós jog

másodlagos (vagy alárendelt) jogi aktusok Észak-Írország törvényen alapuló jogi aktusai vagy szabályai formájában. További alárendelt jogi aktusok közigazgatási rendeletek (administrative orders) formájában keletkezhetnek.

A bírósági határozatok alapján fejlődő **szokásjog** (common law).

Jogszabálytípusok – leírás

Az elsődleges jogi aktusokat, vagyis a **Parlament által elfogadott törvényeket** az Egyesült Királyság Londonban ülésező Parlamentje hozza, amelyek az Egyesült Királyság egész területén, illetve annak egyes részein alkalmazandók. Az Egyesült Királyság Parlamentje emellett átruházott egyes jogalkotói hatásköröket más parlamentekre és nemzetgyűlésekre, és ennek értelmében az utóbbiak jogosultak bizonyos témákban kizárólag a saját joghatóságukon belül alkalmazandó elsődleges jogi aktusok megalkotására. Különböző előjogaiból adódóan más elsődleges jogi aktusokat az uralkodó is hozhat, mint például a királyi Államtanácsban hozott rendeletek, megállapodások, királyi figyelmeztetések, utasítások, szabályok és adománylevelek.

A másodlagos jogi aktusok az Államtanácsban eljáró Királynő, vagy általa átruházott hatáskör alapján miniszter, minisztérium, Észak-Írország kormánya vagy egyéb szerv vagy személy által hozhatók. Ezeket **hatáskör-átruházás útján meghozott vagy másodlagos jogi aktusoknak** is nevezzük, míg a hatáskört átruházó jogi aktusokat angolul enabling Act, empowering Act vagy parent Act néven említik. A másodlagos jogi aktusok megnevezése különböző lehet, mint a királyi Államtanácsban hozott rendelet (Order in Council) vagy szabály (regulations vagy rules) lehet, amelyeket együttesen törvényen alapuló jogi aktusnak vagy szabálynak (statutory instruments vagy statutory rules) nevezünk.

Észak-Írországban a jogszabályok olyan törvények vagy jogi aktusok, amelyeket az Egyesült Királyság Parlamentje, az Észak-ír Parlament (1921–1972) vagy a belfasti székhelyű Észak-ír Nemzetgyűlés fogad(ott) el. Egyes időszakokban Észak-Írország átruházott hatáskörrel rendelkező kormányainak működése szünetelt, és a jogalkotás jórészt „királyi Államtanács által hozott rendeletek” formájában történt, amelyek ugyan gyakorlatilag másodlagos jogi aktusok, mégis elsődleges jogi aktusként kerülnek alkalmazásra. Észak-Írország jogszabályai között találhatunk törvényen alapuló szabályokat – másodlagos vagy alárendelt jogi aktusokat – amelyek az Egyesült Királyság Parlamentje által hozott törvénynek, a királyi Államtanácsban hozott valamely rendeletnek vagy az Észak-ír Nemzetgyűlés által hozott törvénynek a felhatalmazása alapján jöttek létre.

Az Egyesült Királyság nevében **nemzetközi szerződések** megkötésére a Korona, vagyis királyi előjoga (Royal Prerogative) alapján az uralkodó jogosult, az Egyesült Királyság kormánya által adott tanácsnak megfelelően eljárva. Az Egyesült Királyság Parlamentje a szerződések megkötésében hivatalosan nem vesz részt, azonban ha az adott szerződés értelmében az Egyesült Királyság jogi aktusait módosítani kell, vagy állami forrásokat kell igénybe venni, a Parlament erről a szokásos módon szavazást tart. Mivel valamennyi európai uniós szerződés esetében külön jogi aktus meghozatala szükséges az Egyesült Királyság területén történő végrehajtáshoz, ezeket a szerződéseket a Parlament ellenőrzi. A 2010-es alkotmányreformról és kormányzásról szóló törvény 20–25. szakasza 2010. november 11-én lépett hatályba, amelynek értelmében ettől az időponttól kezdve valamely szerződést csak abban az esetben lehet megerősíteni, ha a) a kormány egyik minisztere rendelkezik a szerződés hitelesített másolatával a Parlamenthez történő benyújtás pillanatában, b) a szerződést közzétették, és c) 21 ülésnap eltelt anélkül, hogy a Parlament valamelyik háza tiltakozott volna a megerősítés ellen.

Jogszabályi hierarchia

Ha az egyes jogforrások között ütközés merül fel, az ilyen helyzetet elsősorban a bíróságok rendezik. A jogi aktusok értelmezésével kapcsolatos vitákat szintén a bíróságok rendezik. Mivel azonban az Egyesült Királyságnak nincs „írott” alkotmánya, a Parlament által megalkotott törvényeket alkotmányellenesség címén nem lehet kifogásolni. **A „parlamentí szuverenitás alkotmányos tana”** értelmében a legfőbb jogalkotó szerv az Egyesült Királyság Parlamentje, amely tehát bármilyen jogi aktust meghozhat vagy hatályon kívül helyezhet, és a Parlament által elfogadott törvényeket egyetlen más szerv sem helyezheti hatályon kívül, és érvényességüket sem kifogásolhatja.

A parlamentí szuverenitás tana azonban az Egyesült Királyság európai uniós tagsága révén módosult. Az Európai Közösségekről szóló, 1972. évi törvény erejénél fogva az európai uniós jog Észak-Írország jogának részét képezi. A nemzeti jogszabályokat a lehetőségekhez képest úgy kell értelmezni, hogy összhangban legyenek az uniós joggal.

Az emberi jogokról szóló, 1998. évi törvény, amely az Emberi Jogok Európai Egyezményét beépítette az Egyesült Királyság jogába, a bíróságoknak újabb jogosítványt ad a Parlament törvényeinek kifogásolására. A nemzeti jogszabályokat a lehetőségekhez képest úgy kell értelmezni, hogy összhangban legyenek az Egyezményben foglalt jogokkal.

A bíróságok határozatai, különösen a fellebbviteli bíróságoké, fontos szereppel bírnak a jog fejlődésében. Amellett, hogy ezek a határozatok a jogi aktusok értelmezését tekintve irányadóak, a korábbi ügyekben hozott bírósági határozatokból származtatható (és ezért esetjognak is nevezett) **szokásjog (common law) alapjátis** jelentik. Főszabályként a bíróságokat kötik a magasabb fokú bíróságok által korábban hozott határozatok. Az európai uniós jogot érintő ügyekben a legmagasabb szintű fórum az Európa Unió Bírósága. Az Egyesült Királyság legfelsőbb bíróságaként a törvény lordjai (Law Lords) működtek a Lordok Házán belül, azonban 2009. október 1-jén őket felváltotta az újonnan alakult Legfelsőbb Bíróság. A jelenlegi törvény lordjai lettek a Legfelsőbb Bíróság első bírái és a legmagasabb beosztásban lévő törvény lordja lett a bíróság elnöke.

Intézményi keretek

A jogszabályok elfogadásáért felelős intézmények és a döntéshozatali eljárás

Az elsődleges jogi aktusokat az **Egyesült Királyság Londonban ülésező Parlamentje** alkotja. Ahhoz, hogy egy **törvényjavaslat** (bill) a Parlament által hozott törvény erejére emelkedjen, azt a Parlament mindkét házának, az Alsóháznak és a Lordok Házának is el kell fogadnia. Ennek során mindkét ház az alábbi eljárási szakaszokat követi:

első olvasat (a törvényjavaslat hivatalos ismertetése vita nélkül);

második olvasat (általános vita);

bizottsági szakasz (részletes vizsgálat, vita és módosítások. Az Alsóházban erre a szakaszra általában az adott, általánosan alkalmazandó törvényjavaslat vizsgálatára kijelölt bizottság (public bill committee) keretében kerül sor.);

jelentéstételi szakasz (lehetőség további módosítások előterjesztésére);

harmadik olvasat (az utolsó vita lehetősége; módosításokat már csak a Lordok Háza tehet);

Ha mindkét ház elfogadja a törvényjavaslatot, visszaküldik az első Házb (ahol előterjesztették), hogy megvizsgálják a másik Ház módosításait.

A végleges szöveg elfogadásához mindkét Ház jóváhagyása szükséges. A törvényjavaslat szövegét a két Ház egymásnak több alkalommal is megküldheti, mielőtt annak minden egyes szavát elfogadnák. Ha ez bekövetkezik, a törvényjavaslatot királyi jóváhagyásra (Royal Assent) terjesztik elő.

Az **Észak-ír Nemzetgyűlésben**, hasonló eljárás zajlik (ideértve a javaslat előterjesztését, áttekintését, megvitatását és megszavazását), jölehet az átruházott hatáskörrel rendelkező Nemzetgyűlés csak egykamarás. Törvényjavaslatot a miniszterek, a bizottságok és az egyes képviselők terjeszthetnek elő, akik a javaslatot benyújtják a Nemzetgyűlés előadójának a Nemzetgyűlés általi áttekintés céljából. Ha az előadó megállapítja, hogy a javaslat a Nemzetgyűlés hatáskörébe tartozik, a javaslatot a képviselőház elé terjeszti, amely azt megvitatja. Ezt követően a javaslat a megfelelő, törvényben meghatározott bizottság elé kerül vizsgálat céljából. A bizottság jelentést tesz a Nemzetgyűlésnek, ezáltal a képviselők részletesen áttekinthetik a javaslatot, és módosításokat nyújthatnak be. A javaslatot ezt követően a Nemzetgyűlés tárgyalja, majd végső szavazásra kerül sor.

Ha egy törvényjavaslatot az Egyesült Királyságban vagy az Észak-ír Nemzetgyűlésben valamennyi parlamenti szakaszban jóváhagynak, a javaslatot megküldik az uralkodónak királyi jóváhagyásra, és a javaslat ezt követően **törvényerőre** emelkedik.

Elsődleges jogi aktust általában csak másik elsődleges jogi aktus **módosíthat vagy helyezhet hatályon kívül**. Bizonyos kivételes esetekben azonban a módosításra vagy a hatályon kívül helyezésre törvényen alapuló jogi aktus útján is sor kerülhet. Ilyen eset lehet az európai uniós kötelezettségek végrehajtása, vagy pedig a szabályozási teher mérséklésére vagy megszüntetésére irányuló, jogalkotási reform keretében hozott jogi aktus. Az említett rendelkezéseket azonban elfogadásukat megelőzően a Parlament mindkét Házának megerősítő határozata útján jóvá kell hagyni.

Az elsődleges jogi aktusok az adott törvényben vagy jogi aktusban (measure) foglalt, **hatályba léptető rendelkezéseknek** megfelelően lépnek hatályba. Az adott törvény vagy jogi aktus meghatározhatja a hatálybalépés napját. Ez a nap megegyezhet a királyi jóváhagyás (Royal Assent) napjával, illetve lehet meghatározott (általában legalább a királyi jóváhagyás napját két hónappal követő) nap, vagy pedig egy miniszter vagy minisztérium által hatályba léptető rendelet (commencement order, vagyis egyfajta törvényen alapuló jogi aktus) útján meghatározott nap. A törvény egyes rendelkezéseinek hatálybalépését illetően egyéb napokról is lehet rendelkezni.

A másodlagos jogi aktusok hatálybalépésének napját általában maga a jogi aktus határozza meg. A hatálybalépés napját kivételes esetben a hivatalos közlönyökben (London Gazette vagy Belfast Gazette) közzétett értesítés útján is közölhetik.

Jogi adatbázisok

Több jogi adatbázis is rendelkezésre áll.

Az **Egyesült Királyság jogszabályainak adatbázisa (UK Legislation website)** honlapján az Egyesült Királyság Parlamentje, a skót Parlament, az észak-írországi Nemzetgyűlés és a walesi Nemzetgyűlés által elfogadott **valamennyi elsődleges jogi aktus** teljes szövegét, továbbá az Egyesült Királyság egész területén vagy annak egyes részein alkalmazandó valamennyi másodlagos jogi aktust közzéteszik. Az adatbázishoz való hozzáférés díjmentes.

Ezen túlmenően az Egyesült Királyság egész területét érintő, 1235-től mostanáig elfogadott **felülvizsgált elsődleges jogi aktusok** is megtalálhatóak az **Egyesült Királyság jogszabályainak adatbázisa (UK Legislation website)** oldalán.

Kapcsolódó linkek

Az Egyesült Királyság jogszabályainak adatbázisa

Utolsó frissítés: 28/08/2018

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

A tagállamok joga - Skócia

Ez az oldal az Egyesült Királyság jogáról és jogi adatbázisairól nyújt tájékoztatást, különös tekintettel Skócia jogrendszerére.

Jogforrások

Az Egyesült Királyság Skócia joghatósága alá tartozó területén az alapvető jogforrások a következők:

elsődleges jogi aktusok, vagyis **az Egyesült Királyság Parlamentje által hozott törvények** (*Acts of Parliament*) és **a skót Parlament által hozott törvények** (*Acts of the Scottish Parliament*);

európai uniós jog;

másodlagos (vagy alárendelt) jogi aktusok, vagyis **törvényen alapuló jogi aktusok** (*Statutory Instruments*) és **törvényen alapuló skót jogi aktusok** (*Scottish Statutory Instruments*). Az alárendelt jogi aktusok **közigazgatási rendelet** (*Administrative Order*) formáját is ölthetik;

a meghozott bírósági határozatok alapján alakuló „szokásjog” (*common law*).

Jogszabálytípusok – leírás

Az elsődleges jogi aktusokat, vagyis **a Parlament által elfogadott törvényeket** az Egyesült Királyság Londonban ülésező Parlamentje hozza. Ezek az Egyesült Királyság egész területén, illetve egyes részein alkalmazandók. Az Egyesült Királyság Parlamentje emellett jóváhagyta a **jogalkotói hatásköröknek** a decentralizált parlamentekre és nemzetgyűlésekre történő részleges **átruházását**, és ennek értelmében az utóbbiak jogosultak bizonyos tárgykörökben – kizárólag a saját joghatóságukon belül alkalmazandó – elsődleges jogi aktusok megalkotására. Az uralkodó előjoga, hogy egyéb, különböző formákat öltő elsődleges jogi aktusokat alkosson; ilyenek lehetnek pl. a királyi Államtanács által hozott rendeletek (*Orders in Council*), a nyilatkozatok (*Proclamations*), a királyi parancsok (*Royal Warrants*), a királyi utasítások (*Royal Instructions*), rendeletek (*Regulations*) és nyilvános engedélylevelek (*Letters Patent*).

A másodlagos jogi aktusok a királyi Államtanács által hozott rendeletek útján átruházott hatáskör alapján, ilyen rendeletek alapján, illetve miniszter, minisztérium, a skót miniszterek, illetve egyéb szerv vagy személy által hozhatók. Ezeket **felhatalmazáson alapuló vagy másodlagos jogi aktusoknak** is nevezzük, míg a hatáskört átruházó jogi aktusokat angolul *enabling Act*, *empowering Act* vagy *parent Act* néven is említik. A másodlagos jogi aktusok megnevezése különböző lehet (így például a királyi Államtanács által hozott rendeletek [*Orders in Council*], rendeletek [*Regulations*] vagy szabályok [*Rules*], amelyeket együttesen törvényen alapuló jogi aktusnak (*Statutory Instruments*) vagy törvényen alapuló skót jogi aktusnak (*Scottish Statutory Instruments*) nevezünk.

Az edinburgh-i skót Parlament hatáskörét a **Skóciáról szóló, 1998. évi törvény** (*Scotland Act 1998*) hozta létre és ruházta a Parlamentre. A törvény (népszavazást követően) visszaállította Skócia önálló parlamentjét, amely 1707-ben az Angliával és Walesszel történő egyesülés következtében megszűnt. Ugyanakkor, mivel Skócia továbbra is az Egyesült Királyság része, az Egyesült Királyság Parlamentje egyes tárgykörökben a továbbiakban is hozhat

törvényeket. Elsődleges jogi aktusokat a skót Parlament a Skóciáról szóló, 1998. évi törvény (valamint a Skóciáról szóló, 2012. évi törvény) szerinti tárgykörökben ráruházott hatáskör alapján fogadhat el. Ide tartozik az egészségügy, az oktatásügy, a helyi önkormányzat, a szociális munka, a lakásügyek, a tervezés, az idegenforgalom és gazdasági fejlődés, a közlekedés egyes vonatkozásai, a jog érvényesülése, a szabadság és a biztonság, ideértve a magánjog és a büntetőjog legtöbb vonatkozását, a rendőrség és a tűzoltóság, számos környezeti vonatkozású ügy, a mezőgazdaság és a halászat, a sport és a művészetek, valamint a hatáskör-átruházással érintett területeken a nemzetközi kötelezettségek végrehajtása. A Skóciáról szóló, 2012. évi törvény bizonyos adózási kérdésekre is kiterjesztette a hatáskör-átruházást. Törvény alapján meghozott skót jogi aktusokat a skót miniszterek is elfogadhatnak az Egyesült Királyság Parlamentje által elfogadott törvények vagy a skót Parlament által elfogadott törvények felhatalmazása alapján.

Az Egyesült Királyság nevében **nemzetközi szerződések** megkötésére a Korona, vagyis királyi előjoga (*Royal Prerogative*) alapján az uralkodó jogosult, az Egyesült Királyság kormányának javaslata szerint. Az Egyesült Királyság Parlamentje a szerződések megkötésében jelenleg hivatalosan nem vesz részt; ha azonban az adott szerződés értelmében az Egyesült Királyság jogszabályait módosítani kell, illetve állami forrásokat kell igénybe venni, a Parlament erről a szokásos módon szavazást tart. Minden uniós szerződés végrehajtása szükségessé teszi jogszabályok elfogadását az Egyesült Királyságban, ezért ezek a szerződések parlamenti vizsgálati eljárás alá tartoznak. Az alkotmányreformról és a kormányzásról szóló, 2010. évi törvény (Constitutional Reform and Governance Act 2010) hatálybalépésétől kezdve egy szerződést csak abban az esetben lehet megerősíteni, ha (a) a kormány egyik minisztere benyújtotta a Parlamentnek a szerződés egy példányát, (b) a szerződést közzétették, és (c) 21 ülésnap eltelt anélkül, hogy a Parlament valamelyik háza úgy határozott volna, hogy a szerződés nem erősíthető meg.

Jogszabályi hierarchia

Ha az egyes jogforrások között kollízió merül fel, az ilyen helyzetet elsősorban a bíróságok rendezhetik. A jogszabályok értelmezésével kapcsolatos viták ügyében szintén a bíróságok dönthetnek. Mivel azonban az Egyesült Királyságnak nincs „írott alkotmánya”, a Parlament által megalkotott törvényeket alkotmányellenesség címén nem lehet bíróság előtt megtámadni. A **„parlamentí szuverenitás” alkotmányos tana** értelmében a legfőbb jogalkotó szerv az Egyesült Királyság Parlamentje, amely tehát bármilyen jogszabályt meghozhat és hatályon kívül helyezhet, továbbá a Parlament által elfogadott törvényeket egyetlen más szerv sem helyezheti hatályon kívül, illetve érvényességüket sem vitathatja.

A parlamenti szuverenitás tana azonban az Egyesült Királyság európai uniós tagsága révén módosult. Az Európai Közösségekről szóló, 1972. évi törvény (*European Communities Act 1972*) erejénél fogva az **európai uniós jog** Anglia és Wales (továbbá Skócia és Észak-Írország) jogának részét képezi. A nemzeti jogszabályokat a lehetőségekhez képest úgy kell értelmezni, hogy összhangban legyenek az uniós joggal.

Az emberi jogokról szóló, 1998. évi törvény (*Human Rights Act 1998*), amely az Emberi Jogok Európai Egyezményét beépítette az Egyesült Királyság jogába, a bíróságoknak újabb jogosítványt ad a Parlament törvényeinek kifogásolására. A nemzeti jogszabályokat a lehetőségekhez képest úgy kell értelmezni, hogy összhangban legyenek az Egyezményben foglalt jogokkal.

A bíróságok, és különösen a fellebbviteli bíróságok határozatai fontos szereppel bírnak a jog fejlődésében. Amellett, hogy ezek a határozatok a jogszabályok értelmezését tekintve irányadóak, a korábbi ügyekben hozott bírósági határozatokból származtatható (és ezért esetjognak is nevezett) szokásjog (*common law*) alapját is jelentik. Azt a kérdést illetően, hogy mely bíróságok határozatai mely egyéb bíróságokra nézve kötelezőek, az általános elv az, hogy a bíróságokat a magasabb fokú bíróság által hozott korábbi határozatok kötik. Az európai uniós jogot érintő ügyekben a legmagasabb szintű fórum az Európai Bíróság. Skóciában a legfelsőbb büntető bírói fórum a **Legfelsőbb Büntetőbíróság** (*High Court of Justiciary*), míg legfelsőbb polgári bíróságként Skóciában a **Lordok Házának bírói jogkörrel rendelkező tagjai** (*Law Lords*) járnak el. Őket azonban felváltotta a 2009. október 1-jén megalakult Legfelsőbb Bíróság (*Supreme Court*). A Legfelsőbb Bíróság első bírójává Lordok Háza jelenlegi, bírói jogkörrel rendelkező tagjait nevezték ki, a Bíróság elnöke pedig vezetőjük (*a Senior Law Lord*) lett.

Intézményi keretek

A jogszabályok elfogadásáért felelős intézmények és a döntéshozatali eljárás

Az elsődleges jogi aktusokat az Egyesült Királyság Londonban ülésező Parlamentje alkotja. Ahhoz, hogy egy **törvényjavaslat** (*Bill*) a **Parlament által hozott törvénnyé** váljon, a Parlament mindkét házának, az Alsóháznak (*House of Commons*) és a Lordok Házának (*House of Lords*) is el kell fogadnia. Ennek során mindkét ház az alábbi eljárási szakaszokat követi:

első olvasat (a törvényjavaslat hivatalos ismertetése vita nélkül)

második olvasat (általános vita)

bizottsági szakasz (részletes vizsgálat, vita és módosítások. Az Alsóházban erre a szakaszra általában az adott, általánosan alkalmazandó törvényjavaslat vizsgálatára kijelölt bizottság [public bill committee] keretében kerül sor.)

jelentéstételi szakasz (lehetőség további módosítások előterjesztésére)

harmadik olvasat (az utolsó vita lehetősége, módosításokat már csak a Lordok Háza tehet).

Ha mindkét ház elfogadja a törvényjavaslatot, visszaküldik az első Háza (ahol előterjesztették), hogy megvizsgálják a másik Ház módosításait.

A végleges szöveg elfogadásához mindkét Ház jóváhagyása szükséges. A törvényjavaslat szövegét a két Ház egymásnak több alkalommal is megküldheti, mielőtt annak minden egyes szavát illetően egyetértésre jutnának. Ha ez bekövetkezik, a törvényjavaslatot királyi jóváhagyásra (*Royal Assent*) terjesztik elő.

A skót Parlamentben – jöllehet a decentralizált Parlamentnek **csupán egy kamarája van** – a törvényjavaslat benyújtásából, vizsgálatából, vitából és szavazásból álló, hasonló eljárást alkalmaznak. Három szakasz különböztethető meg:

1. szakasz: az illetékes parlamenti bizottság(ok) megvizsgálja/megvizsgálják a törvényjavaslatot, és jelentést készít(enek) annak általános elveiről. Ezt követően a jelentést egy parlamenti ülés megtárgyalja, és vitát folytat arról, hogy egyetért-e a törvényjavaslat általános elveivel. Amennyiben a Parlament egyetért az általános elvekkel, a törvényjavaslat az eljárás 2. szakaszába kerül.

2. szakasz: a törvényjavaslatot egy bizottság vagy esetenként a házbizottság (*Committee of the Whole Parliament*) vizsgálja meg részletesen. A törvényjavaslatra vonatkozó változtatásokat, amelyeket módosításoknak (*amendments to the Bill*) neveznek, ebben a szakaszban lehet megtenni.

3. szakasz: a törvényjavaslatot egy parlamenti ülés újra megtárgyalja. Újabb módosítások benyújtására van lehetőség, majd ezt követően a Parlament vitát tart, és határoz arról, hogy elfogadja-e a törvényjavaslatot annak végleges formájában.

Miután egy törvényjavaslat az Egyesült Királyság Parlamentjében vagy a skót Parlamentben valamennyi parlamenti szakaszon túljutott, azt **királyi jóváhagyás** (*Royal Assent*) céljából megküldik az uralkodónak, majd ezt követően **törvénnyé** válik. Skóciában a korona fő jogi tanácsadói (*Law Officers*) négy héten belül megtámadhatják a törvényt, amennyiben úgy ítélik meg, hogy az kívül esik a skót Parlament jogalkotói hatáskörein.

Elsődleges jogi aktust általában csak egy újabb elsődleges jogi aktus **módosíthat vagy helyezhet hatályon kívül**. Bizonyos kivételes esetekben azonban törvényen alapuló jogi aktus útján is sor kerülhet a módosításra vagy a hatályon kívül helyezésre. Ilyen eset lehet az európai uniós kötelezettségek végrehajtása, vagy pedig a szabályozási terhek mérséklésére vagy megszüntetésére irányuló, jogalkotási reform keretében hozott jogi aktus. Az említett rendelkezéseket azonban elfogadásukat megelőzően a Parlament mindkét Házának megerősítő határozata útján jóvá kell hagyni.

Az elsődleges jogi aktusok az adott törvényben szereplő, **hatályba léptető rendelkezéseknek** megfelelően lépnek hatályba. Az adott törvény meghatározhatja a hatálybalépés napját. Ez a nap megegyezhet a királyi jóváhagyás (*Royal Assent*) napjával, illetve lehet meghatározott nap (általában legalább két hónappal a királyi jóváhagyás után), vagy pedig egy miniszter vagy minisztérium által hatályba léptető rendelet (*commencement order*, egyfajta törvényen alapuló jogi aktus) útján meghatározott nap. A törvény egyes rendelkezéseinek hatálybalépésére különböző napokat lehet meghatározni.

Másodlagos jogi aktusok hatálybalépési időpontját általában maga a jogi aktus határozza meg. A hatálybalépés napját kivételes esetben a hivatalos közlönyökben (*London Gazette*, *Edinburgh Gazette*) közzétett értesítés útján is közölhetik.

Jogi adatbázisok

Több jogi adatbázis is elérhető.

A [Közigazgatási Tájékoztatási Hivatal \(Office of Public Sector Information, OPSI\)](#) honlapján az Egyesült Királyság Parlamentje, a skót Parlament, az észak-írországi Nemzetgyűlés és a walesi Nemzetgyűlés által elfogadott **valamennyi elsődleges jogi aktus** teljes szövegét, továbbá az Egyesült Királyság egész területén vagy egyes részein alkalmazandó **valamennyi másodlagos jogi aktust** közzéteszik. Az információkhoz való hozzáférés díjmentes.

Az Egyesült Királyság egész területét érintő, 1235-től mostanáig elfogadott **felülvizsgált elsődleges jogi aktusok** [az Egyesült Királyság törvényeinek adatbázisa \(UK Statute Law Database\)](#) oldalán érhetők el. Az adatbázishoz való hozzáférés díjmentes.

Bár az OPSI honlapján **a teljes skót joganyag** elérhető, az 1999. évi hatáskör-átruházás óta elfogadott teljes skót elsődleges és másodlagos joganyag a [Skót Királyi Kiadóhivatal \(Office of the Queen's Printer for Scotland\)](#) honlapján is elérhető. A joganyaghoz való hozzáférés díjmentes.

A [Legislation.gov.uk](#) címen elérhető weboldal egyrészt egybefogja az OPSI és a törvények adatbázisát, másrészt felváltotta a Skót Királyi Kiadóhivatal weboldalán közzétett jogszabályokat. Hivatalosan ezen az oldalon érhető el az Egyesült Királyság valamennyi jogszabálya.

Kapcsolódó linkek

[Közigazgatási Tájékoztatási Hivatal \(Office of Public Sector Information, OPSI\)](#), [az Egyesült Királyság törvényeinek adatbázisa \(UK Statute Law Database\)](#), [legislation.gov.uk](#), [Skót Királyi Kiadóhivatal \(Office of the Queen's Printer for Scotland\)](#)

Utolsó frissítés: 04/05/2020

E lap nemzeti nyelvű változatát az adott tagállam tartja fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Az Európai Bizottság nem vállal semmifajta felelősséget az e dokumentumban szereplő vagy abban hivatkozott információk vagy adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.